

**T.C.
SAKARYA UYGULAMALI BİLİMLER ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

**KOCAELİ İLİNİN SPOR TURİZMİ MEVCUT DURUMU VE
POTANSİYELİNİN BELİRLENMESİ
SPOR TURİZMİ DESTİNASYONU MODEL ÖNERİSİ**

DOKTORA TEZİ

Fatih TURGUT

Enstitü Anabilim Dalı : SPOR YÖNETİCİLİĞİ

Tez Danışmanı : Doç. Dr. Nurgül TEZCAN KARDAŞ

Aralık 2023

T.C.
SAKARYA UYGULAMALI BİLİMLER ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

KOCAELİ İLİNİN SPOR TURİZMİ MEVCUT DURUMU VE
POTANSİYELİNİN BELİRLENMESİ
SPOR TURİZMİ DESTİNASYONU MODEL ÖNERİSİ

DOKTORA TEZİ

Fatih TURGUT

Enstitü Anabilim Dalı : SPOR YÖNETİCİLİĞİ

Bu tez 22/12/2023 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından oybirliği ile kabul edilmiştir.

JÜRİ	BAŞARI DURUMU
Jüri Başkanı: Prof. Dr. Hakan KOLAYIŞ	BAŞARILI
Üye: Prof. Dr. Emrah ÖZKUL	BAŞARILI
Üye: Doç. Dr. Nurgül TEZCAN KARDAŞ	BAŞARILI
Üye: Doç. Dr. Sevda ÇİFTÇİ	BAŞARILI
Üye: Doç. Dr. Reşat SADIK	BAŞARILI

BEYAN

Tez içindeki tüm verilerin akademik kurallar çerçevesinde tarafımdan elde edildiğini, görsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçların akademik ve etik kurallara uygun şekilde sunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, tezde yer alan verilerin bu üniversite veya başka bir üniversitede herhangi bir tez çalışmasında kullanılmadığını beyan ederim.

Fatih Turgut

22/12/2023

TEŞEKKÜR

Uzun süre üzerinde yoğun çalıştığım ve emek verdiğim doktora tez araştırmamı tamamlamış olmanın gururunu yaşamaktayım. Lisans, yüksek lisans ve doktora eğitim süresince beni sürekli çalışmaya ve gelişmeye teşvik eden, araştırmanın kurgusu, hazırlanması noktasında beni yönlendiren, yardımcı olan çok kıymetli danışmanım Doç. Dr. Nurgül Tezcan Kardeş'a saygılarımı sunarım ve çok teşekkür ederim.

12 yıldır sürekli iletişim halinde olduğum, duruşu ve çalışma sistemini örnek aldığım değerli hocam Prof. Dr. Emrah Özkul'a komite ve jüriye katılım sağladığı için çok teşekkür ederim. Her zaman davranış ve fikirlerine önem verdiğim çok kıymetli hocam Doç. Dr. Reşat Sadık hocama jüri üyeliği ve katkıları için teşekkür ederim.

Doktora eğitimi için beni bölüme kabul eden, beni sürekli öğrenmeye teşvik eden ve destekleyen bölüm başkanımız kıymetli Prof. Dr. Hakan Kolayış'e ve dekan yardımcımız Doç. Dr. Sevda Çiftçi hocalarıma saygılarımı arz ederim, jüri üyelikleri ve katkıları için teşekkür ederim.

Lisans, yüksek lisans ve doktorada bana her konuda yardımcı olan, her zaman arkamda duran, duruşu, çalışma disiplini ve insanlığını örnek aldığım çok çok kıymetli, değerli hocam Prof. Dr. Öznur Bozkurt'a saygılarımı ve sevgilerimi sunarım, sonsuz teşekkürler.

Tez yazım aşamasında beni sürekli motive eden ve yardımcı olan değerli arkadaşlarım Yusuf Metehan Mete, Aziz Enes Şahin, Zafer Serhoş, Cansu İşler ve Yunus Demirkale'ye teşekkür ederim. Dile kolay tam 13 yıldır aynı yolu paylaştığım, kardeşimden ayırmadığım ve benim için en değerli dostum Derya Çetinoğlu'na bu süreçte her zaman yanımda olduğu için teşekkür ederim.

24 yıllık eğitimim süresince hem maddi hem manevi olarak desteklerini benden hiç esirgemeyen abilerim Şaban Turgut, Şahin Turgut ve Sefa Turgut'un, yaşama sebebim olan annem Muazzez Turgut ve babam Emin Turgut'un önlerinde saygıyla eğiliyorum ve teşekkür ediyorum.

Son olarak; Kocaeli'nde bana yardımcı olan ve araştırmaya katılım sağlayan Kocaeli spor turizmi paydaşlarına ve yerel halkına çok teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

BEYAN.....	iii
TEŞEKKÜR	i
İÇİNDEKİLER	ii
KISALTMALAR	vii
SİMGELER	viii
TABLolar LİSTESİ.....	ix
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xi
ÖZET.....	xii
ABSTRACT	xiii

BÖLÜM 1.

GİRİŞ	1
1.1. Araştırmanın Problemi	4
1.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi	5
1.3. Varsayımlar	6
1.4. Sınırlılıklar	6
1.5. Tanımlar	6

BÖLÜM 2.

GENEL BİLGİLER.....	8
2.1. Spor Kavramı	8
2.1.1. Sporun Tanımlanması	9
2.1.2. Sporun Tarihsel Gelişimi	10
2.1.3. Sporun Amacı ve Önemi.....	12
2.2. Spor Yönetimi	14
2.3. Turizm Kavramı	15
2.3.1. Turizmin Özellikleri.....	16
2.4. Spor ve Turizm İlişkisi	17
2.5. Spor Turizmi Kavramı	18
2.5.1. Spor Turizminin Tarihsel Gelişimi	20
2.5.2. Spor Turisti	23
2.5.3. Spor Turizmi ile İlgili Alanlar	23
2.5.4. Spor Turizmi Sınıflandırması.....	24

2.5.4.1. Aktif spor turizmi.....	24
2.5.4.2. Etkinlik spor turizmi	24
2.5.4.3. Nostalji Spor Turizmi.....	25
2.6. Spor Turizmi Çeşitleri	26
2.6.1. Doğa Sporları Turizmi	26
2.6.1.1. Doğa Yürüyüşü	27
2.6.1.2. Atlı Doğa Yürüyüşü	28
2.6.1.3. Dağcılık Spor	28
2.6.1.4. Kampçılık.....	28
2.6.1.5. Bisiklet	29
2.6.1.6. Golf	29
2.6.1.7. Yön Bulma (Orienteering)	30
2.6.2. Hava Sporları Turizmi	30
2.6.2.1. Yamaç Paraşütü.....	31
2.6.2.2. Yelken Kanat.....	31
2.6.2.3. Balon	31
2.6.2.4. Planör	32
2.6.2.5. Paraşüt	32
2.6.3. Kış Sporları Turizmi	33
2.6.3.1. Kayak	33
2.6.3.2. Snowboarding	33
2.6.3.3. Buz Pateni	34
2.6.3.4. Buz Hokeyi	34
2.6.4. Su Sporları Turizmi.....	34
2.6.4.1. Akarsu (Rafting) Spor	34
2.6.4.2. Kürek.....	35
2.6.4.3. Sualtı Dalış	35
2.6.4.4. Yelkencilik Spor.....	36
2.6.4.5. Su Kayağı.....	36
2.6.4.6. Sörf.....	37
2.6.4.7. Yüzme	37
2.6.5. Pasif Katılımlı Spor Turizmi.....	37
2.6.5.1. Futbol Spor Turizmi.....	38
2.6.5.2. Turnuva ve Salon Sporları	38
2.6.5.3. Olimpiyat Oyunları	39
2.6.5.4. Dünya Şampiyonaları.....	39
2.7. Spor Turizminin Etkileri	40
2.7.1. Spor Turizminin Sosyokültürel Etkisi.....	40
2.7.2. Spor Turizminin Ekonomik Etkisi	41
2.7.3. Spor Turizmi Çevresel Etkisi	42
2.7.4. Spor Turizmi Siyasi Etkisi	43
2.8. Spor Turizmi Paydaşları.....	43
2.9. Dünya’da Spor Turizmi.....	44
2.10. Türkiye’de Spor Turizmi.....	45
2.11. Destinasyon Kavramı	48
2.11.1. Destinasyon Özellikleri.....	51
2.11.2. Destinasyonların Sınıflandırılması.....	52
2.12. Destinasyon Yönetimi	56
2.12.1. Destinasyon Yönetimi ile Spor Turizmi Geliştirme Yolları	62
2.12.2. Spor Turizmi ve Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri (Sdg'ler)	66

2.12.3. Türkiye’de Spor Turizmi Politika Geliştirme Çalışmaları.....	71
2.13. Spor Turizmi Destinasyon Geliştirme.....	74
2.13.1. Spor Turizmi Destinasyonu Kaynak Analizi	74
2.13.2. Spor Turizmi Destinasyon Politikası ve Planlaması	78
2.13.3. Spor Turizmi Destinasyon Pazarlaması ve Yönetimi	82
2.14. Dünya’dan Örnek Spor Turizmi Destinasyonları.....	85
2.14.1. Doha	85
2.14.2. Dubai	87
2.14.3. Katalonya Bölgesi	88
2.14.4. Melbourne	90
2.15. Kocaeli İli	91
2.16. Kocaeli İli Genel Bilgiler	91
2.17. Kocaeli İli Tarihsel Gelişimi	92
2.18. Kocaeli İli Nüfus Bilgileri.....	93
2.19. Kocaeli İlinin Coğrafi Konumu.....	93
2.20. Kocaeli İlinin İklim Özellikleri	94
2.21. Kocaeli İlinin Orman Varlığı.....	94
2.22. Sanayi Kenti Kocaeli.....	95
2.23. Kocaeli de Altyapı ve Ulaşım	96
2.24. Kocaeli İlçeleri	97
2.25. Kocaeli İli Doğal Çekicilikleri	97
2.25.1. Akarsular	97
2.25.2. Göller	98
2.25.3. Şelaleler.....	98
2.25.4. Dağlar.....	99
2.25.5. Platolar-Yaylalar	99
2.25.6. Vadiler-Ovalar	100
2.26. Kocaeli İli Spor Turizmi Varlıkları.....	100
2.26.1. Doğa Yürüyüş Parkurları	101
2.26.2. Atlı doğa yürüyüşü,.....	125
2.26.3. Motor Sporları ve Bisiklet.....	125
2.26.4. Parklar	125
2.26.5. Kocaeli İlinin Dağ ve Kış Spor Alanları	127
2.26.6. Kocaeli İlinin Su Sporları Alanları	129
2.26.7. Kocaeli İli Turizm İşletmeleri.....	130
2.26.8. Kocaeli İli Spor Tesisleri	134

BÖLÜM 3.

MATERYAL VE YÖNTEM..... 143

3.1. Araştırma Modeli	143
3.2. Nitel Araştırma Aşaması	144
3.2.1. Nitel Araştırma Grubu	144
3.2.2. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formunun Geliştirilmesi	145
3.2.3. Nitel Verilerin Toplanması	147
3.2.4. Nitel Araştırma Geçerlik ve Güvenirlik.....	148
3.2.5. Nitel Verilerin Analizi	149
3.3. Nicel Araştırma Aşaması	151
3.3.1. Nicel Araştırma Grubu.....	151

3.3.2. Nicel Veri Toplama Aracı.....	152
3.3.3. Nicel Verilerin Toplanması.....	153
3.3.4. Verilerin Analizi	153

BÖLÜM 4.

ARAŞTIRMA BULGULARI..... 155

4.1. Nitel Araştırma Bulguları.....	155
4.1.1. Spor Turizmine İlişkin Bulgular	156
4.1.1.1. Katılımcıların Spor Turizmine Yönelik Görüşleri	158
4.1.2. Spor Turizmi Destinasyonuna İlişkin Bulgular	160
4.1.2.1. Katılımcıların Spor Turizmi Destinasyonuna Yönelik Görüşleri ...	162
4.1.3. Spor Turizmi Kaynaklarına İlişkin Bulgular	163
4.1.3.1. Katılımcıların Spor Turizmi Kaynaklarına Yönelik Görüşleri	165
4.1.4. Spor Turizmi Organizasyonlarına İlişkin Bulgular.....	166
4.1.4.1. Katılımcıların Spor Turizmi Organizasyonlarına Yönelik Görüşleri	167
4.1.4.2. Katılımcıların Kocaeli'yi Ön Plana Çıkaran Sporif Branşlara Yönelik Görüşleri.....	171
4.1.5. Spor Turizmi Altyapısına İlişkin Bulgular.....	172
4.1.5.1. Katılımcıların Spor Turizmi Altyapısına Yönelik Görüşleri	174
4.1.5.2. Katılımcıların Kocaeli de Altyapının Geliştirilmesine Yönelik Görüşleri.....	175
4.1.6. Spor Turizmi Tesisleşme Durumuna İlişkin Bulgular	176
4.1.6.1. Katılımcıların Spor Turizmi Tesisleşme Durumuna Yönelik Görüşleri	178
4.1.7. Spor Turizmi Etkinliklerinde Çevre ve Güvenlik Tedbirlerine İlişkin Bulgular.....	179
4.1.7.1. Katılımcıların Çevre ve Güvenlik Tedbirlerine Yönelik Görüşleri	181
4.1.8. Spor Turizmi Tanıtım ve Reklam Çalışmalarına İlişkin Bulgular	184
4.1.8.1. Katılımcıların Spor Turizmi Tanıtım ve Reklam Çalışmalarına Yönelik Görüşleri.....	186
4.1.9. Spor Turizmi Paydaşlarına İlişkin Bulgular.....	188
4.1.9.1. Katılımcıların Spor Turizmi Paydaşlarına Yönelik Görüşleri	190
4.1.9.2. Katılımcıların Paydaşların Sorumluluklarına Yönelik Görüşleri....	191
4.1.10. Yerel Halka İlişkin Bulgular	192
4.1.10.1. Katılımcıların Yerel Halka Yönelik Görüşleri.....	192
4.1.11. Spor Turizmi Örgütlenme ve Yönetimine İlişkin Bulgular	194
4.1.11.1. Katılımcıların Örgütlenme ve Yönetime Yönelik Görüşleri.....	197
4.1.12. Spor Turizmi Etkilerine İlişkin Bulgular	199
Katılımcıların spor turizminin etkilerine ilişkin görüşleri aşağıda verilmiştir.	201
4.1.12.1. Katılımcıların Spor Turizminin Etkilerine Yönelik Görüşleri.....	201
4.1.13. Spor Turizminin Sorun ve Engellerine İlişkin Bulgular	203
Katılımcıların spor turizminin sorun ve engellerine ilişkin görüşleri aşağıda verilmiştir.	205
4.1.13.1. Katılımcıların Spor Turizminin Sorun ve Engellerine Yönelik Görüşleri.....	205
4.1.14. Spor Turizminin Avantaj ve Dezavantajlarına İlişkin Bulgular	206

4.1.14.1. Katılımcıların Kocaeli’de Spor Turizminin Avantaj ve Dezavantajlarına Yönelik Görüşleri.....	210
4.1.15. Spor Turizminin Geleceğine İlişkin Bulgular.....	213
Katılımcıların, Kocaeli’de spor turizminin geleceğine ilişkin görüşleri aşağıda verilmiştir.	214
4.1.15.1. Katılımcıların Kocaeli’de Spor Turizminin Geleceğine İlişkin Görüşleri.....	214
4.2. Nicel Araştırma Bulguları	216
4.2.1. Ölçeğe ilişkin alt boyutlar ve madde ortalamaları	216
4.2.2. Katılımcıların spor turizminin gelişimine yönelik algıları ve cinsiyet değişkenine ilişkin bulgular	217
4.2.3. Katılımcıların spor turizmi gelişimine yönelik algıları ve eğitim durumlarına ilişkin bulgular	218
4.2.4. Katılımcıların spor turizmi gelişimine yönelik algıları ve doğum yeri değişkenine ilişkin bulgular	219
4.2.5. Katılımcıların spor turizmi gelişimine yönelik algıları ve yaş değişkenine ilişkin bulgular	220
4.2.6. Katılımcıların spor turizmi gelişimine yönelik algıları ve spor etkinliklerine katılma şekli değişkenine ilişkin bulgular	222
4.2.7. Katılımcıların spor turizmi gelişimine yönelik algıları ve çalışma durumu değişkenine ilişkin bulgular	223
4.2.8. Katılımcıların algı düzeyleri ve spor turizmi gelişimine yönelik ölçeğin alt boyutlarına ilişkin bulgular	224
4.3. Karma Araştırma Bulguları	226

BÖLÜM 5.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Tartışma ve Sonuç	230
5.2. Öneriler.....	259

KAYNAKLAR

EKLER.....

KISALTMALAR

DSC	: Dubai Sports City
FIFA	: Uluslararası Futbol Federasyonu
GSB	: Gençlik ve Spor Bakanlığı
IOC	: Uluslararası Olimpiyat Komitesi
ISA	: Uluslararası Snowboard Derneği
ISU	: Uluslararası Paten Birliği
NASC	: Ulusal Spor Komisyonları Birliği
NF	: Ulusal Futbol Ligi
OGM	: Orman Genel Müdürlüğü
SAST	: Güney Afrika Spor Turizmi
SKH	: Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri
STIC	: Spor turizmi Uluslararası Komisyonu
TDK	: Türk Dil Kurumu
THK	: Türk Hava Kurumu
TIA	: Amerika Seyahat Endüstrisi Birliği
TKF	: Türkiye Kürek Federasyonu
TOHM	: Türkiye Olimpiyat Hazırlık Merkezi
TSK	: Türk Silahlı Kuvvetleri
TURSAB	: Türkiye Seyahat Acenteleri Birliği
UEFA	: Avrupa Futbol Federasyonu
UIAA	: Uluslararası Dağcılar Birliği
WCED	: Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu
WTO	: Dünya Turizm Örgütü

SİMGELER

$\bar{x}$	: Ortalama
%	: Yüzde
N	: Kişi Sayısı
p	: Anlamlılık Düzeyi
F	: Frekans
Z	: Ortalamanın standart sapma üstünde veya altında olduğunu ölçme
SS	: Standart Sapma
°C	: Santigrat Derece

TABLolar LİSTESİ

Tablo 2.1 : Spor turizmi tanımları.....	19
Tablo 2.2 : Olimpiyat oyunları toplam maliyet ve kar.....	42
Tablo 2.3 : Spor turizmi türleri ve Türkiye’de yapıldığı yerler.	46
Tablo 2.4 : Destinasyon unsurları kavramsal modeli.....	51
Tablo 2.5 : Spor turizminin gelişimi için kaynak tabanı.....	75
Tablo 2.6 : Turizm işletme belgeli konaklama işletmeleri.....	131
Tablo 2.7 : Basit konaklama tesis bilgileri listesi	131
Tablo 2.8 : Belediye belgeli konaklama işletmeleri.....	132
Tablo 2.9 : Kocaeli (bakanlık belgeli) geliş sayısı, geceleme, kalış süresi, doluluk oranı (2021).....	132
Tablo 2.10 : Kocaeli (belediye belgeli) gelen kişi, geceleme sayısı, kalış süresi (2021).....	132
Tablo 2.11 : Seyahat acenteleri bilgileri	133
Tablo 2.12 : Kocaeli turizm işletme belgeli yiyecek içecek işletmeleri	133
Tablo 2.13 : Kocaeli gençlik ve spor il müdürlüğüne bağlı spor tesisleri.....	134
Tablo 2.14 : Kocaeli de yer alan özel spor tesisleri.	137
Tablo 3.1 : Nitel Araştırma Grubu Demografik Bilgileri	145
Tablo 3.2 : Araştırmada belirlenen temalar.....	150
Tablo 3.3 : Nicel Araştırma Grubu Tanımlayıcı İstatistikleri	152
Tablo 3.4 : Normallik testi sonuçları.....	153
Tablo 4.1 : Araştırmada belirlenen temalar.....	156
Tablo 4.2 : Spor turizmi	157
Tablo 4.3 : Spor turizmi destinasyonu	161
Tablo 4.4 : Kaynaklar.....	164
Tablo 4.5 : Organizasyonlar	167
Tablo 4.6 : Sportif Branşlar.....	170
Tablo 4.7 : Altyapı	173
Tablo 4.8 : Tesisleşme.....	177
Tablo 4.9 : Çevre ve Güvenlik	180
Tablo 4.10 : Tanıtım ve Reklam	185
Tablo 4.11 : Paydaşlar.....	189
Tablo 4.12 : Yerel Halk.....	192
Tablo 4.13 : Örgütlenme ve Yönetim	196
Tablo 4.14 : Etki.....	200
Tablo 4.15 : Sorunlar ve engeller.....	204
Tablo 4.16 : Avantajlar	208
Tablo 4.17 : Dezavantajlar	209
Tablo 4.18 : Spor turizminin geleceği.....	214
Tablo 4.19 : Alt boyutlar ve madde ortalaması.....	216
Tablo 4.20 : Katılımcıların algılarının cinsiyet değişkenine göre mann whitney u testi sonuçları	217

Tablo 4.21 : Katılımcıların algılarının eğitim durumlarına göre mann whitney testi sonuçları	218
Tablo 4.22 : Katılımcıların algıları doğum yeri değişkenine açısından mann whitney testi analiz sonuçları	219
Tablo 4.23 : Katılımcıların algılarının yaş değişkeni açısından kruskal-wallis testi analizi sonuçları	220
Tablo 4.24 : Katılımcıların algılarının spor turizmine katılma şekli değişkeni açısından.....	222
Tablo 4.25 : Katılımcıların algılarının çalışma durumu değişkeni açısından	223
Tablo 4.26 : Alt boyutlar arası ilişkinin ölçülmesine ilişkin spearman korelasyon analiz sonuçları.....	224
Tablo 4.27 : Karma Araştırma Bulguları	227

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 2.1: Tarihsel dönemlere göre spor dalları	12
Şekil 2.2: Destinasyon yönetim örgütü	60
Şekil 2.3: Spor turizmi ve sürdürülebilir kalkınma hedefleri.....	67
Şekil 2.4: Spor turizmi destinasyonlarının gelişimini temsil eden şema	74
Şekil 2.5: Kocaeli Haritası	91
Şekil 2.6: Kartepe.....	128
Şekil 2.7: Gökay park.....	129
Şekil 2.8: İzmit Körfezi yelken yarışları	130
Şekil 2.9: Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Spor Tesisleri	142
Şekil 5.1 : Spor Turizmi Destinasyonu Modeli.....	257

KOCAELİ İLİNİN SPOR TURİZMİ MEVCUT DURUMU VE POTANSİYELİNİN BELİRLENMESİ SPOR TURİZMİ DESTİNASYONU MODEL ÖNERİSİ

ÖZET

Araştırmanın temel amacı Kocaeli ilinin spor turizmi mevcut durumu ve potansiyelinin belirlenmesi, spor turizmi destinasyon modelinin geliştirilmesidir. Araştırmada spor turizmi destinasyon modeli geliştirme aşamasında Higham (2005)'in "Sürdürülebilir Spor Turizmi Gelişimini Temsil Eden Şema"da yer alan faktörlerinden ve Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın 2019 yılında düzenlemiş olduğu Spor Turizmi Çalıştay komisyon raporlarından yararlanılmıştır.

Araştırmanın temel amacı doğrultusunda Kocaeli'nin spor turizmi destinasyonu olarak geliştirilmesinde paydaşların görüşleri ve yerel halkın algılarının önemli olduğu ve süreci etkileyeceği öngörülmüştür. Bu araştırma nitel ve nicel araştırma yöntemlerini birlikte kullanarak, karma araştırma yöntemine dayandırılarak kurgulanmıştır. Araştırmada karma desen olarak birleştirme deseni tercih edilmiştir. Araştırmanın nitel kısmında verilerin elde edilmesinde yarı yapılandırılmış görüşme tekniğinden yararlanılmıştır. Bu kısımda spor turizmi uzmanları, merkezi ve yerel yöneticiler, sivil toplum kuruluşları, turizm işletmeleri ve spor işletmeleri yöneticileriyle görüşmeler yapılmıştır. Elde edilen nitel veriler içerik ve betimsel analize tabi tutulmuştur. Araştırmanın nicel bölümünde araştırma evreni, Kocaeli yerel halkı (sporcu, antrenör, seyirci, görevli kişiler) olarak belirlenmiştir. Örneklem seçiminde kolayda örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak Zgurovski ve Akın (2016) tarafından geliştirilen "Spor Turizminin Geliştirilmesine Yönelik Algı Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırmaya 410 kişi katılım sağlamıştır. Nicel verilerin analiz edilmesinde SPSS 22 istatistik paket programı kullanılmıştır. Elde edilen verilerin analizinde Mann Whitney U testi ve Kruskal Wallis testleri ve ölçeğin alt boyutları arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla spearman korelasyon testinden yararlanılmıştır.

Sonuç olarak araştırmada hem birincil hem de ikincil veriler Kocaeli'nin spor turizmi potansiyelinin oldukça yüksek olduğunu göstermektedir. Yerel halkın spor turizminin gelişimine yönelik algısının da yüksek düzeyde olduğu söylenebilir. Araştırmanın sonuç çıktısı olarak "Spor Turizmi Destinasyonu Modeli" önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Spor, Turizm, Destinasyon, Yönetim, Kocaeli

DETERMINATION OF THE CURRENT SITUATION AND POTENTIAL OF SPORTS TOURISM IN KOCAELI PROVINCE SPORTS TOURISM DESTINATION MODEL PROPOSAL

ABSTRACT

The main purpose of the research is to determine the current status and potential of sports tourism in Kocaeli province and to develop a sports tourism destination model. In the research, the factors included in Higham's (2005) "Scheme Representing Sustainable Sports Tourism Development" and the Sports Tourism Workshop commission reports organized by the Ministry of Youth and Sports in 2019 were used during the development of the sports tourism destination model.

In line with the main purpose of the research, it is envisaged that the opinions of the stakeholders and the perceptions of the local people are important and will affect the process in the development of Kocaeli as a sports tourism destination. This research was designed based on the mixed research method, using qualitative and quantitative research methods together. Combination design was preferred as a mixed design in the research. In the qualitative part of the research, semi-structured interview technique was used to obtain data. In this section, interviews were held with sports tourism experts, central and local administrators, non-governmental organizations, tourism enterprises and sports enterprise managers. The obtained qualitative data were subjected to content and descriptive analysis. In the quantitative part of the research, the research population was determined as the local people of Kocaeli (athletes, coaches, spectators, officials). Convenience sampling method was used in sample selection. "Perception Scale for the Development of Sports Tourism" developed by Zgurovski and Akın (2016) was used as a data collection tool in the research. 410 people participated in the research. SPSS 22 statistical package program was used to analyze quantitative data. In the analysis of the data obtained, Mann Whitney U test and Kruskal Wallis tests were used and Spearman correlation test was used to determine the relationship between the sub-dimensions of the scale.

As a result, both primary and secondary data in the research show that Kocaeli's sports tourism potential is quite high. It can be said that the local people's perception of the development of sports tourism is at a high level. "Sports Tourism Destination Model" was proposed as the outcome of the research.

Keywords: Sports, Tourism, Destination, Management, Kocaeli

BÖLÜM 1. GİRİŞ

İnsanların son yıllarda turizm anlayışı değişmeye başlamıştır. Dünyada uzun zamanlar deniz kum güneş turizmi şeklinde yürütülen turizm faaliyetleri yerini yavaş yavaş alternatif turizm faaliyetlerine bırakmıştır. Teknolojinin gelişmesiyle birlikte, insanların kalabalık ortamlardan uzaklaşma, farklı etkinliklere katılma ve farklı deneyimler kazanma istekleri alternatif turizme yönlendiren başlıca sebepler olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu doğrultuda spor turizmi de gelişme gösteren alternatif turizm türlerinden biri haline gelmiştir. Spor turizmi son yıllarda dünyada ve ülkemizde en hızlı büyüyen ve gelişen sektörlerden biri olarak kabul edilmektedir. Spor turizmi gelişme gösterdiği ülke ekonomilerine çok önemli katkılar sağlamaktadır. Spor turizmi destinasyonlarda turizmin çeşitlendirilmesi ve dört mevsime yayılması noktasında çok önemli bir alternatif turizm türü olarak karşımıza çıktığını söylemek mümkündür.

Spor Turizmi, 1950 yılından itibaren dünyada önemli bir sektör haline gelmiştir. Ancak 90'lı yılların sonuna doğru spor ve turizm birlikte değerlendirilmeye başlanmıştır. 1950 ile 1990 arasında sporun turizme etkisi pek görülmemiştir. İnsanların 1990 yılından itibaren dünyada spor faaliyetlerine aktif veya pasif katılımların artması, spor ile ilgili seyahatlerin giderek yaygınlaşması sonucunda spor, turizmin önemli bir parçası olmaya başlamıştır (Dünya Spor Turizmi Kongresi, 2021).

Genellikle dinlenmek, eğlenmek, ziyaret etmek, görmek ve tanımak gibi amaçlarla gerçekleştirilen turizm; günümüzde ekonomik katkısı, sağlığa faydası, sosyokültürel, istihdam ve politik etkileri sebebiyle önemini giderek artırmaktadır. Dünya Turizm Örgütü verilerine bakıldığında 2018 yılında dünyada 1 milyar 400 milyon birey turizm hareketine katılmış ve 1,7 trilyon dolar gelire ulaşılmıştır. Dünyada toplam ihracatın %7'si, hizmet ihracatının ise %30'u turizmden kaynaklanmaktadır. Turizm sektörü, dünyada her 11 kişiden 1'ine istihdam sağlamaktadır. Tamamlayıcı sektörleriyle beraber turizmin dünya ekonomisine katkısı yıllık 8 trilyon dolara ulaşmıştır (Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2018). Dünya Turizm Örgütü'ne göre 2019-2022 yılları arasında

yaşanan Covid-19 virüsü sebebiyle seyahat engelleri yaşanmış bu sebeple seyahat eden kişi sayıları düşmüştür. Ancak salgın hastalığın olumsuz etkilerinin azalmasıyla; Dünya Turizm Örgütü'nün verilerine göre 2022 yılında 900 milyon kişi turizm amacıyla seyahatlere katılmış ve % 63'lük bir toparlanma gerçekleşmiştir (Dünya Turizm Örgütü, 2022).

Bu veriler çerçevesinde dünyada turizm amacıyla seyahat eden kişi sayılarında ve harcamalarında önemli artışların devam edeceği ön görülmektedir. Dünya Turizm Örgütü 2022 verileri çerçevesinde yapılan tahminlere göre turistlerin sayısı yıllık 43 milyon kişi artarak, dünya genelinde 2030 yılında seyahate katılacak kişi sayısının 1.8 milyar kişiye ulaşması öngörülmektedir (Dünya Turizm Örgütü, 2022).

Turizm gelişmelerine paralel olarak, spor sektörü de bugün dünyanın her yerinde önemli bir ekonomik alan olarak karşımıza çıkmaktadır. Dünyada bugün spor sektörü medya hakları, bilet satışları ve sponsorluk gelirleri ile 100 milyar doları aşmış durumdadır. Spor malzemeleri, lisanslı ürünler, spor giyim malzemesi, spor ekipmanları ve tesisleri gibi diğer kalemlerde eklendiğinde tahminler dünyada spor sektöründen elde edilen gelirin büyüklüğünün 600 milyar dolara ulaştığı şeklindedir (Gençlik ve Spor Bakanlığı, 2019).

Dünya Turizm Örgütü verilerine göre, turistlerin kişisel tercihlerine göre seyahat talepleri giderek artmaktadır. Bunun yanında spor amaçlı seyahat edenlerin sayısının da her geçen gün arttığı görülmüştür. Spor amaçlı seyahatler, daha eski yıllarda yalnızca spor kafilesi veya spor takımı ile gerçekleşirken bugün daha geniş kitlelere ulaşmıştır. Her geçen gün sayıları hızla artan spor turistlerinin yapacakları ve seyredecekleri spor aktiviteleri ve müsabakaların oynandığı tesisler bu seyahatlerin yönünü tayin etmektedir (Dünya Turizm Örgütü, 2022).

2016 yılında dünya genelindeki uluslararası turizm ve seyahat gelirlerinin %10 luk kısmı spor turizminden geldiği tespit edilmiştir. Bazı destinasyonlarda turizm sektörü içinde spor turizminin payının %25 olduğu ortaya konmuştur. Avustralya ve Yeni Zelanda gibi modern ülkelerde bu oranın %55 seviyelerine ulaştığı raporlanmıştır. Dünya genelinde spor turizminin her yıl büyüme oranı %14 seviyelerinde seyrederken, turizmin yıllık büyüme oranı %4-5 seviyelerindedir (Dünya Turizm Örgütü, 2016).

Turizmin ana amacı spor olsun veya olmasın, turistler seyahatleri sırasında her geçen gün daha fazla spor aktiviteleriyle ilgilenmektedir. Büyük ve küçük çaplı spor

etkinlikleri, katılımcıların, izleyicilerin ve turistlerin daha fazla ilgisini çekmektedir. Spor etkinliklerine ev sahipliği yapan spor turizmi destinasyonları kendilerini ayırt etmek ve otantik yerel deneyimler sağlamak için sürekli kendilerini geliştirmektedir. Olimpiyatlar ve Dünya Kupaları gibi mega spor etkinlikleri; markalaşma, altyapı geliştirme, tesisleşme, sosyal alanlar ve diğer ekonomik katkılar bakımından başarılı bir şekilde gerçekleştirildiğinde spor turizmi destinasyonlarının geliştirilmesini ve yönetilmesini doğrudan etkilemektedir.

Türkiye’de de spor turizminin önemi son yıllarda giderek anlaşılmaya başlanmıştır. Türkiye, önemli spor ve turizm kaynaklarına sahip bir ülke konumundadır. Ülkemiz doğal ve beşeri kaynakları açısından, büyük bir potansiyele sahiptir. Spor Turizmi; Gençlik ve Spor Bakanlığı ve Kültür ve Turizm Bakanlığı politikaları içerisinde adı sıklıkla geçen geliştirilmesi gereken bir turizm türü olarak ifade edilmektedir. Son yıllarda spor turizmi destinasyonlarının belirlenmesi, geliştirilmesi, yönetilmesi ve sürdürülebilirliğinin sağlanması önemli bir süreç olmaya başlamıştır.

Bu bilgiler çerçevesinde; Spor turizmi hem Dünyada hem de Türkiye’de sürekli gelişen ve geliştirilmesi gereken bir alan, sektör ve alternatif turizm olarak karşımıza çıkmaktadır. Gençlik ve Spor Bakanlığı’nın 2019 yılı Kasım ayında gerçekleştirmiş olduğu Spor Turizmi Çalıştayı’nda Türkiye’de spor turizminin mevcut durumu değerlendirilmiş, spor turizmi destinasyonlarının oluşturulması politika olarak belirlenmiştir. Bu politika çerçevesinde Türkiye de yer alan spor turizmi destinasyonlarının belirlenmesi, geliştirilmesi ve yönetilmesi önemli hale gelmiştir. Bu tez araştırmasına da bu politika çerçevesinde başlanmıştır.

Araştırmanın temel amacı Kocaeli ilinin spor turizmi mevcut durumu ve potansiyelinin belirlenmesi ve spor turizmi destinasyon modelinin geliştirilmesidir. Araştırmanın inceleme alanı Kocaeli ilidir. Bu doğrultuda Kocaeli ilinin spor turizmi mevcut durumu ve potansiyeli ortaya konmuş ve spor turizmi destinasyonu modeli olabilmesi için neler yapılması gerektiğine cevap aranmıştır. Spor turizmi destinasyonlarının geliştirilmesi için paydaşların spor turizmi konusundaki algı, tutum ve davranışlarının ölçülmesi önem arz etmektedir. Bu çalışmada literatür taraması yapılmış, daha önceki çalışmalar incelenmiş kavramsal çerçeve oluşturulmuş, elde edilen veriler analiz edilerek bir spor turizmi destinasyon modeli çalışmanın sonuç çıktısı olarak önerilmiştir.

Araştırmanın birinci bölümünde araştırmanın problemi, amacı ve önemi, varsayımları, sınırlılıkları ve araştırmaya yönelik tanımlara yer verilmiştir.

Araştırmanın ikinci bölümünde; spor, spor yönetimi, turizm, spor turizmi ve destinasyon kavramları detaylı bir şekilde verilmiştir. Kocaeli ili ile ilgili bilgilere de bu bölümde yer verilmiştir. Kocaeli ilinin tarihi ve coğrafi ve iklim özellikleri açıklanmıştır. Daha sonra bölgenin sosyo ekonomik ve demografik yapısı son olarakta spor turizmi varlıkları incelenmiştir.

Araştırmanın üçüncü bölümünde araştırmanın yöntemine ilişkin bilgiler yer almaktadır. Bulgular ise dördüncü bölümde verilmektedir.

1.1. Araştırmanın Problemi

Araştırmanın temelini; Gençlik ve Spor Bakanlığı 2019 Spor Turizmi Çalıştayı'nda Türkiye'de spor turizmi mevcut durumu değerlendirilmesi ve ilgili toplantıda ortaya çıkan spor turizmi destinasyonlarının oluşturulması temel politikası oluşturmaktadır.

İlgili ihtiyacın giderilmesine katkı sağlamak amacı ile kurgulanan çalışma da yerli ve yabancı çok sayıda literatür taranmıştır. Yapılan literatür incelemeleri sonunda alan yazında spor turizmi destinasyonuna ilişkin çok kısıtlı sayıda kaynak olduğu tespit edilmiştir. Her iki durum dikkate alındığında araştırmanın önemli bir ihtiyacı karşılayacağı öngörülmüş ve araştırma kapsamı bu doğrultuda şekillendirilmiştir.

Araştırmanın temel problemi;

Kocaeli ilinin spor turizmi mevcut durumu ve potansiyeli nedir?

Araştırmanın alt problemleri ise şunlardır;

- Kocaeli'de spor turizmi kaynakları nedir?
- Kocaeli'de spor turizmi organizasyonu nedir?
- Kocaeli'nin spor turizmi destinasyonu altyapı ve tesisleşme durumu nedir?
- Kocaeli spor turizmi paydaşları kimler olmalıdır?
- Kocaeli'de spor turizmi örgütlenme ve yönetimi nasıl olmalıdır?
- Kocaeli'de spor turizmine yönelik sorun ve engeller nedir?
- Kocaeli'ye spor turizminin etkisi nedir?
- Kocaeli de spor turizminin gelişimine yönelik yerel halkın algısı nasıldır?

- Kocaeli’de spor turizminin gelişimine yönelik yerel halkın algısı çeşitli değişkenlere göre farklılaşmakta mıdır?

1.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Türkiye, coğrafi yapısı ve iklim özellikleri dolayısıyla spor turizmi potansiyel durumu yüksek olan ülkeler arasında yer almaktadır. Türkiye’nin bu yüksek potansiyele rağmen, ulusal literatürde yapılan çalışmalarda yapılan sporlar arasında futbolun popülaritesinin arttığı görülmüştür. Ancak, Türkiye dört mevsim süresince spor yapılmasına elverişli iklim koşullarına sahiptir. Denizler, dağlar, ormanlar, nehir, göl, su altı, kanyon, mağara gibi doğal kaynaklara ve spor etkinlikleri için uygun beşeri kaynaklara sahip bir ülke konumundadır.

Son yıllarda Türkiye’de spor alanında yapılan tesisleşme çalışmaları ile bu alanda tesis eksikliği tamamen ortadan kaldırılması hedeflenmektedir. İstanbul ilinin Olimpiyat Oyunlarına adaylığını koymasının doğrultusunda; olimpiyat içerisinde yer alan sporlar için de uygun destinasyonların oluşturulması ve çevre illere bu konuda tesislerin yapılması planlanmaktadır. Öte yandan; çok sayıda profesyonel sporcu nüfusu bulunan Avrupa ülkelerine yakın olması ve kaliteli-uygun konaklama tesislerinin olması nedeniyle, Türkiye spor turizmi bağlamında çok avantajlı bir ülke konumunda olduğu ifade edilebilir.

Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından 2019 Spor Turizmi Çalıştayı’nda Spor Turizmi, Türkiye için önemli bir alan olarak belirlenmiştir. 2019-2023 yılları arasında 11. Kalkınma Planında spor turizminin sürdürülebilir gelişimini sağlamak amacıyla bölge potansiyeli ve rekabet düzeyi yüksek spor dallarını temel alan Türkiye Spor Turizmi Stratejisi’nin hazırlanmasıyla Türkiye’nin küresel spor turizmi pasta payının artırılması hedeflenmektedir (Gençlik ve Spor Bakanlığı- Spor Turizmi Çalıştay Raporu, 2019).

Spor Turizmi Çalıştayı’nda spor turizmine uygun bölgelerin ve alanların tespit edilmesi ve spor turizmi destinasyonlarının oluşturulması belirlenen temel politikalar. Türkiye’nin spor turizmi alanındaki mevcut durumu ve potansiyelinin etkin kullanılması ve geliştirilmesi spor ve turizm sektörleri açısından önemlidir. Bu nedenle spor turizmi destinasyonlarının belirlenmesi ve yönetilmesi dikkat edilmesi gereken önemli süreçlerdir.

Bu araştırmanın temel amacı Kocaeli ilinin spor turizmi mevcut durumu ve potansiyelinin belirlenmesi ve spor turizmi destinasyon modelinin geliştirilmesidir. Bu amaç doğrultusunda Kocaeli ilinin spor turizmi mevcut durumu ve potansiyel durumları tespit edilmiştir. Higham (2005)'ın “Spor Turizmi Destinasyonlarının Gelişimini Temsil Eden Şema”nın belirleyicileri ve “2019 Gençlik ve Spor Bakanlığı Spor Turizmi Çalıştay Komisyonları” başlıklarından yola çıkarak bir spor turizmi destinasyon modeli önerilmiştir.

1.3. Varsayımlar

1. Araştırma kapsamında yer verilecek katılımcıların araştırmanın amaçlarını gerçekleştirmek açısından alanlarında yetkin kişiler oldukları; yapılan görüşme ve anket sorularına içtenlikle yanıt verecekleri varsayılmaktadır.
2. Araştırmacının bu araştırmayı gerçekleştirebilecek yetkinlikte olduğu kabul edilmektedir.

1.4. Sınırlılıklar

Bu araştırma için belirlenen sınırlılıklar aşağıda ifade edilmiştir.

1. Araştırmanın nitel bölümü Kocaeli ilinde yer alan; spor turizmi alanında uzman kişiler, merkezi ve yerel yöneticiler, sivil toplum kuruluşları, turizm işletmeleri ve spor işletmeleri yöneticileri ile sınırlıdır. Araştırmanın nicel bölümü ise Kocaeli ili yerel halkı (sporcu, seyirci, antrenör, hakem ve basın) ile sınırlıdır.
2. Araştırma, ilgili araştırmalardan, araştırma grubu ile yapılan görüşmelerden ve anket sorularından elde edilen bilgilerle sınırlıdır.

1.5. Tanımlar

Spor: “Organizasyonel ya da informal katılım, fiziksel fitness ve zihinsel sağlık amaçlı, sosyal ilişkiler formunda veya bütün düzeylerde yarışmalara katılmak gibi fiziksel aktivitenin bütün formları” şeklinde tanımlanmaktadır (Avrupa Konseyi, 2001).

Turizm: Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü tarafından 1963 yılında turizm “24 saatten az kalmamak şartıyla, sürekli yaşamadan ve gelir sağlayacak herhangi bir

faaliyette bulunmamak şartı ile kişinin seyahat ve konaklama faaliyetinden oluşan olay ve ilişkilerin tümüdür” şeklinde tanımlanmıştır (Tuyluoğlu, 2003, s. 20).

Spor Turizmi: 1987 yılından itibaren spor turizmi, dünya ve ülkemiz literatüründe yer almaktadır. Spor turizmi kavramı üzerine birçok çalışma yapan Gibson (1998)’na göre spor turizmi; “bireylerin sürekli yaşadıkları bölgelerin dışına seyahat etmelerine sebep olan, spor etkinliklerine katılma, izleme ya da yer alma amacı ile ilgili güdüler etrafında gelişen serbest zaman seyahatleridir” (Gibson, 1998, s. 50). Spor Turizmi, spor ve turizmi ile ilgili destinasyonlara ilişkin insanların ticari olmayan sebepler için yaptıkları seyahatleri kapsamaktadır (Pigeassou, 2004).

Destinasyon: genel olarak turizm amacı ile seyahat edenlerin hizmetine turizm ürünlerini sunan coğrafi bölge şeklinde tanımlanır. Turistlerin seyahat güzergahlarına, eğitim seviyelerine, kültürel geçmişlerine, ziyaret amaçlarına ve geçmişte yaşadıkları deneyimlerine göre kişisel olarak yorum yapılabilen, algısal bir kavramdır (Buhalis, 2000).

Yönetim: Bir grup insanın belli amaçlara yönlendirilmesi ve bu doğrultuda iş bölümünün, iş birliğinin ve koordinasyonun sağlanmasıdır (Eren, 2008).

BÖLÜM 2. GENEL BİLGİLER

2.1. Spor Kavramı

Spor, İngilizce olarak dünyaya yayılmıştır. Latince “birbirinden koparmak, dağıtmak” anlamına gelen deportare ve disportare gibi kelimelerden türemiştir (Şahan, 2007). 17.yy’a kadar disport olarak kullanılan spor kelimesi, bu dönemden sonra birinci hecesini kaybetmiş ve spor şekliyle kullanılmıştır. Latince’nin etkisi altına girmiş olan dillerde farklı olarak, hoş vakit geçirmek, dinlenmek ve eğlenmek için gerçekleştirilen aktiviteleri tanımlamak için kullanılmıştır. Fransızlar ise desport kelimesini eğlence, zevk almak anlamında kullanmıştır. Belli bir süre sonra başarı kazanma ve yarışma amacı olan, fiziksel aktiviteleri içine alan sport kelimesi kullanılmıştır (Keten, 1993).

Sporu kavramsallaştırma çalışmalarında, spor; yapılandırılmış, hedef odaklı, rekabetçi, yarışmaya dayalı, eğlenceli bir fiziksel aktivite şeklinde ifade edilmiştir. (McPherson ve diğ., 1989). Spor, katılımcıların içsel ve dışsal ödüller tarafından motive edilen katı fiziksel eforu veya nispeten karmaşık fiziksel becerilerin kullanımını içeren kurumsallaştırılmış, rekabetçi faaliyetler olarak tanımlanmaktadır. Bu tanım dört anahtar bölümden oluşmaktadır. Birincisi, spor fiziksel aktivitelerdir. Örneğin artistik patinaj bir Olimpik spordur. Balo salon dansı ise Sidney 2000 Olimpiyat Oyunları'nda bir gösteri sporu olarak yapılmıştır. Esas olarak spor ile fiziksel aktiviteler arasında bir ayrım yapılmasına izin vermektedir (Coakley, 2004).

İkincisi, spor rekabetçidir. Sporun hedef yönelimi ve yarışmaya dayalı doğası, oyuncu rollerinin artan uzmanlaşmasında, standartlaştırılmış nicelemede ve performans kayıtlarının tutulmasında kendini gösterir (Guttmann, 1974). Spor rekabeti, elit rekabetten eğlence veya sosyal sporlara kadar uzanmaktadır. Sporun temel bir unsuru, hem katılımcı hem de seyirci ilgisinin oluşturulmasını ve sürdürülmesini sağlamak için rekabetin eşit olarak dengelenmesinin sağlanmasıdır (Owen ve Weatherston, 2002). Spor

ve turizm için önemli kısım, olayı yaratan ve sürdüren sonucun belirsizliğidir (Hinch ve Higham, 2004).

Üçüncüsü, spor kuralların uygulanması aracılığıyla kurumsallaştırılmış faaliyetlerdir (Loy ve diğ, 1978). Kurallar, profesyonel ve rekabetçi sporlar söz konusu olduğunda kodlanabilir, uygulanabilir ve birçok eğlence sporu durumunda gayri resmi olabilir. Kuralların zaman içinde değiştirilmesi, yeniden yorumlanması ve hatta belki de yeniden yazılması, bazı durumlarda hibrit sporlara veya yeni sporlara yol açması mümkün olabilmektedir (Hinch ve Higham, 2001). Son yirmi yılda öne çıkan bir eğilim, resmi kural yapılarının kısıtlamalarından bağımsız olan daha az organize ve daha az düzenlenmiş bireysel sporlara katılımdaki büyüme olmuştur (Thomson, 2000). Coakley (2004) bunları sporun güç ve performans modeli'ne zıt olarak zevk ve katılım modeli'ne dayalı sporlar olarak adlandırmaktadır. Öne çıkan örnek sporlar ise kayak, dağ sörfü, uçurtma sörfü ve frizbi sayılabilir (Coakley, 2004).

Dördüncüsü, spor insanlar tarafından içsel veya dışsal ödüller için takip edilmektedir. Sporla ilişkili içsel ödüller kendini ifade etme, kendiliğindenlik ve meydan okumayı içerir. Sporun takibi yoluyla elde edilebilecek dışsal ödüller, fiziksel becerilerin gösterilmesini, akranların onayını almayı, bir spor alt kültürü ile özdeşleşmeyi veya sportif başarı ile gelen maddi ödülleri kapsamaktadır (Clawson ve Knetsch, 1966).

2.1.1. Sporun Tanımlanması

Eski dönemlerden günümüze insanlar bilmeden de olsa sporun içinde yer almıştır. Bireylerin fiziksel, ruhsal ve psikolojik olarak gelişmesinde faydalı olan bilimdir. Sporun temel amacı yarışmak ve kazanmaktır. Spor, bedenin eğitimindeki etkinlikleri bölerek branşlaştırmıştır. Üst düzey yapıldığında psikolojik, esnek, rekabet içeren ve teknik boyutları, kuralları bulunan faaliyet olarak tanımlanmıştır (Aracı, 1999).

Spor, teknolojinin gelişmesiyle kişilerin ihtiyaçlarını karşılamasına ve farklı alanlarda yeteneklerini ortaya koymasına imkan verir. Sporun, kendine özgü bir eğitimi bulunmaktadır (Şahin, 2005). Spor, bedenin tüm özelliklerini geliştirebilmek için gereklidir. Üretkenlik, oyun, özgüven, yarışma, etkinlik, sağlık ve zindelik ile sosyal ilişki kurmak amacıyla yapılması gereken önemli bir faaliyettir (Grössing, 1991).

Spor başka bir tanıtmda, kişinin yeteneklerini geliştiren 6nceden belirli kuralları olan araçlı ya da araçsız, bireysel veya takım halinde rekreasyon faaliyeti kapsamı altında ya da tüm zamanını alarak gerçekleştirdiği, meslek ve iş olarak yaptığı, sosyalleşmeye faydası olan toplumsallaştırıcı, bedensel ve psikolojik gelişim sağlayan bir olgu şeklinde ifade edilmiştir (İnal, 1998).

Uluslararası ve ulusal alanyazında spora y6nelik tanımlamalar çok fazladır. G6nl6k gazetelerin spor sayfalarında yazılanların dahi spor anlamı taşıdığı belirtilmiştir (Bale, 1989). Sporun tipik bir s6zl6k tanımında, spor “egzersiz veya zevk için takip edilen, genellikle rekabetçi bir biçimde olan bireysel veya grup aktivitesi” olarak tanımlanmıştır (WH Smith/Collins, 1988, s. 74).

Spor sosyolojisi alanından ortaya çıkan en etkili spor tanımlarından biri Loy ve ark. (1978) ait olan, oyun oluşumu yaklaşımıdır. Bu açıdan spor, oyunların bir alt k6mesi olarak kavramsallaştırılmışve spor oyunun bir alt k6mesidir. Spor, fiziksel yetenek gerektiren kuralları olan oyunlar olarak tanımlanmıştır. Benzer bir şekilde McPherson ve diğ, (1989) sporu “yapılandırılmış, hedef odaklı, rekabete dayalı, yarışmaya dayalı, eğlenceli bir fiziksel aktivite” (s. 15) olarak tanımlamışlardır.

Spor, sporun zaman ve mekanla ilgili kurallar tarafından y6netilmesidir. Bu kurallar, oyun alanının boyutları, oyunun veya yarışmanın s6resi ve hızı dahil olmak 6zere çeşitli şekillerde kendini g6stermektedir. Spor aynı zamanda hedef odaklı, rekabetçi ve yarışmaya dayalı olarak da tanımlanabilir.

2.1.2. Sporun Tarihsel Gelişimi

Sporun tarihinin insanoğlu ile yaşıt olduğu varsayılmaktadır. İnsan, fiziksel olarak hem cinslerine karşı 6st6nl6k sağlama gereksinimini duymuştur. 6nk6 sporun temel felsefesinde rakibe 6st6nl6k sağlama ig6d6s6 yer alır. Fiziksel 6st6nl6k kurma ile ilgili etkinliklerin ilklerini ilkağlarda Asya, Orta Asya, Mezopotamya b6lgesi, Nil Nehri ve Akdeniz b6lgelerinde g6r6lm6řt6r. Asya’da T6rk, Hint ve in; Anadolu’da Hitit; Nil K1yısı’nda Mısır; Mezopotamya b6lgesinde Asur-Babil-S6mer medeniyetlerinde; bu konuda b6y6k gelişmeler yaşanmıştır. Bu medeniyetlerin tamamında fiziksel olarak gelişmeye verilen 6nemin tek nedeninin, d6nemin savaşarak 6st6nl6k kurma ile ilgili

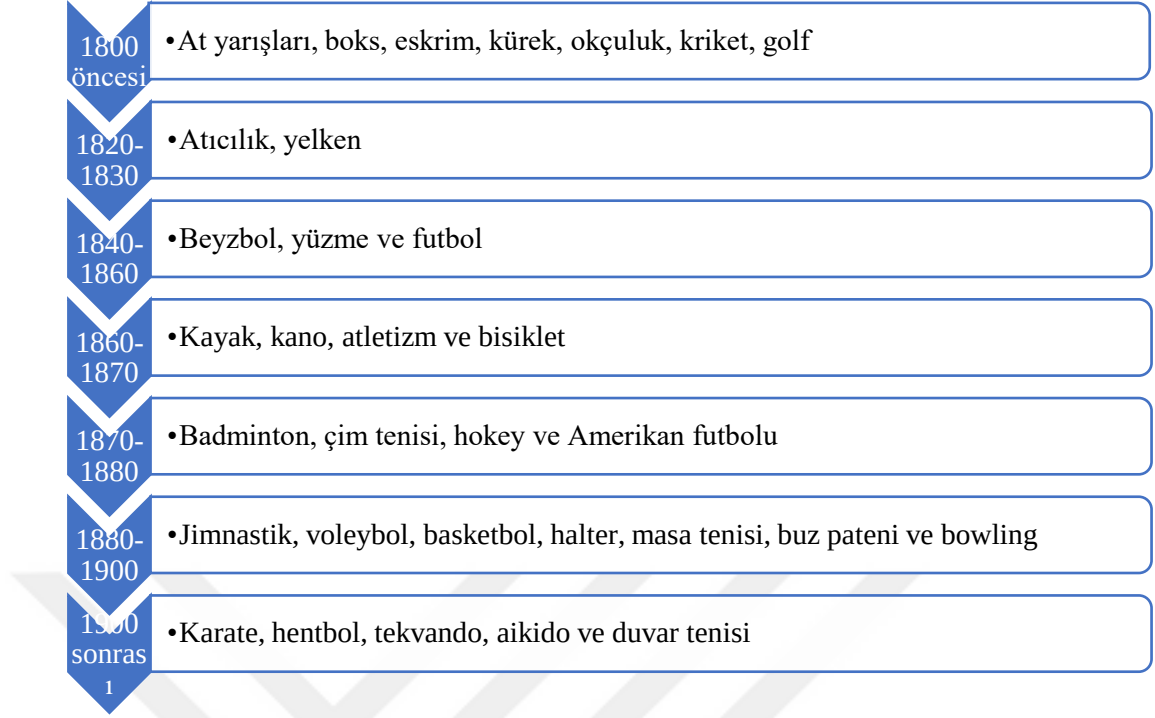
olduğu bilinmektedir. Başka uygarlıklara üstünlük kurma zorunluluğu ve savaşlarda başarılı olmak fiziksel güç ile yapılabileceğinden beden kültürü oluşmuştur (Fişek, 1983).

İnsanoğlunun ilk var olduğu dönemden günümüze kadar olan zamanda sporun daima toplumları ekonomik, sosyal, kültürel, çevresel olarak etkilediği bilinmektedir. Eski çağlarda yaşama biçimi aslında sporun ortaya çıkmasına neden olmuştur. İlk çağlarda insanlar doğada yabani hayvanlardan kendilerini korumak için kaçma, saklanma, koşma ve atlama gibi hareketleri yapmışlardır. Bu hareketlerden koşma, insanların yaşam mücadelesi vermek üzere yaptığı yabani hayvanlardan kaçış şeklinde nitelendirilebilir (İnal, 1998).

M.Ö.5000’li yıllardan itibaren Sümer ve Mısır medeniyetlerinden kalan yapılarda spor yapıldığına dair resimlere rastlanmaktadır. Sporun toplum içinde, değişmez bir parça olarak yer alması, ilk kez Antik Yunan medeniyetlerinde görülmüştür. 2780 yıl önce yapılan Olimpiyat Oyunları bunun en büyük göstergesidir. M.Ö 776 yılında tarihin ilk spor yarışması olarak bilinen Antik Olimpiyat Oyunları başlamıştır. Roma İmparatorluğu Doğu ve Batı şeklinde ayrılana kadar (M.S 395) bu oyunlar sürdürülmüştür (Kaya, 2018).

Türkler, Orta Asya’dan itibaren bütün Tarihi Çağlarda farklı kıtalarda çeşitli medeniyetler kurmuştur. Altay dağlarında yapılan arkeolojik kazılarda Türklere ait kalıntılar bulunmuştur. Spor eğitimini zorlu yaşam şartları karşısında mücadele etmek için kullanmışlardır. Spor; eğlence, oyun, yarışma olarak ulusal ve kutsal şöenlerinde ve savaş alanlarında kullanmışlardır (Fişek, 1983).

Türkler; atlı sporlar, avcılık, atıcılık, güreş, okçuluk, cirit, kılıç, binicilik, polo, yaya koşuları, gökbörü, atlama, labut atma, ağırlık kaldırma, gürz ve topuz kullanma, kayak, tomak, tepük, matrak gibi sporları yapmışlardır. Selçuklu-Osmanlı Türklerinde daha çok güreş, okçuluk, cirit ve binicilik yapılan sporlardır. 1855 yılında somut ilk kulüp kurma hareketi başlamış ve 17 Mayıs 1903 yılında ilk demokratik organizasyon İstanbul Futbol Birliği ismiyle kurulmuştur. İstanbul Futbol Birliği’ne o dönemde 1909 sayılı Dernekler Yasa’sına göre kurulan Fenerbahçe, Galatasaray, Kadıköy, Moda, Elpis, Strugglers, Dark, Yasson spor kulüpleri de üye olmuştur. İstanbul Futbol Birliğ’in bağlı olduğu bir kanun veya taşra yapı yoktur. Birliğe katılan Spor kulüpleri kendi aralarında bir sözleşmeye imza atmışlardır (Ekenci ve Serarslan, 1997). Şekil 2.1’de tarihsel dönemlere göre ortaya çıkan spor dalları verilmiştir.

Şekil 2.1: Tarihsel dönemlere göre spor dalları

Şekil 2.1’de tarihte ilk sporların yaşam koşullarına bağlı olarak savunma ve saldırı kökenli olduğu görülmektedir (Akın, 2018). Sporun tarihsel gelişimi ilerledikçe bireysel ve takım sporları ortaya çıkmıştır. Spor, yarışmalar halinde uygulanabilen bir disipline dönüşmüştür.

2.1.3. Sporun Amacı ve Önemi

İnsanların içinde yaşadığı toplumun ilkelerine uyum sağlaması, insanlarla ilişkilerini iyi bir şekilde düzenlemesi bireyin zihinsel, ruhsal ve bedensel olarak sağlıklı olmasıyla paraleldir. Bu nedenle spor, bireyin sosyalleşmesini destekler ve kişiliğinin gelişmesinde ve karşılıklı sevgi ve saygı bağlarının kuvvetlenmesinde önemli bir faktör olarak ifade edilebilir. Günümüz yaşamın yorgunluğu ve stresini dengilemesindeki etkisi nedeniyle spor etkinliklerinin önemi de giderek artmaktadır.

Sporla ilgilenen bireylerin temel amacı beden ve ruh sağlığını geliştirmek, kendine güven kazanmasını sağlamak ve üst düzey performans elde etmektir. Dolayısıyla insanları spor

yapmaya iten faktörlerin başında gereksinimler gelmektedir. Bu nedenle bireyler aşağıda yer alan amaçlar doğrultusunda spor etkinliklerine katılmaktadır.

- Sağlıklı olma veya sağlığı koruma,
- Sosyal ilişki kurma,
- Eğlenme, mutlu olma,
- Dinlenme,
- Kendini gerçekleştirme,
- Yeni deneyimler ve arkadaşlıklar kazanma,
- Maddi ve kişisel kazanç elde etme,
- Özgüven kazanma,
- Zayıflama,
- Stres ve hastalıklara karşı direnç kazanma,
- Gençlik ve güzellik elde etme,
- Para kazanma,

İfade edilen amaçlar kapsamında kişilerin yapmış olduğu sporun fiziksel ve ruhsal olumlu etkileri bulunmaktadır (Akın, 2018).

Bir toplumun spora katılma şekli, seviyesi, faydası ve sorunları yalnızca bireylerin yetenekleri ve ilgisine bağlı değildir. Toplumun spor politikası ve spora bakışı, sporun gelişmesi ve yaygınlaşmasında, başarı elde edilmesinde önemli faktörlerdir. Günümüzde, özellikle gelişmiş ülkeler spora büyük önem vermektedir. Uluslararası spor organizasyon ve yarışmalarında başarı elde etmek için büyük mücadele vermektedir. Bunun sebebi ise mega spor etkinliklerini düzenlemek ve başarılar elde etmek, ulusal prestijin en önemli göstergesi olarak kabul edilmektedir (Öztürk, 1998).

20.yy'ın ilk bölümünde spor, sosyolojik açıdan toplum bilincinin gelişmesinde önemli rol oynamıştır. Sporun özellikle kitleselleşmesi hususunda atılan adımlar, seyirci olarakta olsa insanların spor faaliyetlerine katılmalarına imkan vermiştir. Bu toplum bilinci sporun; ekonomik ve politik olarak uygulamaları, siyasi üstünlük sağlamak amacıyla devletlerin sistemleri içinde kullandıkları bir araç haline gelmiştir (Yetim, 2005). Sporun, toplumsal, ekonomik ve çevresel olumlu etkileri sebebiyle önemli bir olgu olduğu ifade edilebilir.

2.2. Spor Yönetimi

Spor yönetimi; modern iş dünyasının, devletin ve kar amacı gütmeyen kuruluşların çoğunda görülen tekniklerin ve stratejilerin uygulanmasını içermektedir. Spor yöneticileri stratejik planlama yaparak, çok sayıda ücretli ve gönüllü insan kaynağını yöneterek, milyarlarca dolar değerinde yayın sözleşmeleri yaparak, bazen ortalama çalışma ücretinin yüz katını kazanan elit sporcuların refahını yönetmektedir. Uluslararası spor federasyonları, ulusal spor organizasyonları, devlet kurumları, medya kuruluşları, sponsorlar ve toplum kuruluşları son derece entegre küresel ağlar içinde çalışmaktadır. Sporun ve ilgili sektörlerin faaliyet gösterdiği çevre ve kamu, kar amacı gütmeyen ve profesyonel sektörlerde kendine has özellikleri olan bir yönetim anlayışına sahip olmalıdır (Hoye ve diğ, 2015).

Spor organizasyonlarında planlama, örgütleme, yöneltme, koordinasyon ve denetim gibi yönetim işlevlerinin hedeflere ulaşılabilme amacıyla yerine getirilmesi önemli bir süreçtir. Yönetimin yapısını da meydana getiren bu işlevler ile insan, para, zaman, malzeme, ve yer kaynaklarını rasyonel bir şekilde kullanılmasını sağlamaktadır. Organizasyonun amaçlarına ulaşması, yöneticiler için önemlidir. Temelinde insan olan ve yerel halkla sürekli ilişki içerisinde olan spor kurumlarının, etkili bir örgüt yapısına ve dinamik bir yönetim anlayışına sahip olması gereklidir. Bu bilgiler doğrultusunda spor yönetimi alanı, spor organizasyonlarının diğer örgütlerden farklı bir yapı ve işleyişe sahip olması lüzumundan ortaya çıkmıştır (Sunay, 2017).

Yönetimin spora uygulama şekli olan Spor Yönetimi “Spor ile ilgili kurulmuş örgüt veya organizasyonun, belirlenen amaçlar ve sporun kendine özgü özellikleri doğrultusunda, elindeki fiziki ve beşeri kaynaklarını en etkili ve verimli bir şekilde kullanabilmesi için kararlar alma ve alınan kararları uygulama sanatı olarak” (Ekmekçi, 2009, s. 20) tanımlanmıştır. Spor Yönetimi, spor tesislerinin, organizasyonların, spor kulüplerinin ve insan kaynağının etkin ve verimli olması üzerine çalışan bir bilim dalıdır (Donuk, 2005).

Spor ekonomisinin büyümesi ve spor sektörünün büyüyüp yaygın hale gelmesi ile spor yönetimi alanına verilen önem de artmıştır. Spor yönetimi genel olarak işletme yönetimi ilkelerinin spor alanına uygulanmış şekli olarak belirtilmiştir. Yine başka bir tanımda spor yönetimi “Spor örgütleri ve organizasyonlarının amaçları doğrultusunda insan ve maddi

kaynaklarını sevk ve idare etme bilimi ve sanatıdır” şeklinde tanımlanmıştır (Mirzeoğlu, 2003).

Spor yönetimi çerçevesinde spor organizasyonlarının yönetimi de özel yönetim tekniklerinin uygulamasını gerektiren bir alandır. Sporun benzeri olmayan bir özelliği de insanların; spor takımları, yarışmalar ve sporcular için tutkular geliştirmesidir. Sporun, ekonomik ve sosyal faaliyetin diğer alanlarında olmayan performans sonuçları, başarı ve başarıyı kutlama gibi önemli sembolleri vardır. Spor yöneticileri, insanların etkinlikler için bilet satın alma, bir kulübe üye olma, gönüllü bir derneğin yürütülmesine yardımcı olmak için bağışlama veya spor ürünleri satın alma isteklerine hitap ederek bu tutkulardan yararlanmayı öğrenmelidir (Smith ve Stewart, 2010).

2.3. Turizm Kavramı

Turizmin ilk tanımı Guyer-Feuler tarafından 1905 yılında yapılmıştır. Guyer –Feuler “gittikçe artan hava değişimi ve dinlenme gereksinimleri, doğa ve sanatla beslenen göz alıcı güzellikleri tanıma isteğine; doğanın insanlara mutluluk verdiği inancına dayanan ve özellikle ticaret ve sanayinin gelişmesi ve ulaşım araçlarının kusursuz hale gelmelerinin bir sonucu olarak ulusların ve toplumların birbirine yakınlaşmasını sağlayan günümüz çağına özgü bir olay” şeklinde turizmi açıklamış ve turizmin temelini atmıştır (Kozak ve diğ, 2008).

Turizm tanımları, terimin popüler kullanımıyla ilişkili olanlar (WH Smith/Collins, 1988), istatistiksel ölçümü kolaylaştırmak için kullanılanlar (WTO, 1981) ve onun kavramsal alanını ifade etmek için kullanılanlar olarak sınıflandırılabilir (Murphy, 1986).

Dünya Turizm Örgütü turizmi; insanların tatil, eğlenme, dinlenme, iş ve diğer amaçlarla, sürekli yaşanılan bölgenin dışındaki yerlere, bir yılı geçmeyecek şekilde ve gelir elde etmek için herhangi faaliyete katılmadan seyahat etmeleri ve konaklamalarından ortaya çıkan faaliyetlerdir (Çuhadar, 2006) şeklinde tanımlamıştır.

Toskay (1983)’ a göre turizm devamlı ikamet edilen, çalışılan ve günlük olağan ihtiyaçların sağlandığı yerler haricinde bir yere yapılan ve konaklama sırasında turizm kesimi işletmelerin ürettiği mal ve hizmetleri kullanan, konaklamanın geçici olduğu seyahatlerdir (Toskay, 1983).

Turizm tanımları; genellikle turizmin temel boyutları kullanılarak yapılmıştır. Bunlardan en yaygın olanı mekansal boyuttur. Turizm, 'yerleşik olmayanların seyahatini' içerir. Turist olarak kabul edilmek için, bireylerin ayrılımları ve sonunda evlerine geri dönmeleri gerekmektedir. Bireyin seyahat etmesi başlı başına turizmi teşkil etmese de gerekli koşullardan biridir. Bu boyuta, bir dizi minimum seyahat mesafesi dahil olmak üzere çeşitli niteleyiciler yerleştirilmiştir, ancak temel seyahat kavramı evrenseldir (Murphy, 1985).

İkinci en yaygın boyut, turizmle ilişkili zamansal özellikleri içerir. Bu boyutun merkezinde, seyahatin 'en az bir gecelik geçici olarak evden uzak durma' ile karakterize edilmesi gerekliliği vardır (Leiper, 1981). İstatistiksel amaçlar için yapılan tanımlar genellikle bir destinasyonu 24 saatten daha kısa bir süre ziyaret eden gününbirlikçiler ile bir destinasyonu 24 saat veya daha uzun süre ziyaret eden turistler arasında ayırım yapmaktadır. Genellikle ziyaretçi terimi her iki gruba da atıfta bulunmak için kullanılır (WTO, 1981).

Turizm tanımlarının üçüncü boyutu, seyahat sırasındaki amaç veya faaliyetlerle ilgilidir ve turizmin birçok alt alanı (örneğin spor turizmi, eko-turizm, kentsel turizm ve miras turizmi) bu boyutta ortaya çıkmaktadır. Tüm boyutlar arasında en geniş görüş yelpazesiyle açıklanan boyuttur (Murphy, 1985).

2.3.1. Turizmin Özellikleri

Turizm, ulusal ve uluslararası platformlarda gelişme göstermiş önemli bir sektör haline gelmiştir. Bunun sonucunda turizmin belirli özellikleri ortaya çıkmıştır. Turizm özellikleri şu şekilde sıralanmıştır:

- Turizm bir hizmet sektörüdür. Üretilen mal ve hizmet üretildiği yerde tüketime sunulmaktadır.
- Turizm sektöründe üretilen mal ve hizmetin tüketilmesi, serbest zamanın olmasıyla mümkündür.
- Turizm işletmeleri içerisinde yer alan seyahat acenteleri ve tur operatörleri arz-talep dengesini korumada önemli rol oynar.
- Turizm sektöründe talebin artmasına karşın, gerekli arz miktarının oluşması uzun bir süreyi gerektirmektedir.

- Turizm olayına katılacak turistlerin karar verme süreçleri çok fazla nedene göre oluşabileceğinden, karar verme süresi uzun zaman gerektirebilir.
- Turizm hareketleri, yılın belirli dönemlerinde yoğunluk kazanmaktadır. Turist kabul eden ülkeler ve bölgelerde söz konusu aylarda hareketlilik artış göstermektedir.
- Ülkelerde turizm trafiği yerel bir görünüm arz etmektedir. Ayrıca turizm dengesiz bir dağılıma neden olabilir. Turizm özelliği olan yerlerde, turistik yoğunlaşma görülebilir (Ürger,1992).

2.4. Spor ve Turizm İlişkisi

Turizm ve spor kavramları birbiriyle ilişkilidir ve örtüşmektedir. Spor, turizm içinde yer alan önemli bir faaliyettir. Turizm ise sporun temel bir özelliğidir. İki kavramın birleşimi, konuyla ilgilenenlerin bakış açılarına ve benimsedikleri tanımlara göre değişmektedir. Spor turizmi alanını ifade etmek için birçok tanımlama yapılmıştır. Yapılan tanımların, genellikle aktivite, mekansal ve zamansal boyutları içerdiklerinden turizm için sunulan tanımlara benzerdir (Gammon ve Robinson, 1997).

Spor turistleri ve turizm sporları arasında bir ayırım yapılmıştır. Birincisi spor genellikle seyahat aktivitesi olarak konumlandırılmıştır. İkincisi, sporu seyahat ederken ikinci bir aktivite olarak tanır. Çoğu tanım seyircilerin yanı sıra sporcuları ve elit rekabetin yanı sıra eğlence amaçlı olanları da içerir. Ayrıca, seyahatin geçici olduğunu ve yolcunun belirli bir süre içinde eve döneceğini öne süren, açık değilse de örtük bir zaman boyutuyla birlikte, ev ortamından uzağa seyahat için açık gereksinimleri de içermeye eğilimindedirler. Zamansal boyut, genellikle günübirlik ziyaretçilerin yanı sıra gece konaklayanları da kapsamaktadır (Gammon ve Robinson, 1997).

Spor, dünyada milyonlarca insanı istihdam etmektedir. Dünya nüfusunun çoğunluğu spor yapmakta veya izlemektedir. Elit veya profesyonel düzeyde amatör bir hobi olmaktan çıkarak önemli bir sektör haline gelmiştir. Sporun büyümesi ve profesyonelleşmesi, sporun her seviyesindeki spor etkinliklerinin ve organizasyonlarının tüketiminde, üretiminde ve yönetiminde değişikliklere yol açmaktadır. 2014 Futbol Dünya Kupası'na ve 2016 Olimpiyat Oyunları'na ev sahipliği yapan Brezilya gibi gelişmekte olan ekonomilere sahip ülkeler, sporu giderek artan bir şekilde altyapı yatırımlarını

yönlendirmek, ticaret, turizm ve yatırımı canlandırmak için ülkelerini dünyaya tanıtmak için bir araç olarak görmektedir (Hoye ve diğ, 2015).

Spor ve turizm kavramları genel özellikleri ile birbirinden ayrılmamaktadır. Spor ve turizm zaman ve mekan olarak birleştiklerinde özdeşleşirler. Spor ve turizm rekreasyonel faaliyetlerdir. Mekan değişikliği olmadığı takdirde spor turizmi ortaya çıkmaz (Batman, 2007).

2.5. Spor Turizmi Kavramı

Son yıllarda spor turizmini ifade etme girişimleri çok fazla artmıştır (Ruskin, 1987; Hall, 1992b; Gammon ve Robinson, 1997; Standeven, 1997; Weed ve Bull, 1997; Gibson, 1998). Spor turizmi aktivite, mekan ve zaman boyutları ele alınarak kavramsallaştırılmıştır. (Gibson, 1998). Spor turizminin bazı tanımları, serbest zaman temelli seyahate vurgu yapmaktadır (Weed ve Bull, 1997). Bazı tanımlar ise profesyonel sporları ve sporla bağlantılı iş seyahatlerini kapsamaktadır (Hall, 1992a; Standeven, 1997).

Spor turizmi kavramı, mekansal, zamansal ve aktivite boyutları açısından çoğu turizm tanımının altında yatan yapıyla paralellik göstermektedir. Spor, seyahatin birincil veya ikincil bir özelliği olması nedeniyle önemli bir seyahat etkinliği olduğunu göstermektedir. Seyahat etme kararlarının çoğunda önemli bir faktör olduğu, seyahat deneyiminde sıklıkla öne çıktığı ve çoğu zaman ziyaretçinin seyahat deneyimini değerlendirmesinde önemli bir düşünce olduğu görülmektedir.

Spor turizmi kavramı, sporu aktivite boyutu olarak konumlandırırken, zaman ve mekan boyutları turizmden türetilmiştir (Hinch ve Higham, 2001).

Spor turizmi, spor alanıyla ilgili olarak açık bir şekilde tanımlanmaktadır. Birincisi, her sporun karakteristik mekansal ve zamansal yapılar sağlayan kendi kuralları vardır. İkincisi, fiziksel güç, hedef yönelimi, rekabet ve yarışmaya dayalı yönleri olarak ortaya çıkmaktadır. Bu tanım geniş anlamda bir rekabetin sürekliliğini belirtmek için kullanılmaktadır (McPherson ve diğ, 1989).

Gibson (1998a) Spor turizmini üç farklı davranış seti olarak kavramsallaştırmıştır. Bunlar;

- Katılmak için seyahat etmek,
- İzlemek için seyahat etmek,
- Sporu kutlamak için yapılan seyahatler (Gibson, 1998a) dir.

Hall (1992) ise spor turizmini, katılmak için seyahat ve gözlem için seyahat olarak iki kategoriye ayırmıştır. Bu kategorilerin altında, bu davranışları incelemek için iki boyutlu bir çerçevenin kullanılmasını önermiştir. Aktivite seviyesi (daha az aktiften daha aktif) ve motivasyon (rekabet seviyesi: rekabetçi olmayandan rekabetçiye).

Standeven ve De Knop, sporu kültürel bir fiziksel aktivite deneyimi ve turizmi kültürel bir yer deneyimi olarak ayıran çok boyutlu bir spor turizmi modeli önermiştir. Spor turizminin en genel tanımı, “sportif aktiviteye aktif ve pasif katılımın her türlü, spora katılanların katıldığı her türlü aktif ve pasif katılım” olarak tanımlayan Standeven ve De Knop (1999) tarafından yapılmıştır.

Spor turizminin mekan, zaman ve aktivite boyutlarına yönelik ve katılımcıların aktif veya pasif katılımına yönelik birçok tanımlaması Tablo 2.1’ de verilmiştir.

Tablo 2.1 : Spor turizmi tanımları.

Hazar, 2007	Spor turizmi, insanların spor etkinliklerine katılmak ya da spor etkinliklerini izlemek için turizm hareketine katılmasıdır.
Pigeassou, 2004	Spor kültürünü yaygın hale getirmek için destinasyonlara ve bölgelere yönelik insanların ticari olmayan sebepler ile yaptıkları seyahatlerdir.
Hall, 1992	Ev sahasının dışındaki spor etkinliklerine katılmak veya gözlemlemek için ticari olmayan nedenlerle seyahat etmektir.
Doğu, 2006	Spor turizmi, bireylerin spora katılma amacının yanında turizm hizmetlerinden faydalanması olarak tanımlanmaktadır.
TURSAB, 2014	Spor turizmi, sportif etkinlikler amacıyla seyahat edenleri kapsayan turizm çeşididir. Bazıları spor turizmini aktif yapısını oluşturan spor yapan sporcular, bazıları da pasif katılımcı olarak adlandırılan sporu seyretmek için seyahat edenlerdir.
Gibson, 1998	Bireyleri fiziksel aktivitelere katılmak, fiziksel aktiviteleri izlemek veya fiziksel aktivite ile bağlantılı cazibe merkezlerine saygı göstermek için ev topluluklarının geçici olarak dışına çıkaran serbest zaman temelli seyahatlerdir.
Kurtzman, 2005	Spor faaliyetlerine katılmak için turizmin kullanılmasıyla ortaya çıkan turizm şeklidir.
Weed ve Bull, 1997	Bir spor etkinliğini izlemek veya etkinliğe katılmak için yapılan dinlenme, tatiller ifade eder.
Gammon ve Robinson, 1997	Sürekli yaşanan bölgenin dışına seyahat etme, spor faaliyetlerine aktif katılım veya pasif katılımı kapsayan spor ve turizm birleşmesidir.
Hudson, 2003	Spor turizmi; sporun benzersiz kurallarla karakterize edildiği, rekabetle ilgili, sınırlı bir süre için ev ortamından uzaklaşarak fiziksel güce ve doğaya dayalı spor faaliyetlerin yapıldığı seyahatlerdir.

2.5.1. Spor Turizminin Tarihsel Gelişimi

Sporun ne zaman başladığına dair kesin bir bilgi yoktur. Spor, geçmişte ilk zamanlarda Mısır, Çin ve Yunan kültürlerinde büyük önem taşımıştır. İnsanların spor yapmasının ilk izleri 4000 yıl önce kaya üzerine çizilmiş olan resimlerde görülmektedir. Mısır'da 2000 sene öncesinde boks, halat çekme ve yüzme sporlarını yapan insan resimleri bulunmaktadır (Masterman, 2004).

Spor turizminin geçmişteki örnekleri ise MÖ 766 yılında yapılan Antik Olimpiyat oyunlarında kabul edilmektedir. Yunanistan'da Olimpia'daki Pan Hellenic oyunları spor turizminin en eski ve en önemlisi olduğu kabul edilmiştir (Weed ve Bull, 2004). Boks atletizm, gibi sporlar eski Yunanlıların önemli bir parçasıdır. Antik Olimpiyat oyunlarına farklı yerlerden gelen 40.000 katılımcı ile gerçekleşmekteydi. Her kentin bir stadı vardır. Günümüzden konaklama imkanı farklıydı. İnsanlar çadırlarda konaklama yapmaktaydı. Modern konaklama imkanı veren ilk hostel Olympia kentinde 4. yy'da açılmıştır (Weed ve Bull, 2004).

Orta çağda ve Rönesans sonrasında spor ve turizm ilişkisi yaygın bir şekilde devam etmiş. Romalılar seyahat etmeyi artırmışlar ve yaygın hale getirmişlerdir. 16 ve 17. yüzyılda spor etkinlikleri toplumsallaşmıştır. Spor etkinlikleri bu dönemde toplumun üst sınıflarına yönelik olmuştur (Standeven ve Knop, 1999).

Spor turizmini ön plana çıkaran önemli hareket 17.yy'da gerçekleşen Büyük Tur ile olmuştur. Büyük Tur sayesinde Alp dağları bir spor turizmi destinasyonu haline almıştır. Özellikle dağcılık ve kayak alanlarındaki bölgenin günümüzdeki popülerliği bu şekilde olmuştur (İçöz, 2011).

19. yüzyılda demiryolunun yapılması ile ulaşım altyapısı oluşmaya başlamış ve bu nedenle insanların sosyal etkinliklere katılım sağlamıştır. Ulaşım spor alanının da gelişmelerin yaşanmasında etkili olmuştur. Bu yüzyılda dağ tırmanışı, doğa yürüyüşleri ve kayak gibi sporlar popüleritesini artırdı. 1863 yılında İngiltere'de Futbol Federasyonu kuruldu ve ilk etkinlik 1872'de yapılmıştır. Bu şekilde futbolun gelişmesi spor için seyahatlerin yaygınlaşmasına neden oldu ve gelir artışı yaşandı (Standeven ve Knop, 1999).

İngiliz Thomas Cook döneminde spor turizminde de çok önemli gelişmeler olmuştur. Thomas Cook spor turizmine düzenlediği turlarla çok önemli katkı sağlamıştır. 18. ve 19. yüzyıllarda sanayi ve teknolojinin gelişmesiyle sportif etkinliklerin sayısı artmıştır. Bu dönemde Alp dağlarına (1827, 1854 ve 1872) sporcular tırmanmıştır (Standeven ve Knop, 1999).

Spor turizminin gelişimi şu şekilde olmuştur.

1. Sporcuların ve turistlerin profili genişlemiştir.
2. 1970 yılından itibaren sağlık ve fiziksel uyum konusunda bilinçlenme olmuştur.
3. 1980 yılından bireyler tatilleri sırasında spor etkinliklere yoğun şekilde katılmışlardır.
4. Spor ve sportif etkinlikleri şehirlerin marka olmasında önemli rol oynamaya başlamış. Sporla ilgili turizm türleri ön plana çıkmıştır (Hinch ve Higham, 2004; İçöz, 2011).

Spor turizminin aşağıda yer alan faktörler sebebiyle daha çok gelişmesi öngörülmektedir (Higham, 2007).

1. Sağlık ve fiziksel uyuma ilişkin algıların değişmesi
2. Yaşlılık döneminde spora olan ilginin artması
3. Deneyim ve değerler
4. Alternatif spor ihtiyacı

Bir toplumun gelişiminde spor etkinlikleri önemli bir rol oynamaktadır. Küçük çaplı etkinliklerden mega spor etkinliklerine nasıl değişim gerçekleştiğini tarih açıklamaktadır. Ödüllü ama izinsiz yapılan 1867 yılındaki boks karşılaşmaları ile başlayan ve günümüzdeki spor etkinliklerine kadar olan sürede değişiklikler yapılmıştır. Amerika'da Naismith basketbolu 1891 yılında bulmuştur. Sadece basketbolu bugün 300 milyon kişi oynamaktadır (Masterman, 2004).

Dünyada turizm gelirlerinin 2014'te 1,2 trilyon dolara ulaştığı ifade edilmektedir. Spor turizminin ise yaklaşık 180 milyar dolara ulaştığı belirtilmektedir. Turizmin yıllık büyüme %4-5, spor turizminin yıllık büyüme oranı %14'tür. Dünya Turizm Örgütü verilerine göre spor turisti normal bir turistin harcamasının 2 katı harcama yapmakta (TURSAB, 2014).

Uluslararası Spor Turizm Konseyi'nin raporu incelendiğinde, spor turizmi hacminin 180 milyar dolara ulaştığı ifade edilmiştir. Spor turizmi; sporcular, izleyiciler ve sportif bir programa katılanların seyahat etmesiyle bu büyüklüğe ulaşmıştır. Çünkü spor turizminin ana geliri, spor etkinliğine gelen turistlerin yaptığı harcamalardır. Dünyaya bakıldığında spor turizmi destinasyonlarına mega etkinlikleri organize eden Seul, Lozan, Sydney ve Atlanta gelir. Bu şehirler Olimpiyat Oyunları, Dünya kupaları, kıta şampiyonaları, araba yarışları, ulusal ligler ve yarışmalarına ev sahipliği yapmıştır (Özdemir ve diğ, 2016).

Dünyada son 8 yıla bakıldığında 90 milyon insan Olimpiyat Oyunları, Dünya Şampiyonaları ve Dünya Kupası gibi mega spor etkinlikleri nedeniyle seyahat etmiştir. Bu etkinlikler için ev sahibi ülkelerde yapılan harcamalar 10 milyar dolar civarındadır. 13 milyon insan spor faaliyetlerini izlemek için seyahat etmiştir (TURSAB, 2014). Türkiye'de bu süreçte spor turizmi etkinliklerini organize etmiş ve önemli fayda sağladığı söylenebilir.

Ankara, 2003 yılında Avrupa Voleybol Şampiyonasına ev sahipliği yaptı. 2010 yılında Dünya Basketbol Şampiyonası'nı düzenledi. Mersin şehri Akdeniz Oyunları'nın 17.'sine 2013 yılında ev sahipliği yaptı. Akdeniz Oyunları kapsamında 3 kıtadan binlerce sporcu ve izleyici katıldı. Türkiye, olimpiyat oyunlarına henüz ev sahipliği yapamadı, ancak 2005 yılında Dünya Üniversite Oyunları'nı düzenlemiştir. Türkiye'nin "Cumhurbaşkanlığı Bisiklet Turu, Formula 1, WRC Dünya Ralli Şampiyonası, 2005 Şampiyonlar Ligi Finali, 2009 UEFA Kupası Finali, WTA Tenis Şampiyonası, 2005 ve 2011 Universiade Olimpiyat Oyunları" gibi düzenlemiş olduğu spor organizasyonları mega spor etkinliklerine örnek olabilir. Türkiye, uluslararası spor etkinliklerini düzenleme konusunda sürekli istekli ve kararlıdır. Küresel ölçekte en yüksek etkiye sahip spor organizasyonu Olimpiyat Oyunlarına adaylığı ile bu görülmektedir. İstanbul, 2000, 2004, 2008, 2012 ve 2020 yıllarında Olimpiyat Oyunları için 5 kez aday olmuştur (Turgut, 2019).

Bu verilen örnekler spor turizminin nasıl gelişme gösterdiğini ve dünyaya nasıl yayıldığını göstermektedir. Spor etkinliklerinin sürekli sayısı artmaktadır. Spor turizmi ekonomik, sosyokültürel, politik, çevresel etkileri nedeniyle geniş bir alana yayılmaya devam etmektedir.

2.5.2. Spor Turisti

Spor etkinliklerinin düzenlendiği alanda en az 24 saat kalan ve çekiciliği olan bir spor etkinliğine katılan geçici ziyaretçi olarak tanımlanmaktadır (Nogawa ve diğ, 1996). Alışılmış çevrelerinin dışındaki yerlere seyahat ederken veya bu yerlerde kalırken rekabet ve eğlenme amaçlarıyla spor etkinliklerine aktif veya pasif olarak katılım sağlayan bireyler veya insan grupları (seyahatin birincil motivasyonu olarak spor)dir. Her zamanki çevrelerinin dışındaki yerlere seyahat eden ve bu yerlerde kalan, aktif veya pasif olarak rekabetçi veya eğlence amaçlı bir spora ikincil bir aktivite olarak katılan kişilerdir (Gammon ve Robinson, 1997).

2.5.3. Spor Turizmi ile İlgili Alanlar

Spor yalnızca turizmin önemli bir özel ilgi alanı olarak karşımıza çıkmamaktadır, aynı zamanda mega etkinlikler, açık hava rekreasyonu (macera turizmi) ve sağlık turizmi ile de ilişki içerisinde olmuştur (Hall, 1992). Bu kısımda açık hava rekreasyonu ve sağlık turizmi ile olan ilişkisine değinilmiştir.

Açık hava rekreasyonu, spor turizmi ile ayrılmaz bir şekilde bağlantılı olan bir alanı temsil etmektedir. Bu alanın temelinde, çoğu genellikle spor olarak sınıflandırılan, kano, kayak ve sörf gibi doğal ortamlarda gerçekleşen rekreasyonel faaliyetler yatmaktadır. Açık hava rekreasyonunun en dinamik bileşenlerinden biri macera turizmidir. Macera turizmi özel ilgi turizmi pazarının hızla büyüyen bir bölümüdür. Ayırt edici olaylar ve spor turizminde olduğu gibi, açık hava rekreasyonu ve spor turizmi arasında hem kavramsal olarak hem de araştırma faaliyeti açısından açık bir örtüşme vardır (Hall, 1992).

Sağlık ve fitness aktiviteleri, spor turizmi ile ilgili diğer bir alandır. Bu alanın özü, hem tarihsel hem de çağdaş perspektiflerden sunulmaktadır. İlki, en yaygın olarak, Doğu ve Akdeniz Avrupa'nın Roma dönemindeki tedavi edici kaplıcaları ile ilişkili turistik faaliyetlerle örneklenir. Çağdaş bir bağlamda, terapötik kaplıcalara katılmak için seyahatler devam etmektedir, tenis ve golf gibi etkinliklere odaklanan tatil yerlerinde de tedavi edici kaplıcaların konumlandığı söylenebilir (Redmond, 1991; Spivack, 1998). Amerika Birleşik Devletleri'nde yer alan SPA merkezleri ile ilgili bir çalışmada Birleşik

Devletlerde tüm ülkede sağlık ve fitness merkezlerinin ne kadar hızlı bir şekilde yaygınlaştığı belirtilmiştir (Spivack, 1998). "Megatrends for Women" adlı çalışmada, bir seyahat ajansı sahibinin ifadesinde, her gün birçok orta yaş üstü insanların doğa yürüyüşlerini tercih ettikleri yer almaktadır (Aburdence ve Naisbitt, 2000). Hartford Courant isimli yayında “Günümüz fitness günüdür. Artık egzotik yerleri görmek yerine insanlar, doğa yürüyüşlerini, tırmanma aktivitelerini, doğa yürüyüşü, dalış yelken, kürek çekme, ata binme, dağ bisikleti ve deniz kayağı gibi faaliyetleri tercih etmektedir” ifadeleri yer almıştır (Kathy Martin, 1995).

2.5.4. Spor Turizmi Sınıflandırması

Spor turizmi ilk zamanlarda "serbest zaman geçirmek amaçlı bireyleri bir süreliğine kendi yaşam alanlarından çıkaran fiziksel aktivitelerde yer almak için yapılan seyahatler [aktif spor turizmi], seyirci olarak yer almak amacı ile yapılan seyahatler [spor etkinlikleri turizmi], spor aktiviteleri ile ilgili belirli bir öneme sahip yerlere yapılacak seyahatler söz konusu olduğunda ise [nostalji spor turizmi]” olarak sınıflandırılmıştır (Gibson, 1998).

2.5.4.1. Aktif spor turizmi

Bir spor olayında yer almak amacıyla yapılan seyahatler aktif spor turizmi şeklinde tanımlanmıştır De Knope (1987) göre, turizm devamlı değişen bir olgudur. Turist, tatilde dahi olsa bu bağlamda daha aktif olmak istemektedir. Bu değişimin ana nedenlerinden biri olarak, turist olan bireylerin bu konuda daha bilinçli olmaları ve spor endüstrisinin sunduğu hizmet ve ürünlerinin daha özel bir yapıya sahip olması gösterilebilir.

Maceraya dayalı olarak kendi kendiyile mücadele eden ve rekabeti seven kişiler aktif spor turisti olarak adlandırılmaktadır. Aktif spor turizmine katılan turistler iki grupta incelenebilir. Birinci grup serbest zaman aktivitesi olarak sporla ilgilenen seyahatle uğraşan aktif katılımcılar veya hobicilerdir. İkinci grup ise sporla amatör veya profesyonel ilgilenen sporculardır (Akın, 2018).

2.5.4.2. Etkinlik spor turizmi

Sportif Etkinlik Turizmi ikinci spor turizmi türü, spor turistlerinin ilgisini çeken sportif faaliyetleri izlemek amacıyla seyahat ettiği turizm faaliyetleridir. Olimpiyat Oyunları,

Dünya Kupası gibi önemli markalı etkinliklerini veya bisiklet turları, golf turnuvaları gibi büyük çaplı etkinlikleri, amatör sporcuların katıldığı bölgesel etkinlikleri ya da akla gelebilecek küçük çaplı önemli spor etkinliklerini kapsamaktadır. Tüm ülkeler bu tür etkinliklere ev sahipliği yapmak için oldukça büyük bir rekabet içindedir. Çünkü bu etkinliklerden elde edilen gelirlerin destinasyonlara ekonomik olarak büyük katkısı olmaktadır (Ritchie, 1999).

Etkinlik spor turizmi Olimpiyatlar, Dünya Kupaları, Akdeniz Oyunları ve Avrupa Şampiyonaları gibi kaliteli organizasyonların içinde bulunduğu ve izleyici katılımının ön planda olduğu spor turizmi şeklidir. Ekonomik seviyesi yüksek olan bireyler ilgi duydukları spor branşının etkinliklerini izlemek ve takip etmek için spor turizmi faaliyeti kapsamında seyahat etmektedirler. Bu olay zamanla bireylerin ilgi duyduğu spor dalında etkin olan takımlara, oyunculara bağlılık hissetmelerine neden olmakta ve taraftarlık olgusu meydana gelmektedir (Akın, 2018).

Örneğin, Katar ev sahipliğinde gerçekleşen 2022 FIFA Dünya Kupası'na 1.4 milyon yabancı ziyaretçinin katıldığı belirtilmektedir. Yaklaşık olarak 3.4 milyon taraftarın ise maçları stadyumlarda izlediği belirtilmektedir (Dünya Ekonomi, 2022).

Olimpiyat Oyunları, Dünya Kupaları vb. büyük çaplı etkinlikler, bir spor etkinliğine ev sahipliği yapmak bakımından bir ülke için zirve noktası olarak görülse de, küçük çaplı spor etkinlikleri olarak adlandırılan etkinlikler de önemlidir. Çünkü bu tür etkinliklerin kısa sürede topluma daha fazla fayda sağladığı ve büyük çaptaki etkinliklerden daha az yük getirdiği ifade edilmektedir. Küçük çaplı spor etkinliklerini “düzenli sezonluk spor müsabakaları (basketbol, futbol, voleybol, su sporları, doğa sporları), uluslararası spor yarışmaları, ulusal müsabakalar, veteran sporlar ve engelliler spor oyunları” şeklinde ifade edilmektedir (Higham, 1999).

2.5.4.3. Nostalji Spor Turizmi

Nostalji spor turizmi, ünlü spor merkezlerine yapılan seyahatleri, gemi turları ya da karayolu ile spor amaçlı tatil gezileri yapmayı, spor kamplarına katılmayı ve ünlü spor stadyumlarına yapılan turları kapsayan bir spor turizmi türüdür (Red mond, 1991).

Özellikle geçmişte yapılmış olan önemli spor organizasyonlarının düzenlendiği yerleri, müzeleri, binaları, stadyumları, salonları ve sahaları görmek, gezmek, bilgi toplamak, ziyaret etmek, analiz etmek, araştırmak amacı ile yapılan seyahatleri kapsayan bir spor turizmi çeşididir (Akın, 2018).

Bu kapsamda olimpiyat stadyumu ve önemli büyük stadyumlara, soyunma odalarından, basın odalarına ve VIP oturma yerlerine kadar katılımcıların, birçok yeri, görebilecekleri gezileri kapsayan turlar düzenlenmektedir. Turlarda genellikle, o yer ve tarihi hakkında detaylı bilgiye sahip olan bir rehber bulunmaktadır. Örneğin 2000 yaz Olimpiyat Oyunlarının yapıldığı Avustralya Stadyumundaki bir turda, ziyaretçiler madalyaların verildiği podyumda durup fotoğraf çekilmektedir. İngiltere’de, bir futbol takımı taraftarları, sadece futbol sahalarını ziyaret etmekle kalmayıp oyuncularla tanışabilir ve takımın tarihindeki önemli olayları yeniden yaşayabilir. İngiliz Futbol Liginin en iyi takımı kabul edilen Manchester United, bu turlara öncülük etmiştir. Birleşik Devletlerde, Spor Seyahat şirketleri, bu tür turlarda ve özellikle beyzbol turları alanında uzmanlaşmıştır (Sports Travel and Tour, 2023).

2.6. Spor Turizmi Çeşitleri

Batman ve Eraslan (2007), spor turizmini; doğa sporları turizmi (dağcılık, doğa yürüyüşü, atlı doğa yürüyüşü, bisiklet, golf, yön bulma, avcılık ve mağaracılık), kış sporları turizmi (kayak, snowboard ve buz pateni), su sporları turizmi (akarsu, kürek, su kayağı, sualtı dalış, sörf, yelkencilik ve yüzme), pasif katılımlı spor turizmi (olimpiyatlar, futbol ve turnuva salon sporları) ve nostalji spor turizmi şeklinde 5 kategoriye ayırmıştır (Batman ve Eraslan, 2007). Bu kısımda spor turizmi çeşitleri belirtilen kategoriler altında açıklanmıştır.

2.6.1. Doğa Sporları Turizmi

Doğa sporları, dağ, ormanda yapılan sporlardır. Bu doğrultuda yapılan turizm faaliyetleri doğa sporları turizmi şeklinde ifade edilmektedir. Doğa sporları turizmi; doğa yürüyüşü, dağcılık, atlı doğa yürüyüşü, golf, bisiklet ve yön bulma sporu başlıkları altında sınıflandırılmıştır.

2.6.1.1. Doğa Yürüyüşü

İngilizce trekking şeklinde bilinen doğa yürüyüş sporu, kagn arabast, alla ve rava olarak yapılan uzun ve zor seyahat anlamına gelmektedir. Fakat günümüz spor turizmin de doğa yürüyüşü (trekking) kavramı, bir hobi faaliyeti ve doğa sporu olarak nitelendirilmiştir. Doğa Yürüyüşü; bir bölge veya destinasyonun dağlık ve ormanlık kesimlerinde, dağcılık tekniklerini gerektirmeden, yürüyüşü çok zor hale getirmeden, küçük patikaları takip ederek, yaş gruplarına uygun ve belirli bir süresi olan, sınırlı zorlukları ve belirli özellikleri olan tabiat koşullarında yapılan uzun yürüyüşlerdir. Genel olarak, doğa yürüyüşü günü birlikten bir aya kadar uzunlukta yapılabilir (Batman ve Eraslan, 2007; Küçükaslan, 2005).

Özellikle, dağ, orman, tabiat, yeşil, akarsu, göl gibi doğal güzelliklere sahip destinasyonlar, doğa yürüyüşü sporu açısından önemli potansiyel turizm alanlarıdır ve turistler yürüyüşçülerdir. Doğa yürüyüşünün diğer bir dalı olan Hiking, en az 2 km mesafe yürüyüşü olan ve kısa mesafeli doğa yürüyüşü olarak bilinmektedir. Hiking, yüzme ile birlikte bir gün ya da birden fazla günü içeren spor turizmi için önemli sporlardır. Sabah başlayıp akşam biter yani günü birlik doğa yürüyüşü olarakta ifade edilmektedir (Standeven ve Knop, 1999).

Dünya Turizm Örgütü tarafından 2019 yılında yayınlanan raporda; Doğa Yürüyüşü Spor turizmi artık bir destinasyonu deneyimlemenin en popüler yollarından biri olarak gösterilmiştir. Turistlerin yerel halk, doğa ve kültürle daha iyi ilişki kurmasını sağlamaktadır. Ayrıca, seyahat ettikleri zamanlar da dahil olmak üzere, genel olarak açık hava etkinliklerine yönelik gezginlerin artan talebini karşılar. Yürüyüş turizmi, nispeten küçük bir yatırımla sürdürülebilir bir turizm teklifi olarak her yerde geliştirilebilir. Düzgün bir şekilde geliştirilip yönetilirse bölge sakinlerine ve topluluklara sosyal ve ekonomik faydalar sağlayabilmektedir. Bu rapor, yürüyüş turizminin çeşitli başarılı örneklerini paylaşmaktadır ve bölgesel kalkınmada yaya turizminin rolüne odaklanan destinasyonlar için pratik bir referans olmayı amaçlamaktadır (Dünya Turizm Örgütü /Yürüyüş Turizmi, 2019).

2.6.1.2. Atlı Doğa Yürüyüşü

At binmek, farklı bir canlı ile yapılan ender sporlardan bir tanesidir. Atlı doğa yürüyüşleri, spor turizminin bir çeşidi olup, günlük ya da birkaç günlük seyahat programları ile doğal güzelliklerin bulunduğu destinasyonlarda yapılmaktadır. Bu yürüyüşler sırasında at üretim çiftlikleri ziyaret edilebilir. Atlı doğa yürüyüşünde açık ve kapalı alanlar ve doğada belirlenmiş parkurlar kullanılmaktadır (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2006).

2.6.1.3. Dağcılık Spor

18.-19.yy'da Avrupa'da özellikle İngiliz ve Fransızlar tarafından yapılmaya başlanan dağcılık, zenginlerin serbest zamanlarını değerlendirme ve yeni macera arayışları sonucunda ortaya çıkan önemli bir spor dalıdır. 1931 yılında, merkezi Cenevre'de olan Uluslararası Dağcılar Birliği (UIAA) kurulmuş ve dağcılık uluslararası boyuta ulaşmıştır. Dağcılık, dik yamaçlara tırmanma ve dağların zirvesine ulaşma amacıyla yapılan spor faaliyeti olup içinde birçok aktiviteyi içerir. Kaya tırmanışı, kara ve buza tırmanma şeklinde yapılmaktadır. Basit dağcılıkta dik yamaçlara tırmanmak için genellikle krampon ve buz baltası gibi malzemeler kullanılır (Kozak ve diğ, 2001).

Dağ ve kış turizmi açısından Türkiye, orman, dağ ve kaya gibi önemli kaynaklara sahiptir. Bakanlar Kurulu tarafından, Turizm Teşvik Yasası sonrasında 11 tane Dağ ve Kış Sporları merkezi ilan edilmiştir. Dağcılık spor turizmi, gelir getirisi yüksek olan bir spor turizmi faaliyeti olup, bu spor dalı ile uğraşan kişiler ve kurumlar önemli gelir elde etmektedir (Batman ve Eraslan, 2007). Türkiye, dağcılık sporu için ideal bir coğrafi konuma sahiptir. Antalya, İzmir Buca'da yer alan Kaynaklar Tırmanış Bölgesi, Muğla ve Aydın Beşparmak Dağları, Fethiye Babadağ, Ağrı Dağı, Van Süphan Dağı, Kayseri Erciyes Dağı ve Samanlı Dağları dağcılık yapılan dağlarımıza örnek verilebilir.

2.6.1.4. Kampçılık

Kampçılık, çadır ve diğer gerekli aletler ve donanımlarla birlikte sporcuların doğal bir şekilde yola çıkması ya da daha önceden her türlü çevresel önlemlerin alındığı, vahşi yaşama ve doğal ortama zarar vermeden doğada geçici olarak kalmak olarak tanımlanmaktadır. Kampçılık tek başına yapıldığı gibi bir grupla birlikte de

yapılabilmektedir (Haberal, 2015). Kampçılık, dağcılık, doğa yürüyüşü gibi sporlarla birlikte yürütülebilen serbest zaman etkinlikleri olarak ifade edilebilir.

2.6.1.5. Bisiklet

İnsanların en az 24 saat tatil amacıyla yaşadığı memleketinden uzaklaşması ve bu süre içinde bisikletini kullanması bisiklet turizmi olarak tanımlanmaktadır. Bu turizme katılan kişiler de bisiklet turisti, bisiklet sporcusu olarak nitelendirilir (Ritchie ve Hall, 1999), Bisiklet turistlerinin birincil motivasyonu fiziki olarak gelişmek ve serbest zamanlarını değerlendirmenin yanı sıra farklı destinasyonları gezmek, görmek ve tanımaktır. Bu turistler için seyahat ettikleri destinasyonlarda belirli ve hayati önem arz eden faktörler bulunmaktadır. Güvenlik, yol işaretleri, yönlendirici malzemeler ve temel gereksinim hizmetleri bu faktörlerden bazılarıdır (Koch, 2013).

Bisiklet, doğada ve kırsal alanlarda gerçekleşmektedir (Sheng, 2015). Bisiklet turizmi, ulusal ve bölgesel anlamda turizmin çeşitlendirilmesine ve geliştirilmesine fırsat sağlamaktadır. Yapılan bisiklet yolları sayesinde doğa içinde seyahat eden turistlere değişik bir aktivite olarak çekicilik oluşturmaktadır (Ünüvar ve Atalay, 2019). Böylelikle bisikletçiler ve turistler, spor turizmi destinasyonlarına ekonomik, sosyal, kültürel ve çevresel katkılar sağlamaktadır (Ritchie ve diğ, 2010).

2.6.1.6. Golf

Golf oyunu, doğada geniş bir sahada yapılması, oyunculara özgürlük ve sakinlik hissi vermesi, her yaştan insanın oynayabilmesi, rekabetin rakibe karşı olmasından ziyade sahaya ve kendine karşı yapıyor olması ve aşırı fiziksel kuvvet gerektirmemesi gibi özelliklerden dolayı dünyada birçok kişi tarafından serbest zaman değerlendirmede en iyi aktivitelerden biri olarak görülmektedir. Bu sebeple dünyada en çok yapılan sporlardan biridir (Kaplan, 2010).

Golf turizmi; golf sporu imkanlarının sunulduğu destinasyonlara katılımcı olarak ya da izlemek amacıyla yapılan seyahatlerdir. Sporcuları üç ana kategoriye ayırılır;

- Amacı golf oynamak ve bu amaçla için seyahate çıkanlar,
- İş seyahatleri ve tatillerinde golf sporu yapanlar,

- Golf oyununa ve golf etkinliklerine seyirci olarak katılanlar (Hudson ve Hudson, 2010).

Türkiye’de 2018 yılı verilerine göre 18 işletme bünyesinde 36 golf sahası bulunur. Türkiye’nin en büyük golf destinasyonu Antalya’dır. Ulusal ve uluslararası olmak üzere 2018 yılında toplam 108 tane golf şampiyonası düzenlenmiştir (Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2018).

2.6.1.7. Yön Bulma (Orienteering)

Oryantiring, sporcuların önceden belirlenmiş rotayı oluşturan kontrol noktalarını bulmak için arazide yol almak için harita ve pusulayı kullandıkları spordur. Harita, tepeler, zemin yüzeyi, engeller vb. gibi arazi hakkında ayrıntılı bilgi verir. Arazide işaretli bir rota yoktur. Sporcular kontrol noktaları arasında kendi rotalarını seçmelidir. 1897’de Norveç’te ilk halka açık oryantiring yarışması düzenlendi. İlk yüzyılda oryantiring, Kuzey Avrupa’nın küçük bir köşesinde icat edilen bir aktiviteden, dünyanın beş kıtasındaki ülkelerde bir milyondan fazla insan tarafından uygulanan modern, yüksek teknoloji bir spora dönüştü. Dünya Oryantiring Şampiyonası 1966’dan beri düzenlenmektedir. İsveç’te düzenlenen 2004 Dünya Oryantiring Şampiyonasına 40 ülkeden takımlar katılmıştır. Program hem kadınlar hem de erkekler için dört yarışma içermektedir; üç kişilik takımlar için bir sprint yarışı, bir orta mesafe yarışı, bir uzun mesafe yarışı ve bir bayrak yarışı. Oryantiring sabit yapılar kullanılmayan bir spordur, doğal ortam arenadır. Oryantiringciler, çevrenin korunmasıyla yakından ilgilenmektedir. Spor etkinliklerinde çevresel etkiyi en aza indirmeye çalışırlar ve çevrelerine saygı duyarlar. Çok çeşitli oryantiring formatları vardır: bireysel yarışmalar ve bayrak yarışları, sprint yarışları ve dağ maraton etkinlikleri (International World Games Association Orienteering, 2021).

2.6.2. Hava Sporları Turizmi

Hava sporları, havada yapılan profesyonel veya rekreatif amaçlı yapılan aktivitelerdir. Bu bağlamda yapılan turistik faaliyetler hava sporları turizmi olarak nitelendirilmektedir. Hava sporları; yamaç paraşütü, yelken kanat, balon, paraşüt ve planör şeklinde değerlendirilmektedir.

2.6.2.1. Yamaç Paraşütü

Yamaç paraşütü, ilk bakışta serbest atlama paraşütüne anımsatır bir paraşütle uçak yerine, yüksek bir yamaçtan koşmak şartıyla havalanmaktır. Eğimli ve yüksek bir yamaca açık şekilde serilen paraşüt, pilotun koşması ile hava ile dolmaktadır. Daha sonra pilotla birlikte havada kalır. Uçuşların süresi kullanılan malzemeye ve pilotun deneyimine bağlı olarak saatlerce sürebilmektedir. Tek kişi olabileceği gibi iki kişilik kanatları da vardır. Bilinen en ekonomik hava aracı olması ve doğayla iç içe olması nedeniyle geniş bir kitle tarafından sevilerek yapılmasına yol açmıştır (Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2018).

Türkiye’de tercih edilen bu sporun uçuş bölgeleri; Ölüdeniz-Babadağ (Muğla), Aksu (Antalya), İnönü (Eskişehir), Ali Dağı (Kayseri) Talas (Kayseri), Pamukkale (Denizli), Abant (Bolu), Gölbaşı (Ankara) gösterilebilir (Hazar, 2007).

2.6.2.2. Yelken Kanat

Yelken kanat; yamaç paraşütü ve planörün bir karışımı olan hava sporudur. Yamaç paraşütüne göre daha pahalı ve zahmetli olan yelken kanat, alüminyum veya kompozitten yapılmış bir iskeletin kumaş kaplı bir kanattan ve onun altına pilotun binebilmesi için yapılmış tutunma düzeneğinden oluşan araçtır. Pilotlar kontrollerini ve yön değiştirme işlemlerini vücut değişimleri ile yapmaktadır. Yelken Kanat profesyonel sporcuları yanı sıra hobi olarak macera arayan yerli ve yabancı spor turistleri tarafından da yapılmaktadır. Özellikle Avrupa’nın en yüksek zirvesi olarak bilinen Fransa’nın Mont Blanc bölgesi her yıl yüzlerce sporcuyu ağırlamaktadır. Günümüzde spor organizasyonları ulusal ve uluslararası federasyonlar ve kulüpler tarafından düzenlenmektedir. Muğla- Fethiye, Denizli-Pamukkale, Bolu-Abant, Kayseri ve Eskişehir-İnönü ülkemizde yelken kanat yapılabilen bölgelerdir (Akın, 2018).

2.6.2.3. Balon

Balon uçuş sporunun dünyada ilk ortaya çıkışı 18. yüzyıl sonuna denk gelmektedir. Bu spor Türkiye’de oldukça yoğun ilgi görmektedir. Bireysel olarak sportif amaçlı yapılmasının yanı sıra turistik destinasyonlarda yapılan etkinliklerde balonla şehir turları

gerçekleştirilmektedir. Balon içine doldurulan sıvı propan gazının ısıtılması sonucu havalanmaya başlamaktadır (Akın, 2018).

Balonla uçuş sporu çok sayıda ülkede olduğu gibi Türkiye’de de yerli ve yabancı sporcu ve turistler tarafından ilgi görmektedir. Türkiye’de bu sporun en popüler merkezi Nevşehir-Kapadokya’dır. Her yıl bölgeye yoğun gelen sporcu ve turistler; bölgeye son derece önemli ekonomik ve istihdam kaynağı oluşturmaktadır (Küçükaslan, 2007).

2.6.2.4. Planör

Planör, uçuş esnasında sabit aerodinamik tepkimeler üreten yüzeyler sayesinde kaldırma gücü oluşturulabilen, havadan ağır motorsuz bir hava aracıdır. Türkiye’de ilk kez THK’na bağlı Planörcülük Okulu 1935 yılında Ankara’ da açılmıştır (THK, 2023). Planör motorsuz ve çok hafif bir araç olduğundan özel bir kanat yapısına sahiptir. 1886 yılında Dünya’da deneme uçuşu esnasında vefat eden Otto Liliental planörü icat eden kişidir (Kozak ve Bahçe, 2012).

Türkiye’de yağışsız ve düzenli mevsim koşullarında yerli ve yabancı sporcular planörü kullanabilmektedir. Eskişehir, Dünya’da sayılı planör merkezlerinden biri kabul edilmektedir (Akın, 2018).

2.6.2.5. Paraşüt

Paraşüt, yer çekiminin tersine yönünde, üzerine havanın yapmış olduğu etkileri kullanan, katlanabilir, belirli bir yükseklikten atlayarak düşme hızına bağlı olarak ve havanın kaldırma özelliğinden hareketle isteğe bağlı veya otomatik açılabilen, kubbesi olan hava indirme aracıdır. İlk defa atlayan sporcuların bilgilendirilmesi ve yanında eğitimli birinin olması gerekmektedir. Ankara, İzmir ve Eskişehir paraşütle atlayışın yapıldığı önemli merkezlerdir (Akın, 2018).

Paraşüt okulu, Türk Hava Kurumu’nun Türk Kuşu Genel Müdürlüğü’ne bağlıdır ve Ankara’da yer almaktadır. Eskişehir’e 40 km mesafeli İnönü ve İzmir’de Efes’e 70 km uzaklıkta bulunan 1760 metrelik asfalt pist uluslararası yarışmalara ev sahipliği yapan turistik atlayış merkezleridir (THK, 2023).

2.6.3. Kış Sporları Turizmi

Kış turizmi genellikle kayak sporu üzerine yoğunlaşan ve bu nedenle de daha çok dağların karlı bölgelerinde yapılan spor turizmi çeşididir. Spor aktivitelerinin yanında konaklama, yeme içme, eğlenme, gezme görme faaliyetlerini de kapsamaktadır. Bu bağlamda yapılan seyahat, konaklama faaliyetleri kış sporları turizmi olarak nitelendirilmektedir. Kış sporları turizmi 4 başlık altında değerlendirilmiştir.

2.6.3.1. Kayak

İnsanlık tarihi kadar eski bir spor dalı olan kayak, insanın doğa ile yapmış olduğu yaşam savaşı sonucu ortaya çıkmıştır. Kayak, fiber ya da plastik maddelerden yapılmış olan kayaklarla kar üzerinde çeşitli yönlerde kaymaya dayanan spor dalıdır. Tarih öncesi dönemlerde insanların kış mevsimlerinde kara gömülmemek için, ayaklara bağlanan çeşitli ağaç parçaları kayak sporunun en ilkel şeklinin örneğidir (Standeven ve Knop, 1999).

Türkiye’de kayak, 1915 yılında TSK tarafından kullanılmaya başlanmış, 1933 yılında spor haline gelmiştir. Gençlik ve Spor Müdürlüğü Kayak Yarışmaları Yönetmeliğine göre kayak, alp ve kuzey disiplini olmak üzere iki ana kategoride düzenlenmektedir. Kocaeli (Kartepe), Bursa (Uludağ), Erzurum (Palandöken) ve Ankara (Elmadag) kayak sporunun yoğun olarak yapıldığı merkezlerdir (Türkiye Kayak Federasyonu, 2023).

2.6.3.2. Snowboarding

Son yıllarda popüler olan ve kayak sporundan farkı değişik ekipmanlar ile yapılan ve Snowboard’un kendine has tekniği ve kayma stili bulunmaktadır. Karlı dağlardan aşağıya doğru kayarak yapılmaktadır (TKF, 2023).

İlk resmi kayak yarışması 1981’de Leadville, Col.’da yapılmıştır. Sporun orijinal yönetim organı olan Uluslararası Snowboard Derneği (ISA), sekiz yıl sonra kurulmuş ve 1991’de Uluslararası Kayak Federasyonu’na dönüşmüştür. Kayakçılar tarafından yönetilen federasyon, 1992’de ilk dünya şampiyonasını düzenlemiştir (Cbc Sporları, 2023).

2.6.3.3. Buz Pateni

Bir spor dalı olduğu gibi, bir eğlence ve sanat faaliyeti de sayılan buz pateni, dünyada en köklü sporlardan biri olarak bilinmektedir. Arkeolojik kazılarda bulunan hayvan kemiklerinden yapılan ilkel patenler, insanoğlunun en eski çağlardan beri paten kaydığının göstergesidir. Paten kaydığı bilinen en eski isim, 14. yüzyılda yaşadığı bilinen Hollandalı Azize Lidwina'dır (Akın, 2018). Türkiye Buz Pateni Federasyonu, 2006 yılında kurulmuş olup Türkiye Millî Olimpiyat Komitesi ve Uluslararası Paten Birliği (ISU) üyesidir (Türkiye Buz Pateni Federasyonu, 2023).

2.6.3.4. Buz Hokeyi

Hokey kelimesi Fransızca sopa anlamına gelmektedir. Hokey sporunun Kuzey Amerika'ya İngilizler tarafından getirildiğı bilinmektedir. İlk bu hokeyi oyunu Kanada Nova Scotia'da görevli askerler tarafından oynanmıştır. 1879'da Montreal'de Mr Gill Üniversitesi'nden bir grup öğrenci yarışmalar düzenlemiş ve ilk hokey kurallarını geliştirmişlerdir. 1890 yılında bu spor güneye doğru yayılmış. Türkiye'de 2010 yılından itibaren Buz Hokeyi Federasyonu'na kayıtlı 29 kulüp vardır. Büyükler, gençler ve yıldız kategorilerinde erkekler süper lig, 1. Lig, kadınlar ligi, gençler ve yıldızlar liglerinde müsabakalar yapılmaktadır (Akın, 2018).

2.6.4. Su Sporları Turizmi

Su sporları turizmi; akarsu, göl ve denizlerde yapılan daha çok rekreatif amaçlı spor turizmi çeşitleri olarak tanımlanmaktadır. Bu bağlamda yapılan turistik faaliyetler su sporları turizmi olarak nitelendirilmektedir. Su sporları turizmi 7 temel başlık altında değerlendirilmektedir.

2.6.4.1. Akarsu (Rafting) Spor

Çay, ırmak ve nehir gibi akarsularda sportif ve turistik amaçlarla yapılan etkinlikler akarsu spor turizmini tanımlamaktadır (Dinçer ve Güzel, 2016). Genellikle 6 veya 8 kişilik gruplar halinde, turistlerin nehirlerde yapmış oldukları sportif faaliyetlerdir ve macera-eğlenceli deneyimler sunan spor turizmi türüdür. Rafting; akıntının yardımı ile

şışme bot üzerinde, belirli sayıdaki grupla birlikte akarsuda yapılan seyahati ifade eder. Ekstrem bir spor etkinliğidir. Nehir Kayağı; akarsu sporu olarak bilinir ve rehber eşliğinde gerçekleştirilir. Kano; Tek kişi olarak yapılan akarsu sporudur. Akıntı seviyesi düşük olan akarsu ve göllerde yapılmaktadır (Albayrak, 2013).

Türkiye’de akarsu turizmine uygun önemli akarsular bulunmaktadır ve bu akarsuların bulunduğu destinasyonlar akarsu spor turizmi etkinlikleri nedeniyle ön plandadır. Çoruh Nehri (Artvin), Fırtına Deresi (Rize) ve Dalaman Çayı (Muğla) bu alanda zirvede yer alan ve yılın her döneminde bu imkanı veren akarsulardır (Turizme Bakış, 2023).

2.6.4.2. Kürek

Kürek, insanoğlunun denizler ve akarsularda basit araçlar kullanarak yaptığı mücadeleyi temel alan spor dalıdır. Kürek sporunun ilk kez ne zaman ve kimler tarafından başlatıldığı tam olarak bilinmemektedir. Lakin, tarihi kaynakların büyük bir kısmı, küreğe benzeyen aletin ilk olarak Akdeniz’de ortaya çıktığı, ilk kürek yarışmasının da Mısır’ın Nil Nehri üzerinde gerçekleştiğini öne sürmektedir. İlk kürek yarışı 1715 yılında İngiltere’de Thames Nehri’nde yapılmıştır. Kürek, 1900 yılında Paris Olimpiyat Oyunlarına dahil edilmiştir (Spor Akademisi, 2005).

1892 yılında Uluslararası Federasyonu kurulmuştur. Kürek sporunun günümüzde 151 ülkede yarışması yapılmaktadır. Bu nedenle dünyanın en prestijli spor dallarından biri haline gelmiştir (Türkiye Kürek Federasyonu, 2023).

2.6.4.3. Sualtı Dalış

Sualtı dalış, deniz turizminin önemli bir bileşenidir. Sualtı etkinlikleri arasında yer alan sualtı dalış (scuba), verimli ve güvenli ekipmanların gelişimi, insanların doğaya ve çevreye olan saygısının artması gibi olumlu gelişmelerle birlikte daha çok sayıda insanın ilgisini çekmeye başlamıştır (Musa ve Dimmock, 2013).

Sualtı dalış turizmi sualtı dünyasının flora, fauna ve arkeolojik kültür varlıklarını görerek fotoğraf çekmek, video çekmek ve sportif balık avlamak gibi amaçlarla yapılan tanıtım, sportif veya eğitim dalışları ile kıyıda verilen konaklama ve yeme içme işletmelerinin hizmetlerini kapsayan bir spor turizm çeşididir (Dağlıoğlu ve Sürme, 2019). Türkiye’de

bulunan bazı önemli dalış noktaları şunlardır; Antalya (Kemer ve Kalkan), Balıkesir (Ayvalık), Muğla-Bodrum (Göcek ve Kargı adası derinlikleri), (Marmaris ve Datça), Çanakkale (Saroz Körfezi, Gökçeada ve Bozcaada), Mersin, Hatay Samandağ ve İzmir (Batman ve Eraslan, 2007).

2.6.4.4. Yelkencilik Sporü

Yelken, rüzgar gücünden yararlanarak geniş yüzey oluşturacak şekilde yan yana dikilen ve teknenin direğine uygun biçimde takılan, onu hareket ettiren kumaş ve şeritlerin tümüne denir. Rüzgar gücü ile hareket eden ve yelkenin monte edildiği tekneye yelkenli denilmektedir (Kardaş, 2015).

İngiltere, yelkeni spor olarak kabul eden ilk ülkedir. İlk yelken yarışları 1749'da Galler Prensi tarafından organize edilmiştir. Yelken ilk kez 1896'da Olimpik Oyunlarda yer almıştır. Uluslararası Yelken Federasyonu uluslararası yelken yarışlarını düzenlemektedir (Global Turizm, 2015).

2.6.4.5. Su Kayağı

Kablolu su kayağı; gölün etrafında kurulu olan ve yalnızca bu amaç için özel olarak dizayn edilmiş kulelere bağlı, su yüzeyinden 10 metre yükseklikteki bir kablo bu işi tekne yerine yapar. Kablo, gölün etrafında saat yönünün aksi istikametine veya saat yönüne hareket eder ve gücünü hızı 60km/sa'e kadar artırılabilen bir elektrik motorundan alır. Sistemi Bruno Rixen icat etmiş ve patentini almıştır (Türkiye Su Sporları Federasyonu, 2023).

Tekne arkası su kayağı; kişiyi bir sürat motoru ya da kablolu bir mekanizmanın çektiği, su yüzeyinde yapılan bir spordur. 1920 yılında ABD'li Fred Walter icat etmiş ve patentini almıştır. İlk enemesini 1925'te ABD'li Ralph Samuelson yapmıştır. 1946'da Dünya Su Kayağı Birliği kurulmuştur. 1949'da Su Kayağı Dünya Şampiyonası organize edilmiştir (World Water Skiing, 2023).

Su kayağı her türlü suda yapılır; nehir, göl veya deniz. Düz su ideal olanıdır. Alanın 60 m genişlikte ve en az 1,5 m. derinlikte olması gerekir. Su kayağının birçok disiplinli vardır; Barefoot (çıplak ayak), Show (gösteri) kayağı, Serbest stil atlama, Maraton. En

önemli olan, 3 klasik disiplin ise Slalom, Jump (atlama) ve Trick (figür) dir. Kocaeli’de Su kayağı etkinliklerine ev sahipliği yapan yer Gökay Park tesisleridir (Türkiye Su Sporları Federasyonu, 2023).

2.6.4.6. Sörf

Sörf, açık denizlerde dalgaların veya şiddetli rüzgarın etkisiyle özel bir tahta üzerinde yelken ile yapılan su sporudur. Sörf çeşitleri Dalga Sörfü, Rüzgar Sörfü, Yelkenli Sörf, Motorlu Sörf ve Paraşütlü Sörf’tür. Dalga sörfü popülaritesini artırmıştır (Türkiye Su Sporları Federasyonu, 2023).

Sörf yapma, katılma ve izleme amacıyla yapılan seyahatler sörf spor turizmi olarak tanımlanmaktadır. Sörf spor turizmi, ticari sörf ve rekreasyonel sörf olarak ayrılır. Rekreasyonel sörfte kişi kendi seyahatini planlar ve kendi aracını, malzemelerini kullanır. Ticari sörfte ise tur operatörleri tarafından her şey organize edilir (Buckley, 2002).

2.6.4.7. Yüzme

Yüzme en popüler sporların başında gelmektedir ve ne zaman, nasıl ortaya çıktığı bilinmemektedir. Sebebi eskiden yüzme bir spor amaçlı değil, gereksinim amaçlı yapılmıştır. Yüzme, boş zaman değerlendirme amaçlı yapılan sporlardan biridir. Uluslararası standartlarda (50 metre, 8 kulvar) yüzme havuzlarda kulaç ve ayak hareketleri dışında yardım almadan yapılmaktadır. Yüzme stilleri; serbest, sırtüstü, kurbağa ve kelebeğdir. Dördü birden karışık, bireysel ya da grup olarak yapılan yarışmalara denilmektedir. 1896 yılında Olimpiyat Oyunlarında yer almaya başlamıştır. Yüzme sporu beraberinde spor turizmi faaliyetlerini de getirmektedir (Batman ve Eraslan, 2007).

2.6.5. Pasif Katılımlı Spor Turizmi

Popüler veya pasif katılımlı spor turizmi özellikle uluslararası organizasyonları kapsayan başta olimpiyat oyunları, futbol, turnuva ve salon sporları, dünya şampiyonaları gibi etkinlikleri içeren bir spor turizmi faaliyeti şeklinde nitelendirilmektedir.

2.6.5.1. Futbol Spor Turizmi

Futbol spor turizmi, insanların futbol oynamak veya futbol izlemek amacıyla yaptıkları turizm faaliyetidir (Tuncay, 2018). Futbol takımlarının kamp merkezi seçerken en dikkat ettikleri unsur elverişli iklim şartlarıdır. Kış dönemi devre arası kampları için sıcak destinasyonlar seçilirken, yaz sezonu için serin iklimli destinasyonlar tercih edilir (Hazar, 2007).

Futbol turizmi, turnuva, lig ve kupa organizasyonları ile takımların bu organizasyonlara katılım öncesi yaptıkları kamp ve hazırlık aşamaları şeklinde yapılan spor turizmi türüdür. Tüm dünyada spor branşları içinde futbol faaliyetlerinin daha popüler olması ve futbol ekonomisinin diğer spor branşlarına göre daha fazla olması gibi faktörler bu alandaki yatırım ve harcamaların büyük ölçeklerde olmasına neden olmuştur. Dolayısıyla turizm futboldan, futbol da turizmden karşılıklı olarak fayda sağlamaktadır (Demir ve Demir, 2013).

Türkiye de turistik ürün çeşitleri arasına son yıllarda giren ve oldukça önem kazanan futbol spor turizmi, genel olarak kamp etkinliği formunda görülür (Batman ve Gürkan, 2005; BTO, 2006). Futbol kulüpleri kamp yerlerini seçerken öncelikle iklim koşullarını göz önünde bulundurmaktadır. Yaz döneminde serin yerleri tercih ederken kış döneminde sıcak bölgeler tercih edilmektedir. Yaz döneminde Kartalkaya (Bolu), Kızılcahamam (Ankara), Ilgaz (Kastamonu), Palandöken (Erzurum), Abant (Bolu), Başiskele (Kocaeli) ve Davraz (Isparta) gibi yerler tercih edilir. Kış dönemi yani sezon arası dönemde ise Antalya, Fethiye, Bodrum, Marmaris, Kuşadası, Çeşme gibi destinasyonlar tercih edilmektedir (Zonguldak Turizm Master Planı, 2015).

2.6.5.2. Turnuva ve Salon Sporları

Halter, masa tenisi, judo, tekvando, basketbol, voleybol, hentbol, karate, boks, jimnastik, eskrim, sutopu, buz hokeyi, atletizm ve motor sporları turnuva ve salon sporu arasında en bilinenlerdir. Bu spor müsabakalar ve turnuvalar vasıtası ile önemli ölçüde spor turizmi faaliyeti yapılmaktadır (Batman ve Eraslan, 2007).

Turnuva ve Salon Sporları turizmin ekonomik gelişimini olumlu etkilemektedir. Olimpiyat Oyunları, Dünya Basketbol Şampiyonası, Dünya Voleybol Şampiyonası, THY

Euroleague düzenlendiği şehirlere ilgi duyan milyonlarca insanı seyahat etmeye ve turizm hareketine yönlentmektedir. Turnuva ve Salon Sporları turizminin ekonomik etkileri düzenlenen etkinliğin kalitesine ve turistlerin harcamalarına göre oluşmaktadır (Turgut, 2022).

2.6.5.3. Olimpiyat Oyunları

Dünya'daki en önemli, en büyük ve uzun bir tarihi geçmişi bulunan spor organizasyonu olimpiyat oyunlarıdır. İlk olarak Yunanistan'ın Olimpia bölgesinde düzenlenen ve adını yapıldığı bu bölgeden alan Olimpiyat Oyunlarının başlangıç tarihinin kesin olmamakla birlikte M.Ö. 776 yılına kadar dayandığı ifade edilmektedir. Olimpiyat Oyunları tarihsel süreç içerisinde, Antik olimpiyat oyunları ve Modern olimpiyat oyunları şeklinde ifade edilmektedir (Batman ve Eraslan, 2007).

Antik olimpiyatlar ilk olarak dini nedenler ve barışın sağlanması amaçlarıyla yapılmıştır. Yunanlılar, daha sonraları yarışma sanatına yönelmiştir. Olimpia oyunları büyük önem kazanmıştır. Yunanlılarda oluşan bu yarışma anlayışı devletlerin birbirine üstünlük kurma ve güç gösterme şekline dönüşmüştür. Bu oyunlarda ilk zamanlarda bayan sporcu ve seyircilere yer verilmemiştir (Akın, 2018).

İlk modern Olimpiyat Oyunları, 1894 yılında Baron Pierre de Coubertin liderliğinde kurulan Uluslararası Olimpiyat Komitesi tarafından 1896 yılında Yunanistan'ın başkenti Atina'da yapılmıştır. Olimpiyat Oyunları Yaz ve Kış Oyunları olmak üzere iki şekilde düzenlenmektedir. İlk yaz oyunları 1896 Atina, ilk kış oyunları 1924 Chamonix kentinde yapılmıştır. Kış olimpiyat oyunları iki yılda bir, yaz olimpiyat oyunları dört yılda bir düzenlenmektedir. Olimpiyatlar gençliğin anlayış ve dostluk içinde eğitilmesi ve daha iyi, barışçıl bir dünya kurulmasına katkıda bulunmaktadır. Ayrıca günümüzde ülkelerin ekonomik, siyasal ve sosyal fayda sağladığı spor etkinlikleri durumundadır (IOC, 2023).

2.6.5.4. Dünya Şampiyonaları

Uluslararası spor federasyonlarının her yıl, iki yılda bir veya dört yılda bir kendisine üye olan ulusal spor federasyonlarının sporcularının katılımıyla gerçekleştirdiği spor organizasyonlarıdır. 1930 yılında başlayan ve 4 yılda bir düzenlenen Uluslararası Futbol Federasyonu tarafından organize edilen Dünya Futbol Kupası milli takımların katıldığı

mega bir organizasyondur. Aynı şekilde 1950 yılında başlayan Basketbol Dünya Kupası ve Dünya Voleybol Şampiyonası 4 yılda bir düzenlenen mega spor etkinlikleridir. Dünya Atletizm Şampiyonası ve Dünya Yüzme Şampiyonası 2 yılda bir düzenlenmektedir. Diğer spor dallarında düzenlenen dünya şampiyonaları farklı aralıklarla düzenli bir şekilde yapılmaktadır (Akın, 2018).

2.7. Spor Turizminin Etkileri

Spor turizminin popülerliği artmaya devam ettikçe etkileri de olacaktır. Bu etkiler ülke, destinasyon, bölge ve bireyler açısından önem arz etmektedir. Bu kısımda spor turizminin sosyokültürel, ekonomik, çevresel ve siyasi etkileri sırasıyla değerlendirilmiştir.

2.7.1. Spor Turizminin Sosyokültürel Etkisi

Spor Turizmi, insanlara olumlu veya olumsuz etkisi olan uluslararası önemli bir harekettir. Spor turizminin; spor etkinliklerine ev sahipliği yapan ülkeler, bölgeler üzerinde sosyokültürel etkileri çok boyutlu ve geniş kapsamlıdır.

Spor etkinliklerine ev sahipliği yapan ülkeler, destinasyonlar; spor tesislerini ve çalışanlarını, turizm işletmelerini ve cazibe merkezlerini sporcuların ve turistlerin hizmetine sunmaktadır. Bu nedenle, turistler ve yerel halk belli ölçüde sosyal ilişkiler kurmakta ve kültür alışverişinin oluşmasını sağlamaktadır. Bu sosyal ve kültürel etkileşim olumlu veya olumsuz bir şekilde gerçekleşebilmektedir (Zorba ve diğ, 2005).

Spor turizminin, ev sahipliği yapan toplumlara yönelik olumlu etkileri bulunmaktadır. Olumlu etkilerin bazıları ekonomi ile ilgilidir; turizm, bir bölge için büyük bir gelir ve istihdam kaynağıdır. Ama spor turizmi toplum için bir gurur kaynağı da sağlayabilir. Bu duygu, kendi şehirlerini ziyaretçilere tanıtmakla veya özellikle şehirde yaşayanlar gönüllü olarak aktif rol aldıklarında, katılımcılarla bu etkinlikler içinde sosyal ilişkiler kurabilmektedir (Garnham, 1996). Bir topluluğun bir spor turizmi etkinliğine ev sahipliği yapmasının verdiği gurur, o topluluk içinde yaşayan bireylerin manevi kazanç sağlamalarına neden olur (Burgan ve Mules, 1992). Turizm ayrıca toplumların yeni düşüncelere açılmasını ve hatta daha tutucu ve kapalı kültürlerde bazı değerlerin liberalleşmesini sağlar. Spor turizmi, aynı zamanda geleneklerin, (danslar, el sanatları vb.) tarihi binaların ve doğal ortamların korumasına yönelik mali kaynakların oluşmasına

da yardımcı olur. Manevi kazanç bir topluluktaki bireylerin, bir spor etkinliğine ev sahipliği yapmanın verdiği gururla sağlanan kazanımdır (Doğan, 1989).

2.7.2. Spor Turizminin Ekonomik Etkisi

Spor Turizminin son dönemde dünya ekonomileri için önemli olumlu ekonomik etkilerinin olduğu bilinmektedir. Son yıllarda sporla ilgili seyahatlerin kapsamının ve hacminin katlanarak arttığı ifade edilmektedir (Faulkner ve diğ, 1998). Bunun önemli bir nedeni, sporun mekansal seyahat akışlarını ve turizm destinasyonunu etkileyebileceği yolların çeşitliliğinde yatmaktadır. Bölgesel kalkınma için spor turizmi, kriz zamanlarında nispeten güvenilir ve esnek seyahat akış avantajlarını sunar (Toohey ve diğ, 2004). Spor, ulusal, bölgesel ve yerel turizm destinasyonlarında çok çeşitli gelişim fırsatları sunmaktadır.

TURSAB 2014 Spor Turizmi Raporu incelendiğinde; spor turizmi dünyada 1.2 trilyon dolara ulaşmış durumdadır. Turizm sektörü içinde spor turizminin payı 180 milyar dolardır. Turizm sektörünün büyüme oranı % 4-5, spor turizmi ise % 14'tür. 2014 yılında 550 bin yabancı turist Türkiye'ye spor amaçlı gelmiştir. 900 milyon dolar harcama yaptığı belirtilmiştir. Türkiye'de spor turizmi toplam payı %1,5 seviyelerindedir. Golf sporu ve futbol en fazla pay alan sporlardır. Bir spor turisti ortalama normal turistten 2 katı kadar harcama yaptığı ifade edilmektedir. Türkiye'ye gelen yabancı spor turistinin harcaması 1648 dolar'dır. Türkiye'de Antalya-Belek'e gelen golf sporcu sayısı 160 bini geçmiş, 2014 yılında Antalya'ya kamp yapmak için gelen futbol takımı sayısı 1200'ü geçmiştir. Bu futbol takımlarının yüzde 90'ı yabancı takımlardır (TURSAB, 2014).

Uluslararası Olimpiyat Komitesi ve Dünya Turizm Örgütü spor turizmine olan eğilimlerin devam ettiğini ve hızlandığını bildirmektedir. Bu bilgi, spor turizmi ilgili seyahatin büyümeye ve çeşitlenmeye devam ettiğini ortaya koymaktadır. Turizm ve sporun ilgi alanlarının önemli ölçüde yakınlaştığı öngörülmektedir. Spor etkinlikleri aracılığıyla ekonomik kalkınma, spor turizmi gelişiminin önemli bir yolu olmuştur ve olmaya devam etmektedir (Hall, 1992). Büyük ölçekli mega spor etkinlikleri ve küçük çaplı spor turizmi etkinlikleri spor ve turizmi geliştirme fırsatları sunmaktadır (Allen ve diğ, 2000). Olimpiyat Oyunları, Dünya Şampiyonası, Dünya Kupası, Avrupa Şampiyonası, Akdeniz Oyunları, İslami Oyunlar düzenlendiği ülkeye, bölgeye,

destinasyona veya kente büyük ekonomik ve istihdam katkısı olmaktadır. Ayrıca World Tour, National League, Formula 1, Grand Slam vb. etkinlikler de ekonomik açıdan fayda sağlayan etkinlikler olarak değerlendirilmektedir (Turgut, 2022).

Tablo 2.2 : Olimpiyat oyunları toplam maliyet ve kar

Olimpiyat Yılı ve Kent	Toplam Maliyet	Toplam Kar
1992-Barselona	1.6 Milyar	358 Milyon
1996-Atlanta	5.1 Milyar	1.1 Milyar
2000-Sydney	8.4 Milyar	1.8 Milyar
2004-Atina	11.2 Milyar	1.4 Milyar
2008-Pekin	14.2 Milyar	1.6 Milyar
2012-London	13.9 Milyar	1.9 Milyar
2016- Rio de Jenerio	12 Milyar	3 Milyar

Kaynak: International Olympic Committee

Tablo 2.2’de dünyanın en büyük spor turizmi organizasyonu olarak kabul edilen Olimpiyat Oyunları’nın toplam maliyet ve toplam kar oranları verilmiştir. Genel olarak maliyetlerin yüksek olduğu görülmektedir. Ancak uzun vadede Olimpiyat Oyunlarını düzenlemesi sebebiyle bu şehirler, bir spor turizmi destinasyonu haline gelmektedir. Bu destinasyonlar sürekli olarak etkinlikler düzenlemeye devam ederek spor turizmi sektöründen gelirlerini artırmışlardır.

2.7.3. Spor Turizmi Çevresel Etkisi

Spor turizmi çevreyi olumlu ve olumsuz şekilde etkileyebilmektedir. Spor turizmi, spor etkinliklerinin yapılması, kullanılmayan alanların kullanılabilir hale getirilmesi, doğal alanların korunması ve altyapının iyileştirilmesi açısından çevreyi olumlu etkiler. Fakat doğal ortamların, toprağın, ağaçların ve canlıların zarar görmesine neden olabilir (Toramanlı,2014:24). Doğal alanların korunması, arkeolojik, tarihi, kültürel ortamların ve mimarisinin korunması, çevre bilincinin oluşması ve kalitesinin artması ve altyapının iyileştirilmesi gibi unsurlar, spor turizminin çevreye olumlu yansımaları olarak belirtilmektedir (Akın, 2018).

Spor turizmi tatillerinin popüleritesinin artmasıyla, çevre üzerindeki etkilerinin de dikkate alınması gerekmektedir. Son 10-12 yıldır, turizm endüstrisinde, çevrenin turizm ürününün esas temelini oluşturduğu ortaya çıkarılmıştır. Çevre tahrip edildiğinde,

bölgenin çekiciliği de yok edilir ve turistlerin ziyaret etme sebepleri de ortadan kalkabilir. Eko turizmde görülen büyümenin etkilerinden birisi de çevre konusunda yaşanan endişenin bir sonucudur. Ancak son zamanlarda turizm endüstrisinin tüm alanlarında sürdürülebilir kalkınma uygulamalarını genişletmeye yönelik bir çaba görülmektedir. Sürdürülebilir kalkınma kısa vadeli kazanımlar, yerine bir yerin sosyal ve çevresel kaynaklarının uzun vadeli kazanımlar açısından korunmasına yönelik uygulamalardır (Goeldner ve Ritchie, 2003).

2.7.4. Spor Turizmi Siyasi Etkisi

Spor turizminin dünya ülkeleri arasındaki bağların kuvvetlenmesinde önemli bir rolü bulunmaktadır. Spor turistleri de spor turizmi seyahatlerinde siyasi ilişkileri iyi olan ülkeleri seçmektedir. Son dönemde özellikle voleybol ve basketbol spor dallarında aynı etkinlik için birden fazla ev sahipliği verilmektedir. Bu yöntem organizasyon sebebiyle ev sahibi iki ülke arasında da siyasi ilişkilerin kuvvetlenmesine fayda sağlamaktadır.

Spor Turizmi ev sahibi ülkelere tanıtım, altyapı imkanları ve ekonomik açıdan fayda sağlamaktadır. Bu faydaları elde etmek isteyen ülkeler genel itibarıyla ortak çıkarları doğrultusunda anlaşmalarla bir araya gelmektedir. Örneğin, Avrupa Futbol Şampiyonasını düzenleme hakkını tek başına alamayan Türkiye uzun süre gerilim yaşadığı Yunanistan ile iş birliği yapmış, ortak düzenleme kararı vermiştir. Ancak Avrupa Şampiyonası düzenlenmesine ilişkin statünün UEFA tarafından değiştirilmesinden dolayı iş birliği sonuçlanmamış olsa da bu durum iki ülke arasında ilişkilerin iyileşmesine katkıda bulunmuştur (Akın, 2018).

2018'de Güney Kore kış olimpiyat oyunlarını organize etmiştir. Bu Olimpiyat oyunları, İkinci Dünya Harbi sonrasında ayrılan Kuzey ve Güney Kore'yi bir araya getirmiştir. Bu büyük spor etkinliğe Güney Kore ile Kuzey Kore'li sporcular, "Birleşmiş Kore" bayrağı ile katılmıştır (Olimpiyat Oyunları, 2018). Spor etkinliklerinin ülkeler arası barışın ve güvenliğin sağlanmasında da büyük önemi taşıdığı söylenebilir.

2.8. Spor Turizmi Paydaşları

- Bakanlıklar (Gençlik ve Spor Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Orman, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı)

- Özel Spor İşletmeleri
- Spor Kulüpleri ve Federasyonları
- Spor ve Turizm Çalışanları
- Spor ve Turizm ile ilgili Sivil Toplum Kuruluşları
- Spor Yöneticileri
- Turizm Yöneticileri
- Ulusal Hükümet
- Ulusal ve Uluslararası Seyahat Acenteleri
- Üniversiteler
- Yerel Halk
- Yerel Turizm İşletmeleri
- Yerel Turizm Örgütleri
- Yerel Yönetimler (Sheean ve Ritchie, 2005).

2.9. Dünya’da Spor Turizmi

İnsanların spor yapmak ya da spor yarışmalarını izlemek amacıyla turizm olayına katılmak için yaptıkları seyahatler spor turizmi olarak ifade edilmektedir. Son dönemde İnsanlar dünyanın her bölgesinde organize edilen küçük çaplı veya mega spor etkinliklerine katılmak için sürekli seyahat etmektedir. Sporcu, izleyici, görevli ve basın vb. paydaşlar spor etkinliklerinin heyecanına ortak olmaktadır.

Spor turizmi etkinlikleri önemli ekonomik katkı sağlamaktadır. Günümüzde dünya turizm gelirleri içinde spor turizminin payı yaklaşık %32 olarak tespit edilmiştir. Spor turizmi Uluslararası Komisyonu (STIC) araştırmasına göre, spor faaliyetlerinin 182 milyar dolarlık bir sektör yarattığı, bu faaliyetlerin yılda 47 milyon konaklama imkanı sağladığı ve konaklayan spor turistinin otel konaklama bedeli ve diğer ihtiyaçları için günlük yaklaşık 180 dolar harcama yaptığı belirtilmektedir (Sarıçay, 2009).

TURSAB tarafından 2014 yılında yayımlanan Spor Turizmi Raporu’na göre; 2014 yılında dünyada uluslararası turizm faaliyetlerinden sağlanan 1,2 trilyon dolara yakın turizm gelirlerinden spor turizmi ortalaması 180 milyar dolar seviyesindedir. 2006-2014 yılları arasında dünyada 90 milyon kişinin Olimpiyatlar, Avrupa Şampiyonası ve FIFA Dünya Kupası gibi mega spor etkinliklerini izlemek için seyahat ettiği ifade edilmiştir.

13 milyon insanın bu spor etkinliklerine katılmak için yaşadıkları yerin dışına çıkanlar olduğu ve ülkelerde yaptıkları harcamaların 10 milyar dolara ulaştığı belirtilmiştir (TURSAB, 2014).

Spor Turizmi, Dünya’da en önemli spor etkinliği olan olimpiyat oyunlarına ev sahibi olan ülkelerde yatırımların artmasına neden olmuştur. Yeni yatırımların yapılmasıyla bu ülkelerde yeni istihdam alanları oluşmuştur. Yine bu ülkelerde işsizlik oranlarında düşüş yaşanmış çalışanların sayısı artmıştır. Örneğin; 2000 Sydney Olimpiyat Oyunlarının etkilerine yönelik yapılan bir araştırmaya göre; 1994-2004 yılları arasında Avustralya gayri safi milli hasılasına 7,3 milyar ve Sydney Olimpiyat Oyunları 150.000 kişi için ek istihdam sağlamıştır (Doğu, 2006).

Spor Turizmi Destinasyon özellikleri için kilit bileşenlerden biri olan spor endüstrisi son yıllarda hızla gelişmiştir (Kaplanidou ve Vogt, 2007). Küresel spor pazarı geliri 2005'ten 2017'ye kadar 46,5'ten 90,9 milyar ABD dolarına yükselmiştir. Amerika Birleşik Devletleri'nde Ulusal Basketbol Birliği, Beyzbol Ligi, Ulusal Hokey Ligi ve Ulusal Futbol Ligi olmak üzere dört ulusal spor etkinliği vardır. 2015 yılında sadece Ulusal Futbol Ligi (NFL) ile 2014 yılına göre 1 milyar ABD doları artışla 12 milyar ABD dolarından fazla gelir elde edilmiştir (Global Sports, 2018). Spor etkinliği, ev sahibi şehirlere daha fazla sporları izleyen izleyicileri çekmektedir. Bu nedenle, artık spor turizmi endüstrisi adı verilen yeni bir terim kullanılmaktadır (Alexandris ve Kouthouris, 2005).

2.10. Türkiye’de Spor Turizmi

“Türkiye coğrafi yapısı ve iklim özellikleri nedeniyle spor turizmi potansiyeli yüksek olan ülkeler arasında yer almaktadır. Önemli bir potansiyeli olmasına rağmen Türkiye’de spor turizminin yapısı ele alındığında, yapılan sporlar arasında ağırlıklı olarak futbol ve golfun olduğu görülmektedir. Oysa, Türkiye dört mevsim spor yapılmasına elverişli iklim koşullarına, deniz, dağ, orman, su altı, nehir, göl, kanyon, mağara gibi coğrafi zenginliklerine, alternatif spor faaliyetlerine uygun zemine sahiptir” (Türkiye Spor Turizmi Çalıştay, 2019).

“Bu çerçevede, Türkiye son yıllarda tesisleşme anlamında gerçekleştirdiği büyük yatırımlarla spor tesisi eksikliğini büyük oranda ortadan kaldırmış durumdadır. Konumu

ve ekstrem spor branşları için sağladığı doğal mekânlarıyla büyük bir spor turizmi potansiyeline sahiptir. Özellikle bisiklet, dağ bisikleti, motosiklet, otomobil sporları, dağcılık ve rafting gibi ekstrem sporlar için de uygun destinasyonlar oluşturmaya imkan vermektedir. Öte yandan; büyük bir profesyonel sporcu kitlesini nüfusu içinde barındıran Avrupa ülkelerine yakınlığı ve kaliteli-uygun konaklama imkânlarının varlığı ile Türkiye spor turizminin en önemli iki bileşenine sahip bir ülke olarak değerlendirilmektedir” (Türkiye Spor Turizmi Çalıştay, 2019). Tablo 2.3’te Türkiye’de spor branşına göre spor turizmi faaliyetlerinin yapıldığı yerler verilmektedir.

Tablo 2.3 : Spor turizmi türleri ve Türkiye’de yapıldığı yerler.

	<i>Spor Turizmi Türü</i>	<i>Yer</i>
<i>Doğa Sportları</i>	Dağcılık	Toros Dağları, Erciyes, Ağrı, Tendürek, Süphan, Hasan Dağı, Karadeniz Kaçkar Dağları
	Doğa Yürüyüşü	Her bölgede doğa yürüyüşü parkurları vardır.
	Atlı Doğa Yürüyüşü	Kapadokya, Antalya, Kastamonu, Marmaris, Kocaeli
	Bisiklet	Ankara, İstanbul, Sakarya ve diğer bölgeler
	Golf Sporu	Antalya
	Yön Bulma	Manisa, Bursa, Ankara ve diğer bölgeler
	Avcılık	T.C. Köy İşleri ve Orman Bakanlığı tarafından ilan edilen bölgeler
<i>Su Sportları</i>	Mağaracılık	Ülkemizin her bölgesinde mağaralar bulunmaktadır.
	Akarsu Sporu	Artvin, Rize, Düzce ve diğer bölgeler
	Kürek	İstanbul, Kocaeli, Ege ve Akdeniz
	Sualtı Dalış	Antalya (Kemer), Balıkesir (Ayvalık), Muğla, Çanakkale, Mersin ve İzmir
	Yelken	Marmara, Akdeniz ve Ege
	Su kayağı	Kocaeli, Eskişehir
	Sörf	İstanbul, Akdeniz, Ege
<i>Hava Sportları</i>	Yüzme	Ülkemizin her bölgesinde yapılabilir (Deniz ve Havuz).
	Yamaç Paraşütü	Ölüdeniz, Antalya, Denizli, Erzincan, Kayseri, Bolu, Eskişehir, Isparta, Erzurum,
	Yelken Kanat	Kayseri- Ali Dağ
	Balon	Kapadokya Bölgesi
	Planör	Eskişehir
<i>Kış Sportları</i>	Paraşüt	Ülkemizin her bölgesinde yapılabilir.
	Kayak	Kocaeli (Kartepe), Bursa (Uludağ), Ankara (Elmadağ), Erzurum (Palandöken), Bolu (Kartalkaya)
	Snowboarding	Bursa- Uludağ
	Buz Pateni	Ankara, Kocaeli ve diğer bölgeler

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2023

TÜRSAB (2014) Spor Turizmi Raporu'na göre:

- Türkiye'ye gelen turistlerin yaklaşık harcaması 824 dolar olarak hesaplanmıştır. Spor için gelen turistlerin harcaması ise 1.648 dolardır.
- Türkiye, Küresel Spor Endeksine göre etkinlik düzenlemede 14'üncü sıradadır. Türkiye'de son 8 yılda uluslararası 14 etkinlik düzenlenmiştir. Türkiye, düzenlediği etkinlik sayısına göre dünyada 18'dir.
- Futbol spor turizmi için yılda 1200 takım Türkiye'de kamp yapmaktadır. Yılda 2 defa yapanlarla bu sayı 2 bin 500'e çıkmaktadır. Futbol kampı yapanlardan elde edilen gelir 100 milyon dolar civarındadır. Antalya'ya kampa gelen futbol takımlarının %90'ını yabancı takımlardır.
- Bir yılda Golf için gelen turist sayısı 160 bin üstündedir. Belek'te 2014 yılında 17 golf alanında 513.216 oyun yapılmıştır. Türkiye'de yer alan golf sahası 28 adettir. Bu sahaların 21'i Antalya'da yer almaktadır.
- Kültür ve Turizm Bakanlığı (2014) istatistiklerine göre, gelen yabancı turist sayısı 36.8 milyondur. Türkiye'ye 2014 yılına kadar 550 binden fazla spor turisti gelmiştir. Bu turistlerin yaptığı harcamalar 900 milyon doların üzerine çıkmıştır.

11. Beş Yıllık Kalkınma Planı (2019-2023) hazırlık çalışmaları kapsamında, Gençlik ve Spor Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı ve Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı arasında spor turizmi alanında politikaların belirlenmesi ve spor turizminin stratejik bir sektör olarak ele alınması hususunda görüşmeler yapılmıştır. Bu görüşmeler sonucunda; 2019 Temmuz ayında Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 11. Kalkınma Planında spor turizmi strateji ve yol haritasının belirlenmesi ve bu konu ile ilgili yapılması planlanan çalışmalar Gençlik ve Spor Bakanlığı'na görev olarak tevdi edilmiştir.

Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminin kurulması ile birlikte Gençlik ve Spor Bakanlığının yeniden yapılanmıştır. Bakanlık teşkilatı içinde Uluslararası Organizasyonlar ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü kurulmuştur. Bu Genel Müdürlük içinde bir spor turizmi çalışma komisyonu oluşturulmuş. Spor turizmine ilişkin çalışmalar bu komisyon tarafından ilgili birimleri ile istişare edilerek yürütülmektedir (Türkiye Spor Turizmi Çalıştay, 2019).

11. Kalkınma Planı ve Spor Turizmi Çalıştayı raporlarına göre; Türkiye'de spor turizmi gelişmekte olan bir turizm çeşidi olarak karşımıza çıkmaktadır. Türkiye özellikle spor etkinlikleri açısından coğrafi yapısı, iklim koşulları ve beşeri kaynakları ile potansiyele sahiptir. Türkiye, salon sporları, hava sporları, motor sporları, su sporları ve doğa sporlarının geliştirilmesiyle ön plana çıkabilecek destinasyonlara sahiptir (11. Kalkınma Planı, 2019).

Türkiye’de spor turizmi destinasyonuna yönelik tesislerin, turizme paralel olarak İstanbul ve Antalya illerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Nevşehir, Alanya, Artvin, Erzurum, Erzincan, gibi il ve ilçelerin turizmi geliştirme potansiyelini spor turizmiyle birlikte çalıştığı görülmektedir. Kocaeli, Samsun, Bursa, Çanakkale, Ankara, Eskişehir, Muğla, Gaziantep ve İzmir gibi büyükşehirler mevcut durumları ve potansiyel durumları ile spor turizmi bakımından ön plana çıkmaktadır. Erzincan, Ankara, Amasya, Artvin, Nevşehir, İstanbul, Aydın, Antalya, Ağrı, Muğla, Isparta gibi illerimizde golf, futbol, kış sporları, doğa sporları, akarsu sporları, motor sporları, hava sporları gibi bazı spor turizmi dalları için uygun alanlar mevcuttur. Türkiye’nin doğudan batıya, kuzeyden güneye, her destinasyon ve bölgesinde spor turizmini geliştirmeye yönelik çalışmalar mevcutta vardır ve yapılmaya devam etmektedir (Yeşil, 2015).

2.11. Destinasyon Kavramı

Türk Dil Kurumu’na göre destinasyon, “varılacak olan yer” olarak tanımlanmaktadır (Türk Dil Kurumu, 2023). Kültür ve Turizm Bakanlığı turizm destinasyonunu; turizmin sosyo-kültürel ve fiziksel etkilerinin görüldüğü temel ekonomik faaliyetler arasında yer alan ülkeler, bölgeler, şehirler olarak tanımlamaktadır (Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2020). En basit tanımı ile destinasyon turistlerin gereksinim duyabileceği turizm ürünlerini sunabilen, turistik değerleri ve özellikleri bulunan coğrafi yerlerdir (Atay, 2003). Başka bir tanımda destinasyon, toplum bireyleri için güçlü çekim unsurlarına, ulaşım imkanlarına, turistik donanımına sahip, bu nedenle önemli boyutta turistik seyahatlerin amacı olan; dış görünümüyle kısa sürede gerek arazi kullanım biçimi ve amaçları, konut şekli, gerekse ekonomik ve hizmet sektörleri, değişen ve gelişen istihdam olanakları; sayısal ölçekler açısından gelirlerin çoğunlukla turistik faaliyetlerden

kaynaklandığı, büyük çoğunlukta yabancıların gecelemleri ya da günübirlikçiler tarafından yoğun biçimde ziyaret edilen yer olarak tanımlanmaktadır (Olalı, 1990).

Destinasyonlar karmaşık ve çok yönlü turizm sistemleridir (Ritchie ve Crouch, 2001). Turistik deneyimden tatmin olmak için birlikte bulunması gereken, birbirlerine bağlı bazı bileşenlerin (çekicilikler, konaklama, yeme-içme, eğlence, hizmetler vb.) karması olarak ele alınmaktadır (Usta, 2009). Bu bağlamda aynı kültür, iklim ve doğa koşullarına sahip, doğal ve kültürel zenginlikleri olan, müşterilere sunulabilecek oraya özgü aktiviteler geliştirmiş, konaklama, beslenme, ulaşım ve iletişim gibi olanaklara sahip, kamusal hizmetlerin sunulduğu turist çekim merkezlerinden oluşan belli bir marka ve imajı bulunan bir coğrafi alan olarak tanımlanmaktadır (Bahar ve Kozak, 2012).

Kotler vd. destinasyonları mikro ve makro olarak iki kategoriye ayırmaktadır. Fiziki sınırı belli olan ya da var olduğu kabul edilen bölgeleri mikro destinasyon, birden fazla çekim yerini içerisinde barındıran alan makro destinasyon olarak tanımlanmaktadır. Bu bağlamda, İstanbul ve Antalya mikro destinasyona, Türkiye ise makro destinasyona örnek verilebilir (Kotler ve diğ, 2014).

Tinsley ve Lynch göre destinasyonlar, bir tür turistik topluluğun yerel toplumun içinde bulunduğu coğrafi bir yer ya da bölgedir (Tinsley ve Lynch, 2001). İçeriğinde pek çok paydaşı (asıl ve potansiyel turistler, kamu ve özel tedarikçiler, yerel halk, dış faktörler gibi) bulunmaktadır (Minghetti, 2001).

Buhalis (2000) te aynı şekilde destinasyonların, tüketicilerin deneyimlerinin tümünden oluşan turistik ürünlerin bileşeninden oluştuğunu ifade etmiştir (Buhalis, 2000). Destinasyonlar içinde barındırdığı çok fazla turizm ürünü sunmakla birlikte kendisi de başlı başına bir turizm ürünüdür (Doğan ve Gümüş, 2014:8). Destinasyon, mal ve hizmetlerin sunulduğu, ziyaretçilerin deneyimini yaşadığı, içinde çekicilikleri barındıran, alt ve üstyapı ile donatılmış kıta, ülke, bölge, ada vb. yerlerdir (Çakıcı ve Aksu, 2007).

Diğer bir tanımda destinasyonlar; turizm kaynakları, cazibe merkezleri, altyapılar, ekipmanlar, servis sağlayıcılar, diğer destek sektörleri, turistlere ziyaret etmeyi seçtikleri varış yerinden bekledikleri deneyimleri bütünleşmiş ve koordineli şekilde sağlayan idari yapı bütünü olarak tanımlanmıştır (Robinson ve diğ, 2013).

Turizm destinasyonu, turistin içerisinde turizmin pek çok bileşeni ile eğlenip vakit geçirdiği coğrafi bir yer olarak tanımlamaktadır (Botti ve diğ, 2009). Karamustafa ve diğ, turistik destinasyonu, turizm çekiciliklerini ve ziyaretçilerin ihtiyacı olan turizm ürünlerini bünyesinde içeren, turizmden kazanç sağlayan, ziyaretçilere konaklama sağlayan, turizm tesisleri ve hizmetleri barındıran coğrafi yerler olarak tanımlamaktadır (Karamustafa ve diğ, 2015).

Turizm bölgesi (destinasyon), tüm ülkeden küçük ve ülkedeki birçok kentten büyük alt ulusal bir alandır ve önemli turistik cazibelerle ilgili faaliyetlere (festivaller vb.), bölgede oluşturulmuş bir ulaşım ağına, bölgeler arası entegre bir iç ulaşım ağına, turistik tesislerin geliştirilmesi için uygun yeterli bir alana sahip coğrafi bir bölgedir (Tosun ve Jenkins, 1996).

Turizm destinasyonu, doğasından dolayı ticari ürünlerin genelinden çok farklı olmakla beraber turizm sektörünün ürünü olarak ziyaret edilen destinasyondan elde edilen bir tecrübedir. Bu tecrübe sadece tek bir şirketten değil ziyaretçileri etkileyen bütün unsurlar tarafından oluşturulmaktadır. Bu unsurlar; turizm kuruluşlarından (oteller, restoranlar, havayolları, tur operatörleri vb.), diğer destekleyici endüstri ve organizasyonlardan (sanat, eğlence, spor, rekreasyon vb), destinasyon yönetim organizasyonlarından (özel, kamu hissedarlıkları), ziyaretçiler için sağlanan altyapı ve yolları inşa eden kamu sektöründen, yerel ve diğer halktan oluşmaktadır (Crouch, 2011).

Bir turizm destinasyonu, belirli bir seçim durumunda bireye çekiciliğini belirleyen bir dizi çok boyutlu özellikten oluşan diğer tüketici ürünleri ve hizmetleri gibi turizm tesislerinin ve hizmetlerinin bütünüdür (Hu ve Richie, 1993). Bir bölgenin turizm destinasyonu özelliği taşıması için “ulaşım, konaklama, yeme-içme, kumsal, gece kulübü, park, müze, öğrenme yeri vb. eğlence-dinlenme imkânlarının varlığının” olmasının önemini vurgulamaktadır (Atay, 2003). Tablo 2.4’te bir turizm destinasyonunu oluşturan unsurlar verilmektedir.

Tablo 2.4 : Destinasyon unsurları kavramsal modeli

Hizmet Alt Yapısı	Destinasyon Çevresi	Destinasyon Deneyimi
Alışveriş Hizmetleri	Doğal Özellikler	Destinasyon Deneyimi
Rekreasyon Hizmetleri	Politik Faktörler	
Yiyecek-İçecek Hizmetleri	Teknolojik Faktörler	
Seyahat Hizmetleri	Ekonomik Faktörler	
Ulaşım Hizmetleri	Kültürel Faktörler	
Konaklama Hizmetleri	Sosyal Faktörler	

Kaynak: Murphy ve diğ. (2000)

Belirtilen tüm kavramlar kapsamında destinasyon; bünyesinde yeme-içme, konaklama, eğlence hizmetleri, yöreye özgü sosyo-kültürel çekicilikleri, doğal ya da yapay güzellikleri barındıran, altyapı ve üstyapı imkânları sayesinde ulaşım sağlanabilen, ziyaretçilerin ilgisini çeken yer olarak tanımlanabilir.

2.11.1. Destinasyon Özellikleri

Turizm destinasyonları idari, sosyo kültürel, ekonomik ve siyasi karar mecralarıdır (Tosun ve Jenkins, 1996). Ziyaretçi çekebilecek somut ya da soyut özellikte pek çok niteliğin ve cazibenin olması destinasyon olabilmedeki temel unsur olarak görülmektedir (Atay, 2003). Buhalis turizm destinasyonlarının bileşenlerini altı kategoride toplamaktadır (Buhalis, 2000):

1. Çekicilikler (doğal, doğal olmayan, özel üretim, kültürel-doğal-tarihi miras, özel olaylar)
2. Ulaşılabilirlikler (bütün taşıma sistemleri, rotalar, terminaller, araçlar)
3. Tesisler (yiyecek-içecek ve konaklama tesisleri, perakende mağazacılık, diğer turist servisleri)
4. Uygun tur paketleri
5. Etkinlikler (ziyaret sırasında destinasyondaki bütün faaliyetler)
6. Yan hizmetler (vize, döviz, telekomünikasyon, hastane hizmetleri vb.).

Turizm destinasyonu, ziyaretçileri etkileyen bir coğrafi bölge olarak ifade edilmektedir. Destinasyonların temel özellikleri ise şu şekilde sıralanmaktadır (Morrison, 2013):

- İdari sınır ya da sınırlara sahip olan coğrafik bir bölge

- Ziyaretçilerin gece konaklama imkânı bulabilecekleri bir yer
- Ulaşımın, altyapının, yiyecek-içecek sektörünün, etkinliklerin düzenli olduğu bir yer
- Turizm pazarlaması girişimi içerisinde olan bir yer
- Yapılandırılmış düzenli kuruluşların oluşturulduğu bir yer
- Ziyaretçilerin zihninde imajı olan bir yer
- Turizm paydaşlarının var olduğu bir yer.

Destinasyonda yer alan bileşenlerin yönetimler ve yan hizmetlerin birlikte hareket etmesiyle maksimum pozitif etkiye ulaştırılması ve ziyaretçilerin algılarının üst düzeye çıkarılması gerekmektedir (Moon ve diğ., 2011). Ritchie ve Crouch ise destinasyonun özelliklerini yedi kategoride toplamaktadır (Ritchie ve Crouch, 2003):

1. Destinasyonun fiziki coğrafyası (doğal-yapay manzara, iklim)
2. Destinasyonun tarihi geçmişi ve kültürü
3. Destinasyonda sağlanan aktivitelerin çeşitliliği
4. Destinasyonda sunulan çeşitli özel etkinlikler
5. Destinasyonun üstyapısının farklı bileşenleri
6. Destinasyonda bulunan eğlence türleri
7. Destinasyon pazar ağının güçlü yanları

Destinasyonlar, sahip olduğu ve sunmuş olduğu çekiciliklerle kendisine bir talep oluşturmaktadır. Bir yerin destinasyon özelliği kazanabilmesi için iki faktör önemli görülmektedir. Bunlar:

- Talebin, temel turizm ihtiyaçlarından biri ya da fazlasını karşılayacak nitelikleri barındırması (tarihsel, doğal, kültürel değerler)
- Konaklama, yiyecek-içecek, eğlence, hizmetler gibi ihtiyaçlar için gereken unsurları barındırması (Usta, 2009).

2.11.2. Destinasyonların Sınıflandırılması

Literatüre bakıldığında, araştırmalarda destinasyonlar çeşitli şekillerde sınıflandırılmıştır.

Spor turizmi destinasyonları; doğal ve sosyokültürel çekicilikler, olağanüstü manzaralar ve eğlence turizmi için elverişli doğal kaynaklar (örneğin iklim, plajlar) gibi kaynakların

bulunduğu yerlerde gelişmiştir. Son zamanlarda, turizm destinasyonlarının gelişme potansiyeli, belirli spor, iş, eğlence ve rekreasyon ilgi alanlarına hizmet etme kapasitesine dayanmaktadır (Hall ve Weiler, 1992).

Spor, turistik destinasyonlara kapsam, ölçek ve çeşitlilik fırsatları sunan özellikle dinamik ve güçlü bir turizm alanı olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu gerçek akademik çalışmalarda da giderek daha fazla kabul görmektedir. Son yıllarda spor turizmine akademik açıdan büyük bir ilgi gösterilmektedir. Bu çalışmaların, spor etkinlikleri (örn. Burgan ve Mules, 1992; Chalip, 1992), spor turizmi ve destinasyon yönetimi (örn. Chernushenko, 1996; Bull ve Weed, 1999), belirli sporlarla ilgili seyahat akışları (örn. Priestley, 1995; Higham ve Hinch, 2003), niş spor seyahat pazarları (örn. Giulianotti, 1995; Gibson ve diğerleri., 2002) ve miras spor turizmi gibi spor turizmi kaynakları (Gammon, 2002) konularında olduğu görülmektedir.

Sporla ilgili turizmin çeşitli yollarının olduğunu vurgulamak önemlidir (Weed ve Bull, 2004). Bu çeşitlilik göz önüne alındığında, birçok farklı spor türü ve spora katılım biçimlerinin spor turizmi destinasyonlarına dahil edilebileceği ifade edilmektedir (Hinch ve Higham, 2001). Bunlar arasında elit spor rekabeti ve seyirciliği, sosyal ve eğlence amaçlı sporlar yer alır. Aktif spor turizmi, spor turları ve nostalji spor turizmi de yer almaktadır (Redmond, 1990; Gammon ve Robinson, 1997; Gibson, 1998; Weed ve Bull, 2004).

Turizm destinasyonlarına yönelik birçok sınıflandırma yapılmıştır. Buhalis destinasyonları kentsel, sahil, dağ, kırsal, otantik üçüncü dünya, eşsiz-egzotik destinasyonlar olarak 6 kategoriye ayırmıştır (Buhalis, 2000).

Kentsel destinasyonlar; turizmin ilk günlerinden itibaren görülmektedir. İnsanlar gerek politikacılarla gerekse iş ortakları ile görüşmek için ilçe ve şehirlere seyahat etmektedir. Olimpiyatlar gibi spor organizasyonları da büyükşehirlerde turizm faaliyetleri oluşturmaktadır. İnsanların dini amaçlarla tüm büyük cami, tapınak ve katedrallerin bulunduğu hac şehirlerine gitmesi de turizmi canlandırmaktadır. Kentsel destinasyonlar toplantı, konferans, sergilere katılmaya gelen ziyaretçiler için de cezbedicidir. Aynı zamanda kentsel destinasyonların genellikle iyi eğitim kurumları ve hastaneler ile donatılmış olmasından dolayı eğitim ve sağlık turistlerinin de ilgisini çekmektedir (Buhalis, 2000).

Büyük kentler turizm açısından önemli destinasyonlar olarak görülmektedir. Turistik çekiciliklerle birlikte bünyesinde iş merkezleri, sosyo-kültürel canlılıklar, eğitim alanında geniş imkânlar barındırmasıyla turistler tarafından yoğun talep gösterilmektedir (Ülker, 2010). Kent meydanlarında sunulan çeşitlilikler sayesinde turizmin yaygınlaşmasıyla özellikle başkentler kent turizmi açısından en fazla ziyaretçi potansiyeline sahiptir. Buna ek olarak, başkentler ülkelerin politik merkezleri olması açısından iş çevrelerinin ilgisini çekmektedir (Özdemir, 2008).

Sahil destinasyonları; geleneksel olarak tatillerde turistlere hizmet vermektedir. Soğuk yerlerden gelen gezginler tatillerinin bir bölümünde deniz-kum-güneş ve su sporları ile eğlenmektedir (Karabıyık ve Sümer İnci, 2012). 1970'lerde kitle turizminin ortaya çıkmasıyla, sahil beldelerinin uluslararası destinasyonlarla yer değiştirdiği görülmektedir. Küreselleşme ile insanların uzak yerlerdeki sahil destinasyonlarına da seyahat etmeleri kolaylaşmıştır (Buhalis, 2000).

Dünyanın kuzey bölgelerinde yaşayan turistler tatillerini değerlendirmek amacıyla güneyde yer alan deniz kıyısı destinasyonlarını tercih etmektedir. Böylece, turistler yaz ve güneşin tadını çıkararak eğlenmektedir. Avrupalı turistler genellikle kıyı şeridinde sahip Türkiye, Mısır, Yunanistan gibi destinasyonları, Kuzey Amerikalı turistler ise Karayipler, Florida, Güney Amerika gibi destinasyonları tercih etmektedir (Vatan, 2018).

Sahil turizmi içerisinde aynı zamanda kuruvaziyer turizmini de barındırmaktadır. Günümüzde modern turizm anlayışıyla birlikte kuruvaziyer turizminin önemi giderek artmaktadır. Havayollarında meydana gelen gecikmeli uçuşlar, yüksek fiyatlandırmalar, yol güzergâhının görülememesi gibi dezavantajların sonucunda sosyo-ekonomik durumu elverişli olan turistler tarafından kuruvaziyer turizmi tercih edilmektedir (Kozak ve diğ., 2001).

Dağ destinasyonları; her mevsim doğal çekiciliklerle tatilcileri etkilediği gibi kış sporları için de dinlence yolcularını etkilemektedir. Ayrıca doğa bilimcileri, dağ bisikletçileri, yürüyüşçüler vb. gibi tatilcileri de çekmektedir (Güneş, 2016). Dağ destinasyonları kış sporlarına imkân sunmaktadır ve bünyesinde doğal çekicilikleri barındırmaktadır. Bu bağlamda, genellikle rekreatif amaçlarla seyahat edenlerin ilgi alanına girmektedir (Vatan, 2018). Dağların temiz ve güzel havasından yararlanmak isteyen bireylerin dağlara yönelik gerçekleştirdikleri turizm türüne örnek verilmektedir. Buradaki turistik faaliyetler

yürüyüş ve tırmanma şeklinde gerçekleştirilmektedir. Kirlenen kentlerden kaçmak isteyen insanların doğa ile yakınlaşmasıyla (Kozak ve diğ, 2001) dağ destinasyonlarına ilgi giderek artmaktadır.

Dağ destinasyonlarının çoğu kent merkezlerine yakın ve özel araçla kolayca erişilebilir olmasına rağmen gezginler için hala otantik deneyimler sunan, keşfedilmemiş yerler bulunmaktadır. Davos gibi önemli iş, politik, ekonomik toplantıların kış tatil beldelerinde yapılması ile bu gibi yerler genişlemekte ve sonucunda dağ alanlarının turizmden yararlanması sağlanmaktadır (Buhalis, 2000).

Kırsal destinasyonlar; çiftçilerin ve kırsal nüfusun, turistlerin doğaya geri dönme ve bazı otantik tarımsal süreçleri deneyimleme isteklerinden yararlanması ile ortaya çıkmaktadır. Bu sebeple tarımsal tesisler genellikle serbest zaman aktivitelerine dönüştürülmektedir. Turizm tarımın giderek azaldığı, insanların yaşamlarını ve çalışma kalıplarını çeşitlendirmek istedikleri yerler için geliştirme aracı olarak kabul edilmektedir. Turistler kırsal alanlarda konaklamakla birlikte gerçekleşen tarımsal faaliyetlere katkıda bulunmaktadır. Bu etkinliklerle özellikle “kırsal hayatı” yaşamamış kent çocukları için bir eğitim unsuru olmaktadır (Buhalis, 2000).

Kırsal alanlar, turizm ve serbest zamanların değerlendirilmesinde önemli bir yer tutar. Bu bölgeler, turistlere sakin ve huzurlu bir alternatif sunar (Şerefoğlu, 2009). Kent insanları, ilk başlarda kırsal alanlara rekreasyonel amaçlı günübirlik veya akraba-tanındık ziyaretleri için gitmekteydi. Daha sonra kırsal yaşamın çekiciliği, stres ve baskı yaratacak sınırlamaların ve zorunlulukların olmayışı, buna karşın kişilerin kendilerini özgür hissetmelerini sağlayacak olanakların varlığı, günümüzde gerek hafta sonları, gerekse mevsimlik, yıllık tatillerde bu ortamlara yoğun ziyaretleri beraberinde getirmiş ve “kırsal turizm” denilen bir turizm türü doğmuştur (Soykan, 1999).

Otantik üçüncü dünya destinasyonları; genellikle uğrak yerlerden uzakta bulunmaktadır. Turistler sınırlı turizm gelişimi yaşamış yerlerde otantik deneyimlerin tadını çıkarmaktadır. Genellikle turizm hizmetleri için gerekli altyapı bulunmamaktadır. Asya, Güney Amerika, Afrika’daki gelişmekte olan destinasyonlar, bozulmamış bölgeler ve yerel topluluklar bu gruba örnek olarak verilmektedir (Buhalis, 2000).

Bu destinasyonlar, çoğunlukla ayak basılmamış, otantikliğini korumuş, gözlerden uzak üçüncü dünya ülkeleri şeklinde ifade edilmektedir (Kırsolak, 2020). Turizmin tam anlamıyla gelişmediği belli sınırlar içerisinde kaldığı destinasyonlar olarak bilinmektedir. Macerayı seven, yeni yerler keşfetme isteğinde olan turistler bu destinasyonları ilgi alanları olarak görmektedir (Güneş, 2016).

Eşsiz-egzotik-özel destinasyonlar; “hayatta bir kez” deneyimi olarak tanıtılmakta ve yüksek fiyatlarla ücretlendirilmektedir. Bu destinasyonlar, charter ve kitlesel olmayan gezginlerin ziyaretlerini azaltmasına; ancak ziyaretçi başına gelirlerini en üst düzeye çıkarmasına odaklanmaktadır. Genellikle düğün, balayı, yıldönümü, teşvik seyahati gibi özel ürünler olarak fiyatlandırılmaktadır (Buhalis, 2000). Kişiyi özel hizmetler sunması, içerisinde benzersiz çekicilikleri barındırması ile turistlere unutulmaz, rüya gibi bir seyahat deneyimi yaşatan lüks turizm destinasyonları olarak adlandırılmaktadır (Özgürel, 2020).

Eşsiz-egzotik-özel olarak markalanan bazı destinasyonlar, turistlere oldukça değerli ve benzersiz bir seyahat deneyimi sunmaktadır (Vatan, 2018). Bu şekilde pazarlanan destinasyonlar, merkezlerinde genellikle ziyaretçi sayısını kontrol eden işleyiş sistemlerine (vize uygulamaları, konaklama ve ulaşım kapasitesi sınırı vb.) sahiptir. Bu tür destinasyonlara Seyşeller örnek gösterilebilir (Zağralı, 2014).

2.12. Destinasyon Yönetimi

Yönetim kavramının literatürde pek çok farklı tanımı yer almaktadır. Yönetim bazen bir süreci ifade ederken, bazen de bu sürecin öğelerini organlar, kişi ve grubu ifade eder. (Koçel, 2005:15). Yönetimin kelime anlamı “sevk ve idare etmek”tir. Yönetim işlevleri ise planlama, örgütlenme, yöneltme, koordinasyon, kontroldür (Güripek, 2013). Şimşek; yönetimi, bir grup insanı belirlenmiş amaçlara doğru yöneltme ve aralarındaki işbirliği ve koordinasyonu sağlayan çabaların tümünü içeren bir süreç olarak tanımlamıştır (Şimşek, 1998).

Destinasyon yönetimi ise, destinasyonun planlanması, örgütlenmesi, yürütülmesi, koordinasyonun sağlanmasını içermektedir. Bununla birlikte yönetim, pazarlama, insan kaynakları, üretim, finans, muhasebe gibi temel işletme işlevlerini de içermektedir (Güripek, 2013).

Destinasyon bileşenleri birbirinden bağımsız yönetici grupları tarafından kendi amaçları doğrultusunda yönetilirken, destinasyon yönetimi bileşenlerin birbirleri arasındaki işbirliğinin yönetimini kapsamaktadır. Birbirinden bağımsız kendi aralarında rekabet içinde olan ya da birbirini tamamlayıcı özellikte olan bileşenlerin işbirliği ile tek bir destinasyon yönetimi altında toplanarak beraber hareket etmeleri gerekmektedir (Özdemir, 2007). Destinasyon yönetimi, “Destinasyonun rekabet gücünü etkileyen ve şekillendiren faktörleri kapsamaktadır. Bu faktörler temel kaynak ve çekicilerin özelliklerini geliştirecek, destek faktör ve kaynaklarının kalite ve etkinliğini güçlendirecek, niteliksel belirleyenlerden kaynaklanan olumsuz etkileri elimine edecek faaliyetler üzerine odaklanır. Söz konusu faaliyetler; kaynak yönetimi, pazarlama, organizasyon, enformasyon ve hizmettir” (Bahar ve Kozak, 2005,s. 102).

Yüksek düzeyde ekonomik gelir sağlayan bir sektör olan turizm, küreselleşen dünyada yoğun bir rekabet içerisine girmiştir. Turizmin içinde bulunduğu bu büyük ekonomik pastadan pay almak isteyen, çaba sarf eden ülkeler avantaj elde edebilmek için rekabet güçlerini artırıcı yenilikler olan yönetim, tanıtım ve pazarlama tekniklerini geliştirmektedir. Bu yeniliklerin özellikle doğru hedef kitlelere tanıtılmasında yine destinasyon yönetimleri ön plana çıkmaktadır (Yavuz ve Karabağ, 2009). Turizmin sürdürülebilir hâle getirilmesinde, ideal bir yönetim ve pazarlama, temel koşullardandır. Destinasyonlardaki doğal, kültürel değerler ile birlikte tüm kaynakların iyi bilinip korunması ve gelecek nesillere aktarılmasındaki en başarılı etken olan yönetim ve pazarlama ile mümkün olabilmektedir (Sezgin ve Karaman, 2008).

Müşteri memnuniyetini etkileyen unsurları belirlemek ve iyileştirmeye gitmek yönetsel açıdan ele alınması gereken önemli bir durum olarak görülmektedir (Albayrak ve Caber, 2011). Her destinasyonun yerel ihtiyaçları doğrultusunda kendine özgü yönetim ve pazarlama politikaları bulunmaktadır. Destinasyon yönetim örgütlerinin, yerel endüstrinin ve pazar ortaklarının çalışmaları destinasyon pazarlaması üzerine iken yatırımcılar, yerel endüstri ve devletin çalışmaları ise destinasyon gelişimi üzerinde yoğunlaşmaktadır. Bununla birlikte destinasyon pazarlama ve gelişim süreçleri planlama ve programlama birbirinden etkilenecek gerçekleştirilmektedir (Özdemir, 2007).

Destinasyon yönetimlerinin önceliklere göre belirleyeceği pazarlama bileşenleri, destinasyonda arzın geliştirilmesine, ziyaretçi memnuniyetine, talep oluşturulmasına ve

yoğun rekabet şartları ile başa çıkılmasına yardımcı olabilecektir (Ersun ve Arslan, 2011). Türkiye’de Kültür ve Turizm Bakanlığı bütün turizm destinasyonlarının yönetimine ait kararları alan kamu kuruluşu olarak karşımıza çıkmaktadır. Aynı zamanda turizm destinasyonlarındaki tüm paydaşları organize etmesiyle koordinatörlük görevi de üstlenmektedir (Akkuş, 2018).

Destinasyon yönetiminin görevlerinden biri de destinasyonları sürdürülebilir hâle getirmektir ve destinasyonların geleceği, nasıl yönetildiğine bağlı olarak şekillenebilmektedir (Doğan ve Gümüş, 2014). Turizm ürününün birleşik olma özelliği taşıması nedeniyle destinasyonlarda faaliyet gösteren tüm faktörler birbirlerine bağımlı hâle gelmektedir (Güripek, 2013). Turizm stratejisinin güçlü bir hâle getirilebilmesi tüm aktörlerin süreç içerisinde yönetilmesiyle mümkün olmaktadır. Çalışmaların yönetim fonksiyonlarından planlama, örgütleme, koordinasyon, yöneltme ve denetim işlerini tamamen kapsayacak şekilde olmasının sağlanması gerekmektedir (Sezgin ve Karaman, 2008).

Modern çevre teknolojik yenilik, küreselleşme, dayanışma ve değişkenliğin artış hızıyla birlikte şekillenmektedir. Bu faktörler, turizmi etkileyen ve gelecekte daha da yoğunlaşacak olan önemli bir değişim oluşturmaktadır. Gelecekte akıllı turizm destinasyonlarının oluşumunu kolaylaştıran akıllı üstlenici olarak destinasyon yönetim örgütlerinin rollerinin tekrar çerçevelenmesi çok önemli bir konudur (Sheehan ve diğ., 2016). Pearce’in Yeni Zelanda’da yapmış olduğu çalışmada, destinasyon yönetiminde tek bir model olmadığı ortaya konmaktadır. Ülke rejimi, yerel yönetimler ve turizm sektörü tarafından benimsenen bir dizi farklı yapı altında işlevlerin yürütülmesine izin verilmektedir. Turizmin pazarlanması daha fazla entegrasyonla birlikte, bölgedeki turizmin önemine ve yerel yönetimin sektörle ilgilenmeyi seçtiği dereceye bağlı olarak büyük ölçüde değişmektedir (Pearce, 2015).

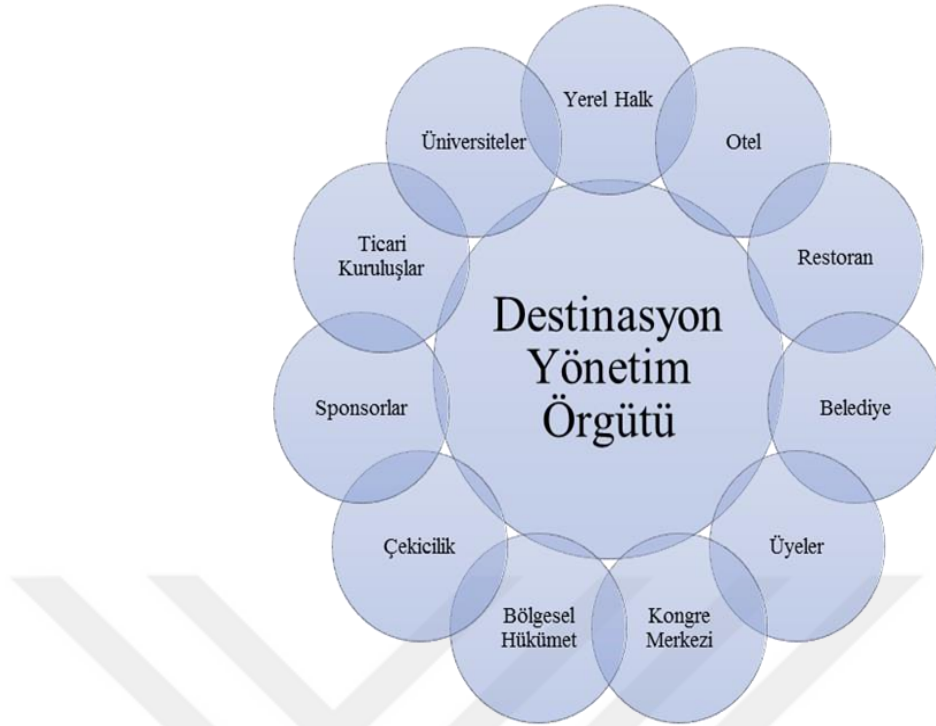
Bir destinasyon farklı yerlerinde ve farklı kademelerinde meydana gelen çoklu ziyaretçi akımına sahip olmaktadır. Bahsi geçen akımlar arasında istikrarlı, yineleyen ve stratejik ziyaretçi akımları olarak bilinen tedarikçiler yer almaktadır. Bunlar, sağlam bir yapı göstermekte ve ilgi çekici yerlere, faaliyetlere ışık tutmaktadır. Böylece ticaret için kayda değer ve stratejik olarak düşünülmektedir. Aynı zamanda gelecekte işletme sermayesi ve

yenilikler için potansiyel fırsat oluşturmaktadır. Pazarlama ve yönetim süreci buna örnek verilebilmektedir (Baggio ve Scaglione, 2018).

Destinasyonlar arasında birbirleriyle olan ciddi boyutlardaki yarış, entegre ve profesyonel yaklaşımlar ile birlikte pazarlanıp yönetilmesi gerekliliğini ortaya koymaktadır. Destinasyonlar uzun soluklu sürdürülebilir farklı ürünlere ve pazarlara odaklanarak, gelecek için planlama, pazarlama ve yönetimi birlikte etkili kullanarak katkı sağlayabilmektedir (Niekerk, 2017). Destinasyon bölgesindeki plan ve stratejilerindeki turizm hedefleri, eylemleri ve aktörlerinin sistematik olarak analiz edilmesi gerekmektedir. Daha sonra bunların aralarındaki ilişkilerin, tamamlayıcı faktörlerin belirlenip, sıralanıp bir hedef yönetimi modeli ortaya konulmaktadır (Pearce ve diğ, 2017).

Yetki alanları ülke, bölge, belirli bir şehir veya kırsalı kapsayabilen destinasyon yönetim organizasyonları turizm endüstrisinin kritik bir bileşenidir. Destinasyon yönetim organizasyonları arasında cazibe merkezleri, benzin istasyonları, perakende satış mağazaları, nakliye Şirketleri, teşvik şirketleri, şehir yetkilileri, havayolları, oteller, restoranlar, tur operatörleri, üniversiteler, devlet kurumları ve turizmi doğrudan ya da dolaylı olarak destekleyen firmalar yer almaktadır. Destinasyon yönetim uzmanlığı, satış çabalarının koordinasyonu çoğu zaman organizasyon üyeleri için değerli bir kaynaktır (Blain ve diğ, 2005). Bir üretim şekli olarak destinasyon kavramı, ziyaretçiler tarafından aranan, sunulan çok fazla hizmet ve ürünün birbirine bağımlı olması nedeniyle, yönetilebileceğini ve bu tür bir yönetimin gerekli hâle geleceği fikrini vermektedir (Perarce, 2016). Turizm destinasyonlarının yönetimi için sorumluluk genellikle destinasyon yönetim organizasyonları olarak bilinen birçok farklı kamu ve özel kuruluşlar tarafından paylaşılmaktadır. Bunlar ticaret odası, otel dernekleri, çevre örgütleri vb. yanı sıra Turizm Bakanlıkları ve departmanlarını kapsamaktadır (Kotler ve diğ, 2014).

Sheean ve Ritchie, destinasyon yönetimi örgütlerinin paydaşlarının sayısını, destinasyonun yapısına göre 32 olarak vermektedir (Sheean ve Ritchie, 2005). Bu paydaşlardan en önemlileri Şekil 2.2'de yer almaktadır.

Şekil 2.2: Destinasyon yönetim örgütü

Destinasyon yönetim örgütleri çalışmalarını, organizasyon ve politikalarını zamana göre planlayıp yeni stratejik sürdürülebilir politika odaklı yaklaşımları belirlemesi gerekmektedir (Hristov ve Petrova, 2018).

Başka bir kaynakta Destinasyon Yönetim Örgütü; Üyeler, Yerel Halk, Kongre Merkezi, Bölgesel Hükümet, Belediye, Çekicilikler, Sponsorlar, Üniversiteler, Ticari Kuruluşlar, Restoran, Otel örgütlerinden oluşmaktadır (Hristov ve Ramkissoon, 2016).

Son yıllarda spor turizmi ve destinasyon kavramlarına büyük bir ilgi gösterilmektedir. Bu iki kavram arasındaki ilişki, spor etkinlikleri, spor turizmi ve destinasyon yönetimi (Bull ve Weed, 1999), belirli sporlarla ilgili seyahatler (Higham ve Hinch, 2003), niş spor seyahat pazarları (Gibson vd, 2002) ve miras spor turizmi gibi spor turizmi kaynaklarına (Gammon, 2002) yönelik olmaktadır.

İnsanlar belirli bir destinasyona seyahat etmeyi çeşitli nedenlerle yapabilmektedir. Giderek yaygınlaşan sebeplerden biri de spora katılmak veya spor yapmaktır. Çağdaş toplumda çok az güç, spor gibi önemli ve heterojen seyahat akışları üretir. Spor, zengin ve çeşitli ziyaretçi deneyimleri tarafından motive edilir ve bu nedenle bunlarla ilişkilendirilir ve turizm destinasyonlarının profiline ve benzersizliğine katkıda bulunur. Giderek artan bir şekilde, sporla ilgili turizm geliştirme girişimlerinin takibi yoluyla

geliştirilen veya gençleştirilen turizm destinasyonlarının örnekleri mevcuttur (Weed ve Bull, 2004).

Son yıllarda sporla ilgili seyahatlerin kapsamının ve hacminin katlanarak arttığı ifade edilmektedir (Faulkner ve diğ, 1998). Bunun önemli bir nedeni, sporun mekansal seyahat akışlarını ve turizm destinasyonunu etkileyebileceği yolların çeşitliliğinde yatmaktadır. Bölgesel kalkınma için spor (özellikle ev içi sporlar), kriz zamanlarında nispeten güvenilir ve esnek seyahat akışlarının avantajlarını sunar (Toohey ve diğ, 2004). Spor, ulusal, bölgesel ve yerel turizm destinasyonlarında çok çeşitli gelişim fırsatları sunmaktadır.

Dünyada öne çıkan birkaç yönelim, sporla ilgili seyahatin modernleşmesini açıklamaya hizmet etmektedir. Bunlar, spora artan katılımı, sağlık ve zindeliğe olan ilgiyi ve spora orta yaş ve ötesine uzanan aktif ve sosyal katılımı içermektedir (Glyptis, 1989). Bu eğilimler, değişen sosyal tutumlar ve değerler, değişen ekonomik ve politik koşullar tarafından yönlendirilmiştir (Gibson, 1998). Ayrıca, uydu televizyon yayıncılığı (Halberstam, 1999) gibi toplumun sportifleştirilmesini etkileyen teknolojik gelişmeler tarafından da kolaylaştırılmıştır (Standeven ve De Knop, 1999).

Glyptis (1989), bu eğilimlerin Dünya ülkelerindeki tezahürlerini vurgulamaktadır. Bunlar arasında eğlence amaçlı spora olan ilgide güçlü bir artış, tüm sosyal kanallarda spora katılımın artması ve gençlik tatillerinde, kısa molalarda ve ikinci tatillerde önemli artışlar yer almaktadır.

Uluslararası Olimpiyat Komitesi ve Dünya Turizm Örgütü (2001) bu eğilimlerin daha yakın yıllarda devam ettiğini ve hızlandığını bildirmektedir. Bu kaynaklar, sporla ilgili seyahatin büyümeye ve çeşitlenmeye devam edeceğini önermek için ikna edici kanıtlar ortaya koymaktadır.

Turizm destinasyon yöneticileri bir süredir spor turizmi gelişiminin soyut ve biraz daha az ölçülebilir yönlerinin farkındadır (Hinch ve Higham, 2004). Bunlar, spor pazarlaması alanında küresel bağlantının genişletilmesi, tanınabilir destinasyonların görüntülerini içeren spor yayınları, küresel spor medya iletişiminin genişletilmesi ve tarihi spor etkinliklerinin belirli yerlerle ilişkilendirilmesi ile ilgilidir. Bunların spor turizmi destinasyonlarının çıkarlarına hizmet etmek için kullanılabileceği açıktır. Bununla

birlikte, turizm destinasyonlarında spor turizminin gelişimine olan ilgi, bu fırsatların daha spesifik olarak değerlendirilmesini sağlamıştır (Weed ve Bull, 2004).

Turizm destinasyonlarının spordan yararlanma yollarının çok çeşitli olduğu ortaya çıkmaktadır (Bull ve Weed, 1999). Sporun turizm destinasyonları ile ilgisi, spor turizmi gelişiminin çeşitli yollarının, ister ulusal - yerel, ister kentsel - kırsal veya merkezi - çevresel konumlarda olsunlar, turizm destinasyonlarında değişen derecelerde geçerli olması gerçeğiyle güçlendirilmektedir. Ayrıca, birçok spor yıllık veya mevsimlik olarak düzenli olarak tekrarlanır ve bu nedenle stratejik turizm ve ekonomik kalkınma hedeflerine uygun olarak uzun vadeli bir bakış açısıyla geliştirilebilir (Hinch ve Higham, 2004).

2.12.1. Destinasyon Yönetimi ile Spor Turizmi Geliştirme Yolları

Aşağıda Destinasyon yönetimi ile spor turizmi destinasyonu geliştirmeye yönelik maddeler verilmiştir. Bu özelliklerden yararlanılarak spor turizmi destinasyonları geliştirilebilmektedir.

- Her düzeyde spor için önemli bir izleyici ve katılımcı seyahatleri oluşturma potansiyeli (Bale, 1989),
- Sporla ilgili bir destinasyondaki turistik çekicilikler ve spor aktiviteleri seyahatlerin deneyimlere yayılma potansiyeli (Gibson, 1998),
- Spor etkinliklerinin konferans, sergi, toplantı ve teşvik amaçlı seyahatleri teşvik etme potansiyeli (Faulkner ve diğ, 1998),
- Turizm Geliştirme: rekreasyonel sporların dinamikleri, genellikle belirli kaynak gereksinimleriyle bağlantılıdır (Thomson, 2000; Keller, 2001),
- Sporun bir destinasyondaki hizmet sektörü ve turizm çıkarlarıyla bağlantılı olma potansiyeli (Schaffer ve Davidson, 1985),
- Sporun turizm destinasyonunun yenilenmesi ve gençleştirme stratejilerindeki rolü (Hall, 1992)
- Hizmet sektörü: Sporla ilgili seyahatin ekonomik etkileri (Shibli, 1998; Gratton ve Taylor, 2000),
- Etkinlik sporu turizmi; turizm destinasyonlarını yeniden konumlandırmak için bir kerelik mega spor etkinliklerinin kullanımı (Getz, 1991),

- Spor etkinlikleri için potansiyel uzay ve zamanda yoğunlaşan seyahat akışları oluşturmak (Hall, 1992),
- Gerçekleştikleri destinasyonların benzersizliğini yansıtmak için damgasını vuran spor etkinliklerinin kullanılması (Hinch ve Higham, 2004),
- Ziyaretçi deneyimleri; Spor müsabakaları ve turizm destinasyonları spor turistleri tarafından kullanılması (Giulianotti, 1996; Stewart, 2001),
- Sporun mirasa katkısı ve turistler tarafından spor nostaljisi tüketimi (Gammon, 2001),
- Spor izleyiciliğinin heyecan ve kutlama ortamlarına katkısı (Giulianotti, 1995; Dauncey ve Hare, 2000),
- Destinasyon profili; arasındaki ilişkileri güçlendirme fırsatları belirli sporlar ve turistik destinasyon olarak hizmet edebilecek belirli yerler (Priestley, 1995),
- Canlı sporun destinasyon profiline katkısı (Higham ve Hinch, 2002),
- Destinasyon medya; Spor ve spor etkinliklerinin medya pazarları pazarlarındaki önemi (Burgan ve Mules, 1992),
- Olayların medyada yer almasına katkısı (Chalip, 2004),
- Medyanın ilgisini çekmede damgasını vuran spor takımlarının rolü (Bale, 1993; Stevens, 2001),
- Spor ünlülerinin profili aracılığıyla medyanın ilgisini çekme potansiyeli (Andrews ve Jackson, 2001),
- Destinasyon imajı ilgili görüntüleri geliştirmek veya değiştirmek için spor etkinliklerinin kullanılması. Turizm destinasyonları önemli spor mekanlarının destinasyon imajına bağlanması (Chalip, 1992),
- Kültürel programların ve eğlence programlarının destinasyon imajına katkısı (Hooper, 1998; Porteous, 2000),
- Sporun, spor kültürlerinin ve ikonik spor insanların bulundukları yerlere benzersiz anlamlar yüklemekteki rolü (Andrews ve Jackson, 2001),
- Spor geçmişlerinin ve mirasın destinasyon imajına katkısı (Gammon, 2002),
- Turizmin benzersizliği belirli sporlar ve bu destinasyonlardaki katılımcılar arasındaki bağlantılar, stratejik olarak ürün geliştirme ve destinasyon pazarlama kampanyalarında kullanılabilen sporlar (Heino, 2000),

- Turizm destinasyonlarının ulusal/bölgesel farklılaşmasına spor ve spor takımlarının katkısından yararlanmak (Higham ve Hinch, 2003),
- Spor kültürlerinin benzersiz yer duygusuna katkısı (Nauright, 1995),
- Belirli turizm çekiciliklerini vurgulamak ve tanıtmak için spor kullanımı ve tanınabilir turizm destinasyonlarındaki kaynaklar (Hinch ve Higham, 2004),
- Turizm iyileştirmek için spor ve spor etkinlikleri turizm destinasyonlarında mevsimsellik kalıplarını değiştirmesi (Higham ve Hinch, 2002),
- Destinasyonları tek sezondan çok sezona veya tüm yıl destinasyonlarına dönüştürmek için spor kullanımı (Hudson, 1999; Baum ve Hagen, 1999).

Günümüzde turizm ve sporun ilgi alanlarının önemli ölçüde yakınlaştığı ifade edilmektedir. Spor etkinlikleri aracılığıyla ekonomik kalkınma, spor turizmi gelişiminin önemli bir yolu olmuştur ve olmaya devam etmektedir (Hall, 1992). Büyük ölçekli ve mega spor etkinlikleriyle ilişkili spor ve turizm geliştirme fırsatları, etkinlik endüstrisinin profesyonelleşmesiyle genişlemiştir (Allen ve diğerleri, 2000). Son yıllarda, spor ve turizm arasındaki bağlantılar, spor etkinlikleriyle ilişkili turizm, ekonomik kalkınma ve kentsel yenilenme ile çok farklı boyutlara ulaşmıştır (Weed ve Bull, 2004).

Turizm sektörü için, sporların, spor takımlarının, spor etkinliklerinin ve spor tesislerinin (stadyumlar ve spor müzeleri) kendi başlarına turistik cazibe merkezlerine dönüşmesi faydalı olmaktadır (Rooney, 1988).

Bireysel spor yıldızlarının turistik çekicilik olarak işlev görebileceği fikri ortaya çıkmıştır. Sporun bir turizm çekiciliği olarak kullanılması, spor yöneticilerine sporlarının veya takımlarının pazar yelpazesini genişletme konusunda yeni imkanlar sağlamaktadır. Spor turizm destinasyonlarıyla ilgili çeşitli işlevleri yerine getirebilir duruma gelmiştir(Hinch ve Higham, 2004).

Spor, turistlerin deneyimlemek istediği bir cazibe veya aktivite olmasının yanı sıra destinasyonların benzersizliğine de katkıda bulunabilir. Sporun profesyonelleşmesi, turizm mevsimselliği üzerinde etkileri olan mevcut rekabet sezonlarının genişlemesine yardımcı olmaktadır (Butler, 1994; Higham ve Hinch 2002).

Spor aynı zamanda bir turizm destinasyonunda kültürün önemli bir ifadesi olabilmektedir. Spor takımlarının bilinçli olarak markalaştırılması, turizm ürünlerinin

bölgesel farklılaşmasına katkıda bulunmak için kullanılabilir. Bu dönem aynı zamanda spor ünlülerinin rol modellerinden güçlü kültürel, finansal ve medya figürlerine ve imaj yaratıcılarına dönüşmesine de tanık olmaktadır (Andrews ve Jackson, 2002). Ulusal ve uluslararası medyada sporun ve sporcuların öne çıkması, sporun destinasyon pazarlamasında güçlü bir araç haline gelmesini sağlamıştır (British Tourist Authority, 2000).

Sporla ilgili turizmin çeşitli yollarının olduğunu vurgulamak önemlidir (Weed ve Bull, 2004). Bu çeşitlilik göz önüne alındığında, birçok farklı spor türü ve spora katılım biçimlerinin spor turizmi destinasyonlarına dahil edilebileceği ifade edilmektedir (Hinch ve Higham, 2001). Bunlar arasında elit spor rekabeti ve seyirciliği, sosyal ve eğlence amaçlı sporlar yer alır. Aktif spor turizmi, spor turları ve miras/nostalji spor turizmi de yer almaktadır (Redmond, 1990; Gammon ve Robinson, 1997; Gibson, 1998; Weed ve Bull, 2004).

Avustralya'da spor turizminin gelişiminde lider olarak kabul edilen bir Federal Spor Turizmi politikası taslağı (Hinch ve Higham, 2004), 2001 yılında gerçekleşmiştir. Bu gelişme hem spor hem de turizm için önemli değişmelere sebep olmuştur. Spor yönetimi ve turizm yönetimine olan karşılıklı ilgiler önemli ölçüde artmıştır. Doğal ve beşeri kaynak gereksinimlerine sahip yeni sporlar ortaya çıkmış ve gelişmiştir. Bunun sonucunda spor turizmi destinasyonları için fırsatlar değerlendirme imkanı olmuştur. Spor ve turizmdeki ilgi alanlarının yakınlaşması, spor turizmi için güçlü bir gelişme yolu olarak karşımıza çıkmaktadır. Spor turizmi, sürekli büyümesi ve artan çeşitliliği sayesinde, fırsatlar açısından spor turizm destinasyonlarında bir gelişme fırsatını verir (Hinch ve Higham, 2004; Weed ve Bull, 2004). Aşağıda spor turizmi destinasyonu yöneticileri için önemli sorular verilmiştir.

1. Bir destinasyondaki turizm ürününü geliştirmek için mevcut spor kaynakları nasıl kullanılabilir ve daha nasıl geliştirilebilir?
2. Ziyaretçi sayılarını artırmak veya mevcut mevsimsellik kalıplarına karşı koymak için sporun önemli geçici turist akışları yaratma potansiyeli spor turizm destinasyonları tarafından nasıl yakalanabilir?
3. Belirli sporlarla ilişkili spor kültürleri, spor mirası ve alt kültür, destinasyon imajı oluşturmak için en iyi şekilde nasıl kullanılabilir?

4. Destinasyon markalarını geliştirmek için turizm promosyonlarında spor nasıl kullanılabilir?
5. Sporla ilgili hangi niş pazarlar, belirli turizm destinasyonları için en büyük fırsatları sunar?
6. Spesifik spor turizmi pazarlarının ekonomik harcama profilleri nelerdir?
7. Spor turizmi destinasyonlarında hangi ziyaretçi deneyimleri aranmaktadır ve bunlar mevcut ziyaretçi pazarlarının aradığı deneyimleri ne ölçüde tamamlar veya bunlarla çelişir?
8. Spor ve spor etkinlikleri, bir destinasyona iş ve spor medyası seyahat akışlarına nasıl katkıda bulunabilir?
9. Koordineli spor ve turizm planlaması çıkarları, bir turizm destinasyonundaki tesislerin ve altyapının geliştirilmesine veya periyodik olarak yetersiz kullanımına nasıl katkıda bulunabilir?

2.12.2. Spor Turizmi ve Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri (Sdg'ler)

Spor Turizminin, sürdürülebilir kalkınmaya ve 17 tane Sürdürülebilir Kalkınma Hedefine (SKH) ulaşılması noktasında katkıda bulunacağı ifade edilmektedir. Bu genel bakış, spor turizminin Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'ne nasıl katkıda bulunabileceğini ve sürdürülebilir kalkınmaya katkısını sağlamak için spor turizmini geliştirirken nelerin dikkate alınması gerektiğini göstermektedir. Spor turizminin karşılaştırmalı gücü şu faktörlerde yatmaktadır: Fiziksel aktivitelere katılım, etkileşim fırsatları; ve hemen hemen her yerde yüksek gelişme potansiyeli. Bu özellikleri sayesinde spor turizmi, dikkate alınarak geliştirilirse çeşitli sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşılmasında önemli bir rol oynayabilir (UNWTO,2019). Şekil 2.3'te Spor turizmi ve sürdürülebilir kalkınma hedefleri verilmiş daha sonra açıklanmıştır.

Şekil 2.3: Spor turizmi ve sürdürülebilir kalkınma hedefleri

Bu bölümde Dünya Turizm Örgütü'nün yayınlamış olduğu rapora göre; Spor turizmi Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerine nasıl katkıda bulunabilir? ve Spor turizmini geliştirirken ve SKH'leri ilerletirken dikkat edilmesi gerekenler nelerdir? sorularına ilişkin bilgiler yer almaktadır.

Hedef-1: Yoksulluğa Son

İş ve gelir fırsatları: Spor turizmi, turizmin diğer segmentleri gibi, daha az tercih edilen gruplar için olanlar da dahil olmak üzere iş ve gelir fırsatları sağlar. Geliştirilen spor turizmi ürünlerinin ve deneyimlerinin doğasına bağlı olarak, yerel halk, özel becerileri için ortalamadan daha fazla ödeme alması muhtemel eğitmen ve rehber olarak çalışabilir. Spor turistlerine hitap eden yeni işletmeler de beklenebilir, örneğin ekipman kiralama, ulaşım hizmetleri vb.

Ziyaretçi harcamaları: Spor turistleri ortalama turistlerden daha fazla harcama eğilimindedir (ekipman kiralamak, eğitmenleri işe almak, katılım ücretleri vb. İçin). Spor etkinlikleri, hatta küçük olanlar bile, varış noktasındaki harcamaları doğrudan ekonomik faydalar sağlayan katılımcıları ve izleyicileri cezbeder. Spor turistleri, destinasyonlardaki diğer cazibe merkezlerinin tadını çıkarma eğilimindedir ve bu da daha fazla harcama ile sonuçlanır.

Hedef-3: Sağlıklı Bireyler

Turistlerin refahı: Spor turizmi, katılımcıların fiziksel ve zihinsel refahını artırır; sağlıklarını korumaya ve / veya iyileştirmeye yardımcı olur. Spor turizmi katılımcıları, eğlence ve heyecan, diğer gezginlerle arkadaşlık duygusu ve deneyimleriyle ilişkili olumlu duygulara sahip olabilirler. Başarı ve benlik saygısı. Spor turizmi, özellikle gençlerin arkadaşlarıyla eğlenirken hem eğitim hem de kişisel gelişimlerini sağlamalarına yardımcı olur.

Yerlilerin refahı: Spor turizmi, bir destinasyonun hem yerel sakinlerine hem de turistler üzerinde olumlu etkileri olabilecek spor fırsatları ile sağlıklı bir aktif yaşam tarzı sunmaktadır. Spor aktiviteleri, yerel halkın güçlendiği kendini tatmin etmeyi ve özgüveni artırabilir.

Sakinlerin katılımı: Spor aktivitelerini sadece ziyaretçilere değil, aynı zamanda yerel sakinlere de kendi sağlık ve refahları için tanıtmak tercih edilir. Ziyaretçiler ve sakinler aynı spor programlarına katılırlarsa, aynı zamanda ziyaretçi memnuniyetini ve yerel gururu artıran etkileşimde bulunmaları için iyi fırsatlar da ortaya çıkarır. Bu anlamda, yerel halk için spor olanakları ve spor turizmi el ele geliştirilebilir.

Hedef-5: Toplumsal Cinsiyet Eşitliği

İş ve gelir fırsatları: Spor tatili yapan ve kadınlara özel seyahat gruplarına katılan kadınların sayısı artıyor ve bu da yerel kadınların bunlara hitap etme fırsatlarını genişletebilir. Spor turizminde kadın istihdamını gruplandırmak ve genişletmek.

Rol model olarak sporcular: Spor turizmine veya etkinliklerine katılan kadın sporcular, yerel kadınlar için ilham verici bir rol model olabilir.

Kadınların göz önünde bulundurulması: Kadınlar için eğitim ve mikro finansman sağlamak ve kadınların sahip olduğu yerel işletmeleri, bazen kasıtlı olarak, güçlenmelerini artırmak için desteklemek önemlidir. Bu, kadın sporcuların ilham almaları ve destinasyonu kadın spor temsilcileriyle meşgul etmeleri için fırsatlar yaratmayı ve teşvik etmeyi içerir.

Hedef-8: İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme

Ortaklıklar ve toplum katılımı: Spor turizminin başarılı bir şekilde geliştirilmesi, spor (spor komisyonları dahil) ve turizm sektörlerindeki paydaşlar ile turizm sektörleri

arasında yakın iş birliği ilişkisi gerektirir. Özel sektör ve kamu sektörü. Toplulukların katılımı, spor turizminin bir bütün olarak destinasyona fayda sağlaması ve yerel halkın refahını arttırması için de çok önemlidir özellikle dezavantajlılar. Yerel halkın ilgisini çekmek, turizmin gelişmesi ve kendi yaşam kalitelerinin iyileştirilmesi için hareket etmelerini sağladığı için çeşitli şekillerde çok önemlidir.

Yerel halkın desteklenmesi: Yerel halkı işe almak, yerel girişimcileri teşvik etmek ve yerel ürünleri kullanmak, ekonomik sızıntıyı en aza indirmeye ve yerel faydaları en üst düzeye çıkarmaya yardımcı olur ve işletmeler özel yerel bilgilerden yararlanabilirler.

Spor turizmindeki çalışanların, özellikle eğitmen ve rehber olarak özel becerilere sahip olmaları gerekir. Bu nedenle yöre halkına eğitim olanakları sağlanmalıdır. Liman turizminin getirdiği yeni veya genişlemiş fırsatların yerel küçük ve orta ölçekli işletmeler (KOBİ'ler) tarafından hayata geçirilmesi tercih edilir ve bunun gerekli olması gerekir. Onlara iş danışmanlığı ve mikro finans sağlamak.

Spor etkinlikleri: Bir spor etkinliği planlarken, türü ve büyüklüğü varış yerinin kapasitesine ve özelliklerine uygun olmalıdır. Bir spor etkinliğinin zamanlaması ve mekanı, etkinliğin amaçları dikkate alınarak dikkate alınmalıdır. Etkinliği diğerlerinden ayırt etmek için "yerel lezzetler " eklemek önemlidir. Örneğin, spor aktivitelerini yerel kültür ve gastronomi ile birleştirmek ve bir fırsat sunmak yerel topluluklarla etkileşim kurmak. Katılımcılara ve turistlere, örneğin kuponlar şeklinde yerel mağazalarda, restoranlarda ve diğer hizmetlerde daha fazla harcama yapmaları için teşvikler sunun.

Ek olarak, her türlü medyada tanıtım ve halkla ilişkiler çok önemlidir, çünkü spor etkinlikleri hedefin reklamını yapmak için iyi bir fırsattır. Etkinlik düzenli olarak yapılırsa, uzun vadeli olumlu etkiler elde etmek mümkündür.

Bir amaç için spor etkinlikleri: Spor etkinlikleri, katılım ücretlerinin bir kısmının yerel topluluklara yardım etmek için projelere veya hayır kurumlarına gittiği bir amaç için düzenlenebilir; Dahası, bu sadece topluluklara yardımcı olmakla kalmaz, aynı zamanda ziyaretçi memnuniyetini ve ziyaretçilerin hedefe zihinsel bağlılığını arttırır, bu da tekrarlanan ziyaretleri ve iyi sözleri teşvik eder.

Hedef-11: Sürdürülebilir Şehir ve Yaşam Alanları

Erişilebilirlik: Erişilebilir spor turizmi ürünleri (örneğin, el bisikletleri), hem sakinler hem de ziyaretçiler olmak üzere engelli insanlara spor fırsatları sunar. Parasport aktiviteleri, turistler ve engelli ve engelsiz sakinler de dahil olmak üzere herkes tarafından kullanılabilir. Erişilebilir spor turizminin geliştirilmesi, destinasyondaki genel erişilebilirliği artırabilir.

Sadece bu tür turizm ürünlerinin değil, aynı zamanda erişilebilir konaklama ve ulaşımın sağlanması. Ayrıca, erişilebilir spor turizmi, insanlar için anlayışı artırmaya yardımcı olur. Toplumda engellileri sosyal aktivitelere dahil etmek.

Erişilebilirliğin artırılması: Erişilebilir spor turizmi, yerel ihtiyaçlar göz önünde bulundurularak sosyal kapsayıcılık için bir hızlandırıcı olarak düşünülmelidir.

Hedef-12: Sorumlu Tüketim ve Üretim; Hedef-13: İklim Eylemi; Hedef-14: Sudaki Yaşam; Hedef-15: Karasal Yaşam

Farkındalığın artırılması ve çevresel önlemlerin teşvik edilmesi: Doğa temelli spor turizmi, doğayı doğrudan deneyimlemek ve tadını çıkarmak için fırsatlar sağlar. Bu nedenle, doğal kaynakların varlığına dayanır. Küresel ısınmanın kış sporu turizmi üzerinde olumsuz etkileri vardır; karada ve su altında biyolojik çeşitlilik kaybını hızlandırdı; fauna ve flora kaybı, yürüyüş ve trekking keyfinin azalmasına neden olur.

Doğa ile yakın ilişkisi nedeniyle, spor turizmi, doğanın değeri ve korunmasının önemi konusundaki farkındalığı artırmak ve gezginler arasında çevrenin korunmasına yönelik önlemleri teşvik etmek için yerliler ve turizm endüstrisi önemli bir rol oynamaktadır.

Doğal kaynakların sürdürülebilir kullanımı: Spor turizmi, doğal kaynakların sürdürülebilirliği ve biyolojik çeşitlilik dikkate alınarak geliştirilmelidir. Doğa temelli spor turizmi, onusuz sürdüremeyeceği doğal çevrenin korunmasını savunmalıdır. Peyzajın korunması ve her türlü kirliliğin önlenmesi de göz önünde bulundurulmalıdır. Turizm ücretleri doğal kaynakların korunması için kullanılabilir.

Çevresel önlemler: Spor turizmi operatörleri çevresel önlemlerin alınmasında en iyi çabayı göstermelidir: örneğin, daha az emisyonlu (tercihen hiç emisyonsuz) motorları ve diğer ekipmanları kullanmak CO₂, gürültü ve kirleticiler, spor ekipmanlarını yeniden

kullanmak/geri dönüştürmek ve tehlikeli maddelerin (örneğin, pestisitler) kullanımını kısıtlamak.

Spor tesisleri ve etkinlikleri çevre dostu bir şekilde yönetilmelidir (verimli su ve enerji kullanımı, atık yönetimi, geri dönüşüm vb.). Spor turizmi operatörleri ve spor etkinliği organizatörleri (özellikle büyük olanlar) tedarikçileri ve ürünleri seçerken sürdürülebilirliği göz önünde bulundurmalıdır.

Turistleri ve yerlileri eğitmek: Turizm değişim için bir ajandır. Turistleri ve yerlileri, varış yerinin çevresinin önemi ve tabelalar, broşürler, atölye çalışmaları ve okuldaki sınıflar vb. ile korunması konusunda eğitmek çok önemlidir. Mesajı turistler ve yerlilerle birlikte dünyaya iletmek de düşünülmelidir (Cancun Deklarasyonu, 2021).

Hedef-16: Barış Adalet ve Güçlü Kurumlar

Karşılıklı anlayışı teşvik etmek: Spor turizmi, dünyanın her yerinden farklı kültürel geçmişlere sahip insanlar arasında karşılaşmalar sağlar ve spor aktiviteleri yoluyla birbirleriyle etkileşime girmelerini sağlar. Spor turizmi, dostluğu ve karşılıklı anlayışı teşvik edebilir ve daha barışçıl toplumların temelini atabilir. Aynı zamanda yerlilerin ve ziyaretçilerin spor ve diğer aktiviteler yoluyla dostane ilişkiler kurmalarına yardımcı olur.

Hedef-17: Hedefler İçin Ortaklıklar

Etkileşimleri teşvik etmek: Yerel halkın ve ziyaretçilerin etkileşime girebileceği fırsatları sağlamak önemlidir; bir spor aktivitesi hem sakinlerin hem de ziyaretçilerin katılabileceği fan bölgeleri veya programlar gibi özel olarak oluşturulmuş bir alan olabilir.

2.12.3. Türkiye’de Spor Turizmi Politika Geliştirme Çalışmaları

Turizmde Örgütlenme ve Destinasyon Yönetimi komisyonunda “Yasa ile kamu ve özel sektör, üniversiteler ve sivil toplum kuruluşları işbirliğinde esnek bir yapıda, yönetsel ve mali özerkliği olan ‘Turizm Destinasyon Yönetim Örgütleri’ oluşturulmalıdır.” şeklinde alınan kararın uygulanması ülkemizde destinasyon yönetim modelinin kullanılması ve spor turizminin de bu modele uyum sağlaması gerektiği belirlenmiştir (3. Turizm Şurası).

Türkiye Spor Turizm Çalıştayı'nda Spor Turizminde Örgütlenme ve Destinasyon Yönetimi Komisyonu tarafından önerilen politikalara aşağıda yer verilmiştir.

Gençlik ve Spor Bakanlığı önderliğinde, Kültür ve Turizm Bakanlığı ve diğer paydaşlar ile işbirliği içinde bölgesel kalkınma ajanslarının koordinasyonunda Türkiye'nin spor turizm destinasyonları belirlenerek Türkiye spor turizmi coğrafi haritası çıkarılmalıdır.

Bir yerin spor turizmi destinasyonu olabilmesi için uygun çekiciliğin bulunması, ilgili yerin ulaşılabilir olması, konaklama, yeme-içme, eğlence ve spor tesislerinin bulunması ve pazarda uygun ve dikkat çekici imajın oluşturulması gerekmektedir.

Spor turizmi destinasyonlarının belirlenmesinde kaynakların etkin ve verimli kullanılması adına fayda-maliyet ve sürdürülebilirlik analizleri yapılmalı ve destinasyonların taşıma kapasitesi dikkate alınmalıdır.

Destinasyon yönetiminde Ar-Ge'ye dayalı ürün geliştirme yapılmalı, yönetimin fonksiyonları entegre bir şekilde dikkate alınmalı, finansman ve pazarlama unsurları göz önünde bulundurulmalıdır.

Spor turizmi destinasyonlarının belirlenmesinde uluslararası trend sporlar dikkate alınmalıdır. Bu bağlamda Gençlik ve Spor Bakanlığı bünyesinde Ar-Ge odaklı faaliyet gösteren bir birim oluşturulmalıdır.

Spor Turizmi Stratejisi oluşturulmalı ve Türkiye Turizm Strateji Belgesi'ne entegre edilmelidir.

Genelde turizmin özelde de spor turizminin “etkin stratejik konu” olarak tüm valiliklere ve kalkınma ajanslarına iletilerek alınan tüm kararların “turizme etki değerlendirmesi”nin yapılması sağlanmalıdır. Bu sayede ülkede turizmle ilgili destinasyon yönetim modeli oluşturuluncaya kadar bu konudaki farkındalığın artması ve yönetsel hazırlığın yapılması sağlanmalıdır.

Üçüncü Turizm Şurası kapsamında destinasyon örgütlenmesi ve yönetimine yönelik ele alınan ana ilke ve işlevler çerçevesine spor turizmine yönelik çalışmalar da dahil edilmelidir.

Spor turizmi ile ilgili çalışmalara önderlik edecek, gerekli durumlarda Kültür ve Turizm Bakanlığı ile koordinasyonu sağlayacak sağlık turizminde Sağlık Bakanlığı bünyesinde, tabiat turizminde Tarım ve Orman Bakanlığı bünyesindeki yapıya benzer şekilde spor turizminin gelişimi için Gençlik ve Spor Bakanlığı bünyesinde de bir birim oluşturulmalıdır.

Türkiye spor turizmi coğrafi haritası kapsamında belirlenen ve spor turizminde ön plana çıkan illerde il turizm koordinasyon kurullarında spor turizmine yönelik uygulamaların değerlendirilmesine öncelik verilmeli, Gençlik ve Spor Bakanlığı ile Kültür ve Turizm Bakanlığı il müdürlüklerinin işbirliğinin sağlanmasına yönelik gerekli tedbirler alınmalıdır.

Türkiye'nin spor turizmi potansiyelinin uluslararası platformlarda tutundurma faaliyetleri için kamu ve sivil toplum işbirliği ile gerekli çalışmalar yapılmalıdır.

Destinasyon yönetiminde liyakat ve kurumsallaşma esasına uygun hareket edilmelidir.

Oluşturulan spor destinasyon alanlarında yürütülecek çalışmalarda Gençlik ve Spor Bakanlığı koordinasyonunda mahalli idareler ve üniversiteler ile işbirliği yapılmalı ve gerekli desteğin alınması yönünde çalışmalarda bulunulmalıdır.

Paydaşlar arasında yetki kargaşasını önlemek amacıyla rol, görev, yetki ve sorumluluklar net olarak belirlenmeli, yönetim esaslı olarak destinasyon yönetim faaliyetleri ele alınmalıdır.

Yurtdışında ve yurtdışında spor turizmine yönelik destinasyonlarla ilgili lobicilik faaliyetlerinin oluşması amacıyla gerekli girişimlerde bulunulmalıdır.

Federasyonların kendi branşlarına yönelik spor turizmi içerikli faaliyet gerçekleştirebilecekleri destinasyonların oluşturulması ve mevcut destinasyonların geliştirilmesi sağlanmalıdır. Örneğin Nevşehir-Kayseri-Niğde ortak havzasında yedi ayrı spor branşına uluslararası alanda hizmet verebilecek modern pentatlon tesisi ile dağcılık ve ekstrem sporlar Bakanlığı ve yerel yönetimler tarafından desteklenmelidir.

Spor turizmi alanında akredite olmak isteyen konaklama ve spor tesisleri “Özel Beden Eğitimi ve Spor Tesisleri Yönetmeliği” uyarınca spor alanlarını ilgili federasyonlara akredite ettirmeli; bu alanlar Gençlik ve Spor il müdürlükleri ve ilgili federasyonlar tarafından denetlenmelidir.

Öncelikle doğa sporları olmak üzere diğer spor branşlarına katılanların sigortalanmasına yönelik gerekli tedbirler alınmalı ve kontroller sağlanmalıdır.

Doğa sporlarında ilgili spor branşının alan uzmanlarının görev tanımları belirlenerek Gençlik ve Spor Bakanlığı, ilgili federasyon ve üniversiteler tarafından eğitilmesi ve belgelendirilmesi sağlanmalıdır.

Spor turizminde uluslararası üst örgütlerin kural ve ilkeleri göz ardı edilmemeli, örgütlenmede uluslararası mevzuat ve tekniğe uygun hareket edilmelidir.

Başta doğa sporlarında yapılacak olan tesis ve altyapılarda olmak üzere çevre duyarlılığı göz önünde bulundurularak sürdürülebilir ve yenilikçi olunmalıdır.

Spor turizmine yönelik olarak hazırlanacak düzenlemeler Gençlik ve Spor Bakanlığı mevzuatı ve Kültür ve Turizm Bakanlığı mevzuatı ile ilgili diğer mevzuat birlikte değerlendirilerek, ilgili paydaşların görüşleri alınarak yapılmalıdır.

Konaklama ve spor tesisleri engelsizleştirilmelidir. İlgili destinasyonlarda engellilere yönelik etkinlikler düzenlenmelidir. Yönetim organlarında engellilere de görev alma fırsatları sunulmalıdır. Engelli sporculara ilişkin kamp yapılabilecek tesisler kurulmalıdır. (Türkiye Spor Turizmi Çalıştayı, 2019).

2.13. Spor Turizmi Destinasyon Geliştirme

Bu kısımda spor turizmi destinasyon geliştirmenin temel özellikleri ifade edilmektedir. Bu temel özellikler, destinasyon kaynaklarının analizi, spor turizmi destinasyonu politika ve planlama, destinasyonun pazarlaması ve yönetimi, spor turizmi etkileri ve paydaşları içermektedir. James Higham (2005)'in ortaya koyduğu “Spor Turizmi Destinasyonlarının Gelişimini Temsil Eden Şema” (s. 27) şekil 2.4’te verilmiştir.

Şekil 2.4: Spor turizmi destinasyonlarının gelişimini temsil eden şema

2.13.1. Spor Turizmi Destinasyonu Kaynak Analizi

Kaynak Analizi, spor turizmi destinasyonlarının geliştirilmesi ve yönetiminde önemli ilk adımı temsil etmektedir. Spor turizmi destinasyonları, farklı spor ve turizm kaynaklarına sahip olduğundan, belirli spor turizmi deneyimleri sunmaktadır. Bu kaynaklar, turizm alanı için, turizm altyapısı, hizmet geliştirme düzeyleri, turistik çekicilikler ve bilgi hizmetleri ile ilgili olabilir. Spor kaynağı ise, stadyumlar ve arenalar gibi spor mekanlarını, antrenman tesislerini, spor bilimi kaynaklarını ve spor hekimliği tesislerini içermektedir (Maier ve Weber, 1993). Spor ve turizm endüstrileri tarafından kullanılan bu kaynakları birbirine bağlayan önemli paydaşlar olduğu bilinmektedir (Standeven ve De Knop, 1999). Tablo 2.5’te spor turizminin geliştirilmesi için kaynak analizi yapılması doğrultusunda spor ve turizm sektörlerinin kaynak gereksinimlerinin neler olduğu verilmektedir.

Tablo 2.5 : Spor turizminin gelişimi için kaynak tabanı

Turizm sektörü kaynak ihtiyacı	Spor sektörü kaynak gereksinimleri
Doğal özellikler: milli parklar, manzaralar, göller, dağlar, nehirler, kıyı şeritleri	Doğal özellikler: milli parklar, açık sosyal alanlar, vahşi alanlar, coğrafi özellikler (dağlar, kayalar, kaplıcalar, sahil şeritleri, deniz ortamları)
Tesisler ve altyapı: ulaşım hizmetleri, konaklama yerleri, yemek yeme, eğlence	Tesisler ve altyapı: stadyumlar, arenalar, spor salonları, ulaşım altyapısı, yemek yeme, eğlence.
Yerleşik olanaklar: umumi tuvaletler, park tesisleri, yön işaretleri, sığınaklar	Yerleşik olanaklar: umumi tuvaletler, park tesisleri, yön işaretleri, sığınaklar
Turist bilgilendirme hizmetleri: ziyaretçi bilgilendirme hizmetleri, İnternet tabanlı bilgi hizmetleri, rezervasyon ve bilet hizmetleri, seyahat acenteleri	Spor hizmetleri: koçluk ve liderlik, ekipman/giysi kiralama ve/veya satın alma, depolama ve yönetim, denetim ve güvenlik, işe alma, operasyonlar, eğitim tesisleri, yaralanma önleme ve tıbbi tesisler, bilim ve araştırma tesisleri
Turizm organizasyonları: planlama ve geliştirme, stratejik planlama, destinasyon imajı, turizm pazarlama, yer tanıtımı, ziyaret medya programları, turizm araştırması, endüstri koordinasyonu ve irtibat	Spor organizasyonları: spor kulüpleri, gönüllü ve topluluk grupları, yönetim, tesis geliştirme, finansman, sponsorluk, bilgi hizmetleri, pazarlama, mağazacılık
Taşıma hizmetleri: karayolu, demiryolu, hava , deniz (yurt içi ve yurt dışı), artı manzaralı yolculuk ys, gondollar, turistik rotalar, geziler, miras demiryolu turizmi, tarihi rotalar, tur otobüsleri, sıcak hava balonları	Ulaşım hizmetleri: karayolu, demiryolu, hava, deniz (yurt içi ve uluslararası)
Eğlence ve aktiviteler: turistik yerler, kumarhaneler, sinemalar, hayvanat bahçeleri, alışveriş , gece hayatı, gece kulüpleri	Eğlence ve aktiviteler: spor salonları ve mekanları (buz pistleri, eğlence merkezleri, spor salonları, yüzme havuzları, tırmanma duvarları), golf sahaları, marinalar, spor müzeleri, şöhret salonları, alışveriş, gece hayatı

Kaynak: Sandeven ve De'den uyarlanmıştır Knop (1999: 67–73)

Spor turizmi destinasyonu kaynaklarını anlamak için çeşitli yaklaşımlar mevcuttur. Bunlar, doğaya dayalı ve özellikle spor amaçları için inşa edilmiş kaynaklar şeklinde sınıflandırılmıştır. Doğal veya inşa edilmiş kaynaklar farketmeksizin, spor turizmi kaynaklarının kalitesi, etkileyebilecekleri yerel/bölgesel, ulusal ve/veya uluslararası turizm havzalarına bağlı olmaktadır. Bu nedenle, spor turizmi kaynaklarının analizi, bu kaynakların kalitesi, benzersizliği ve durumu ile turizm pazarına uzaklığı önem arz etmektedir (Hinch ve Higham, 2004).

Spor turizmi kaynakları inşa edilen ile doğaya dayalı olanlar arasında önemli bir farklılık vardır. Kentsel spor turizm destinasyonlarında spor turizmi için kaynak temeli, turizm bölgelerinde son yıllarda planlanmış ve geliştirilmiş büyük stadyum tesislerine, eğlence

mekanlarına, cazibe merkezlerine ve turistik hizmetlerine yönelik gerçekleşmektedir (Stevens ve Wootton, 1997; Stevens, 2001).

Yerel veya bölgesel destinasyonlarda ise, spor turizmi gelişimi daha farklıdır. Bölgesel topluluk düzeyinde spor turizmi için kaynak temeli genellikle yerel kulüp tabanlı spor tesislerini ve topluluk tarafından finanse edilen yürüyüş yolları, nehir kenarı bisiklet yolları, belediye yüzme havuzları ve halka açık raket spor salonları gibi rekreasyon tesisleri gibi aktiviteleri içermektedir (Weed ve Bull, 2004). Spor turizminin toplum düzeyinde potansiyel faydaları, daha küçük coğrafi alanlarda gerçekleştiğinden belirli zorluklar oluşabilmektedir. Genellikle erişilebilirlik, turist üreten bölgelerden uzaklık, turizm altyapısı ve hizmet geliştirme eksikliği ile ilgilidir (Getz, 1991).

Yerleşik spor turizmi kaynakları dinamik bir hiyerarşi içinde bulunur (Bale, 1989). Bu hem doğal hem de yapılı spor turizmi kaynakları için geçerlidir. Doğa temelli sporlar, spor lokasyonu içinde uygun bir şekilde konumlanabilecek destinasyonlara büyük fırsatlar sunmaktadır. Kayak (Kocaeli-Kartepe), sörf (Kocaeli-Kandıra), yamaç paraşütü (Fethiye-Babadağ), balon (Kapadokya bölgesi), rafting (Düzce-Cumayeri) gibi sporlar, bu yerlerde var olan doğal olaylar ve iklim koşulları nedeniyle önde gelen destinasyonlarla yakından ilişkilidir.

Konum hiyerarşisi teorisi, inşa edilmiş spor tesisleri için de geçerlidir (Bale, 1989). Ülkemizde yer alan doğa yürüyüş parkurları, tabandaki ülke çapındaki yerel milli parklardan, futbol stadyumları gibi mekanlara kadar uzanmaktadır. Açıkça her biri oldukça farklı katılımcı ve seyirciye hitap etmektedir. Profesyonel ve amatör spor tesisleri arasındaki ayrım çok net ve eşit derecede farklı ziyaretçi deneyimleri sunmaktadır. Yerelde yer alan spor turizmi kaynakları ve tesisleri, spor turizminin kaynak tabanına katkıda bulunur.

Yer deneyimi, spor turizmi destinasyonunun önemli bir parçasıdır. Spor faaliyeti için belirli mekansal olarak konumlandırılmış kaynaklara da ihtiyaç vardır. Bu kaynaklar belirli ortamları veya tesisleri içerebilir, genellikle her yerde bulunmayabilirler; belirli yerlerde bulunurlar (Standeven ve De Knop, 1999). İnsanların doğa yürüyüşü veya bisiklete binebileceği yollar ve parkurlar gibi bazı kaynaklar diğerlerinden daha yaygın olsa da, kayak veya kaya tırmanışı gibi faaliyetler için tesisler daha az yaygındır (Bull, 2005).

Kaynak kalitesi ve pazar talebi konuları, spor turizmi destinasyonları için büyük önem taşımaktadır. Belirli bir sporun kaynak gereksinimleri, amatör/profesyonel, acemi/elit ve eğlence/rekabetçi katılımcıların özellikleri belirgin olmak üzere, spor arayışının türlerine göre farklılık göstermektedir. Destinasyon kaynak analizinin bir parçası olarak turizm altyapısı ve üst yapısı oldukça önemlidir (Standeven ve De Knop, 1999)

Uygun konaklama, ulaşım altyapısı, turist bilgi hizmetleri, yardımcı cazibe merkezleri ve turistik faaliyetlerin seviyeleri, destinasyon kaynak analizinin önemli unsurlarıdır. Ziyaretçi pazarlarına yakınlık ve erişilebilirlik, spor turizmi destinasyonlarının analizinde, özellikle düzenli sezon spor müsabakaları ve tek seferlik veya tekrarlanan spor etkinlikleri durumunda önemli faktörlerdir. Bununla birlikte, bazıları için egzotik ve benzersiz destinasyonların deneyiminin ve hatta belki de destinasyonun kendisine yapılan seyahatin, genel ziyaretçi deneyiminin önemli bir parçası olduğu da dikkate değerdir (Clawson ve Ketch, 1966).

Spor turizmi yerlerinin kalitesinin ve öneminin belirlenmesinde bir diğer önemli husus, ziyaretçilerin destinasyonda kalmalarını sağlayan ve ihtiyaçlarını karşılayan konaklama, yeme-içme ve eğlence tesisleri gibi çeşitli tesislerin varlığıdır. Şehirlerin spor turizmi destinasyonları olarak önemi, kısmen diğer turizm türleri için yerleşik önemlerinden kaynaklanmaktadır; öyle ki, aynı zamanda sporcular için yakın çevrenin ötesinde konaklama, restoranlar, barlar, kulüpler ve çeşitli eğlence biçimleri de sağlayabilirler. Şehirler sadece seyahat eden seyircileri barındırabilmekle kalmaz, aynı zamanda spor izlemek için uzaklara seyahat etmenin cazibesinin bir parçası da gece hayatını ve ana akım turistlere sunulan diğer tesisleri deneyimlemeyi içerebilir (Bull, 2005).

Spor turizmi kaynak analizi için, spor tesislerinin ve turizm altyapısı dışında kurumsal düzenlemeler de kritik bir unsurdur (Mitchell, 1989). Bir destinasyondaki politika ve planlama ajanslarının ne ölçüde işbirliği yapmaya istekli ve yetenekli olduğu, spor turizmi kaynak analizinin önemli bir politik boyutudur (Weed ve Bull, 2004). Koordineli kamu ve özel sektör çıkarları ve sermaye yatırımının mevcudiyeti de önemlidir. Bu beşeri ve finansal kaynaklar, spor turizmi alanlarında, spor tesislerinin zamanında ve uygun şekilde geliştirilmesi, bir destinasyonda ulusal ve uluslararası spor etkinliklerinin başarısı gibi konuların belirlenmesinde etkilidir (Higham, 2005).

Spor turizmi destinasyonlarıyla ilgili insan kaynakları, kültürel sermayeyi içerir. Spor turizmi, belirli bir yerin deneyimi bağlamında gerçekleşen aktif veya pasif fiziksel aktivite deneyimi olarak tanımlanmaktadır (Standeven ve De Knop, 1999). Bu nedenle, belirli bir destinasyonda sporun ilişkilendirildiği kültürel etki, spor turizminin önemli bir unsurudur. Masters golf sahaları ve grand slam tenis mekanları, ev sahipliği yaptıkları etkinliklerin önemi nedeniyle diğer mekanlardan ayrılmaktadır. Wimbledon, mirası ve gelenek havası nedeniyle ziyaretçi pazarının ilgi alanlarına yönelik çıkarımları ile diğer tüm tenis mekanlarının üzerinde bir konuma sahiptir. Özel ve tanınabilir turizm destinasyonları, benzersizlik unsurları tarafından teşvik edilmektedir. Bir destinasyondaki spor ve turizm kaynaklarının anlaşılması, spor turizmi katılımcılarının takdiri olmadan eksik kalır (Weed ve Bull, 2004).

2.13.2. Spor Turizmi Destinasyon Politikası ve Planlaması

Spor turizmi, bir destinasyonun sosyal, kültürel, politik, ekonomik ve çevresel boyutları ile birlikte gerçekleşmektedir. Bu boyutlar, faaliyetlerin sistematik bir planlama sürecine dayanmasını gerektirmektedir. Spor turizmi destinasyonlarının geliştirilmesi ve yönetimi, farklı politika ve planlama ortamları içinde yer almaktadır. Turizmde planlama süreci ekonomik kalkınmayı devam ettirme arzusu şeklinde gelişirken (Hall, 2000), spora yönelik planlama, işlevselci teoriye dayalı olarak, sporun topluma hangi katkılarda bulunduğu odaklanarak oluşmaktadır (Coakley, 2004).

Planlama, gelecekteki eylemlere rehberlik edecek kararlar alarak değişimi yönetmenin bir yoludur. Spor turizmi bağlamında planlama, “kalkınma sürecinin sosyal, ekonomik ve çevresel faydalarını artırmak için düzenli gelişmeyi teşvik etmek için bir sistemdeki değişikliği öngörmek ve düzenlemekle ilgilidir” (Murphy, 1985, s. 156). Planlamanın altında yatan süreç, mevcut durumun, planın yürütüldüğü çevrede meydana gelecek muhtemel değişikliklerin, istenen nihai duruma ilişkin kararların, bir tür eylem planının formüle edilmesi ve uygulanmasına, ardından gerektiğinde izleme, ayarlama ve değerlendirilmesine dayanmaktadır (Inskeep, 1991; Dünya Turizm Örgütü, 1994).

Planlama, tercih edilen araçlarla hedeflere ulaşmaya yönelik, gelecekteki eylem için bir dizi karar hazırlama sürecidir (Dror, 1973). Spor turizmi planlaması, yakın bölgenin (destinasyon) dışından ziyaretçileri, kullanıcıları ve yerel halkı çekmek için kurulmuş

spor tesislerinin (kalıcı ve geçici), spor etkinliklerin ve ilgili altyapının planlanmasıdır. Bununla birlikte, spor turizmi için planlama yapılırken, sadece planlamanın fiziksel değerlendirmelerine değil, aynı zamanda sosyal, çevresel ve ekonomik hedeflere ve spor turizminin gelişiminin uzun vadeli etkilerine de dikkat edilmektedir (Hall,1992).

Spora olan yoğun ilginin bir sonucu olarak, büyük ulusal ve uluslararası spor etkinliklerine binlerce seyirci ve ziyaretçi gelmektedir. Medya yayıncılığı, sporun popülaritesini artırmaktadır. Hedef destinasyonların pazarlanması ve görüntülenmesi için muazzam fırsatlar sağlayabilmektedir (Brown ve diğ, 2002; Page ve Hall, 2003). Örneğin, Olimpiyat Oyunları, Dünya Kupası, Avrupa Şampiyonası ve Kıtalararası spor müsabakaları gibi mega spor etkinlikleri, bu tür etkinliklerin öncesinde, sırasında ve sonrasında ev sahibi şehirler ve bölgeler üzerinde önemli ekonomik etkilere sahiptir. Yeni tesislerin geliştirilmesinin sportif miras, topluluklar, ziyaretçiler ve sporcular üzerinde uzun yıllar etkili olabilmektedir (Whitson ve Macintosh, 1996; Hinch ve Higham, 2004).

Başarılı bir şekilde geliştirilmiş bir tesisin veya sahnelenen bir etkinliğin turizm faydaları, gelen turist sayısındaki olası artış için çok değerli olabilir. Örneğin, Kış Olimpiyatlarına ev sahipliği yapanlar söz konusu olduğunda, mekan ve ev sahibi kasabalar kış turizm pazarında yüksek oranda tanınırları hale gelir ve kışın çekicilikleri konusunda yüksek derecede uluslararası farkındalık elde etmektedir (Wall ve Guzzi, 1987; Ritchie ve Smith, 1991) Örneğin, 1994 Olimpiyatlarına ev sahipliği yapmasından sonra Norveç, dağlık bölgelerinde kayak, kayak turu ve dağcılık gibi aktiviteler ile daha fazla yerli ve yabancı turist çekmeyi başarmıştır (Chernushenko, 1996).

Planlamanın önemli bir boyutu, devlette spor turizminin sorumluluğunun nerede olduğudur (Hinch ve Higham, 2004). Spor turizmi, içe dönük yatırımlarla, tüm dünyada turizm ve hizmet sektörünün geliştirilmesi ekonomik büyümenin bir yolu olarak kabul görmektedir (Weed ve Bull, 2004). Spor turizminin sunduğu potansiyele rağmen, spor turizmde sistematik veya stratejik planlama örnekleri yaygın değildir. Spor turizmi gelişmelerine bakıldığında uzun vadeli planlamanın az kullanıldığı, kısa vadeli ekonomik getirilerin daha yaygın olduğu görülmektedir (Burgan ve Mules, 1992). Pek çok spor turizmi etkinliği “onları düzenleyen şehirler için uzun vadeli sonuçları olan kısa vadeli olaylar” olduğu bir durumdur (Roche, 1994:1). Çoğu durumda, spor mega etkinliklerine ev sahipliği yapan destinasyonlar için uzun vadeli sonuçlar olumsuzdur (Olds, 1998;

Shapcott, 1998). Spor etkinliklerinin olumsuz etki yaratma potansiyeli, etkinliğin büyüklüğü ile birlikte artmaktadır. Bu nedenle, dikkatli bir planlama yapılmadığında, spor etkinliklerinin uzun vadeli mirası, yerel vergi ödeyenlerin omuzlarına yüklenen, genellikle mali bir yük olmaktadır (Higham, 1999).

Büyük ölçüde spor turizminin uzun vadeli hedeflerine değil de kısa vadeli ekonomik sonuçlarına odaklanma, spor turizmi planlama sürecini zorlayan olumsuz bir sonuçtur. Spor turizmi destinasyon planlaması tesis geliştirme, altyapı, etkinlik planlama ve pazarlama dahil olmak üzere bir dizi alanı ele almaktadır. Her planlama alanı, farklı kamu veya özel kuruluşlar tarafından tasarlanabilir ve bu planlama süreçlerini etkileyebilecek paydaşlar çeşitlidir. Ayrıca, spor ve turizm için planlama, uluslararasıdan yerel yerleşim planlarına kadar çeşitli mekansal düzeylerde gerçekleşmektedir (Hinch ve Higham, 2004).

Bu nedenle spor turizmi planlaması, ayrı politika topluluklarında, oldukça farklı sektörlerde ve uluslararası, ulusal ve bölgesel/yerel düzeylerde gelişebilmektedir. Spor turizmi planları, koordinasyon içinde olduğu ve desteklendiği zaman başarılı olur. Herhangi bir planlama sürecinde olduğu gibi, kilit paydaşların spor turizminin destinasyonlara sunduğu potansiyel hakkında net bir bilgiye sahip olduğu durumlarda başarı olasılığı artmaktadır (Hinch ve Higham, 2004; Weed ve Bull, 2004).

Spor turizmi destinasyonu için planlama süreci kolay değildir. Destinasyon paydaşları planlama sürecinde koordineli bir şekilde çalışmalıdır. Bu planlama yaklaşımının, spor etkinliklerinin gerçekleştiği bölge ekonomilerinde önemli ekonomik kalkınma fırsatları yaratabileceği gibi olumsuz da etkileyebilir (Hodges ve Hall, 1996; Hiller, 1998). Bu tür durumlarda sporcu ve turistlerin destinasyonla ilgili memnuniyetsizliği ortaya çıkabilmektedir. Planlama yaparken, turizm destinasyonları ve yerel halk için olumlu sonuçlar elde etme amaçlanmalıdır (Higham, 2005).

Spor turizmi planlamasına ilişkin önemli bir konu, devlet sorumluluğu ve spor turizmi için kurumsal düzenlemelerin nasıl olduğudur. Spor turizminin gelişme potansiyeline olan ilgi son yıllarda önemli ölçüde artarken (Dünya Turizm Örgütü ve Uluslararası Olimpiyat Komitesi, 2001), devlet kurumlarının, spor derneklerinin, ulusal veya bölgesel turizm örgütlerinin çıkarlarını ve özel sektör çıkarlarını içeren politika bağlantılarının ortaya çıkması dikkate değerdir (Weed ve Bull, 2004).

Spor turizmi için uygun kurumsal düzenlemelerin geliştirilmesi, küçük şehirlerde, bölgesel ve kentsel spor turizmi destinasyonlarında daha olasıdır (Weed ve Bull, 2004). Getz (1991), bir etkinliğin veya festivalin büyüklüğü, etkinliğin kontrol ve organizasyonunu belirleyeceğini ve etkinlikler daha küçük coğrafi ve politik arenalarda gerçekleştiğinde etkinlik planlamasının kolaylaştığını ve maliyetlerin en aza indirildiğini ifade etmiştir (Getz,1991).

Spor turizmi için stratejik planlama, ortak amaç ve hedeflerin belirlenmesi, insan ve mali kaynakların bir havuzda toplanması gibi kamu ve özel sektör işbirliğini kurmak için ortak ağlar gereklidir. Güçlü ortaklıkların kurulması ve sürdürülmesi spor ve turizm yöneticilerinin dikkate alması gereken önemli bir husustur. Spor turizmi destinasyonları için stratejik planlama, hedefler ve temel öncelikler üzerinde anlaşmayı, performans göstergelerinin belirlenmesini ve uygulamayı gerektirir (Hinch ve Higham, 2004).

Sosyal ve ekonomik sonuçlar için spor turizmi destinasyonlarının sürdürülebilir gelişimi, spor turizmi destinasyon politika ve planlama sürecinde amaçlanması gereken bir hedeftir. Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu'nun (WCED, 1987, s. 4) sürdürülebilir kalkınma tanımı, “bugünün ihtiyaçlarını, gelecek nesillerin kendi ihtiyaçlarını karşılama kabiliyetinden ödün vermeden karşılayan kalkınma” dır. Yani doğal ekosistemlerin sürdürülebilirliğine odaklanma eğilimindedir. WCED tanımı, kültürel kaynakların sürdürülebilirliğini kapsamaktadır. Spor turizminin sürdürülebilir gelişimi, sosyo-kültürel, ekonomik ve çevresel hedeflere ulaşılmasını gerektirir. Başarılı bir spor turizmi ekonomisi, ideal olarak destinasyon topluluğunun sosyal/kültürel boyutunun yanı sıra birçok spor turizmi türünde öne çıkan doğal ve yapılı çevreyi desteklemeli ve geliştirmelidir. Ancak spor ve turizm arasındaki etkileşim her zaman olumlu olmamaktadır (Hinch ve Higham, 2004).

2000 yılında Avrupa bir Sporda Sürdürülebilirlik Kodunun kabul edilmesini önermiştir. Spor ve Çevre Arasında Bir Ortaklık (Avrupa Konseyi, 2000) kurulmuştur. Avrupa Konseyi'ne göre (2000); Sporda sürdürülebilirlik kavramı, 1992 Avrupa Spor Tüzüğü'nün 10. Maddesine dahil edilmiştir. Bu madde, sporla ilgili herkesin çevreyi koruma sorumluluğunu vurgular ve çevre dostu bir spor modelinin tanıtılmasını teşvik eder. Bununla birlikte, şu anda çevreyi tehlikeye atan spordaki eğilimleri ve uygulamaları ele almak için önlemlere ihtiyaç vardır. Kurallar, çevre korumasını sağlamanın gerçekçi

yollarını gösterir. Pratik açıdan bu, kentsel, açık arazi ve su alanlarında sporda sürdürülebilirliğe saygı gösterilmesini sağlayan ulusal politikaları gerektirir. Spor turizmi ve sürdürülebilirlik arasındaki bağlantı, spor etkinlikleri planlamasının çevresel boyutlarına önem vermektedir (Hinch ve Higham, 2004).

Spor turizmi etkinliklerinin çoğu (izleyiciler tarafından) kentsel alanlarda ve/veya tesislerde olduğundan, çevresel etkilerinin çoğu kanalizasyon ve atık bertarafı, çöp, su ve hava kalitesi gibi kentsel kaynak yönetimi üzerinedir (Page ve Hall, 2003). Uygun saha planlaması, etkinliğin ve ilgili tesislerin sadece yakın sahasındaki değil, aynı zamanda ilgili alanlardaki çevresel etkilerinin de dikkate alınmasını içermelidir (Hall ve Selwood, 1989).

2.13.3. Spor Turizmi Destinasyon Pazarlaması ve Yönetimi

Ulusal ve bölgesel turizm örgütleri, spor turizmi destinasyonlarının pazarlanması ve yönetimi ile ilgili bir dizi zorlu konu ile ilgilenmektedir. Destinasyon pazarlamasının merkezinde yer alan konular markalaşma ve destinasyon imajı ile ilgilidir. Hinch ve Higham (2004) spor turizmi sektörünün başarısının spor turizmi destinasyonlarının benzersizliğine bağlı olduğunu belirtmektedir. Bu nedenle, destinasyon pazarlama örgütleri benzersiz veya rakip destinasyonlardan bir şekilde farklı olan destinasyon imajı oluşturma çabası içindedirler. Bu süreç, rekabetçi bir markanın veya destinasyon imajının oluşturulmasını içermektedir (Page ve Hall, 2003).

Destinasyon pazarlaması, destinasyonların arasında artan rekabetle bir önem kazanmıştır (Hall, 1998). Farklı destinasyon imajları yaratmak için sporu kullanan çeşitli yaklaşımlar da vardır (Hinch ve Higham, 2004). Bunlar, benzersiz spor kaynaklarının geliştirilmesini (Belanger, 2000), destinasyonları yeniden tasarlamak için spor etkinliklerinden yararlanmayı (Brown vd, 2002), spor ve belirli ülkeler veya bölgeler arasındaki güçlü ilişkilerden faydalanmayı (Rooney ve Pillsbury, 1992) ve genellikle kentsel yeniden geliştirme stratejileriyle bağlantılı olarak sporla ilgili serbest zaman hizmetlerinin geliştirilmesini içermektedir (Porteous, 2000).

Spor, medyanın yarattığı ilgi açısından benzersizdir (Hinch ve Higham, 2004). Sporla ilgili medya pazarları, spor (elit ve elit olmayan) medya raporlamasını, canlı televizyon yayını, spor pazarlamasını ve reklamcılığı içerir. Medya, spor turizmi

destinasyonlarının imajını veya markasını oluşturmada çok kritik bir rol oynadığından, medyayı destinasyon markalama faaliyetlerine dahil etme yaklaşımlarını dikkate almak önemlidir (Andrews ve Jackson, 2002).

Turist davranışı, spor turizmi destinasyon gelişimi için kritik bir unsurdur. Bireysel sporlar, turistik destinasyona fayda sağlayabilecek veya etmeyebilecek spor turisti davranış profilleri ile karakterize edilir. Aktif spor turizmi, efor, zindelik, arkadaşlık, sosyal temas ve alt kültürel kimlik dahil olmak üzere katılımın anlık sonuçlarında genellikle yapıcıdır (Hinch ve Higham, 2004). Spor takımı taraftarları ve seyircileri ile ilişkili davranışlar oldukça çeşitlidir (Weed, 2002). Spor takımlarını desteklemek için seyahat eden turistlerin motivasyonlarını, deneyimlerini ve davranışlarını anlamak destinasyon yöneticileri için önemlidir. Spor takımlarının taraftarlarıyla ilişkili davranışlar, sporun yapıldığı destinasyonların turizm çıkarlarını büyük ölçüde artırabilir veya önemli ölçüde zarar verebilir (Higham, 2004).

Spor yarışmaları 2005'ten itibaren, takvim yılının 12 ayının tamamına yayılmaya başlamıştır. Yarışma sezonlarının genişlemesi ve yeni yarışmaların ortaya çıkması, spor turizmi destinasyonları için yeni fırsatlar sunmaktadır. Bununla birlikte, birçok sporda mevsimsel kalıplar hala mevcuttur. Yeni teknolojilerin gelişmesine rağmen, kar sporları, tenis, golf ve hızla artan su sporları gibi diğer birçok doğa sporu gibi mevsimsel hava koşullarına bağlı kalmaya devam etmektedir (Higham ve Hinch, 2002). Spor turizmi için fırsatlar, destinasyonun genel ürün ve hizmet karışımının unsurlarıdır. Destinasyonun özellikleri olarak spor turizmi fırsatları, destinasyonun imajına ve markasına katkıda bulunur (Brown ve diğ, 2002).

Sporcuların ve turistlerin ihtiyaçlarını karşılamak için spor turizminde uzmanlaşmış seyahat acenteleri de dahil olmak üzere, konaklama, ulaşım, yemek ve eğlence gibi yan turizm hizmetleri spor turizmi destinasyonlarının statüsünü artırmaktadır. Bir destinasyonda turistik aktivite oluşturmak için önemli bir potansiyel sunmaktadır. Modern stadyum, turizm ve hizmet sektörü çıkarlarının ilerlemesine çeşitli şekillerde katkıda bulunur. Belirtilen gereksinimleri karşılayan stadyum tesisleri (ör. kapalı oturma grupları, kurumsal sütünler, medya tesisleri ve biletleme/finansal getiri sonuçları), büyük ölçekli stadyum spor etkinliklerine ev sahipliği yapmak için bir ön koşuldur. Bu tür

tesisler, profesyonel spor takımlarını çekme ve elde tutmak için çok önemlidir (Higham, 2004).

Destinasyon markalaşması, farkındalık, çağrışımlar (yani imaj, performans), tutumlar (yani yargı, kalite algısı ve duygular), markalara bağlılık ve aktivite (yani sadakat) dahil olmak üzere beş temel markalama boyutu bulunmaktadır. Birçok araştırma modelinde, üç imaj-marka oluşturma yapısı tanımlanmıştır:

1-Marka yönetimi, marka/destinasyon ilişkisi yoluyla destinasyon kimliği, destinasyon imajı ve destinasyon performansı oluşturabilir.

2-Tüketici/turist katılımı, öğrenme, paylaşma, birlikte geliştirme, sosyalleşme ve savunuculuk yoluyla destinasyon tutumunu geliştirebilir

3-Marka topluluğuna marka bağlılığı, aktivite boyutları aracılığıyla destinasyon sadakatine öncülük eder (Kim ve diğ, 2018).

Spor etkinliklerinin en önemli özelliği, destinasyonun imajını veya markasını oluşturmada yararlı bir rol oynayabilmesidir. Avustralya genelinde yürütülen bir çalıştayda bir etkinliğin ev sahibi destinasyonun markasına katkıda bulunabilmesi için beş koşulu karşılaması gerektiği ifade edilmiştir (Chalip ve diğ, 2003; Jago ve diğ, 2003).

İlk olarak, etkinlik için topluluk desteği olması gerektirir. Yerel sakinlerin bir etkinliğe verdiği desteğin, ziyaretçilerin bir etkinliği deneyimleme biçimini ve dolayısıyla ev sahibi destinasyonu deneyimleme biçimlerini olumlu yönde etkilemektedir. Olumlu yerel destek, bir etkinliğe, varış yeri ve olumlu ağızdan ağıza iletişim hakkında olumlu duygular besleyebilen, dostane bir his verir (Jago ve diğ, 2003).

İkinci bir kriter, olayın bir farklılaşma noktasına sahip olmasıdır. Etkinlik ziyaretçileri, etkinlikte deneyimledikleri faydaları (kültürel, deneyimsel, sosyal veya finansal olsun) ile destinasyonu tekrar tercih edebilir ve destinasyonun diğerlerinden farklı olduğunu düşünür. Bu nedenle, etkinlik ve destinasyon pazarlamacılarının, bir etkinliğin etkinlik ziyaretçilerine sağladığı faydaların belirli olması önemlidir (Janiskee, 1994; Getz, 1997).

Diğer bir unsur katılımcıların, her etkinliğin kültürünün, değerlerinin ve gerekli altyapısının, topluluğun markası aracılığıyla iletmek istedikleriyle tutarlı olması gerektirir. Yerel desteği korumak ve aynı zamanda arzu edilen bir marka imajını

oluşturmak için etkinliğin, bir topluluğun kendisini nasıl gördüğü ve başkaları tarafından nasıl görülmek istediği ile tutarlı olması gerektiğine dikkat çekilmiştir. Önemli bir unsurda destinasyon markalaşmasında etkinliklerin etkin bir şekilde kullanılabilmesi için etkinlik yöneticileri ve destinasyon pazarlamacılarının iş birliğine dayalı planlama yapmalarıdır.

Medya etkisi, bir etkinliğin ev sahibi destinasyonun markasına katkıda bulunması için gerekli görülen beşinci unsurdur. Büyük olaylar genellikle küçük olaylardan daha fazla tanıtım (haberler, özellikler, televizyon yayınları) elde etse de etkinlik reklamcılığı ve hedef reklamcılıkta olaylardan söz edilmesi de değerli medya etkisini oluşturur (Jago ve diğ., 2003).

2.14. Dünya’da Örnek Spor Turizmi Destinasyonları

“Spor Turizmi Şehri” unvanı dünya çapında bir şehir markası stratejisi olarak sıklıkla kullanılmaktadır. Ortadoğu ülkeleri arasında Dubai ve Doha ünlü spor turizmi şehirleri ile tanınmaktadır (Bromber ve Krawietz, 2013).

2.14.1. Doha

Katar, dünyada önde gelen bir iş ve finans merkezi olarak bilinmektedir (Economist Intelligence Unit, 2016) Katar'ın başkenti, Doha'nın nüfusu 2010'da 800.000, 2017'de 2 milyona ulaşmıştır. Katar ekonomisinin merkezi ve Orta Doğu Asya'nın en büyük şehri olan Doha bir dünya şehri olmuştur (Henderson, 2017).

2030 Katar Ulusal Vizyonu’nda spor, geleneksel petrol ekonomisinden ayrı olarak ekonominin çeşitlendirilmesinde kilit bir faktör olarak gösterilmektedir (Qatar General Secretariat of Development Planning, 2009). Doha'daki Aspire Zone, Doha Spor Şehri olarak da bilinmektedir. 2,5 kilometrekarelik Al Waab semtinde bulunan Aspire Zone Vakfı'na ait olan Aspire Zone, 2003 yılında uluslararası bir spor destinasyonu olarak kurulmuştur. 2004 yılında Aspire Academy, Aspire Zone'da bir spor yetenek geliştirme merkezi ve eğitim okulu olarak açılmıştır. Bu spor kompleksi, Khalifa Uluslararası Stadyumu, Hamad Aquatic Center ve Aspire Dome, Spor Hastanesi ve bazı ilgili tesisler gibi birçok spor mekanını içermektedir. Bu spor tesisleri 2006 Asya Oyunları ve gelecekteki Olimpiyat Oyunları ve FIFA dünya kupaları için inşa edilmiştir. Doha, 2016

Yaz Olimpiyat Oyunlarına ev sahipliği yapamamış, Aspire Zone içindeki Khalifa Uluslararası Stadyumu, 2022 FIFA dünya kupasının bir kısmına ev sahipliği yapmıştır. 40.000 kapasiteli Khalifa Uluslararası Stadyumu, Katar milli futbol takımının yeridir. 2006 Asya Oyunları'nın yanı sıra, 2011 AFC Asya Kupası, 2011 Pan Arap Oyunları'nın finaline de ev sahipliği yapmış ve 1997'den beri atletizm etkinlikleri için kullanılmaktadır (Katar Ulusal Vizyonu, 2023).

Katar Ulusal Olimpiyat Komitesi'ne göre; Aspire Zone büyük turnuvalar için spor tesisi ve içerisinde birçok aktivite yapılabilecek bir mekandır. İster koşuya çıkmak, ister piknik yapmak, bir defilenin keyfini çıkarmak, bir müzik grubu tarafından eğlenmek, isterse birinci sınıf sporcuları çalışırken görmek olsun, insanların eğlenebileceği bir yerdir (Smith 2010, 396).

Aspire Zone, çeşitli farklı spor kaynakları ve işlevleriyle gerçekleştirildiğinden, sürdürülebilir kullanım için farklı türde turistleri çekme eğilimindedir. 2022 Dünya Kupası hazırlıklarında Katar'ın haftada yaklaşık 500 milyon ABD doları harcadığı ve toplam harcamanın 200 milyar ABD dolarından fazla olduğu ifade edilmektedir (Duffy, 2017).

Aspire Zone, Doha'nın merkezine yaklaşık 5-8 km uzaklıkta yer almaktadır. Konaklama için, Aspire Zone, hevesli sporcular ve yeni sakinler için bitişikteki Le Vilagio alışveriş merkezinin bir parçası olarak otel sunmaktadır. Aspire Zone'da mekan düzenlemesi Aspire Tower'da merkezlenirken, bir tarafta stadyumlar ve spor tesisleri, diğer tarafta perakende mağazalar yer almaktadır. 25. Arap Turizm Örgütü Bakanlar Konseyi Toplantısı Mısır'ın başkenti Kahire'de Arap Birliği binasında gerçekleşmiştir. Bu toplantıda Doha "2023 Arap Turizm Başkenti" olarak seçilmiştir (Anadolu Ajansı, 2023).

2023 yılında Katar'ın ev sahipliğinde; Orta Doğu'da düzenlenen iki ATP Turu etkinliğinden biri olan Qatar ExxonMobil Open'a Şubat ayında ve Doha Golf Kulübü'nde, Qatar Masters Mart ayında yapılmış ardından yıl içinde 2023 AFC Asya Kupası düzenlenecektir. 5-8 Ekim 2023 tarihleri arasında Katar'ın Lusail Uluslararası Pisti, Formula 1 Qatar Grand Prix 2023 yarışına ev sahipliği yapacak. Cenevre Uluslararası Otomobil Fuarı 5- 14 Ekim 2023 tarihleri arasında Doha Sergi ve Kongre Merkezi'nde (DECC) ve şehrin en önemli yerinde gerçekleşecektir. Doha Mücevher ve Saatler Sergisi 2023 ve Expo 2023 olarak bilinen 2023 Dünya Bahçecilik Fuarı, Ekim

2023'ten Mart 2024'e kadar Doha'da, çölün yeşillendirilmesi ve çevreye yardım temasıyla düzenlenecektir. Etkinliğe üç milyon kişinin katılması beklenmektedir (Turizm Günlüğü, 2022). Doha, her yıl düzenlediği spor aktiviteleri ve etkinliklerle bir spor turizmi destinasyonu olarak nitelendirilmektedir.

2.14.2. Dubai

Dubai, Birleşik Arap Emirlikleri'nin en büyük ve en kalabalık şehridir. 1966 yılında petrolün bulunmasıyla Dubai'nin gelişimi hızlanmıştır. Dünyanın en hızlı büyüyen ekonomilerinden biri olan Dubai, geçtiğimiz on yıllarda ekonomik kalkınmasının odağını yeniden yönlendirmeye çalışmaktadır. 1990'da petrol, gayri safi milli hasılasının %24'ünü oluştururken, 2004'te gayri safi milli hasılasının %7'sine düşmüştür (Sampler ve Eigner, 2008). Dubai Turizm ve Ticaret Pazarlama Departmanı tarafından belirtilene göre, turizm hedefinin 2020 yılına kadar 20 milyon uluslararası geliş beklemesidir (Stolz, 2017).

Dubai Sports City (DSC) 2003 yılında inşa edilmiştir. 4,65 km²'lik çok mekanlı bir spor kompleksidir ve konut, perakende, eğlence ve dinlenme tesislerinden oluşmaktadır. BAE'nin önde gelen iki girişimcisi Abdul Rahim Al Zarooni ve Abdulrahman Falaknaz tarafından kurulmuştur. Amacı 2020 Olimpiyat Oyunlarına ev sahipliği yapma arzusuuydu. DSC, Dubai'nin ana caddesi Mohammad Bin Zayed Road'da yer almaktadır. DSC bünyesinde Dubai Uluslararası Kriket Stadyumu, DSC Futbol merkezi, ICC Akademisi, Rugby Parkı ve Golf Sahası, çok işlevli spor salonu ve spor rehabilitasyon merkezi gibi bazı büyük spor salonları bulunmaktadır. Spor salonlarının yanı sıra Dubai Sports City Futbol Akademisi, Butch Harmon Gold School, David Lloyd Tenis Akademisi, ICC Cricket School gibi birçok spor akademisi de içinde yer almaktadır. Ayrıca, 18 delikli bir golf sahası bulunmaktadır (Smith, 2010).

Dubai Uluslararası Kriket Stadyumu, 2014 Hindistan Premier Ligi ve 2016 ve 2017'de Pakistan Süper Ligi'nin yanı sıra diğer birçok ulusal kriket maçı da dahil olmak üzere birçok kriket etkinliğine ev sahipliği yaptı. Kriket etkinlikleriyle birlikte, 2014 yılında DSC, DUBAI Açık Asya Turu'nun Final etkinliğine ev sahipliği yapmıştır.

DSC çok benzersiz bir şekilde geliştirilmiştir. Bir yanda büyük stadyumlar, diğer yanda ise çevresindeki konaklama otelleri ve golf sahası yer almaktadır. DSC'de konaklama, turistler için otellerden çok konut dairelerine bağlıdır. Bu nedenle, bu daireler daha da

iyidir ve daha uzun süre kalmayı planlayan spor turistleri ve sporcular için kullanılabilir. Bu yerleşim yerlerinin yanı sıra süpermarket, eczane, restoran vb. perakende seçenekleri şeklinde ikincil hizmetler sunulmaktadır. Bu gelişmiş ve kullanışlı tesisler, DSC ile ünlü spor markaları arasında ittifak oluşturarak DSC'nin başka bir strateji uygulamasına yardımcı olmuş ve Butch Harmon, Ernie Els ve David Lloyd gibi şirketler bu alanda spor akademileri kurmuştur.

DSC, şehir merkezine sadece 2 km uzaklıktadır. DSC spor yaşam tarzının keyfini çıkarabileceği bir destinasyon haline gelmiştir (Smith, 2010). DSC, şehir turistlerini çekmek için önemli bir markadır. 2015 yılında spor, Dubai ekonomisine 421 milyon ABD doları katkıda bulunmuştur (Deloitte, 2015). Buna ek olarak Dubai, 'spor şehri' markasını kullanarak gayrimenkul geliştirmeyi birçok çok uluslu şirketle başarıyla birleştirmiştir (Pye ve diğ, 2015).

Doha ve Dubai, spor turizmini desteklemek için bir marka olarak spor turizmi destinasyonu etiketini kullanma konusunda iyi bir örnek teşkil etmektedir. Ekonomik durumları, turizm pazarı, spor etkinlikleri, konaklama, tesisler ve toplum ihtiyaçları için marka etkisini sürdürmek, uzun vadeli olmak ve sürdürülebilir kalkınmayı hedeflemelidir (Azzali, 2016).

2.14.3. Katalonya Bölgesi

Katalonya bölgesinde spor turizmi destinasyonları olarak listelenen 11 belediye bulunmaktadır. Spor Turizmi Destinasyon sertifikası, Katalan Turizm Ajansı tarafından hem elit hem de profesyonel sporculara yüksek kaliteli kaynaklar, hizmetler ve ekipman sunan belediyelere verilen bir uzmanlık etiketidir. 11 belediye sırasıyla verilmiştir.

1. Cataluña; birçok spor gezisine, spor, fiziksel egzersizlere olanak sağlamaktadır. Katalan Turizm Ajansının Spor Turizmi markasına bağlı olan sporcular için uygun birinci sınıf ekipman ve konaklamaya sahiptir.
2. Llobregat Hospitalet: Barselona'nın eteklerinde bir kasaba olan L'Hospitalet, atletizm, yüzme, futbol ve takım sporlarına tamamen uyarlanmış spor tesislerinin yanı sıra geniş otel yelpazesıyla de ön plandadır.
3. Calella; Maresme sahilinde (Barselona'nın kuzeyi), Calella kasabasında yüzme, futbol, atletizm, koşu ve bisiklet için tesisler bulunmaktadır.

4. Castelldefels;1992 Barselona Olimpiyat Oyunlarının yarışma alanlarından biri olan bu şehir, nehirde kürek çekme ve kano sporlarında uzmanlaşmış Katalonya Olimpiyat Kanalı'na sahiptir.
5. Santa Susana; Santa Susanna kasabası seçkin atletler ve amatörler için üst düzey tesislerin yanı sıra futbol, takım sporları, yelken ve yol bisikleti tesisleri sunmaktadır.
6. Girona; sadece olağanüstü bir tarihe ve mimariye sahip bir şehir değil, aynı zamanda muhteşem doğal manzaralarla çevrilidir ve atletizm, yüzme, tenis, koşu ve bisiklet sürmek için spor tesislerine sahiptir.
7. Lloret de Mar, su sporlarının yanı sıra atletizm, yüzme, yol bisikleti, takım sporları ve futbol için en iyi destinasyonlardan biridir. Ayrıca şehrin her yerinde turistler için çok çeşitli kaynaklar bulunmaktadır.
8. Cambrils; Costa Daurada bisiklet yollarından üçünün başlangıç ve bitiş noktasıdır. Aynı zamanda atletizm, bisiklet, futbol ve yelkencilik için sertifikalı bir kıyı kentidir ve özel konaklama birimlerine sahiptir.
9. Salou; Complex Esportiu Futbol Salou'ya sahip olduğu için futbolda uluslararası bir mihenk taşıdır, ancak aynı zamanda yelken için de ideal bir yerdir. Buna ek olarak, uzun bir sertifikalı konaklama ve diğer spor aktiviteleri listesi sunabilmektedir.
10. Sort, Lleida: Pireneleri'ndeki bu belediye, ününü akarsu kanosu ve macera sporları için bir mekân olan Noguera Pallaresa nehrine ve birçok doğal parkın kavşağında bulunan konumuna borçludur.
11. Amposta: Ebro'nun kıyısında yer alan Kürek Tekniği Merkezi'nin tesisleri sadece nehirde kürek çekme tutkunlarını değil, aynı zamanda antrenman yapmak için yer arayan birçok uluslararası takımı da cezbetmektedir.
12. Atmella De Mar: 17 kilometrelik sahil şeridi ve çevre kalite etiketine sahip 25 plajıyla Ametlla de Mar, 2015 yılında yelken disiplini için sertifikalı belediye unvanını aldı (Word Sport Tourism Congress, 2021).

2.14.4. Melbourne

Melbourne, spor üzerine inşa edilmiş bir şehirdir. Victoria eyaletinin başkenti, Avustralya'nın güneydoğu kıyısında yer alır ve 5 milyon nüfusa sahiptir. Melbourne, bir sürü mega etkinliğe ve stadyuma ev sahipliği yapmaktadır. Şehir, uluslararası sporun en büyük iki etkinliğine ev sahipliği yapmıştır: 1956 Yaz Olimpiyat Oyunları ve 2006 İngiliz Milletler Topluluğu Oyunları. Melbourne, Avustralya Futbol Liginin (AFL) başladığı yerdir. Ligdeki 18 takımdan dokuzu Melbourne'de bulunmaktadır. Dünyanın en büyük spor sahalarından biri olan ve 100.000'den fazla kapasiteye sahip Melbourne Kriket Sahası, Eylül/Ekim'de AFL'nin Büyük Finaline ev sahipliği yapar. AFL takımlarından-Melbourne, Richmond, Collingwood ve Hawthorn bu stada ev sahipliği yapmaktadır. 56.000 kişilik Docklands Stadyumu ise beş AFL takımına (Essendon, St Kilda, Western Bulldogs, North Melbourne ve Carlton) ev sahipliği yapmaktadır. MCG ayrıca Avustralya kriketinin geleneksel Boxing Day test maçına ev sahipliği yapar ve Victoria of the Sheffield Shield birinci sınıf yarışmasına ve Marsh One Day Cup'a ev sahipliği yapar. Yılın ilk tenis Grand Slam etkinliği olan Avustralya Açık, 1988'den beri her Ocak ayında Melbourne Park'ta sert kortlarda düzenlenmektedir. Turnuva daha önce 1972'de Kooyong Lawn Tennis Club'da çim kortlarda yapılmıştır. Formula 1 Avustralya Grand Prix'si, 1996'dan beri her yıl Mart ayında Albert Park Grand Prix Pisti'nde gerçekleşmektedir. Phillip Adası Grand Prix Pisti, 1997'den beri her yıl MotoGP'nin Avustralya motosiklet Grand Prix'sine ev sahipliği yapmaktadır. Flemington Hipodromu'ndaki Melbourne Kupası, dünyanın en zengin handikaplı at yarışıdır ve Victoria eyaletinde resmi tatildi. Royal Melbourne Golf Kulübü, 1998, 2011 ve 2019'da olmak üzere üç kez Golf's Presidents Cup'a ev sahipliği yapmıştır. Bölgedeki diğer iyi bilinen golf sahaları arasında Commonwealth Golf Club, Kingston Heath Golf Club, Victoria Golf Club, Metropolitan Golf Club, Huntingdale Golf Club, Yarra Yarra Golf Kulübü ve Riversdale Golf Kulübü bulunmaktadır (Sport Tourist, 2023).

2.17. Kocaeli İli Tarihsel Gelişimi

Dünyanın önemli yollarının geçiş güzergahı üzerinde bulunan Kocaeli ve çevresinde; insanların yaşamaya başlamasının M.Ö. 3000'den itibaren olduğu yapılan araştırmalar sonucu ortaya çıkmıştır. Bugüne kadar insanların sürekli iskan etmiş olduğu İzmit'e ilişkin kazılar M.Ö. 12. yy.'a kadar dayanmaktadır. Bu tarihte Friglerin bölgeye hakim oldukları, daha sonra Yunanistan'ın Megara kentinden kendilerine yeni bir yerleşim yeri aramak için gelen göçmen bir grup, şu anda Başiskele denilen mevkide Astakoz adlı şehri kurmuşlardır. Trakia kralı Lysimakhos'un Astakoz'u işgal etmesiyle bugünkü İzmit'in üzerinde olduğu yamaçlara Nikomedia isimli yeni bir şehir kurulur. M.Ö. 262 yılında şehri kuran Büyük İskender'in Anadolu'da görev yapan kralı Nikomedes, bu şehre kendi eşinin adını vermiştir. Bitinya Krallığı'nın merkezi bu şehir Nikomedia, giderek gelişmiş ve büyük Helenistik şehri olmuştur. M.Ö. 91-94 yılında Romalılara verilir. M.S.284 yılında İmparator Diakletionus, Nikomedia'yı yeniden başkent yapmıştır. Bu dönemde Nikomedia; Roma, İskenderiye, Antakya'dan sonra dünyanın dördüncü büyük şehri olur. 11.yy'ın sonunda Nikomedia, Selçuklular tarafından fethedilmiştir. 1. Haçlı Seferi ile geri alınan Nikomedia, belli bir süre Latinlerin hakimiyetinde kalmış daha sonra yine Selçuklular'a geçmiştir. Orhan Gazi döneminde, Adapazarı ve Hendek bölgesinin Valisi Akçakoca Bey tarafından fethedilmiş ve Osmanlı Devleti egemenliğine girmiştir. O dönemde İznik'in komşusu anlamına gelen İznikmid olan bu şehrin adı, zaman geçtikçe İzmit'e dönüşmüştür. 1888 yılına kadar İstanbul'a bağlı kalmış, bu tarih itibari ile ayrı bir şehir olmuştur. İstiklal Harbi öncesinde İngiliz ve Yunan işgaline uğrayan şehir, 28 Haziran 1921'de kurtarılmıştır. Cumhuriyet'in ilan edilmesiyle Kocaeli Vilayeti olmuştur. Cumhuriyet döneminde, bu bölgeye yapılan sanayi yatırımları ile sanayi alt yapısı oluşmaya başlamış, devlet ve özel girişimler artmıştır. Günümüzde sanayi şehri dendiğinde ilk akla gelen şehir olmuş, ileri düzeyde sanayi ve endüstri gelişmiştir. Demiryolu ve karayolu ağı gelişmiştir. Ayrıca Derince Limanı ile dünyanın dört bir yanına deniz yolu bağlantısı kurulmuştur. Kocaeli'nin yüzölçümü küçüktür ancak hem sanayi alanındaki üretim ve katma değer, hem de istihdam açısından Türkiye ve dünyada eşi benzeri olmayan bir örnektir. Sanayi şehri olmasının yanında doğal güzellikleri, plajları, yaylaları, kayak merkezi ve tarihi eserleri bulunmaktadır. Karadeniz ve Marmara Denizi'ne kıyısı olması ve bulunduğu konum itibariyle turizm, kültür, ticaret ve spor açısından da ayrı bir potansiyeli bulunmaktadır (Kocaeli Valiliği, 2023).

2.18. Kocaeli İli Nüfus Bilgileri

2022 yılı verilerine göre Kocaeli ilinin toplam nüfusu 2.079.072 kişidir. Bu nüfus, 1.050.743 erkek ve 1.028.329 kadından oluşmaktadır. Kocaeli nüfusu bir önceki yıla göre 45.631 artmıştır. Önceki yıla oranla nüfus %2,24 artmıştır. Kocaeli, km²'ye düşen 574 kişi nüfus yoğunluğu ile ülkemizin göç alan önemli illerinden biridir. Kocaeli 2023 nüfusu tahmini verilere göre 2.118.343 olarak hesaplanmaktadır (Kocaeli Nüfus Müdürlüğü, 2023).

2.19. Kocaeli İlinin Coğrafi Konumu

Kocaeli'yi coğrafi yapısı bakımından üç bölüme ayrılmaktadır. Kuzey tarafında Kocaeli platosu bulunmaktadır. Karadeniz'e dökülen küçük çaylarla ayrılmış olan bu plato üzerinde tepeler yer almaktadır. Tepelerin en yükseği kuzeybatıda bulunan Çene Dağı'dır (645m). Kocaeli platosunun güneyinde çöküntü alanları mevcuttur. Batıda İzmit körfezi, orta kısımda İzmit ovası ve doğuda Sapanca gölü yer almaktadır. Bu çöküntü alanlarının güneyinde doğu ve batı uzantılı Samanlı Dağları bulunur. Bu dağlar, Sapanca gölü çevresinde yükselmektedir. 1400-1500 metre yüksekliğindeki platolar, İzmit körfezinin güney kıyılarına kadar uzanır. Samanlı dağlarından akan akarsular kıyılarda düzlükleri oluşturur. Samanlı dağlarının zirvesi 1606 m yüksekliği sahip Kartepe'dir (Kocaeli İl Tarım ve Orman Müdürlüğü, 2023).

Topografya; Kocaeli'nin topraklarını büyük kısmını Kocaeli'yi kaplayan plato ve üzerindeki tepeler ile Samanlı dağları oluşturmaktadır. Kocaeli'nin kuzeyini kapsayan Kocaeli yarımadası, jeolojik dönemlerde çok defa sular altında kalmış ve daha sonra tekrar kara halini almıştır. Denizin basması sonucu dolan çukurlar ile İzmit Körfezi oluşmuştur. Yapılan araştırmalar İzmit Körfezi'nin doğuda Sapanca gölü ile ilişkisi olduğu doğrultusundaki görüşleri kuvvetlendirmiştir (Kocaeli Turizm Master Planı, 2022).

2.20. Kocaeli İlinin İklim Özellikleri

Kocaeli ikliminin, Akdeniz iklimi ve Karadeniz iklimi arasında bir iklim olduğu söylenebilir. Kocaeli de yazlar sıcak ve az yağışlı geçer, kışlar ise yağışlı, belli dönem karlı ve soğuk geçmektedir. Karlı geçen günlerin ortalama sayısı 12 gündür.

Kocaeli'nin Karadeniz kıyıları ile İzmit Körfezi kıyıları arasında sıcaklık açısından bazı farklılıklar vardır. Yaz mevsiminde Karadeniz kıyıları daha serin olurken, Körfez kıyılarında bunaltıcı sıcaklar yaşanabilir. Kocaeli de ölçülmüş en yüksek hava sıcaklığı 13 Temmuz 2000 tarihinde 44,1 °C, en düşük hava sıcaklığı ise 23 Şubat 1985 tarihinde ölçülen -8,3 °C ve yıllık ortalama sıcaklık 14,8 °C'dir. Kocaeli'nin Karadeniz kıyılarında ortalama yıllık yağış miktarı 1.000 mm'yi geçer. Güneye doğru gidildikçe bu miktar azalmaktadır. İzmit'te ise yıllık ortalama 800 mm'nin de altına düşmektedir. Körfez'e bakan Samanlı dağlarında ise iklim Karadeniz kıyılarına benzemektedir. Yağış miktarı da bu kesimde farklılık gösterir. Rüzgârlar kış mevsiminde genellikle kuzey ve kuzeydoğudan, yazın ise kuzeydoğudan esmektedir (Kocaeli İl Tarım ve Orman Müdürlüğü, 2023).

2.21. Kocaeli İlinin Orman Varlığı

Türkiye Doğu Marmara bölgesinin %39'unu ormanlar kaplamaktadır. Kocaeli ili orman zenginliği açısından Marmara bölgesinde bulunan Bursa ve Sakarya illerinden sonra gelmektedir. İzmit körfezinin kuzey ve doğusunda belli bir bölüm maki özelliği taşır. Bu bölümde yetişen zeytin ağacı Akdeniz ikliminin temsilcisidir. Bu bölümde maki bitki topluluğu arasında olan, kocayemiş, karaçalı, kermez meşesi ve yaban gülü gibi ağaçlar bulunmaktadır. İzmit Körfezi'nin kuzey batı ve doğu tarafından 100 ile 500 metre yükseklikleri arasında geçiş bitkileri görülür (Kocaeli İl Tarım ve Orman Müdürlüğü, 2023).

Maki bitkilerinin yer aldığı bölümün hemen kuzeyinde orman, fundalık ve stepler bulunmaktadır. Senede 400-800 mm yağış gören bu bölüm ağaç ve çalılarının kesilmesi ile tahrip edilmektedir. Sapanca gölünün güneyinde bitki örtüsü açısından iki farklı alan vardır. Birincisi, toprak ve bitki örtüsü bulunmayan dik kayalıklar, ikincisi ağaç ve çalı örtüsü olan alanlardır. Dik kayalıklarda bitki örtüsü bulunmaz. Toprak alanlarda ise ormanlar bulunmaktadır. Geçmişte büyük bir bölümü kaplayan ormanların daha sonraları

tahrip edilmiştir. Daha sonra ince toprak tabakaları erozyona uğramış ve kayalar ortaya çıkmıştır (Kocaeli Tabiat Turizmi Master Planı, 2022).

2.22. Sanayi Kenti Kocaeli

Kocaeli Türkiye'nin en önemli sanayi şehrinde biridir. Türkiye imalat sanayi sektöründe %13 paya sahiptir. Kocaeli de 250 tanesi yabancı sermayeli, 2300 sanayi işletmesi yer almaktadır. Kocaeli, 3.5 saat uçuş mesafesi, 25 milyar dolar pazar hacmi ve 1,5 milyar nüfusa ulaşılabilen bir bölgenin merkezinde bulunmaktadır. Kocaeli'nin kolay erişilebilir pazar büyüklüğü, pazara yakınlığı ve her türlü ulaşım altyapısı; yatırımcının yatırım yaparken göz önünde bulundurduğu en önemli özellikleridir (Doğu Marmara Kalkınma Ajansı, 2022).

2017 yılında Kocaeli, 66 milyar 945 milyon dolar ihracat ve ithalat yaparak Türkiye'nin dış ticaret hacminin %17 gibi bir oranını tek yapan şehirdir. İstanbul, Ankara ve İzmir'den sonra sosyoekonomik sıralamada Türkiye'nin 4. ilidir ve Avrupa ve Asya arasında önemli bir geçiş güzergahında bulunur (Özelleştirme İdaresi Başkanlığı, 2022).

Deniz, hava ve karayolu ulaşımında Türkiye'nin en büyük projelerinin Kocaeli ili için planlanması, gelecekte bölgenin yatırımlar ve girişimciler açısından çok daha değerli bir yer olacağını göstermektedir. Marmaray projesi, Kuzey Marmara otoban projesi ve bu projelerle entegre edilmiş çevre ve otoyolları projeleri, İzmir-Bursa-İstanbul otoban projesi ve bu projeyle birleşmiş olan Osmangazi Köprüsü, Cengiz Topel havaalanı, Karasu limanı ve şu anda planlaması yapılan projeler Kocaeli'nin ulaşım ve erişilebilirlik anlamında güçlenmesine, bu bölgenin Türkiye'nin ulaşım/erişim üssü haline gelmesi hedeflenmektedir (Kocaeli Valiliği, 2023).

Kocaeli, çok verimli tarım arazilerine sahiptir. Aynı zamanda tarımsal üretime elverişli iklimi ile tarım yatırımları bakımından da avantajlı bir konumda yer almaktadır. İstanbul-Ankara gibi büyük pazarlar arasında yer alması ayrıca Avrupa ve Rusya gibi dev pazarlara yakınlığı ve bununla birlikte bu bölgelere erişim kolaylığı, bölgenin bu alanda yapılacak yatırımlarda da avantaj sağlamaktadır. Kocaeli de kimya, otomotiv ve demir çelik ön plana çıkan en büyük sektörlerdir. Kocaeli de 35 adet liman tesisi bulunmaktadır. Kocaeli Türkiye de sanayinin merkezi olma yolundadır. Son dönemde, ar-ge ve girişimciliğin merkezi olma noktasında da hızla yol almaktadır. Bilişim vadisi projesi olarak açılan

Muallimköy teknoloji geliştirme bölgesiyle bu konuda daha güçlü hale gelmiştir. Kocaeli de 2018 Şubat ayı itibariyle 91 adet ar-ge merkezi vardır. Türkiye’de ar-ge merkezi sıralamasında İstanbul’un ardından 2. sıradadır. 8 tane tasarım merkezi vardır. Bugün Kocaeli de 14 tane organize sanayi bölgesi bulunmaktadır (Kocaeli Sanayi ve Ticaret Odası, 2023).

2.23. Kocaeli de Altyapı ve Ulaşım

Kocaeli, Karadeniz’e ve Marmara Denizi’ne kapısı açılan bir şehirdir. Türkiye’nin kara ve deniz ulaşımı bakımından en yoğun olan kentlerden birisidir. Körfez’de yer alan Derince ve Yarımca limanları dışında 34 özel iskelesiyle deniz ulaşımı da yapılmaktadır. Demiryolu ve karayolu açısından da çok önemli bir konumda bulunmaktadır. Avrupa’dan Ortadoğu ve Asya’ya giden karayolu ve demiryolu Kocaeli’den geçmektedir (Kocaeli Büyükşehir Belediyesi, 2023).

Demiryolu; Kocaeli ili İstanbul’u ve Trakya bölgesini Anadolu’ya bağlayan demiryolu üzerindedir. İstanbul Haydarpaşa’dan başlayan demiryolu, kıyıyı takip ederek Gebze’de Kocaeli sınırlarına girer. Daha sonra İzmit’ten geçen demiryolu, Sakarya Arifiye’ye kadar uzanmaktadır. Oradan güneye doğru devam eder Bilecik ve Eskişehir üzerinden geçerek Ankara’ya ulaşır. Haydarpaşa- Kocaeli-Sakarya-Eskişehir-Ankara arasında sık aralıklarla tren ve hızlı tren seferleri bulunmaktadır (Kocaeli Turizm Master Planı, 2022).

Karayolu; İstanbul’u Trakya dışında Anadolu’ya bağlayan kara ve demiryolu da Kocaeli’den geçmektedir. Türkiye karayollarında trafiğin en fazla olduğu yer Marmara bölgesidir. Bu bölge içinde en yoğun trafik İstanbul-Kocaeli-Sakarya güzergâhında olmaktadır. Marmara Bölgesin de yer alan Bursa’nın İstanbul’a karayolu bağlantıları Kocaeli üzerinden gerçekleşmektedir. Kocaeli otobüs terminali 2000 metre karelik bir alana sahiptir ve Kocaeli merkeze uzaklığı da 4 km’dir.

Denizyolu; Derince limanı Uluslararası yük ve yolcu gemilerinin kullandığı ve RoRo seferlerinin gerçekleştiği bir limandır. Kocaeli de Gebze-Eskihisar ile Yalova-Topçular arasında 24 saat arabalı vapur, feribot seferleri yapılmaktadır. İzmit iskelesinden, Karamürsel, Gölcük, Değirmendere ve Derince’ye vapur seferleri bulunmaktadır. Karamürsel ile Hereke arasında deniz otobüsleri sefer yapmaktadır. Atabay turizm yat çekme yeri, Gebze-Arpalık mevkiinde bulunur ve 60 yat kapasitelidir.

Havayolu; Kocaeli de bulunan havalimanı Cengiz Topel havalimanıdır. Şehir merkezine 15 km uzaklıktadır. İç hatlar terminal binası 2100 metrekare olup, 93 araç kapasiteli otoparkı bulunur. Havaalanına ulaşım; taksi, otobüs ve minibüslerle sağlanır. 2 Kasım 2011 tarihinde ilk uçuş Trabzon’a yapılmıştır. Bu havaalanı dışında Kocaeli ye yakın havaalanları İstanbul Sabiha Gökçen ve Atatürk havaalanıdır. Kocaeli de uçak bileti alınabilecek seyahat acenteleri vardır (Kocaeli Turizm Master Planı, 2022).

2.24. Kocaeli İlçeleri

Kocaeli’nin Başiskele, Çayırova, Darıca, Derince, Dilovası, Gebze, Gölcük, İzmit, Kandıra, Karamürsel, Kartepe, Körfez olmak üzere toplam 12 ilçesi vardır (Kocaeli Valiliği, 2023).

2.25. Kocaeli İli Doğal Çekicilikleri

Kocaeli Valiliği, Kocaeli İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Kocaeli İl Gençlik ve Spor Müdürlüğü, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi, diğer ilçe belediyeler ve kamu kuruluşlarından elde edilen verilere göre Kocaeli de spor turizmine yönelik doğal çekim unsurları incelendiğinde; akarsular, göl, şelale, dağlar, ovalar, yaylalar, platolar ve vadilerin yer aldığı görülmektedir.

2.25.1. Akarsular

Kocaeli’nin toprakları tümüyle Marmara havzasındadır. Bu havza Meriç, Susurluk ve Sakarya havzaları dışında Marmara bölgesinin kalan kısmını kapsamaktadır. Marmara havzasının içinde kalan bu bölümde önemli büyük bir akarsu bulunmamaktadır. Lakin Kocaeli de birçok çay ve dere yer almaktadır. Kısa ve sel gibi akan bu sular, Kocaeli’nin yeryüzü şekillerinin oluşumunda önemli rol oynamaktadır. Bu suların bir bölümü Karadeniz’e bir bölümü Marmara’ya dökülmektedir (Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, 2023).

Karadeniz’e dökülen çay ve derelerin su kaynakları ve toplama alanları güneyde kalmaktadır. Bu çay ve derelerin akışları çok düzensizdir. Yağışlı dönemde taşkınlara yol açar, yaz mevsiminde tamamen kururlar. Kocadere, Sarısu, Davan çayı ve Kaynarca Karadeniz’e dökülen akarsuların en önemlileridir. Marmara denizine dökülen çay ve

derelerin bir bölümü kuzeyden, bir bölümü güneyden gelerek dökülmektedir. Kuzeyden gelerek Marmara'ya dökülen derelerin en önemlisi Tavşanlı (Dilovası) deresidir. Marmara'ya dökülen Tavşanlı deresinin uzunluğu 12 km'dir. Hatip, Çayırova, Ağadere, Derboğazı, Aydınlıkdere, Erenler, Kanlıbağ, Memelidere ve Bekirdere Marmara'ya İzmit körfezinin kuzeyinden dökülen diğer önemli derelerdir. Marmara denizine İzmit körfezinin güneyinden dökülen dereler genellikle Samanlı dağlarından gelmektedir. En önemlilerinden birisi Serindere'nin Sıcakdere adlı bir koludur. Serindere ise Sakarya'dan, Sıcakdere Bursa'dan Kocaeli sınırlarına girmektedir. Bahçecik mevkiinde birleşen iki dere Serindere adıyla akar. Kış ve ilkbahar mevsimlerinde Serindere suyu karların erimesiyle epey artar. Samanlı dağlarından gelen önemli diğer bir akarsu Yalakdere'dir. 5 kolu bulunan Yalakdere'nin havzası çok geniştir. Kış sonlarında suyu epey artan Yalakdere, Altınova-Hersek yakınlarından Marmara'ya dökülür ve dereağzında delta düzlüğü oluşmuştur. Halidere, Değirmendere ve Kazıklı Deresi Marmara'ya güneyden dökülen diğer derelerdir (Kocaeli İl Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Müdürlüğü, 2023).

2.25.2. Göller

Sakarya ve Kocaeli ili sınırları içinde bulunan Sapanca Gölü bir tatlı su gölüdür. Sapanca Gölünün çevre uzunluğu 39 km'dir. Gölün 26 km'lik bölümü Sakarya iline, 13 km'lik kısmı ise Kocaeli iline aittir. Her iki il içinde çok önemli içme ve kullanma su kaynağıdır.

Sapanca gölü haricinde Kocaeli ili sınırlarında Aşırlar, Gölsu, Çağırğan, Tahtalı, Ütük, Sevindikli, Gebze, Tepeköy, Sipahiler, Kurtdere, Bayraktar, Şeytandere, Bıçkıdere, Şahinler, Arıklar, Kızderbent, Sarnıçlar göleti ile Güvercinlik Benti ve Çayırköy sel kapanı bulunmaktadır (Kocaeli Büyükşehir Belediyesi, 2023).

2.25.3. Şelaleler

Kocaeli ili sınırları içerisinde pek çok irili ufaklı şelale bulunmaktadır. Bunların arasında en çok tanınanı Gölcük ilçesinde bulunan Nüzhetiye şelalesidir. Nüzhetiye Şelalesi'ne Nüzhetiye Köyü'nde yer alan alabalık çiftliğinin yanındaki patika yoldan gidilebilmektedir. Şelale doğası, gürgen, kayın ve ıhlamur ağaçları, hayvanları ile yaz aylarında ziyaretçilerin akımına uğramaktadır (Gölcük Kaymakamlığı, 2023).

İzmit ve Derince ilçelerini birbirinden ayıran, iki ilçenin sınırını oluşturan Çınarlıdere üzerinde bulunan Çınarlıdere Şelalesi de civarda bilinen bir başka şelaledir. Şelaleye Çınarlı mesire yeri içinde bulunan toprak yol ya da dereyi takip edilerek gidilebilir (Derince Belediyesi, 2023).

Bunların dışında Kartepe’de Müflis şelalesi, Gebze’de Gürlek şelalesi ve Çaylak şelalesi, Karamürsel’de Büyükdere şelalesi ile Başiskele de Menekşe şelalesi bulunmaktadır. Ayrıca Ballıkayalar Tabiat Parkı içinde bir, Beşkayalar Tabiat Parkı içerisinde de birçok şelale bulunmaktadır (Kocaeli Turizm Master Planı, 2022).

2.25.4. Dağlar

Kocaeli topraklarının yüzde 18,8’ini dağlar kaplamaktadır. Kocaeli’nin kuzeyinde tepeler, güneyinde Samanlı Dağları yer almaktadır. Kentin kuzey kesimini oluşturan; Karakayalı tepe 647 metre, Çenedağ 645 metre, Mahmuttepe 381 metre, Babadağ 400 metre, Çaltepesi 350 metre ve Karlıdağ 234 metre yüksekliği olan önemli tepelerdir.

Samanlı Dağları, Armutlu Yarımadası’ndan başlar, güney batıdan Kocaeli ye girer, batı doğu uzantılı şekilde Sakarya da Geyve boğazına kadar devam eder. 130 km uzunluk, 30 km genişliği bulunan Samanlı Dağlarının zirve noktası Kocaeli’nin de en yüksek noktası olan Kartepe (1606 m)’dir. Samanlı dağlarında değişik yeryüzü şekilleri görülmektedir. (Kocaeli Turizm Master Planı, 2022).

2.25.5. Platolar-Yaylalar

Kocaeli de yayla niteliğinde düzlükler bulunmamaktadır. Ancak platolar, Kocaeli topraklarının geniş bir bölümünde yer alır. Daha çok aşınma sonucunda oluşan platolar, dereler ile yarılmış ve tepelerle engebelidir. Kocaeli yarımadasının temelini, kuzeybatı-güneydoğu yönlü, ayrılmış bir yüzey halindeki ortalama 150-200 metre yüksekliğinde olan Trakya-Kocaeli penepleni oluşturmaktadır. Kocaeli’nin kuzey kesimlerinde vadilerle parçalanmış sırtlar yer alır. Batıda Kızılören mevkiindeki yüzeylerin daha düz olduğu görülmektedir. Bazı yerlerde daralan ve kuzeybatıya doğru uzanan bu sırtlar, İzmit körfezi yakınlarında su bölümü çizgisini geçer. Bazı yüzeyler ise güneydoğuda da derin vadilerle yarılmış ve parçalı bir şekilde uzanmaktadır. Karayakuplu mevkiinde bu sırtlar epey alçalmaktadır. Karakayalık dağının kuzeybatısında sırtların yerini düzlükler

alır. Bu düzlükler oldukça geniş bir alan kaplamaktadır. Çataldağ'ının doğusunda eğilimli düzlükler denize doğru alçalmaktadır. Orhanlı mevkiinden Kaynarca'ya doğru gidildikçe tamamen düzleştiği görülür (Kocaeli Valiliği, 2023).

2.25.6. Vadiler-Ovalar

Kocaeli yarımadasının bugünkü hali; İzmit körfezi ile Sapanca gölü gibi tektonik çöküntülerin olması, Karadeniz'de çanaklaşma ve deniz yüzeyinde yaşanan değişimler belirlemiş ve kıyı kesimlerde taraçalar oluşmuştur. Aynı zamanda akarsuların aşağı bölgesinde genişleyen alüvyal kısımlar ve kıyı birikimleri oluşmuştur. Kocaeli yarımadasında su bölümü çizgisi, İzmit körfezine çok yakın bir yerden geçmektedir.

Kocaeli'deki en önemli düzlük İzmit ovasıdır. İzmit körfezi ile Sapanca gölü arasında çöküntü oluşunda İzmit Ovası yer alır. İzmit Ovasının Körfez'e yakın olan bölümlerinde bataklıklara rastlanabilir. Bunun dışında İzmit körfezinin kıyılarında derelerin oluşturduğu düzlükler ve deltalar bulunur. İzmit körfezine dökülen Tavşancıl deresinin ağzında delta düzlüğü vardır. Bu delta düzlüğü, rüzgâr ve denizin etkisi sonucu doğu yönüne genişlemiştir. Deltanın denize yakın kısmı, orta bölümüne göre daha yüksektir. İzmit körfezinin güneyinde de delta düzlükler bulunmaktadır. Kocaeli ili topraklarının alüvyal birikim yerlerinden birisi olan İzmit-Yarımca piedmont şeridi, daha çok sel nitelikli derelerin sularını taşıyamayarak depolama sonucu oluşmuştur. Akarsuların sularını taşıyamama sebebi, İzmit körfezi kıyılarına bugünkü biçimini veren kuzey-güney doğrultusu fay hattıdır. Akarsular fay hattının ortaya çıkardığı eğim kırıklarından etkilenmiştir. Bu şeridin en geniş olduğu yer, 5 km'ye ulaşan Tütünciftlik mevkiidir. Bu şerit İzmit'e doğru gidildikçe daralmaktadır (Kocaeli Turizm Master Planı, 2022).

2.26. Kocaeli İli Spor Turizmi Varlıkları

Kocaeli Valiliği, Kocaeli İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Kocaeli İl Gençlik ve Spor Müdürlüğü, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi, diğer ilçe belediyeler ve kamu kuruluşlarından elde edilen verilere göre Kocaeli de spor turizmine yönelik varlıklar incelendiğinde; Doğa Yürüyüşü, Atlı Doğa Yürüyüşü, Kış Sporları, Su Sporları, Motor Sporları, Turnuva ve Salon Sporları, Futbol Turizmi, Kamp Karavan Turizmi, Nostalji

Sporlar (Yağlı Güreş), gibi spor turizmi aktiviteleri yapılmaktadır. Bu kısımda sırasıyla bu spor turizmi varlıklarına yer verilmektedir.

2.26.1. Doğa Yürüyüş Parkurları

- ***Aytepe Doğa Yürüyüş Bölgesi***

Kocaelide doğal yürüyüş parkurları içerisinde en bilinenidir. Sağlıklı her insanın rahat bir şekilde yürüyebileceği bir parkurdur ve aynı zamanda coğrafyanın çekiciliği tercih edilmesinin başında gelmektedir. Başiskele ilçesi -Yuvacık Beldesi sınırları içinde yer alır. Kocaeli merkeze 25 km ve İstanbul'a 135 km uzaklıkta yer alan Aytepe Yürüyüş Alanı; kayın, gürgen ve çam ağaçlarından oluşan ormanlık içinde, her yerde temiz su kaynakları bulunan, 15 km uzunluğunda, yılın 4 mevsiminde yürünebilen bir parkurdur (Başiskele Belediyesi, 2023).

- ***Bıçkıdere Doğa Yürüyüş Parkuru***

Yuvacık Aytepe'de bulunan Orman İşletme Müdürlüğü'ne ait kontrol noktası parkurun başlangıç yeridir. Aytepe Soğukpınar'da yer alan su istasyonunu geçtikten sonra Aytepe'ye doğru giden yolda bulunan düzlükte parkur sona erer. Orman içinde toprak araç yolu ve minik bir kanyondan oluşan parkurda en uygun yaz mevsiminde yürünmektedir. Parkurda temiz su kaynakları bulunmaktadır. Soğukdere Vadisi'nin başlangıcını görebilmek mümkün. Vadiye bakılınca sol taraftaki kayalık Şahin Tepesi, sağ taraftaki kayalık ise Rasim'in Kayası olarak bilinmektedir (Kocaeli Dağcılık ve Doğa sporları Kulübü, 2022).

- ***Camidüzü Doğa Yürüyüş Parkuru***

Yuvacık Barajı'nın çevresinde bulunan ana karayolunun karşısında yer alan trafiğe kapalı 5 km'lik toprak yoldan ve 2 km'lik patika yoldan oluşan parkurdur. Parkurun başlangıç noktası Camidüzü Köyü'dür. Yuvacık Barajı'nın gövdesinin bulunduğu yer bitim noktasıdır. Dört mevsim yürünebilir. En ideal mevsimi kış dönemi dışında kalan mevsimlerdir. Parkurda dinlenme yerleri, spor yapmak için spor aletleri ve temiz su kaynağı bulunmaktadır. İnsan eli oluşturulmuş, yürümek ve piknik yapmak için baraj manzaralı keyifli bir parkurdur (Başiskele Gezi, 2022).

- ***Değirmendüzü Doğa Yürüyüş Parkuru***

Aytepe'den Soğuksu'ya inen yolun üzerindeki son düzlük bu parkurun başlangıç yeridir. Yuvacık Barajı'na yakın tarihi kemer köprü ise parkurun bitim noktasıdır. Orman içinde toprak araç yolu ve patikalar bulunmaktadır. Bu parkur dört mevsim yürünebilir. En ideal mevsim kış dönemi dışında kalan mevsimlerdir. Aytepe'den Değirmendüzü'ne giden patika Beşkayalar Tabiatı Koruma Alanı'nın ve Kirazdere Vadisi'nin kuş bakışı olarak en güzel görüldüğü yere götürmektedir. Parkurun büyük bölümü inişlerden oluşur. Baton kullanılmasında yarar var. Parkurda temiz su kaynağı bulunmaktadır (Trekking, 2022).

- ***Soğukpınar Doğa Yürüyüş Parkuru***

Servetiye Cami Köyü'ne bağlı Değirmendüzü Mahallesi'nde parkur başlar, Kirazdere Vadisi istikametinde patikayı takip ederek Beşkayalar'ı gören toprak yoldan devam etmektedir. Parkur Soğuksu yönünde (sol) Aytepe'ye varılır. Değirmendüzü bitim noktasına ulaşılır . Orman içinde patikalar ve toprak araç yolu bulunur ve bu parkur her mevsim rahat bir şekilde yürünebilmektedir. Parkurda emiz su kaynağı bulunur. Ayrıca parkur, Beşkayalar Tabiatı Koruma Alanı'ndan geçmektedir (Gebze Dağcılık ve Doğa sporları Kulübü, 2022).

- ***Hamzadağı Doğa Yürüyüş Parkuru***

Hamzadağı, Kocaeli'de yer alan doğal yürüyüş parkurları arasında en güzel manzaraya sahip parkurların başında gelmektedir. Kocaeli bölgesini oluşturan tüm coğrafi güzellikler bu noktadan görülebilmektedir. İzmit Körfezi ve Sapanca Gölü'nü, Kartepeyi oluşturan ormanları bu parkurda rahat izlenebilmektedir. Başlangıç noktası Camidüzü Köyü'dür. Parkur, Hamzadağı manzarası ile yavaş yavaş yükselerek devam eder. Bitim noktası ise Yuvacık Barajı'nın hemen üst kısmıdır. Orman içi toprak araç yolundan oluşan bu parkur kış mevsimi hariç yürünebilir. Parkurda temiz su kaynağı bulunmaktadır. İzmit Körfezi üzerinden gün batımı izlenmesi önerilmektedir (Kocaeli İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2022).

- ***Kayaüstü Yaylası Doğa Yürüyüş Parkuru***

Aksiyon Köyü'nün Karapınar Mahallesi bu parkurun başlangıç noktasıdır. Parkur bitim yeri ise Tepecik Köyü'dür. Orman içinde patika ve toprak araç yolundan oluşan parkurun en ideal mevsimi kış dönemi dışında kalan mevsimlerdir. Parkurda temiz su kaynağı

bulunmaktadır. Kayaüstü Yaylası'nın yaylaya adını veren kayalıklar üzerinden manzara izlenebilir. Kayaüstü Yaylası kamp yapmak içinde ideal bir yerdir (Kessaf, 2022).

- ***Kazandere Doğa Yürüyüş Parkuru***

Aksığın Köyü ile Kazandere Köyü arasında bulunan beton köprü parkurun başlangıç noktasıdır. Kazandere'nin, Yuvacık Barajı su seviyesinin bulunduğu yer bitim noktasıdır. Kazandere'nin bazı yerlerini suda yüzmeden ve şelalelerinden atlamadan geçmek zordur. Bu geçmesi zor alanların dışında kanyondan sapılarak farklı geçişlerde bulunur. Bu inişli ve çıkışlı coğrafyada kanyonlar genelde yukarıdan aşağıya doğru yürünür. Zira Kazandere'nin bazı kısımlarının aşağıdan yukarıya doğru geçmek teknik tırmanış malzemeleri gerektirmektedir. Kazandere parkurunun, sadece yaz aylarında gidilmesi uygundur. Parkurda temiz su kaynağı bulunmaktadır (Kessaf, 2022).

- ***Kungul Dağı Doğa Yürüyüşü Parkuru***

Başiskele sınırları içinde yer alır. Samanlı Dağları'nda yer alan Kungul dağı yürüyüş parkuru, Aytepe mevkiinde bulunan Orman İşletme Müdürlüğü'nden başlar. Ormanlarla kaplı patikalardan yürüyüş yapılır. Parkur üzerinde güzel bir kamp bölgesi olan Eski Yayla'da bulunur. Bu parkur, Samanlı Dağları'nın doruk noktasından biri olan Kungul Dağı'ndan, vadiye doğru sık ve büyük gürgen ağaçları içinden uzun süren inişlerden oluşmaktadır. Kungul Dağı'nın (1.259 m) zirvesinde yer alan meralar dikkat çekici güzelliğindedir. Parkurun bitim noktası Aksiyon Köyü'nün Parsık Mahallesi'dir. Orman içinde toprak araç yolu şeklinde olan bu parkurun en ideal mevsimi kış dönemi dışında kalan mevsimlerdir. Parkurda temiz su kaynağı bulunmaktadır (Başiskele Belediyesi, 2023).

- ***Aytepe Menekşe Yaylası Doğa Yürüyüş Parkuru***

Aytepe Soğukpınar'da yer alan tepe, bu parkurun başlangıç ve bitiş yeridir. Sağlıklı her insanın rahatlıkla yürüyebileceği bir parkurdur. Menekşe Yaylası, Geleneksel Doğu Karadeniz yayla geleneklerine ait izlerini yansıtır ve adını bahar mevsiminde bölgede yetişen menekşe çiçeğinden almaktadır. Yaylanın kuzeyinde yer alan Bayraktepe 1.073 metre yüksekliğindedir. Orman içinde patika ve toprak araç yolundan oluşan parkur, her mevsim yürünebilir ancak en ideal mevsimi kış dönemi dışında kalan mevsimlerdir. Parkurda temiz su kaynağı bulunmaktadır. Menekşe Yaylası ve 200 metre altında yer alan Papaz Çayırı, kamp yapmak için ideal yerlerdir (Başiskele Gezi, 2022).

- ***Sıcakdere Doğa Yürüyüş Parkuru***

Kocaeli'de doğal yürüyüş parkurları arasında geçmesi zor parkurlardan birisi Sıcakdere Kanyonudur. Kanyonlar genellikle yukarıdan aşağıya doğru yürünmektedir. Bahçecik'ten, Menekşe Yaylası'na giden yol üstünde yer alan beton köprü parkurun başlangıç yeridir. Yuvacık Barajı'nda bulunan tarihi kemer köprü parkurun bitiş yeridir. Bu kanyonun suyu Bursa il sınırlarından ortaya çıkar. Sağlıklı, dayanıklı ve deneyimli insanların yürüyebileceği bir parkurdur. Bazı yerlerde gökyüzü görünmez, üşümeden ve ıslanmadan dönülemeyen bir parkurdur. İçerisinde şelale ve gizli gölleri barındırır. Sıcakdere Kanyonu, sadece yaz aylarında yürünebilir. Parkurda temiz su kaynağı bulunmaktadır. Sıcakdere Kanyonu, Beşkayalar Tabiatı Koruma Alanından geçer. Beşkayalar, Sıcakdere ile Soğukdere'nin birleşim noktasındadır. Coğrafi yapının zor olması güvenlik malzemelerinin bulundurulmasını gerektirmektedir. Parkurda birkaç yerde ip ile geçiş yapılmaktadır. Kayıp düşme tehlikesi ve taş düşme tehlikesi de bulunmaktadır (Trekking, 2022).

- ***Soğukdere Doğa Yürüyüş Parkuru***

Soğukdere Kanyonu, Kocaeli'de bulunan doğal yürüyüş parkurları içinde en zor olan parkurlardan birisidir. Bu kanyonun su kaynağı Sakarya ili sınırlarından çıkar. Sağlıklı, dayanıklı ve deneyimli insanların yürüyebileceği bir parkurdur. Aytepe Soğukpınar'da yer alan tepe, parkurun başlangıç yeridir. Yuvacık Barajı'na yakın olan tarihi kemer köprü parkurun bitiş yeridir. Soğukdere Kanyonu'nu, sadece yaz aylarında geçilmesi uygundur. Parkurda temiz su kaynağı bulunmaktadır (Trekking, 2022).

- ***Soğuksu Doğa Yürüyüş Parkuru***

Bahçecik mevkiinde Menekşe Yaylası yönüne giden yolun 5. km'sinde parkur başlar, Soğuksu Mesire Alanı'nda sona erer. Bahçecik, Kocaeli'nin güzel yerleşim alanlarından biridir. Bu bölgenin tarihsel dönemlerde iskan edilmiş olması önemli ve coğrafi konumu eşsizdir. İzmit Körfezi'ni kuş bakışı izleten bu bölgenin sırtlarında yer alan parkur, insanların çok rahat yürüyebileceği uzunlukta ve uygunluktur. Orman içinde toprak araç yoldan oluşan parkur her mevsim yürünebilmektedir. Parkurda su kaynağı bulunmamaktadır. Kişilerin yanında su bulundurması gereklidir. Bu parkur, herhangi bir zorluk içermemektedir (Başiskele Gezi, 2022).

- ***Simonun Sırtı Doğa Yürüyüş Parkuru***

Başiskele içinde yer alan Yuvacık ile Bahçecik mevki arasında yükselen yer, bölge halkı tarafından Simon'un Sırtı şeklinde adlandırılmıştır. Kocaeli de doğal yürüyüş parkurları arasında en güzel manzarası olan parkurlardan biridir. Bahçecik mevkiinden parkura başlamak isteyen kişiler, şehir merkezinden Soğuksu'ya giden yol üstünde yer alan eski Amerikan Koleji'nin arkasından başlangıç yapabilirler. Yuvacık'tan parkura başlamak isteyenler de, mezarlığın bulunduğu mevkiden parkura başlayabilir. Orman içinde toprak araç yolu ve patikalardan oluşan parkurun en ideal mevsimi kış dönemi dışında kalan mevsimlerdir. Parkurda bir yerde temiz su kaynağı bulunmaktadır. Su bulundurmak gereklidir. Simon'un Sırtı parkurunda dik çıkışlar ve inişler bulunur (Doğadakiler, 2022).

- ***Ercuva Yaylası Doğa Yürüyüş Parkuru***

Samanlı Dağları'nın tam sırt bölgesinde, orman içinde toprak araç yolu olan parkur, kolay niteliktedir. Aytepe'de yer alan Orman Kontrol alanından parkur başlar, Samanlı Dağları sırtından İnönü Yaylası'na ulaşır. Bu parkur kış mevsiminde hiçbir şekilde yürünmemelidir. Diğer mevsimlerde çok ideal bir parkurdur. Parkurda su kaynağı bulunmaktadır (Kocaeli İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2022).

- ***Kazandere İnönü Yaylası Doğa Yürüyüş Parkuru***

Samanlı Dağları'nın sırtından geçen ve bazı yerlerde dik çıkışları bulunan orman içinde devam eden uzun bir parkurdur. Kazandere'den İnönü Yaylası'na doğru giden yol orman içinde toprak araç yolundan oluşmaktadır. Kış mevsiminde bu parkur yürünmemeli. Diğer mevsimlerde ideal bir parkurdur. Parkurda su kaynağı bulunur. Parkurun uzunluğu 19 kilometredir (Başiskele Gezi, 2022).

- ***Karapınar İnönü Yaylası Doğa Yürüyüş Parkuru***

Aksığın Köyü mevkiinde yer alan Karapınar Mahallesi'nde parkur başlar, İnönü Yaylası'nda sonlanır. Karapınar'dan Samanlı Dağları sırtlarına ve İnönü Yaylası'na doğru ormanlık içinden, çok büyük gürgen ağaçlarının altından devam eden bir parkurdur. Orman içinde toprak araç yolu olan parkur, kış mevsimi dışında yürümek için çok idealdir. Parkurda su kaynakları bulunmaktadır. Parkur uzunluğu 18 kilometredir (Başiskele Gezi, 2022).

- ***Müflizderesi Doğa Yürüyüş Parkuru***

Tepecik Köyü'nden başlayan parkur, İnönü Yaylası'nda biter. Orman içinde toprak araç yolu olan bu parkur, kolay yürünebilmektedir. Parkurda su kaynağı bulunur. Kış mevsimi dışında diğer mevsimlerde çok ideal bir parkurdur (Başiskele Gezi, 2022).

- ***Parsık Doğa Yürüyüş Parkuru***

Kayaüstü Yaylası manzarası ile büyük gürgen ve komar ağaçları altında, yürünen uzun bir parkurdur. Tepecik veya Kazanderesi'nden bu parkura başlanabilir. Orman içinde araç yolu olan parkur, Kayaüstü Yaylası'ndan geçmektedir. Parkurda su kaynağı bulunmaktadır. Son derece keyifli bir parkurdur. Kış şartlarında yürünmemelidir (Gebze Dağcılık ve Doğa sporları Kulübü, 2022).

- ***Bahçecik Doğa Yürüyüş Parkuru***

Parkurun en uygun başlama yeri Yuvacık Barajı'nın sonunda yer alan tarihi kemer köprüdür. Servetiye Karşı Köyü'nün altından geçen parkur, Menekşe Yaylası'na varan toprak yolla buluşur. Performansı düşük kişiler için uygun başlama yeri; Bahçeciktir. Beşkayalar manzarasının görüldüğü parkur, vahşi doğası ile dikkat çeker. Tüm mevsimlerde yürünebilir. Dik çıkışları olan bir parkurdur. Parkurda su kaynağı bulunmaktadır (Başiskele Kaymakamlığı, 2022).

- ***Çamlıbel Doğa Yürüyüş Parkuru (Derince)***

Eski İstanbul yolunun Çamlıbel mevkiinden (Orman Muhafaza Memurluğu) başlayan parkur, Çınarlıdere'de son bulmaktadır. Manzara güzelliği bakımından ilgi çekicidir. Kocaeli doğal yürüyüş parkurları içerisindeki en uzun parkurdan biridir. Orman içinde toprak araç yoldan meydana gelen parkur her mevsim yürünebilir. Parkurda temiz su kaynağı bulunmaktadır (Kocaeli Dağcılık ve Doğa sporları Kulübü, 2022).

- ***Çenedağı Doğa Yürüyüş Parkuru***

Çenedağı, Kocaeli bölgesinin kuzeyinin en yüksek (646 m) noktasını oluşturur. Kocaeli'de Çenesuyu'nun çıktığı dağın doruğu tüm Körfez'e hakim konumdadır. Bir yanda çam ormanları ile sarılı bir coğrafya, diğer yanda Körfez'in karşı kıyısında (güney yönünde) uzanan Samanlı Dağları bulunur. Derince'den Umuttepe istikametine doğru yeni açılan araç yolu üstünde yer alan su deposu parkurun başlangıç noktasıdır. Buradan çok hafif eğimle ve kısa bir yürüyüşle dağın zirvesine ulaşmak mümkündür. Daha sonra yol Çenesuyu'nun şişelendiği fabrikaya doğru inişlerden oluşur. Orman içi toprak araç

yoldan meydana gelen parkur her mevsim yürünebilmektedir. Parkurda temiz su kaynağı bulunmaktadır (Gebze Dağcılık ve Doğa sporları Kulübü, 2022).

- ***Çınarlidere Doğa Yürüyüş Parkuru***

Derince'nin, Çenesuyu mevkiinde bulunan vadi İsmet Paşa Stadı'nın hemen arka kısmından başlamaktadır. Çınarlidere, çınar ağaçlarının oluşturduğu bir vadidir. Şehrin hemen içinde oluşu önemlidir. Vadi her mevsim farklı güzellikte olması cazibesini arttırmaktadır. Sağlıklı her insanın 4 mevsim çok rahat yürüyebileceği bir parkurdur. Gidiş - dönüş şeklinde dere içinden ve toprak yoldan yürünebilir. Orman içi toprak yoldan ve patikalardan oluşan parkur her mevsim yürünebilir. Parkurda temiz su kaynağı (çeşme) bulunmaktadır (Başiskele Kaymakamlığı, 2022).

- ***Çenedere Doğa Yürüyüş Parkuru***

Çenedağı'na doğru vadi içinden geçerek, her mevsim yürünebilecek bir parkurdur. Çenedağı 645 metre yüksekliği ile Kocaeli Yarımadası'nın en yüksek noktasıdır. Bu yürüyüşün en ideal başlangıç yeri, Çenesuyu şişeleme fabrikasının bulunduğu alandır. Vadi içindeki patikadan Çenedağı'nın zirvesine ulaşan bu parkur, her mevsim yürünebilir. Yürüyüş sırasında su bulundurmak gereklidir (Başiskele Belediyesi, 2022).

- ***Toylar Doğa Yürüyüş Parkuru***

Bu parkurun büyük çoğunluğu çınar ağaçlarının gölgesinden, şırl şırl akan bir derenin kenarından geçmektedir. Çınarlidere şelalesi ile ilgi çekicidir. Toylar Köyü parkurun en uygun başlangıç yeridir. Toylar Köyü'ne, Eski istanbul Yolu'ndan da ulaşılabilir. Dört mevsim yürünebilecek harika bir parkurdur. Parkur içerisinde birkaç yerde su kaynağı bulunmaktadır. Yaz mevsiminde, hafta sonu Çınarlidere'ye piknik için gelen çok sayıda insan vardır (Kocaeli Dağcılık ve Doğa sporları Kulübü, 2022).

- ***Ballıkayalar Doğa Yürüyüşü Parkuru (Gebze)***

Gebze sınırları içinde yer alır. Doğa yürüyüşü ve kaya tırmanışı imkanı veren Ballıkayalar, İstanbul'a yakın olan ve içinde dere olan bir kanyondur. Bu bölgede kamp ve kaya tırmanışı yapılabilmektedir. Dağcılar ve izcilerin antrenman gerçekleştirebildikleri Milli Parktır. İki parkuru mevcuttur. Birincisi kanyonun üstünde ilerlenen genellikle sporcuların tercih ettiği. İkincisi dere boyundan gidilen parkurdur. Milli parklara ait bir tesis bulunur.

Gebze ilçesi sınırları içerisinde bulunan Ballıkayalar'ın, 1847 hektarlık alanı 06.09.1995 tarihinde Tabiat Parkı olarak tescil edilmiştir. Dağcılık sporu bakımından hem yapısı hem de insan yerleşim bölgesine yakınlığı sebebiyle tercih edilmektedir. Bu parkurun en ideal başlangıç yeri olarak, eski İstanbul karayolu üzerinde bulunan Denizli Köyü'dür. Parkurun 2 km'lik kısmı kanyon içinden geçer. Bütün mevsimlerde yürünebilir. Parkurda su kaynağı bulunmamaktadır. Su bulundurmak gereklidir (Kocaeli İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2022).

- ***Büyükdere Vadisi Doğa Yürüyüş Parkuru***

Gebze sınırları içerisinde Ballıkayalar ismi ile iki yer bulunmaktadır. Bunlardan biri Tavşanlı Köyü yakınlarında bulunan tabiat parkı, diğeri ise Tepemanayır Köyü yakınlarında parkurun geçtiği Büyükdere Vadisi içerisinde bulunmakatdır. Bu parkur, Duraklı Köyü'nde başlayıp Büyükdere'nin akışı yönünde devam eder. Tepemayır Köyü'nde sona ermektedir. Parkurun hemen hemen tamamı kanyon içerisinden geçer. Parkur, her mevsim yürünebilir ancak en uygun yürüme mevsimi kış dışında kalan mevsimlerdir. Parkur boyunca su kaynağı bulunmamaktadır. Su bulundurmak gereklidir. Sağlıklı her bireyin kolay yürüyebileceği bir parkurdur (Gebze Dağcılık ve Doğa sporları Kulübü, 2022).

- ***Ambargölü Deresi Doğa Yürüyüş Parkuru***

Gebze ile Körfez ilçelerinin sınırını oluşturan bu bölge derin olmayan kanyon oluşumlarına sahiptir. Bu bölgede toplanan tüm sular, İstanbul'un Ağva Beldesi yakınlarından Karadeniz'e dökülür. Bu parkur, Elbizli Köyü'nün aşağı kısmından (dere yönünde) başlayıp dönerek Ambargölü Deresi içerisinden Duraklı Köyü'nün bir mahallesi olan Eleşli'de sona ermektedir. Parkurun 3 km'lik kısmı kanyon içerisinden geçer. Parkur, her mevsim yürünebilir ancak en uygun yürüme mevsimi kış dışında kalan mevsimlerdir. Parkurda su kaynağı bulunmamaktadır. Su bulundurmak gereklidir. Sağlıklı her bireyin kolay yürüyebileceği bir parkurdur. Bazı bölümleri kanyon içerisinden geçtiği için dikkat edilmesi gerekmektedir (Trekking, 2022).

- ***Demirciler Doğa Yürüyüş Parkuru***

19. yüzyıl Osmanlı mimarisinin en başarılı örneği Demirciler Konağı'nı parkur öncesi görmek mümkündür. Demirciler Köyü, bu parkurun ideal başlangıç yeridir. Her mevsim yürünebilen parkurda patikalar bulunmaktadır. Parkurun bir kısmı kanyon içinden geçmektedir. Su bulundurmak gerekir. Demirciler doğa yürüyüş parkuru, Ballıkayalar Tabiat Parkı'nın içerisinde son bulur (Kocaeli Dağcılık ve Doğa sporları Kulübü, 2022).

- ***Mollafenari Doğa Yürüyüş Parkuru***

Ballıkayalar Tabiatı Koruma Alanı'na giden vadi üzerinde yer alan, dört mevsim yürünebilen, zorluğu olmayan bir parkurdur. Mollafenari Köyü, bu parkurun ideal başlangıç yeridir. Patikalara bulunan parkurun, bir kısmı kanyon içinden geçer. Yürüyüş esnasında su bulundurmak gerekir. Mollafenari Yürüyüş Parkuru, Ballıkayalar Tabiat Parkı'nın içerisinde sona ermektedir (Kocaeli İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2022).

- ***Tepecik Doğa Yürüyüş Parkuru***

Kayalitepe'nin doruklarına gidiş-dönüş şeklinde, her mevsim kolay yürünebilecek bir parkurdur. Bu parkurun başlangıç yeri Tepecik Köyü'dür. Mutlaka su bulundurmak gerekir. Dört mevsim yürünebilecek yapısı ve manzara güzelliği ile dikkat çekmektedir (Gebze Dağcılık ve Doğa sporları Kulübü, 2022).

- ***Çerkefli Doğa Yürüyüş Parkuru***

Çerkeşli Köyü'nden, Kayalitepe'nin zirvesine giden parkurdur. Her mevsim kolay yürünebilecek bu parkur, dik çıkışlar ve inişlerden oluşur. Çerkeşli Köyü, bu parkurun başlangıç noktasıdır. Patika niteliğindeki bu parkurda, su bulundurmak gerekmektedir (Kocaeli İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2023).

- ***Kayalitepe Doğa Yürüyüş Parkuru***

Çerkeşli Köyü'nden, Kayalitepe'nin zirvesine giden bu parkur; Kocaeli Doğal Yürüyüş parkurlarının en uzun olanıdır. Mesafenin uzunluğunun yanında, dik çıkış ve iniş dikkate alınmalıdır. Çerkeşli Köyü, bu parkurun başlangıç noktasıdır. Patika niteliğindeki bu parkur, her mevsim yürünebilir. Yürüyüş sırasında su bulundurmak gerekmektedir (Kocaeli İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2023).

- ***Yaka Köyü Doğa Yürüyüş Parkuru***

Yağcılar Köyü'nden başlayarak, Yaka Köyü'ne kadar patikalardan oluşan bu parkur, her mevsim yürünebilir. Yağcılar Köyü, bu parkurun en ideal başlangıç noktasıdır. Yürüyüş sırasında su bulundurmak gerekir. Parkur, İstanbul'a bağlı Yaka Köyü sınırında sona ermektedir (Gebze Dağcılık ve Doğa sporları Kulübü, 2022).

- ***Denizli Göleti Doğa Yürüyüş Parkuru***

Yağcılar Köyü'nden, Denizli Göleti'ne, tepelerin sırtlarından giden patikalardan oluşan ve dört mevsim yürünebilecek bir parkurdur. Yağcılar Köyü, bu parkurun en ideal başlangıç noktasıdır. Mutlaka su bulundurmak gerekmektedir. Bu parkur, herkesin kolaylıkla yürüyebileceği niteliktedir. Göl çevresi de, yürümek için idealdir (Kocaeli İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2022).

- ***Nüzhetiye Doğa Yürüyüş Parkuru (Gölcük)***

Nüzhetiye Köyü, Gölcük ilçesi sınırları içerisinde yer alır. Parkurun başlangıç noktasına köy meydanındaki caminin sağından sapılarak ulaşılır. Parkurun tamamına yakını dere içinden geçmektedir. Her mevsim yürünebilir. Parkurda su kaynağı bulunmamaktadır. Su bulundurmak gereklidir. Kısa bir parkurdur. Parkur içinde Nüzhetiye Şelalesi yer alır. Parkurda dikkat edilmesi gereken husus; ıslak taşların üzerine basıldığında kayma tehlikesi olmasıdır. Parkurun başlangıç noktasında kır lokantası yer alır. Nüzhetiye Köyü (eski adı Döşeme), 93 Harbi'nde Doğu Karadeniz ve Kafkasya'dan göçen ailelerin yerleşim alanıdır. Doğu Karadeniz mimari yapısını günümüze kadar korumayı başarmıştır (Gölcük Şelale, 2023).

- ***Saraylı Köyü Yukarı Değirmendere Doğa Yürüyüş Parkuru***

Saraylı Köyü, kültürel miras evleri, Osmanlı Dönemi'nden kalma mezarlığı ve çavuş üzümü ile ilgi çekici bir yerleşim alanıdır. Bu parkurda tarihi bir köyün içerisinden Samanlı Dağları'nda ve Değirmendere Vadisi içinden yürünmektedir. Saraylı Köyü, Gölcük ilçesi sınırları içerisinde yer alır. Parkurun başlangıcı köy meydanında bulunan camidir. Yukarı Değirmendere'de sona erer. Parkurun bir kısmı orman içi toprak yol, bir kısmıda patikalardan oluşur. Kış mevsimi dışında kalan mevsimlerde rahat yürünebilir. Parkurda temiz su kaynağı bulunmaktadır. Parkurun kısa bir bölümü dik çıkış şeklindedir (Kocaeli İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2023).

- ***Ulaşlı Doğa Yürüyüş Parkuru***

Yüksek tepeleri aşarak, İzmit Körfezi'ne kuş bakışı görmek isteyen, uzun yürüyüşçüler için uygun bir parkurdur. Bu parkura başlamak için en uygun mevkii Senaiye Köyüdür. Parkurun uzunluğu ve ormanlık bir araziden geçmesi kış mevsimi dışında olan zamanları uygun kılmaktadır. Parkurun çeşitli yerlerinde su kaynakları bulunur ancak yedek su bulundurmamak gerekir. Parkur içinde yer alan işaretler iyi takip edilmeli. Senaiye Köyü'nün diğer adı Başkiraz'dır (Gebze Dağcılık ve Doğa sporları Kulübü, 2022).

- ***Ulaşlı Halidere Doğa Yürüyüş Parkuru***

Saklıgöl'den başlayan parkur, tepelerin sırtından geçerek Halidere'ye ulaşır. Dört mevsim yürünebilir, zorluğu olmayan bir parkurdur. Ulaşlı Beldesi'nde bulunan Saklıgöl'den başlayan parkur vadi içerisinde başlayıp denize paralel olarak giderek, Halidere'ye inen vadi içerisine ulaşmaktadır. Her zaman bir miktar su bulundurulmalı (Gebze Dağcılık ve Doğa sporları Kulübü, 2022).

- ***Paşasuyu Doğa Yürüyüş Parkuru (İzmit)***

Kocaeli de en ilgi çekici parkurlardan biri Paşasuyu parkurudur. Bir kısmı dere içinde patikalardan, bir kısmı da Roma Dönemi'nde yapılan ve günümüzde hala kullanılan su kanalları kenarından geçer. Suyun geçtiği vadideki şelaleler gerçekten görülmeye değer niteliktedir. Yaz mevsiminin yakıcı sıcaklığında havuzu andıran göletlerinde yüzme imkanı vardır. İzmit'ten Kandıra'ya giden yolun 3. km'sinde bulunan Hacıoğlu Köyü'nün içerisinden başlayan parkur, daire çizerek aynı noktada biter. Her mevsim yürünebilse de en uygun dönem kış mevsimi dışında kalan mevsimlerdir. Parkurda temiz su kaynağı bulunmaktadır (Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Doğa Yürüyüş Parkurları, 2010).

- ***Taşoluk Vadisi Doğa Yürüyüş Parkuru***

Akmeşe bölgesine bağlı Kadriye Köyü'nden başlar. Karagöllü Deresi içerisinden devam edip Taşoluk Piknik Alanı'nda sona erer. Vadi içerisinde hangi dönemde yapıldığı bilinmeyen tarihi değirmenler ve su bentleri bulunmaktadır. Çok ilginç bir coğrafyaya sahip bu vadi, kolay yürünebilir bir parkurdur. Vadi içinden dere kenarlarındaki patikalardan oluşan parkur her mevsim yürünebilir. Parkurda temiz su kaynağı bulunmaktadır (Gebze Dağcılık ve Doğa sporları Kulübü, 2022).

- ***Babadağ Doğa Yürüyüş Parkuru (Kandıra)***

Parkur, 1234-1328 yılları arasında yaşayan Kocaeli fatihi Akçakoca Bey'in anıtının yer aldığı Babadağ mevkiinden başlamaktadır. Akçakoca Bey, çadırının kurulduğu bu tepede, bir akın sırasında vefat etmiş ve bu tepeye gömülmüştür. Bu anıt 1974 yılında yenilenerek ziyarete açılmıştır. Karadeniz'e ve Sarısu'ya paralel giderek sırt üzerinden geçerek Sarısu Koyu'na kadar devam eder. Parkurun büyük kısmı orman içi patikalardan oluşmaktadır. Dört mevsim yürünebilir. Parkurda temiz su kaynağı bir yere bulunur. Yürüyüş sırasında su bulundurmak gereklidir. Parkurun bitim noktası Sarısu Deresi'nin Karadeniz'e döküldüğü Sarısu Koyu'dur. Buradan Ağva'ya kadar olan mevkii geyik ve karaca koruma bölgesidir (Gebze Dağcılık ve Doğa sporları Kulübü, 2022).

- ***Beylerbeyi Bağıranlı Doğa Yürüyüş Parkuru***

Dört mevsim yürümeye elverişli yapısı ve yaz yürüyüşlerinde denize girme imkanı ile çok ideal bir parkurdur. Beylerbeyi, Osmanlı - Rus Savaşı (93 Harbi) sebebi ile Doğu Karadeniz'den göçmek zorunda kalan halkların kurduğu bir köydür. Beylerbeyi Köyü'nden başlayan parkur Karadeniz'de (Bağıranlı Koyu) sona erer. Parkurun büyük kısmı orman içi araç yolundan ve patikalardan oluşmaktadır. Her mevsim yürünebilir. Parkurda temiz su kaynağı bulunmamaktadır. Yürüyüşlerde su bulundurmak gereklidir. Beylerbeyi Köyü, Kandıra'ya 15 km mesafede yer alır. Kandıra-Ağva yolu üzerinden Çerçili yolu sapağından ulaşım sağlanabilir (Gebze Dağcılık ve Doğa sporları Kulübü, 2022).

- ***Seyrek Doğa Yürüyüş Parkuru***

Kocaeli'nin Kandıra (Karadeniz) sahilleri ilginç kaya oluşumları, küçük koyları ve ormanları ile gezilip görülmesi gereken yerlerdir. Kerpe Koyu'ndan başlayan parkur, Karadeniz kıyısından Seyrek Koyu'na devam eder. Parkurun büyük kısmı orman içi toprak araç yoldan oluşmaktadır. Her mevsim yürünebilir. Parkurda temiz su kaynağı bulunmamaktadır. Yürüyüşlerde su bulundurmak gereklidir. Parkurun bitim noktasına yakın bölümde, Sarısu Deresi'nden Ağva'ya kadar olan kısım karaca ve geyik koruma bölgesidir. Seyrek Koyu'nda antik dönemin izleri kale kalıntıları bulunmaktadır (Gebze Dağcılık ve Doğa sporları Kulübü, 2022).

- ***Kurtyeri Kefken Doğa Yürüyüş Parkuru***

Yürünmesi gayet kolay olan ve dört mevsim yürünebilen güzel bir parkurdur. Kurtyeri Köyü'nden Kefken'e ulaşan keyifli bir parkurdur. Orman içi alanlardan oluşan bir parkur. Su bulundurmak gerekli. Kefken'den Kurtyeri'ne yürüyüp, tekrar geri dönüş yaparak yürüyüş mesafesi uzatılabilir (Gebze Dağcılık ve Doğa sporları Kulübü, 2022).

- ***Kerpe Doğa Yürüyüş Parkuru***

Her kesimden yürüyüşçünün dört mevsim yürüyebileceği kolay ve güzel bir parkurdur. Kurtyeri Köyü'nden Kerpe'ye ulaşır. Orman içi alanlardan oluşan bir parkur. Su bulundurmak gereklidir (Gebze Dağcılık ve Doğa sporları Kulübü, 2022).

- ***Dalca Sarnıçlar Barajı Doğa Yürüyüş Parkuru***

Her mevsim yürünebilecek bu parkurun, hiçbir zorluğu yoktur. Gidiş-dönüş yapılarak yürüyüş mesafesi uzatılabilir. Dalca Köyü'nden Sarnıçlar Barajı'na doğru giden çok kolay ve keyifli bir parkurdur. Yürüyüş sırasında su bulundurmak gerekir. Beyce Köyü'ne doğru yürüyüş mesafesi artırılabilir (Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Doğa Yürüyüş Parkurları, 2010).

- ***Beyce Doğa Yürüyüş Parkuru***

Her mevsim yürünebilecek bu parkur, hiçbir zorluğuyoktur. Gidiş-dönüş yapılarak yürüyüş mesafesi uzatılabilir. Beyce Köyü'nden Sarnıçlar Barajı'na doğru giden kolay ve keyifli bir parkurdur. Yürüyüş sırasında su bulundurmak gerekir. Dalca Köyü'ne doğru yürüyüş mesafesi artırılabilir. Bu şekilde 11 kilometrelik mesafeye çıkarılmış olur (Gebze Dağcılık ve Doğa sporları Kulübü, 2022).

- ***Akçaova- Çelebi Köyü Doğa Yürüyüş Parkuru***

Her mevsim yürünebilecek bir parkurdur. Çok kolay yapısı ile her kesimden pek çok yürüyüşçü tarafından tercih edilebilir. Bu parkur, Akçaova'dan Çelebi Köyü'ne doğru giden bir parkur. Akçaova, Kandıra-Ağva yolu üzerinde bulunuyor. Mutlaka su bulundurmak gerekir. Çelebi Köyü istanbul sınırları içerisinde bulunuyor(Kocaeli Büyükşehir blediyesi Doğa Yürüyüş Parkurları, 2010).

- ***Çelebi Köyü Doğa Yürüyüş Parkuru***

Patika niteliğindeki bu parkur her mevsim yürünebilir. Kolay olması nedeniyle her kesimden pek çok yürüyüşçü tarafından ilgi çekmekteir. Bu parkurun başlangıç yeri Yağcılar Köyü dür. Yağcılar'a, Kandıra-Ağva yolu üzerinden ulaşım sağlanabilir. Mutlaka su bulundurmak gereklidir. Çelebi Köyü İstanbul sınırları içerisinde bulunmaktadır (Gebze Dağcılık ve Doğa sporları Kulübü, 2022).

- ***Bağıranlı- Pınarlı Köyü Doğa Yürüyüş Parkuru***

Karadeniz'e paralel oluşturduğumuz bu parkur her mevsim sıkıntı yaşamadan yürünebilir. İlginç ve büyümlü kıyı oluşumları, büyümlü günbatımları ve küçük koyları ile ilgi çekicidir. Parkurun büyük çoğunluğu Karadeniz'e paralel devam eder. Mutlaka su bulundurmak gerekir (Gebze Dağcılık ve Doğa sporları Kulübü, 2022).

- ***Hacımazlı- Bağıranlı Doğa Yürüyüş Parkuru***

Hacımazlı'dan, Bağıranlı'ya yani Karadeniz'e doğru küçük tepeler üstünden devam eden bu parkur her mevsim yürünebilir. Hacımazlı, bu parkurun en ideal başlangıç yeridir. Mutlaka su bulundurmak gerekir. Yaz yürüyüşlerinde yüzmek için ideal bir parkur (Koaeli İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2022).

- ***Akçat- Avcıköy Doğa Yürüyüş Parkuru (Karamürsel)***

Karamürsel'in, İzmit Körfezi'ne bakan sırtından, İzmit Gölü'ne bakan sırtlarına kadar olan vadi içerisinde, doğa yürüyüşleri açısından eşsiz bir coğrafya bulunur. Bu vadi coğrafi konumu dışında, kültürel ve arkeolojik öneme de sahiptir. Akçat bölgesinden başlayan parkur meyve ve sebze bahçeleri arasından geçerek Avcıköy'de sona erer. Tarım arazileri arasından geçen parkur dört mevsim yürünebilir. En uygun mevsim kış dönemi dışında kalan mevsimlerdir. Parkurda temiz su kaynağı bulunmaktadır (Gebze Dağcılık ve Doğa sporları Kulübü, 2022).

- ***Senaiye- Avcıdere- Avcı Köy Doğa Yürüyüş Parkuru***

Karamürsel'in körfezi gören dağ silsilesinin arka kısmında, vadi içinde bulunan tüm su kaynakları Yalakdere'ye akar. Avcıdere, bu kaynaklar içerisinde en güçlü olanı konumundadır. Senaiye (Başkiraz) Köyü'nden başlayan bu parkur vadi içinden ve küçük su kaynaklarının kenarından önce Avcıdere'ye buradan da Avcıköy'e ulaşır. Bu parkurun büyük bölümü patikalardan oluşur, bir kısmı da dere içinden geçer. Dere içinden yürümek istemeyenler, Avcıköy'e giden karayolunun hemen kenarına paralel uzanan patikayı

tercih edebilir. Parkurda temiz su kaynağı bulunmaktadır. Avcıdere, Yalakdere'yi besleyen kaynaklardan biridir. Küçük şelaleleri ile ilgi çekicidir (Gebze Dağcılık ve Doğa sporları Kulübü, 2022).

- ***Dağtarla Doğa Yürüyüş Parkuru***

Akçat bölgesinden başlayan bu parkur, Dağtarla, Büyükdüz ve Küçükdüz kısımlarını takip ederek Avcıköy'e ulaşır. Tarım arazileri ve küçük otlaklar arasından geçer. Patika yollardan kış mevsimi hariç rahat yürünebilen bir parkurdur. Parkurda yalnız bir yerde temiz su kaynağı bulunmaktadır. Su bulundurmak gerekir (Gebze Dağcılık ve Doğa sporları Kulübü, 2022).

- ***Avcıdere- Gürgenlik Doğa Yürüyüş Parkuru***

Avcıdere Vadisi'nden yükselerek Gürgenlik Mesire Alanı'na ulaşan parkur patikalardan oluşur. Gürgenlik Mesire Alanı kamp kurmak için uygun bir yerdir. Karamürsel'de yer alan tüm parkurlar her mevsim yürünebilir. İlçenin iklim yapısı Akdeniz iklim tipinin karakteristik özelliklerini taşır. Bu parkurun en güzel manzarası Avcıdere Vadisi. Parkurda yalnız bir yerde temiz su kaynağı bulunmaktadır. Su bulundurmak gerekir. Parkurun en temel özelliği çıkışlardan oluşmasıdır. Bu yüzden baton kullanılmalı (Gebze Dağcılık ve Doğa sporları Kulübü, 2022).

- ***Kadriye Doğa Yürüyüş Parkuru***

Bu parkur, Karamürsel'in İznik Gölü'nü kuş bakışı gören sırtlarında yer alan Kadriye Köyü'nün içinden başlar. Parkurun bir kısmı patikalardan diğer kısımda dere içerisinden geçer. Bu parkur için en ideal yürüyüş şekli Kadriye Köyü'nden Avcıköy yönüne doğru olmalıdır. Ayrıca her mevsim yürünebilir. Parkurda temiz su kaynağı bulunmaktadır. Parkurun bir kısmı dere içinden geçmesi nedeniyle kış mevsiminde bu konu düşünülerek parkura girmekte yarar var (Kocaeli İl Kültür ve turizm Müdürlüğü, 2022).

- ***Pazarköy- Başdeğirmen Doğa Yürüyüş Parkuru***

Karamürsel, sırtını Samanlı Dağları'na yaslamış bir yerleşim yeridir. Bu sırtın arka bölümünden, İznik Gölü çukurluğuna kadar olan kısım içinde yer alan vadi tam anlamıyla saklı bir cennettir. Bu bölümdeki tüm sular Yalakdere'de toplanır, buradan Marmara'ya dökülür. Karamürsel'e bağlı Pazarköy içerisinden başlayan parkur, Başdeğirmen mevkiinde sona erer. Orman içi toprak araç yolu ve patikalardan oluşan parkur her

mevsim yürünebilir. Parkurda su kaynağı bulunmamaktadır. Su bulundurmak gereklidir (Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Doğa Yürüyüş Parkurları, 2010).

- ***Fulacık Doğa Yürüyüş Parkuru***

Manzara güzelliği bakımından Kocaeli'nin en güzel doğa yürüyüş parkurlarından birisi olan bu parkur, eski Fulacık - Avcıköy yolundan geçer. Parkur üstünde yer alan Karadüz Mevkii kamp yapmak için uygun bir yerdir. Bu parkur, Fulacık Köyü'nden başlayıp tepelerin sırtından devam ederek Avcıköy de sona erer. Tepelerin sırtından geçen patika yollarda her mevsim yürünebilecek bir parkurdur. Parkurda temiz su kaynağı bulunmaktadır. İzmit Körfezi ve İzmit Gölü manzaralarına sahip bu parkur, kolay yürünebilir (Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Doğa Yürüyüş Parkurları, 2010).

- ***Karapınar- İhsaniye Doğa Yürüyüş Parkuru***

Karapınar'dan İhsaniye doğru giden parkur, hiçbir zorluk içermeyen yapısı ile herkesimden yürüyüşçüye uygundur. Bu parkurun başlangıç yeri Karapınar Köyü'dür. Parkurun tamamı patikalardan oluşuyor ve her mevsim yürünebilir. Su bulundurmak gerekir. Hiçbir zorluğu olmayan, keyifli bir parkurdur. Gidiş-dönüş yaparak yürüyüş mesafesi uzatılabilir (Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Doğa Yürüyüş Parkurları, 2010).

- ***Hayriye Doğa Yürüyüş Parkuru***

Bu parkurun başlangıç yeri Karapınar Köyü'dür. Parkurun tamamı patikalardan oluşuyor ve her mevsim yürünebilir. Su bulundurmak gerekir. Manzarası ve güzelliği açısından ilgi çekicidir. Gidiş-dönüş yaparak yürüyüş mesafesi uzatılabilir. Parkurun bitim noktası 93 Harbi sırasında Bosna'dan gelen Boşnakların oluşturduğu Hayriye Köyü'dür (Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Doğa Yürüyüş Parkurları, 2010).

- ***Fulacık- Çamdibi Doğa Yürüyüş Parkuru***

Bu parkur, Fulacık Köyü'nden Çamdibi Köyü'ne doğru inişli ve çıkışlı olarak devam eder. Parkurun başlangıç yeri Fulacık Köyü'dür. Her mevsim yürünebilir. Parkurda su kaynağı bulunmaktadır (Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Doğa Yürüyüş Parkurları, 2010).

- ***Tahtalı Doğa Yürüyüş Parkuru***

Bu parkurun başlangıç yeri Tahtalı Köyü'dür. Parkur, köyün içinden başlar. Her mevsim yürünebilir. Özellikle köyün içinden Avcıdere'ye inen patika çok keyiflidir. Yol üzerinde içilebilir su kaynağı bulunsa da su bulundurmakta yarar var. Tahtalı Köyü'nün bulunduğu

yerden, hem İznik Gölü, hem de İzmit Körfezi manzarasını görmek mümkündür (Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Doğa Yürüyüş Parkurları, 2010).

- ***Safiye- Başdeğirmen Doğa Yürüyüş Parkuru***

Safiye Köyü'nün hemen içinde başlayan parkur Suludere'ye paralel patiklarla devam eder. Büyük bölümü patikalardan oluşan parkur, her mevsim yürünebilir. Parkur boyunca hiçbir yerde su kaynağı yok. Bu yüzden su bulundurmakta yarar var. Bu parkur iki derenin birleşim noktasında biter. Parkurun bitiş noktasında harika bir kamp tesisi yer alır (Kocaeli İl Kültür ve turizm Müdürlüğü, 2022).

- ***Başdeğirmen Doğa Yürüyüş Parkuru***

Başdeğirmen mevki; Karamürsel ilçesi, Karapınar Köyü'nde yer alır. Karamürsel Jandarma Komutanlığı'nın karşısından hareket ederek Karapınar yolu takip edildiğinde 8 km sonra bu bölgeye ulaşılmaktadır. Başdeğirmen Mesire Alanı yeşillikler ve çınarların çevrelediği ve dere kenarında devam eden yürüyüş yollarına sahiptir. Bu mevkiide 2021 yılında yapılan İhsaniye Barajı eşsiz bir manzara sunmaktadır (Orman Genel Müdürlüğü, 2022).

- ***Ayvaşatepe Doğa Yürüyüş Parkuru***

İzmit Körfezi ve İznik Gölü manzarası için uygun bir parkurdur. Kocaeli Doğal Yürüyüş Parkurları içerisinde en ilginç parkurlardan birisi de Ayvaşatepe parkurudur. Senaiye Köyü'nde başlayan parkur, 1.119 metrelik zirveye ulaştıktan sonra tekrar başladığı yere geri döner. Birkaç yerde su kaynağı olmasına karşın yedek su bulundurmakta yarar var. Dik çıkış ve inişlerden oluşan bu parkurda baton kullanmak gereklidir (Kocaeli İl Kültür ve turizm Müdürlüğü, 2022).

- ***Kadriye Doğa Yürüyüş Parkuru***

Samanlı Dağları sırtından, dereye paralel, dört mevsimi ayrı güze İzmit Körfezi ile İznik Gölü arasında doğada yürüyüş sporunun en ideal parkurlarındandır. Bu parkurun en ideal yürüyüş zamanı tüm mevsimlerdir. Birkaç yerde su kaynağı olmasına rağmen yedek su bulundurmakta yarar var (Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Doğa Yürüyüş Parkurları, 2010).

- ***Senaiye- Suludere Doğa Yürüyüş Parkuru***

Senayi Köyü'nden Suludere'ye bir tepeyi aşan bu parkur dört mevsim yürünebilir. Patika niteliğindeki parkur, donanımlı yürüyüşçüler için kış mevsiminde bile yürünebilir. Birkaç yerde su kaynağı var ama yedek su bulundurulmalı (Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Doğa Yürüyüş Parkurları, 2010).

- ***Senaiye Doğa Yürüyüş Parkuru***

İki köyü, iki farklı coğrafyay ve kültürü birleştiren bu katır yolu; dört mevsim farklı güzellikler sunmaktadır. Bu yol aynı zamanda Senaiye ile Akçat arasındaki eski katır yolu olarakta bilinmektedir. Eskiden katır yolu olarak kullanılan bu parkur dört mevsim yürünebilir. Ancak kış şartları dikkate alınmalıdır. Her iki köyde çeşme vardır. Su bu köylerde alınmalı (Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Doğa Yürüyüş Parkurları, 2010).

- ***Fulacık- Valideköprü Doğa Yürüyüş Parkuru***

Fulacık'tan Valideköprü'ye, dört mevsim yürünebilen zorluğu olmayan bir parkurdur. Birkaç yerde su kaynağı var ama yedek su bulundurulmalı. Bu parkur kısa gelirse, tekrar başlangıç yerine yürünebilir (Kocaeli İl Kültür ve turizm Müdürlüğü, 2022).

- ***Çavuşoğlu Yaylası Doğa Yürüyüş Parkuru (Kartepe)***

Kocaeli doğal yürüyüş parkurları içinde en uzun parkurlardan birisi olan bu parkur, coğrafyasının güzelliği ile ön plandadır. İnönü Yaylası bu parkurun başlangıç noktasıdır. Nedeni İnönü Yaylası'ndan Serindere'ye kadar çok hafif eğim ile parkurun sürmesidir. Orman içi toprak araç yoldan oluşan parkurda kış mevsimi dışında kalan mevsimlerde yürünebilir. Parkurda temiz su kaynağı bulunmaktadır. Bu parkur, teknik olarak zorluğu olmayan ancak uzun olması nedeniyle dikkate edilmesi gereken bir parkurdur. Yine uzun olması sebebi ile çok erken saatlerde yola çıkılması daha uygundur (Gebze Dağcılık ve Doğa Sporları Kulübü, 2023).

- ***Kız Kalesi Doğa Yürüyüş Parkuru***

Kocaeli'de doğal yürüyüş parkurları içerisinde yine manzarası ile öne çıkan bir parkurdur. Samanlı Dağları üstünde kurulan kaleye yapılan yolculuktur. Bu parkurun başlangıç yeri Serindere Vadisi içerisinde bulunan kır gazinoların bulunduğu alandır. Buradan parkur yükselerek Kızkalesi'nin yer aldığı noktaya ve patika yol ile Müfliz Deresi'nden geçerek yine başlangıç noktasına ulaşır. Patika yollardan oluşan parkur, kış mevsimi dışında kalan

her mevsim rahat yürünebilir. Parkurda temiz su kaynağı bulunmaktadır. Kızkalesi'nin üç yanı uçurumdur (Kessaf, 2023).

- ***Serindere Doğa Yürüyüş Parkuru***

Serindere, Yuvacık Barajı ana kaynaklarından biridir. Samanlı Dağları'ndan ortaya çıkan bir çok su kaynağından beslenen dere, doğa yürüyüş sporu için uygun bir alandır. Bu parkurun en uygun başlangıç yeri, Örnekköy'ün altında bulunan beton köprü'nün bulunduğu alandır. Vadi içinden patikalardan oluşan bu parkur derenin iki yanından da her mevsim yürünebilir. Parkurda temiz su kaynağı bulunmaktadır. Yürünmesi son derece kolay bir parkurdur (Sosyete Karadeniz, 2022).

- ***Sultaniye Doğa Yürüyüş Parkuru***

Sultaniye Köyü, Samanlı Dağları'nın eteklerinde bulunan 93 Harbi'nde Doğu Karadeniz'den göçen halkların kurduğu bir yerleşim alanıdır. Kartepe'ye bağlı Sultaniye Köyü, Samanlı Dağları'nın içlerine kadar girmiş bir konumdadır. Köyün hemen alt kısmından başlayan parkur yine Kartepe'ye bağlı Örnekköy'de sona erer. Orman içi toprak araç yoldan oluşan parkur her mevsim yürünebilir, en uygun dönem kış dönemi dışında kalan mevsimlerdir. Parkurda temiz su kaynağı bulunmaktadır (Kocaeli İl Kültür ve turizm Müdürlüğü, 2022).

- ***Altıoluk Doğa Yürüyüş Parkuru***

Kartepe'nin zirvesine yakın bir yerden başlayan parkur, Altıoluk Yaylası'ndan sonra Sakarya'nın Pamukova ilçesi sınırlarında bulunan Eski Yayla'da (Öküzyatağı) sona ermektedir. Orman içi toprak yoldan oluşan parkur her mevsim yürünebilir en uygun zaman yaz mevsimidir. Parkurda temiz su kaynağı bulunmaktadır. Bu parkur, Kocaeli doğa yürüyüş parkurları içerisinde en yüksekten geçen iki parkurdan biridir. Ortalama 1.350 metre yükseklikten geçer (Kocaeli İl Kültür ve turizm Müdürlüğü, 2022).

- ***Kuzuyayla Doğa Yürüyüş Parkuru***

Kartepe, Samanlı Dağları ve Kocaeli bölgesinin en yüksek (1.602 m) noktasıdır. Zirve noktasından Bursa Uludağ'ı ve tüm Samanlı yamaçlarını gözlemlemek, İzmit Körfezi ve Sapanca Gölü'nü kuş bakışı izleme imkanı verir. Kartepe'de zirve noktasının hemen altında bulunan Kuzuyayla'dan başlayan parkur, Hacı Yakup Çayırı'nı geçtikten sonra Kartepe'nin zirvesine ulaşır. Zirveden başka bir yolla tekrar Kuzuyayla'ya doğru daire

oluşturur. Parkurun bir kısmı orman içi toprak yoldan, bir kısmı da patikalardan oluşan parkur üç mevsim (kış hariç) yürünebilir. Parkurda temiz su kaynağı bulunmaktadır. Kocaeli doğa yürüyüş parkurları içinde en yüksekten geçen parkurdur (Gebze Dağcılık ve Doğa Sporları Kulübü, 2023).

- ***Davalıkıran Doğa Yürüyüş Parkuru***

Sapanca Gölü manzaralı bu yürüyüş parkuru meyve bağları arasından geçmektedir. Bu parkurun başlangıç noktası Avluburun Köyü'nün hemen çıkışında yer alan bölgedir. Bitim noktası ise Eşme bölgesi. Orman içi toprak yoldan oluşan parkur her mevsim yürünebilir. Parkurda su kaynağı bulunmamaktadır. Su bulundurmak gereklidir. Avluburun'dan Eşme bölgesine ulaşan üç parkurun (Davalıkıran, Yankilise, Karabayır) başlangıç noktaları aynıdır (Gebze Dağcılık ve Doğa Sporları Kulübü, 2023).

- ***Yankilise Doğa Yürüyüş Parkuru***

Bu parkurun başlangıç noktası Avluburun Köyü'nün hemen çıkışında yer alan bölge. Bitim noktası ise Eşme bölgesi. Orman içi toprak yoldan oluşan parkur her mevsim yürünebilir. Parkurda su kaynağı bulunmamaktadır. Su bulundurmak gereklidir (Kocaeli İl Kültür ve turizm Müdürlüğü, 2022).

- ***Karabayır Doğa Yürüyüş Parkuru***

Parkurun başlangıç noktası Avluburun Köyü'nün hemen çıkışıdır. Bitim noktası ise Eşme olarak isimlendirilen bölgenin ilk yerleşim alanıdır. Orman içi toprak yoldan oluşan parkur her mevsim yürünebilir. Parkurda su kaynağı bulunmamaktadır. Su bulundurmak gereklidir (Gebze Dağcılık ve Doğa Sporları Kulübü, 2023).

- ***Maşukiye Doğa Yürüyüş Parkuru***

Bu parkurun başlangıç noktası Eşme bölgesinin Yeni Mahalle civarında yer alan karayolunun kenar noktasıdır. Bitim yeri ise Maşukiye bölgesinin girişidir. Sapanca Gölü çevresinden toprak yoldan oluşan bu parkur her mevsim yürünebilir. Parkurda su kaynağı bulunmamaktadır. Su bulundurmak gereklidir. Bu parkurdaki yürüyüşün hiç bir zor yanı yoktur. Bağ ve bahçeler içinden geçen parkurdur (Gebze Dağcılık ve Doğa Sporları Kulübü, 2023).

- ***Kirazoğlu Barajı Doğa Yürüyüş Parkuru***

Uzunçiftlik bölgesi sınırları içerisinde kalan baraj, sulama amaçlı inşa edilmiştir. Baraj içinde pek çok kuş türüne rastlamak mümkündür. Uzunçiftlik bölgesinden, Akmeşe mevkiine giden yol üstünde yer alan barajın çevresi yürüyüş parkurudur. Hangi taraftan başlanacağı önemli değildir. Orman içi patika yoldan oluşan parkur her mevsim yürünebilir. Parkurda su kaynağı bulunmamaktadır. Su bulundurmak gereklidir (Gebze Dağcılık ve Doğa Sporları Kulübü, 2023).

- ***Eşmeahmediye Doğa Yürüyüş Parkuru***

Eşmeahmediye Köyü parkurun başlangıç noktasıdır. Her mevsim, her şartta yürünebilir. Her zaman su bulundurmak gereklidir.

- ***Eşme Deresi Doğa Yürüyüş Parkuru***

Vadi içinden her mevsim yürünebilecek, kolay nitelikte bir parkurdur. Eşmeahmediye Köyü'nden başlayan parkur bir dere vadisi içinden Eşme'ye ve Sapanca Gölü'ne ulaşır. Çoğunluğu patikalardan oluşan parkur tüm mevsimler yürünebilir. Su bulundurmak gerekir (Gebze Dağcılık ve Doğa Sporları Kulübü, 2023).

- ***Yanıkdere Doğa Yürüyüş Parkuru***

Kartepe'nin eteklerinden, Yanıkdere Vadisi'ni takip ederek kış hariç mevsimlerde yürünebilecek bir parkurdur. Kartepe'ye giden yol üstünde yer alan parkur, Maşukiye bölgesinde sona erer. Bu parkur patikalardan oluşmaktadır. Dere yatağında daha dikkatli olunması gereklidir. Birkaç yerde su kaynağı bulunmaktadır (Kartepe Belediyesi, 2022).

- ***Balaban Doğa Yürüyüş Parkuru***

Kartepe yamaçlarında sıkıntı yaşamadan kolay yürünebilecek bir parkurdur. Balaban Köyü'nde başlayan ve sona eren bir parkur. Patikalardan oluşan bu parkur, tüm mevsimler yürünebilir. Bazı yerlerde su kaynağı bulunmaktadır (Kartepe Belediyesi, 2022).

- ***Tökeli İmre Doğa Yürüyüş Parkuru***

Avusturya ile savaşlar yapan ve sonra Osmanlı imparatorluğu'na sığınarak yerleştiği İzmit'te ölen Macar Kralı Tökeli İmre'nin yaşadığı köy olan Kartepe ilçesi'nin Kartepe Köyü'nde adına bir anıt bulunmaktadır. Bu parkur Kartepe Köyü'nden, eski dağ yolunu takip ederek Kartepe'nin zirvesine yakın bir bölgede sona erer. Köy içindeki çeşme

başından başlayan parkur patika niteliğindedir. Parkur, çeşme başında başlamaktadır. Bu parkur gidiş dönüş şeklinde yürünebilir (Kocaeli İl Kültür ve turizm Müdürlüğü, 2022).

- ***Avluburun Doğa Yürüyüş Parkuru***

Bu parkurun en uygun başlangıç yeri Avluburun Köyüdür. Parkurun tamamı, patikalardan oluşur ve dere vadisinden geçmektedir. Parkur içerisinde birkaç yerde su kaynağı bulunmaktadır. Bölge halkı, bu vadinin bulunduğu alanı Kırmızı olarak adlandırmıştır. Kırmızı adının bölgede yetişen kiraz meyvesinden geldiği bilinmektedir. Bu vadi içinde yürünülen tüm parkurlar Sakarya ili'ne bağlı Kızılıçlı Köyü yakınında sona erer (Kocaeli İl Kültür ve turizm Müdürlüğü, 2022).

- ***Ortaburun Doğa Yürüyüş Parkuru***

Bu parkurun en uygun başlangıç yeri Ortaburun Köyüdür. Parkurun tamamı, orman içinde patikalardan oluşur ve dere vadisinden geçmektedir. Parkur içerisinde birkaç yerde su kaynağı var ama su bulundurmakta yarar var (Kartepe Belediyesi, 2022).

- ***Kırmızı Vadi Doğa Yürüyüş Parkuru***

Bu parkurun en uygun başlangıç yeri Ortaburun Köyüdür. Parkurun tamamı, orman içinde patikalardan oluşur ve dere vadisinden geçmektedir. Parkur içerisinde birkaç yerde su kaynağı var ama su bulundurmakta yarar var (Kartepe Belediyesi, 2022).

- ***Kızılıçlı Doğa Yürüyüş Parkuru***

Eşmeahmediye Köyü, bu parkurun en ideal başlangıç yeridir. Parkur, orman içinde patikalardan oluşur ve dere vadisinden geçmektedir. Parkur içerisinde birkaç yerde su kaynağı bulunmaktadır (Kartepe Belediyesi, 2022).

- ***Dağyoncalı Doğa Yürüyüş Parkuru***

Dağyoncalı Köyü'ne çok yakın bir yerde bulunan parkurumuzun başlangıç yeri, diğer Kırmızı Vadi'yi geçen parkurlar gibi, Kızılıçlı Köyü'nde sona erer. Parkur, orman içinde patikalardan oluşur ve dere vadisinden geçmektedir. Parkur içerisinde birkaç yerde su kaynağı bulunuyor olsa da, su bulundurmakta yarar vardır (Kocaeli İl Kültür ve turizm Müdürlüğü, 2022).

- ***Müfliz Şelalesi Doğa Yürüyüş Parkuru***

Tepecik Köyü'nden başlayan parkur, Müfliz Şelalesi manzarası eşliğinde Karpuzdere Köyü altında Serindere'de sona erer. Orman içinde toprak yoldan oluşan parkur, kış mevsimi dışında rahatlıkla yürünebilir. Parkur üzerinde birkaç yerde su kaynağı bulunmaktadır. Parkur üzerinde bulunan Kızkalesi gezilebilir (Kartepe Belediyesi, 2022).

- ***Gedikli Doğa Yürüyüş Parkuru***

Gedikli Köyü'nden orman içinden Kirazoğlu Barajı'na doğru dört mevsim yürünebilir bir parkurdur. Bu parkurun en uygun başlangıç yeri Gedikli Köyüdür. Su bulundurmak gereklidir (Kartepe Belediyesi, 2022).

- ***Karaabdülbaki Doğa Yürüyüş Parkuru***

Vadi içinden geçen, her mevsim kolay yürünebilecek bir parkurdur. Bu parkurun en uygun başlangıç yeri Karaabdülbaki Köyüdür. Bu parkur her mevsim rahatlıkla yürünebilecek bir yapıya sahiptir ve orman içi patikalardan oluşur. Su bulundurmak gerekmektedir (Kocaeli İl Kültür ve turizm Müdürlüğü, 2022).

- ***Çobangeçidi Doğa Yürüyüş Parkuru (Körfez)***

Eski İstanbul yolu üstünde yer alan Kutluca Köyü, bölgede Taşköprü olarak bilinir. Antik çağın kervan yolunun da geçtiği bu bölge, tarihi, arkeolojisi ve kanyonları ile dikkat çekmektedir. Bu bölge çok fazla kanyon bulunur. Bu parkur, Kutluca Köyü'nün yanında yer alan tarihi Taşköprü'nün kenarından başlar. Taşköprü Deresi'ni takip eden parkur, Çobangeçidi Kanyonu'na geçip Elbizli Köyü'nde sona erer. Parkurun büyük bölümü kanyon içinden geçer. Parkur, her mevsim yürünebilir, en uygun zaman kış mevsimi dışında kalan mevsimlerdir. Parkur boyunca su kaynağı bulunmamaktadır. Su bulundurmak gereklidir (Körfez Belediyesi, 2022).

- ***Taşköprü Doğa Yürüyüş Parkuru***

Taşköprü Kanyonu içinden geçen bu parkur, farklı kaya oluşumları ile ilgi çekmektedir. Kutluca Köyü'nde bulunan tarihi Taşköprü, bu parkurun ideal başlangıç yeridir. Yaz ve sonbahar mevsimi yürüyüş için en uygun mevsimlerdir. Su bulundurmak gerekmektedir (Körfez Belediyesi, 2022).

- ***Hereke Doğa Yürüyüş Parkuru***

Yukarı Hereke'den veya Kalburcu Köyü'nden başlayarak zorluk yaşamadan, dört mevsim yürünebilir bir parkurdur. Patikalardan oluşan parkurda, su kaynağı bulunmamaktadır. İzmit Körfezi ve Samanlı Dağları manzarası izlenebilir (Körfez Belediyesi, 2022).

- ***Sevindikli Doğa Yürüyüş Parkuru***

Sevindikli Göledi'nden Kayalıtepe'ye gidiş-dönüş şeklinde olan parkur dört mevsim yürünebilir. Bu parkurun başlangıç yeri olarak Sevindikli Köyü'dür. Patikalardan oluşan parkur her mevsim yürünebilir. Su bulundurmamak gereklidir. Kayalıtepe, Kocaeli'nin kuzeydeki en yüksek zirvelerinden biridir. Çenedağı'ndan sonra 642 metre yüksekliği ile en yüksek ikinci alandır (Kocaeli İl Kültür ve turizm Müdürlüğü, 2022).

- ***Şemsettin Doğa Yürüyüş Parkuru***

Şemsettin Köyü'nden Kayalıtepe'ye gidiş-dönüş şeklinde olan bu parkur, kuş bakışı İzmit Körfezi manzaralıdır. Bu parkurun en ideal başlangıç yeri Şemsettin Köyü'dür. Patika niteliğindeki parkur, her mevsim yürünebilir. Su bulundurmamak gereklidir (Kocaeli Dağcılık, 2023).

- ***Naipköy Doğa Yürüyüş Parkuru***

Naip Köyü'nden Kayalıtepe'ye gidiş-dönüş şeklinde olan bu parkurun zorluğu yoktur. Bu parkurun başlangıç yeri Naipköy'dür. Patika niteliğindeki parkur, her mevsim yürünebilir. Su bulundurmamak gereklidir. Bu parkur, her kesimden yürüyüşü için ideal niteliktedir (Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Doğa Yürüyüş Parkurları, 2010)

- ***Kalburcu Doğa Yürüyüş Parkuru***

Kocaeli Yarımadası'nın en yüksek ikinci doruğu olan Kayalıtepe'ye (642 m.), dört mevsim yürünebilen bir parkurdur. Bu parkurun başlangıç yeri Kalburcu Köyü'dür. Patika niteliğindeki parkur, her mevsim yürünebilir. Su bulundurmamak gereklidir (Kocaeli Dağcılık, 2023).

- ***Yukarı Hereke Doğa Yürüyüş Parkuru***

Yukarı Hereke'den, Hereke Yaylası'na, yayladan da Kayalıtepe'ye giden bu parkur dört mevsim yürünebilir. Gidiş-dönüş şeklinde oluşan bu parkur, dik çıkış ve inişten oluşmaktadır. Bu parkurun başlangıç yeri Yukarı Hereke'dir. Patika niteliğindeki parkur,

Hereke Yaylası üzerinden zirveye ulaşp, yine aynı yoldan başlangıç noktasına geri dönmektedir (Kocaeli Dağcılık, 2023).

2.26.2. Atlı doğa yürüyüşü,

Kocaeli, atlı doğa yürüyüşü için elverişli alanlara sahiptir. Özellikle Kartepe, at haralarının yoğun olduğu bölgedir. Hipodrom, ormanlıklar, yaylalar ve Green Park Otel ile Cansu Alabalık Tesislerinde profesyonel seyisler eşliğinde at binilebilmektedir (Kartepe Belediyesi, 2023).

2.26.3. Motor Sporları ve Bisiklet

Dere, tepe, çamur, yayla, kum, dağ, tepe, bayır, çayır alanlarına sahip olan Kartepe ilçesi, orman içinde ve Yanık Parkuru Örnekköy de motor sporları imkanı vermektedir. Motokros için çeşitli parkurları içinde barındıran Kartepe ilçesi, motosiklet severler için eğlenmek, kültürel kaynaşmayı sağlamak amacıyla bir araya gelmek ve konaklamalı kamp kurmak için olanak sağlamaktadır. 4x4 arazi araçları ile yükseklerde ve zorlu şartlarda safariler düzenlenmektedir. Bu açıdan, mükemmel imkanlar sunan tabiatıyla, jeep safari için eşsiz imkânları barındıran Kartepe, ciddi rağbet görmektedir (Orman Genel Müdürlüğü, 2023).

Tabiatın derinlerine, yolu bulunmayan yerlere gidebilmek, her yerden rahat geçebilmek için bisiklet önemli bir araçtır. Gerekirse elde taşınabilir kadar hafif olması sebebiyle de kısa zamanda çok yer gezebilmek ve sürat yapıp zor arazi koşulları ile de mücadele edebilmek için bisiklet, maceracıların yaptığı bir spordur. Kartepe'nin dağları ve yürüyüş parkurları (Kuzuyayla Tabiat Parkı) bisiklet binicileri için elverişlidir (Kartepe Belediyesi, 2023).

2.26.4. Parklar

- ***Ormanya Doğal Yaşam Parkı***

Avrupa'nın en büyük Doğal Yaşam Parkı olarak kabul edilen Ormanya, doğal çevresiyle birlikte 2 bin dönümlük alana yayılmıştır. Çocuk Hayvanat Bahçesi, Yaban Yaşam Alanı, Yürüyüş ve Bisiklet Parkurları, Kamp Alanı, Kuş Gözlem Alanı, Doğa Okulu ve Yaban Hayatı Rehabilitasyon Merkezi'ni içinde barındıran çok geniş bir parktır. Ormanya, spor

turizmi açısından da önemli imkanlar sunmaktadır. 26 km lik doğa yürüyüş parkuru, 15 km lik bisiklet parkuru mevcuttur. Ayrıca 100 çadır ve 25 karavan kapasitesi bulunan kamp alanı, doğasever sporseverlere daimi olarak kamp yapma imkanı vermektedir (Kocaeli Turizm Rehberi, 2021).

- ***Sekapark***

Dünyanın en büyük kent parklarından biri olarak bilinen Sekapark, Türkiye'nin en büyük endüstriyel dönüşüm projelerinden biri olarak kabul edilir. Eski Seka Kağıt Fabrikası arazisine yapılmıştır. 580 dönümlük alana yayılan Sekapark, içerisinde ışık kuleleri, deniz gözetleme kulesi, dinlenme parkları, kaykay pisti gibi alanları barındırmaktadır. Kağıt Müzesi, Bilim Merkezi, Kongre Merkezi, gösteri merkezi, sanat atölyeleri, sergi salonları, festival alanıyla Kocaeli de pek çok turizm ve sanat aktivitesine ev sahipliği yapmaktadır.

Spor turizmi açısından da tam bir cazibe merkezi olan Sekapark'ta; 2 basketbol sahası, 2 tenis kortu ve 1 futbol sahasından oluşan spor kompleksi yer almaktadır. Bunlara ek olarak mini golf alanı, 3 mini basketbol sahası, kaykay pisti, kondisyon alanı, çocuk oyun alanı, kapalı spor salonları, koşu ve yürüme bantları ile spor imkanı sunmaktadır. Atlı karınca, bisiklet yolu, uçurtma tepesi, kumsalı, 6 adet suni tepeler, gül bahçeleri, restoranları, kafeleri, 2 km lik yürüyüş yolu ve bisiklet yolu ile spor turizmi açısından birçok sosyal aktivite imkanı vermektedir (Kocaeli Büyükşehir Belediyesi, 2021).

- ***Ballıkayalar Tabiat Parkı***

Gebze ilçesi Tavşanlı köyü yakınlarında yer alır. Ballıkayalar, hem yapısı hem de insan yerleşiminin bulunduğu bölgelere yakınlığı sebebiyle dağcılık sporu açısından çok önemli potansiyele sahiptir. Sağlam kireçtaşından oluşan duvarları sayesinde Marmara'nın en önemli kaya tırmanışı alanı olma özelliğini taşır. 12 ay boyunca tırmanma imkanı sunan Ballıkayalar, hem doğaseverler hem de ekstrem sporcular için önemli bir alandır (Kocaeli Büyükşehir Belediyesi, 2021).

- ***Beşkayalar Tabiat Parkı***

Derin bir vadi boyunca uzanan eşsiz doğal güzelliklerin, manzaranın, şelalelerin olduğu yaban hayatın tüm renklerini bulunduran, yaylası, saklı mağarası ile çok önemli bir turizm merkezidir. Bu bölgede yapılan önemli spor turizmi faaliyeti doğa yürüyüşü ve kamp yapmaktır (Kocaeli Büyükşehir Belediyesi, 2021).

- ***Eriklitepe Tabiat Parkı***

Gölcük sınırları içerisinde yer alan Eriklitepe; doğal yapıya uygun olarak tasarlanmış bungalov evleri, restoranları, kafeleri, yürüyüş parkurları, seyir terası, oyun ve macera parkı ile tam bir turizm merkezidir. Kamp yapma imkanı da verir. Kocaeli'nin önemli doğa ile iç içe olan dinlenme alanı olarak bilinmektedir (Gölcük Belediyesi, 2023).

- ***Kuzuyayla Tabiat Parkı***

Milli Parklar Genel Müdürlüğü'ne bağlı Kuzuyayla, gününbirlik doğa yürüyüşü, fotoğrafçılık, yaban hayat gözlemciliği ve bisiklet gibi doğa aktivite imkanlarını sunmaktadır. Yeterli altyapı ve doğal alana sahip durumdadır. Alan içerisinde lokantalar, piknik alanları mevcuttur (İzmit Gezi Rehberi, 2021).

- ***Suadiye Tabiat Parkı***

Kartepe ilçesi sınırları içinde yer alan Suadiye Tabiat Parkı, zengin doğal bitki örtüsü, iklimi, ulaşım kolaylığı, piknik ve konaklama imkanları ile zengin bir turizm, rekreasyon potansiyeline sahiptir. Kartepe'nin eteklerinde bulunan park, Eğretidüzü olarakta bilinir. Doğa yürüyüşü ve bisiklet spor aktiviteleri imkanı vermektedir (Kocaeli Büyükşehir Belediyesi, 2023).

2.26.5. Kocaeli İlinin Dağ ve Kış Spor Alanları

- ***Kartepe***

Kocaeli sınırları içerisinde, Maşukiye'ye 16 kilometre mesafede bulunan Kartepe İlçesi, 347 hektarlık (yaklaşık 3.5 milyon metre kare) bir kış turizmi ve doğa yürüyüşü (trekking) alanıdır. İzmit Samanlı Dağları'nın ve Kocaeli Platosu yüksekliklerinin arasında kalır. Kartepe ilçesinin bulunduğu coğrafya, tarih boyunca Asya ile Avrupa arasında göç yollarının, ticaret yollarının, İpek yolu, askeri ve hac yollarının üzerinde çok önemli bir geçit yeri olarak kullanılmıştır. İlçe, coğrafi konumu itibarıyla Kocaeli ilinin doğu kısmında İzmit ilçesi ile Sapanca Gölü arasında bulunmaktadır. Yaz aylarında kongre ve seminer merkezi konumunda oluşu, ayrıca golf, kampanya, binicilik, bisiklet, su kayağı ve trekking gibi sporların yapılabilir olması daha da cazip hale gelmektedir (Kamuda Stratejik Yönetim, 2023).

Şekil 2.6: Kartepe

Kartepe'de otel ve kayak tesislerinin yapılmasıyla turizm özelliği yoğunlaşmıştır. İlçede güneye doğru ise Kartepe'ye çıkış gerçekleşmekte ve Kocaeli ve çevresindeki tek kayak merkezine ulaşılmaktadır. Kış aylarında ise şehrin gürültüsünden kaçmak isteyenler ve kayak tutkunları için çok önemli bir adrestir. Kayak sezonunu Aralık ayı sonunda açan Kartepe, İstanbul'a yaklaşık bir saatlik yakınlığıyla da kayağa gönül verenlere en yakın adres durumundadır.

Samanlı Dağı eteklerindeki yayla ve uygun doğal ortamlarda, başta izciler olmak üzere çeşitli dernek ve kuruluşlar yaz kampları düzenlenmektedir. Ayrıca The Green Park Kartepe Resort & SPA alanı içinde bulunan 4 adet futbol sahası, çeşitli spor kulüplerinin lig maçlarına Kartepe'de oksijen depolayarak hazırlanmalarına imkan sağlamaktadır.

Marmara Bölgesi'nin Uludağ'dan sonra en çok ziyaretçi çeken kış turizm merkezi olan Kartepe ilçesi, kış turizminin yanı sıra çevresindeki yaylaları, kanyonları ve Maşukiye'deki şifalı suyu ile adeta bir cenneti andırmaktadır. Aynı zamanda Maşukiye'de orman içerisinden doğan derecenin oluşturduğu çağlayanların çevresinde piknik alanları ve alabalık restoranları bulunmaktadır. Özellikle Kartepe ilçesindeki iç suların çok olması, balık çeşitliliği ve popülasyonunun yüksek olması sebebi ile bu bölgede amatör balık avcılığı oldukça yaygın bir şekilde yapılmaktadır (Kartepe Belediyesi, 2023).

2.26.6. Kocaeli İlinin Su Sporları Alanları

Şekil 2.7: Gökay park

Kocaeli de su sporları spor turizmi açısından önemli aktivitelerdir. Kocaeli de Sualtı Dalışları, Su Kayağı, Parasailing, Olta Balıkçılığı, Yatçılık yapılabilen su sporlarıdır. Su altı dalış sporu Kandıra, Kerpe, Kefken, Kumcağız ve Seyrek bölgelerinde yapılabilmektedir. Su kayağı; Kartepe Seka Kampında bulunan Sukay tesisi ve İzmit' te Gökay Park tesislerinde hem profesyoneller hem de yeni başlayanlar yapabilmektedir. Kablolu su kayağı, wakeboarding, barefooting ve diz üstü kayaklar bu tesislerde mevcuttur. Bir diğer spor turizmi türü olan Sportif olta balıkçılığı ise Sapanca Gölü ile birlikte Kartepe üzerindeki küçük göller ve Kandıra sahillerinde yapılabilmektedir. İzmit körfezi, yelken sporları için elverişli bir konuma sahiptir. Yıl içerisinde yelken branşında yerel ve ulusal spor turizmi organizasyonları gerçekleştirilmektedir (Kocaeli İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2023).

Şekil 2.8: İzmit Körfezi yelken yarışları

Su Sporları, Sapanca gölünün dalgası en düşük bölgesi olan Uzuntarla sahilinde yılın her mevsimi kürek idmanı yapılabilmektedir. Bölge resmi müsabakalar için Türkiye'nin en uygun alanlarından bir tanesidir. Ayrıca Kürek Milli Takımı ve birçok kulüp bölgede idmanlarını yapmaktadır. Sapanca gölü Uzuntarla mevkiinde Kartepe Belediyesince hizmete sunulan Kablolu Su Kayağı tesisi bulunmaktadır. Kablolu Su kayağı bir tekne tarafından çekilerek yapılan su kayağı yerine özel tasarlanmış çelik direklerden su üstüne 8-12 metre yüksekliğe kurulu bir kablo hattı ile çalışmaktadır. Kablolu Su Kayağı 1-2 saat gibi kısa bir sürede öğrenilebilir. Slalom yapılabildiği gibi; rampadan atlama, çıplak ayakla kayma ve günden güne popüler olan wakeboard kayma burada yapılabilmektedir (Kartepe Belediyesi, 2023).

2.26.7. Kocaeli İli Turizm İşletmeleri

Spor turizmi destinasyonlarında spor tesislerinin olması spor turizminin gelişmesi için tek başına yeterli olmamaktadır. Turizm hizmeti sunabilmek için turizm altyapı ve üstyapısının da yeterli seviyede olması gerekmektedir. Bu nedenle Kocaeli'nin konaklama işletmeleri, seyahat acenteleri, yiyecek ve içecek işletmeleri açısından değerlendirilmesi gerekmektedir.

Tablo 2.6 : Turizm işletme belgeli konaklama işletmeleri

Sınıf	İşletme Sayısı	Kapasite Bilgisi	
		Oda Sayısı	Yatak Sayısı
5 Yıldızlı Otel	7	1135	2270
4 Yıldızlı Otel	13	1405	2854
3 Yıldızlı Otel	18	954	1899
2 Yıldızlı Otel	13	345	653
1 Yıldızlı Otel	1	10	20
Müstakil Apart Otel	2	62	124
Pansiyon	5	80	154
Özel Konaklama Tesisi	1	156	312
Toplam	60	4147	8286

Kaynak: Kocaeli İl Turizm Müdürlüğü, 2023

Tablo 2.6'ya bakıldığında; Kocaeli İl Turizm Müdürlüğü'nden alınan verilere göre Kocaeli ilinde 2023 itibari ile turizm işletme belgeli 60 tane konaklama işletmesi bulunmaktadır. Turizm işletme belgeli konaklama işletmelerinin toplam oda sayısı 4147, yatak sayısı ise 8286'dır.

Tablo 2.7 : Basit konaklama tesis bilgileri listesi

İlçe	Tesis Sayısı	Oda	Yatak
Derince	2	76	152
Körfez	2	76	152
Darica	10	427	854
Başiskele	9	176	352
Çayırova	2	74	148
Gebze	16	539	1078
Gölcük	17	315	630
İzmit	24	630	1260
Karamürsel	6	140	280
Kartepe	37	520	1040
Kandıra	63	4015	8030
Dilovası	2	62	124
Toplam	190	7050	14100

Kaynak: Kocaeli İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2023

Tablo 2.7 incelendiğinde; Kocaeli İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü'nden alınan verilere göre Kocaeli ilinde 2023 itibari ile 190 tane basit konaklama tesisi bulunmaktadır. Bu tesislerin büyük çoğunluğu Kandıra ilçesinde yer almaktadır. Basit konaklama tesislerinin toplam oda sayısı 7050, yatak sayısı ise 14100'dür.

Tablo 2.8 : Belediye belgeli konaklama işletmeleri

Tür ve Sınıfı	Tesis Sayısı	Kapasite Bilgileri	
		Oda Sayısı	Yatak Sayısı
3 Yıldızlı Otel	4	66	184
2 Yıldızlı Otel	2	51	87
1 Yıldızlı Otel	2	37	70
Motel	1	23	50
Pansiyon	10	196	446
Toplam	19	373	873

Kaynak: Kocaeli İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2023

Tablo 2.8’de Kocaeli İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü’nden alınan verilere göre Kocaeli ilinde 2023 itibari ile belediye belgeli 19 tane konaklama işletmesi bulunmaktadır. Belediye belgeli konaklama işletmelerinin toplam oda sayısı 373, yatak sayısı ise 873’tür.

Tablo 2.9 : Kocaeli (bakanlık belgeli) geliş sayısı, geceleme, kalış süresi, doluluk oranı (2021)

	Tesise Geliş Sayısı	Geceleme	Ortalama Kalış Süresi	Doluluk Oranı (%)
<u>Yabancı</u>	96 462	245 177	2,5	8,35
<u>Türkiye</u>	415 221	761 690	1,8	25,25
<u>Toplam</u>	511 683	966 867	1,9	33,59

Kaynak: Kocaeli İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2023

Tablo 2.9’a bakıldığında Kocaeli İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü’nden edinilen verilere göre 2021 yılında Kocaeli ilindeki turizm işletme belgeli konaklama işletmelerine toplam 511.683 ziyaretçi gelmiştir. Ziyaretçilerin ortalama kalış süreleri 1,9 gündür. Turizm işletme belgeli konaklama işletmelerinde yapılan geceleme sayısı ise 966.867’dir. Turizm işletme belgeli konaklama işletmelerinin 2021 yılındaki doluluk oranı %33,59’dur.

Tablo 2.10 : Kocaeli (belediye belgeli) gelen kişi, geceleme sayısı, kalış süresi (2021)

	Konaklayan Kişi Sayısı	Geceleme Sayısı	Ortalama Kalış Süresi
Yabancı	28 894	61 728	2,1
Türkiye	304 224	640 186	2,1
Toplam	333 118	701 834	2,1

Kaynak: Kocaeli İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2023

Tablo 2.10’da Kocaeli İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü’nden edinilen verilere göre 2021 yılında Kocaeli ilindeki belediye belgeli konaklama işletmelerine 333.113 ziyaretçi

geldiği belirlenmiştir. Ziyaretçilerin ortalama kalış süreleri 2,1 gündür. Belediye belgeli konaklama işletmelerinde yapılan geceleme sayısı ise 701.834'tür.

Tablo 2.11 : Seyahat acenteleri bilgileri

İşletme Türü	Sayı
A GRUBU	35
B GRUBU	1
C GRUBU	21
Toplam	57

Kaynak: Kocaeli İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2023

Kocaeli İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü'nden alınan verilere Tablo 2.11'e bakıldığında Kocaeli ili sınırları içerisinde toplam 57 tane seyahat acentesi bulunmaktadır. Seyahat acentelerinin gruplarına bakıldığında 57 acentenin 37 tanesi A grubu olduğu, 21 tanesinin C grubu ve 1 tanesinin B grubu olduğu görülmektedir.

Tablo 2.12 : Kocaeli turizm işletme belgeli yiyecek içecek işletmeleri

Türü	İşletme Adı	Kapasite	Bulunduğu İlçe
Lokantalar			
Restoran	Gölbaşı Natural	380 Kişi	Gölcük
Restoran	İzmit Yelken Restaurant	345 Kişi	İzmit
Restoran	Kare Restaurant	340 Kişi	İzmit
Restoran	Midpoint Symbol	320 Kişi	Başiskele
Restoran	Gölcük Doğa Restaurant	450 Kişi	Gölcük
Restoran	Kasap'ın Mutfağı	310 Kişi	Başiskele
Restoran	Kaptan Köşkü Restaurant	155 Kişi	İzmit
Restoran	Cevizdibi Yıldız Restaurant	190 Kişi	Kartepe
Restoran	Barista Plus Cafe Restaurant	240 Kişi	İzmit
Toplam	9	2730	
Özel Tesis			
Özel	Hayal Kahvesi	350	Başiskele
Toplam	1	350	
Günübirlik Tesisler			
Günübirlik	D.Ç.E Doğa Günübirlik Tesis	650	Gebze
Toplam	1	650	
Gastronomi Tesisleri			
Gastronomi	Gülbüz Ocakbaşı	260	İzmit
Gastronomi	İşte Kafe	105	İzmit
Gastronomi	Happy Moon's	300	İzmit
Gastronomi	Heef Restoran	315	İzmit
Gastronomi	Keyifli Vadi Restaurant	220	Gebze
Toplam	5	1200	

Kaynak: Kocaeli İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2022

Tablo 2.12 incelendiğinde; Kocaeli İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü’nden alınan verilere göre Kocaeli ili sınırları içerisinde toplam 16 tane yiyecek içecek işletmesi bulunmaktadır. Bu işletmelerin 9 tanesi turizm işletme belgeli restoranlardır. Bu restoranların toplam kapasitesi 2730 kişiliktir. Bunların dışında 1 tane özel tesis, 1 tane günübirlik tesis ve 5 tane de gastronomi tesisi bulunmaktadır. Bunların kapasitesi toplam 1200 kişiliktir.

2.26.8. Kocaeli İli Spor Tesisleri

Kocaeli Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü’nden alınan verilere göre Kocaeli de Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü’ne bağlı toplamda 71 spor tesisi bulunmaktadır. Bunlar; Futbol Sahası (8 adet), Stadyum (10 adet), Spor Salonu (14 adet), Havuz (15 adet), Gençlik Merkezi (7 adet), Açık Spor Tesisleri (4 adet), Tenis Kortu (5 adet), Kış Sporları Tesisi (2 adet), Su Sporları Tesisi (1 adet), Atletizm Pisti (1 adet) ve Diğer Tesisler (1 yarış, 1 Atletizm, 2 Güreş) şeklindedir. Tablo 2.13’te tesislerin isimleri, hangi ilçede yer aldıkları, ne tür tesis oldukları ve özellikleri verilmiştir.

Tablo 2.13 : Kocaeli gençlik ve spor il müdürlüğüne bağlı spor tesisleri.

Tesis Adı	Tesis Türü	Alt Tesis Türü
Başıskele Bahçecik Sentetik Çim Yüzeyli Futbol Sahası (105x68)	Futbol Sahası	Standartlara uyan, resmi müsabaka oynanan Futbol Sahası
Başıskele Spor Salonu (1000 Seyircili)	Spor Salonu	Spor Salonu
Başıskele Yuvacık Paşadağ Sentetik Çim Yüzeyli Futbol Sahası (105x68)	Futbol Sahası	Standartlara uyan, resmi müsabaka oynanan Futbol Sahası
Çayırova Spor Salonu (1000 Seyircili)	Spor Salonu	Spor Salonu
Darica Doğal Çim Yüzeyli Futbol Sahası (Antrenman) (105x68)	Futbol Sahası	Standartlara uymayan, resmi müsabaka oynanmayan Futbol Sahası
Darica Stadı (Doğal Çim) (105x68)	Stadyum	Ulusal Standartlara Uygun Stadyum
Darica Şehit Polis Edip Zengin Gençlik Merkezi	Gençlik Merkezi	Spor Salonlu Gençlik Merkezi
Darica Spor Salonu (1800 Seyircili)	Spor Salonu	Spor Salonu
Kocaeli Darica 16*8 Ölçülerde Çelik Konstrüksiyonlu Yüzme Havuzu (4 Kulvar)	Havuz	Portatif Açık Havuz
Derince Spor Salonu (1000 Seyircili)	Spor Salonu	Spor Salonu
Kocaeli Derince Şehit Er Emre Kaan Arlı Çok Amaçlı Spor Salonu Bahçesine 20mx10m Portatif Havuz (5 Kulvarlı)	Havuz	Portatif Açık Havuz
Kocaeli Merkez Gençlik Merkezi	Gençlik Merkezi	Spor Salonlu Gençlik Merkezi
Derince Şehit Er Emre Kaan Arlı Çok Amaçlı Spor Salonu (Seyircisiz)	Spor Salonu	Spor Salonu
Dilovası Polisan Eğitim ve Kültür Spor Salonu (1300 Seyircili)	Spor Salonu	Spor Salonu
Dilovası Spor Salonu (1000 Seyircili)	Spor Salonu	Spor Salonu

Tablo 2.13 (devam) : Kocaeli gençlik ve spor il müdürlüğüne bağlı spor tesisleri.

Dilovası Şehit Nihat Karadağ Stadı (Sentetik Çim) (105x68)	Stadyum	Ulusal Standartlara Uygun Stadyum
Dilovası Yarı Olimpik Kapalı Yüzme Havuzu (6 Kulvarlı)	Havuz	Kapalı Havuz
Kocaeli Dilovası Toki Osmangazi İlköğretim Okulu 20mx10m Portatif Havuz (5 Kulvarlı)	Havuz	Portatif Açık Havuz
Kocaeli Dilovası 12x6 Ölçülerinde Çelik Konstrüksiyonlu Yüzme Havuzu (3 Kulvarlı)	Havuz	Portatif Açık Havuz
Kocaeli Dilovası 16*8 Ölçülerde Çelik Konstrüksiyonlu Yüzme Havuzu 1 Nolu (4 Kulvar)	Havuz	Portatif Açık Havuz
Kocaeli Dilovası 16*8 Ölçülerde Çelik Konstrüksiyonlu Yüzme Havuzu 2 Nolu (4 Kulvar)	Havuz	Portatif Açık Havuz
Gebze Açık Halı Saha (44X22)	Açık Spor Tesisleri	Halı Saha(futbol)
Gebze Açık Tenis Kortu 1 Nolu	Tenis Kortu	Açık Tenis Kortu
Gebze Açık Tenis Kortu 2 Nolu	Tenis Kortu	Açık Tenis Kortu
Gebze Açık Tenis Kortu 3 Nolu	Tenis Kortu	Açık Tenis Kortu
Gebze Açık Tenis Kortu 4 Nolu	Tenis Kortu	Açık Tenis Kortu
Gebze Açık Tenis Kortu 5 Nolu	Tenis Kortu	Açık Tenis Kortu
Gebze Alaettin Kurt Stadyumu (Sentetik Çim) (105x68)	Stadyum	Ulusal Standartlara Uygun Stadyum
Gebze Gençlik Merkezi	Gençlik Merkezi	Spor Salonlu Gençlik Merkezi
Gebze Metin Oktay Sentetik Çim Yüzeyli Futbol Sahası (70X50)	Futbol Sahası	Standartlara uymayan, resmi müsabaka oynanmayan Futbol Sahası
Gebze Spor Salonu (1600 Seyircili)	Spor Salonu	Spor Salonu
Gebze Tam Olimpik Kapalı Yüzme Havuzu (10 Kulvarlı)	Havuz	Kapalı Havuz
Gebze Yarı Olimpik Kapalı Yüzme Havuzu (6 Kulvarlı)	Havuz	Kapalı Havuz
Kocaeli Gebze 16x8 Ölçülerinde Çelik Konstrüksiyonlu Yüzme Havuzu (4 Kulvarlı)	Havuz	Portatif Açık Havuz
Gebze Şehit Er Oğuzhan Demir Olimpik Buz Sporları Salonu	Kış Sporları Tesisleri	Buz Pateni Salonu
Gölcük 17 Ağustos Spor Salonu (1000 Seyircili)	Spor Salonu	Spor Salonu
Gölcük Buz Pateni Pisti	Kış Sporları Tesisleri	Buz Pateni Salonu
Gölcük Gençlik Merkezi	Gençlik Merkezi	Spor Salonlu Gençlik Merkezi
Gölcük Kavaklı Doğal Çim Yüzeyli Futbol Sahası (105x68)	Futbol Sahası	Standartlara uyan, resmi müsabaka oynanan Futbol Sahası
Gölcük Kavaklı Sentetik Çim Yüzeyli Futbol Sahası (105x68)	Futbol Sahası	Standartlara uyan, resmi müsabaka oynanan Futbol Sahası
Gölcük Şehir Stadı (Doğal Çim) (105x68)	Stadyum	Ulusal Standartlara Uygun Stadyum
17. Yıl Olimpik Kapalı Yüzme Havuzu (8 Kulvarlı)	Havuz	Kapalı Havuz
Kocaeli İzmit İl Müdürlüğü Binası Bahçesine 20mx10m Portatif Havuz (5 Kulvarlı)	Havuz	Portatif Açık Havuz
İzmit Atatürk Spor Salonu (1800 Seyircili)	Spor Salonu	Spor Salonu
İzmit Avni Kalkavan Stadı (Sentetik Çim) (105x68)	Stadyum	Ulusal Standartlara Uygun Stadyum

Tablo 2.13 (devam) : Kocaeli gençlik ve spor il müdürlüğüne bağlı spor tesisleri

İzmit Açık Atletizm Pisti (8 Kulvarlı)	Atletizm Pisti	Atletizm Pisti
İzmit Kamp Eğitim Merkezi	Sporcu Kamp ve Eğitim Merkezi	Sporcu Kamp ve Eğitim Merkezi
İzmit Kapalı Atletizm Salonu (6 Kulvarlı)	Diğer	Atletizm Salonu
İzmit Olimpik Buz Sporları Salonu	Kış Sporları Tesisleri	Buz Pateni Salonu
İzmit SEKA Kapalı Halı Saha (40X18)	Açık Spor Tesisleri	Halı Saha(futbol)
İzmit Şampiyon Hasan Gemici Spor Salonu (1000 Seyircili)	Spor Salonu	Spor Salonu
İzmit Şehit Polis Recep Topaloğlu Spor Salonu (5000 Seyircili)	Spor Salonu	Spor Salonu
Kocaeli İzmit 16x8 Ölçülerinde Çelik Konstrüksiyonlu Yüzme Havuzu (4 Kulvarlı)	Havuz	Portatif Açık Havuz
Kocaeli Stadyumu (Doğal Çim) (110X70)	Stadyum	Uluslararası (UEFA kriterlerine uygun) Stadyum
İzmit Mehmet Ali Kağıtçı Stadı (Sentetik Çim) (105x68)	Stadyum	Ulusal Standartlara Uygun Stadyum
İzmit SEKA 50. Yıl Spor Salonu (250 Seyircili)	Spor Salonu	Spor Salonu
İzmit Uluslararası Gençlik Merkezi	Gençlik Merkezi	Spor Salonsuz Gençlik Merkezi
Kandıra Kaymakam Mehmet Sarıcan Stadı (Sentetik Çim) (105x68)	Stadyum	Ulusal Standartlara Uygun Stadyum
Kandıra Spor Salonu (1000 Seyircili)	Spor Salonu	Spor Salonu
Kandıra Yarı Olimpik Kapalı Yüzme Havuzu (6 Kulvarlı)	Havuz	Kapalı Havuz
Kandıra Kefken Gençlik Kampı	Gençlik Kampı	Mavi Gençlik Kampı
Karamürsel Açık Halı Saha (63X30)	Açık Spor Tesisleri	Halı Saha(futbol)
Karamürsel Atatürk Spor Salonu (1000 Seyircili)	Spor Salonu	Spor Salonu
Karamürsel Güreş Sahası	Diğer	Güreş Sahası
Karamürsel Güreş Salonu	Diğer	Güreş Salonu
Karamürsel İlçe Stadı (Sentetik Çim) (105x68)	Stadyum	Ulusal Standartlara Uygun Stadyum
Karamürsel Yelken Tesisleri	Su Sporları Tesisleri	Yelken
Kocaeli Karamürsel 16*8 Ölçülerde Çelik Konstrüksiyonlu Yüzme Havuzu (4 Kulvar)	Havuz	Portatif Açık Havuz
Kartepe Acısu Spor Tesisleri- Açık Basketbol Sahası	Açık Spor Tesisleri	Basketbol Sahası
Kartepe Acısu Spor Tesisleri- Açık Tenis Kortu	Tenis Kortu	Açık Tenis Kortu
Kartepe Acısu Spor Tesisleri- Sentetik Çim Yüzeyli Futbol Sahası (105x68)	Futbol Sahası	Standartlara uyan, resmi müsabaka oynanan Futbol Sahası
Kartepe Spor Salonu (1000 Seyircili)	Spor Salonu	Spor Salonu
Kartepe Maşukiye Sentetik Çim Yüzeyli Futbol Sahası (105x68)	Futbol Sahası	Standartlara uyan, resmi müsabaka oynanan Futbol Sahası
Körfez Hereke Stadı (Sentetik Çim) (105x68)	Stadyum	Ulusal Standartlara Uygun Stadyum
Körfez Yarış Pisti	Diğer	Motor Sporları Pisti

Tablo 2.13 (devam) : Kocaeli gençlik ve spor il müdürlüğüne bağlı spor tesisleri

Kocaeli Körfez 16x8 Ölçülerinde Çelik Konstrüksiyonlu Yüzme Havuzu (4 Kulvarlı)	Havuz	Portatif Açık Havuz
Körfez Olimpiyat Gençlik Merkezi	Gençlik Merkezi	Spor Salonlu Gençlik Merkezi

Kaynak: Kocaeli Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü, 2023

Kocaeli Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü’nden alınan verilere göre Kocaeli de toplamda 206 tane özel spor işletmesi bulunmaktadır. Bu işletmeler Kickboks, Vücut Geliştirme ve Fitness, Yelken, Yüzme, Cimnastik- Halk Oyunları, Pilates, Hobi Carting, Bowling, Step Aerobik, Boks, Yoga, Bilardo, Dans, Mua Thai, Karate, Taekwondo, Wushu, Binicilik ve His Wellness branşlarında hizmet vermektedir. Tablo 2.14’te Kocaeli de yer alan özel spor işletmelerinin isimleri, hangi ilçede yer aldıkları, ne tür tesis oldukları ve branş türü verilmektedir.

Tablo 2.14 : Kocaeli de yer alan özel spor tesisleri.

Tesis Adı ve İlçe	Spor Branşı
KÖRFEZ	
Red Dragon Spor Kulübü	Kick Boks
Fitbull Spor Salonu	Vücut Geliştirme ve Fitness
Atlas Gym Center	Vücut Geliştirme ve Fitness
Captain Gym Club Spor Merkezi	Vücut Geliştirme ve Fitness
İzmit Yelken Kulübü	Yelken
Yıldızlar Yüzme Havuzu	Yüzme
Anadolu Gösteri Eğt.Tur. Animasyon Organizasyon Prodüksiyon Dan.Hiz. Ltd.Şti	Cimnastik-Halk Oyunları
Çınar Spor Salonu	Vücut Geliştirme ve Fitness
Gym Tonic	Vücut Geliştirme ve Fitness
Mev Pilates	Pilates
Outlet Go Kart	Hobi Karting
İnka Spor Salonu	Vücut Geliştirme ve Fitness
Enbo Enjoy Bowling Eğlence Hizmetleri Ltd Şti.	Bowling
(Fitness Life) Taba Spor Malzemeleri Ticaret Limited Şirket	Vücut Geliştirme ve Fitness
(Mac Fit) Mars Sportif Tesisler İşlet. A.Ş.	Vücut Geliştirme ve Fitness- Pilates
Cansu Ay Pilates Salonu	Pilates
Cross Fit	Step Aerobik
Nagi Pilates	Pilates
Playland Oyuncak San ve Tic. A.Ş.(Playbowling)	Bowling
(Bowlingo)Ayzer Döküm Sanayi ve Tic. Ltd. Şti	Bowling
Hunza Camp	Pilates
Hilal Kukul Pilates Studio	Pilates
Fit Factory	Step Aerobik
Fitness Time	Vücut Geliştirme ve Fitness
Bof Sağlıklı Yaşam A.Ş.	Vücut Geliştirme ve Fitness
Kelebek Fit	Pilates

Tablo 2.14 (devam) : Kocaeli de yer alan özel spor tesisleri.

Pilates Times Stüdio	Pilates
Sg Akademi Eğitim Proje Dan. Tic. Ltd. Şti.	Yüzme- Pilates
Mygym (Habeş)	Vücut Geliştirme ve Fitness
Ada Su Yüzme	Yüzme
(Doris Spa Plajyolu Tesisleri) Doris Spa İnşaat Turizm Gıda Mobilya Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi	Vücut Geliştirme ve Fitness
Gym Quadro	Vücut Geliştirme ve Fitness
(B1 One Spor Salonu) Bhh Spor Salonları Ticaret Şirketi	Vücut Geliştirme ve Fitness
Elif Akıncı Pozitif Yaşam Merkezi	Pilates
A Studio Yoga Salonu	Yoga
Gym For Women	Vücut Geliştirme ve Fitness
Magic Bilardo	Bilardo
Boss Sport	Boks
Fit4ever	Vücut Geliştirme ve Fitness-Kick Boks
Green Pilates Studio	Pilates
Asta Pilates Studio	Pilates
Hope&Heal Pilates Studio	Pilates
Xsmall Pilates	Pilates
Büşra Akın Pt House	Pilates- Vücut Geliştirme ve Fitness
Dansanat İzmit Dansanat Spor Kulübü	Dans
Apaydın Spor Center	His ve Wellness
Fitglow Pilates Studio	Pilates
Bewell Pilates Studio	Pilates
Lita Pilates	Pilates
Çiğdem Topuz Pilates Studio	Pilates
Gym Port Sport Center	Vücut Geliştirme ve Fitness
Go-Kart Burda Karting	Hobi Karting
Karma Yoga	Yoga
Vero Pilates	Pilates
Uğur Günay Boks Spor Salonu	Boks
Elysion Studio	Pilates
Nihan Koç Studio	Yoga
Erdoğan Spor Kompleksi	Jimnastik
Zet Reformer Pilates Salonu	Pilates
My Dans Akademi	Dans
Ness Yoga ve Pilates Studio	Yoga
Royal City Club	Vücut Geliştirme ve Fitness
İta Sport X	Vücut Geliştirme ve Fitness- Tenis- Yüzme
Trio Fitness	Vücut Geliştirme ve Fitness
Warm Up Training Health & Fitness Club	Vücut Geliştirme ve Fitness
Karaşahin Dövüş Sporları Salonu	Kick Boks
Hangar Kocaeli Dans Sporları Salonu	Dans
Tolga Alver Dans Salonu	Dans
Motto Pt Studio	Pilates
Motto Pt Studio (2)	His ve Wellness

Tablo 2.14 (devam) : Kocaeli de yer alan özel spor tesisleri.

Melike Doğan Pilates	Pilates
N'or Pilates	Pilates
Lumos Pilates Studio	Pilates
Balex Çağla Pilates	Pilates
Dance Lab Dans Saporları Salonu	Dans
Enerji Akademi Spor Merkezi	Jimnastik
Fit/Activ Sağlıklı Yaşam Merkezi	Pilates
Mel's Pilates	Pilates
Life Express Fitness Club	Vücut Geliştirme ve Fitness
GEBZE	
Taraftar Cafe Bilardo Salonu	Bilardo
Altay İhtisas Spor Kulübü Salonu	Kick Boks
Marmara Olimpik Hamam İşletmeleri İnşaat Nakliyat ve Turizm Ticaret Limited Şirketi	Vücut Geliştirme ve Fitness
Olimpia Sport Center	Vücut Geliştirme ve Fitness
Gebze Akademi Cimnastik Kulübü	Jimnastik
Ananas Pilates	Pilates
Ahmet Kalkan Spor Salonu	Kick Boks
Athletic Form Spor Derneği Salonu	Vücut Geliştirme ve Fitness
Efor Spor Kulübü	Wushu
Atlas Spor Center	Vücut Geliştirme ve Fitness
Arena Spor Merkezi	Vücut Geliştirme ve Fitness
Erol Body Fitness Centre	Vücut Geliştirme ve Fitness
Dedkar Otomotiv Ltd. Şti.	Hobi Karting
Adem Bozkurt Spor Salonu	Vücut Geliştirme ve Fitness- Muay Thai
Akademi Spor Center	Vücut Geliştirme ve Fitness
Karate- Do Spor Kulübü Spor Salonu	Karate
Redline Spor Salonu	Vücut Geliştirme ve Fitness
Ekrem Altun Spor Salonu	Vücut Geliştirme ve Fitness
Tunix Gym	Vücut Geliştirme ve Fitness
Bax Fit	Vücut Geliştirme ve Fitness
Studio Pilates	Pilates
Kocaeli Fırtına Spor Kulübü Derneği Spor Salonu	Kick Boks
Raşit İspirli Olympia Sport Center	Vücut Geliştirme ve Fitness
Elegance Pilates Salonu	Pilates
Well Life Spor Salonu	Vücut Geliştirme ve Fitness
Life Form Spor Center	Step Aerobik- Pilates- Vücut Geliştirme ve Fitness
Halil Demirtaş Pt Studio	Vücut Geliştirme ve Fitness
Zeyna Pilates	Pilates
Mars Sportif Tesisler İşlet. A.Ş.	Vücut Geliştirme ve Fitness -Pilates
Flex+ Plus Pilates Studio	Pilates
Kalyoncu Spor Salonu	Vücut Geliştirme ve Fitness
Mi Pilates	Pilates
Zen Pilates	Pilates
Gölge Bilardo Özel Beden Eğitimi ve Spor Tesisi	Bilardo
Gebze Muzipo Kids	His ve Wellness
Forlive Fitness Club	Vücut Geliştirme ve Fitness
Fatma Akgün Pilates Stüdyosu	Pilates
Fit- Me Pilates	Pilates

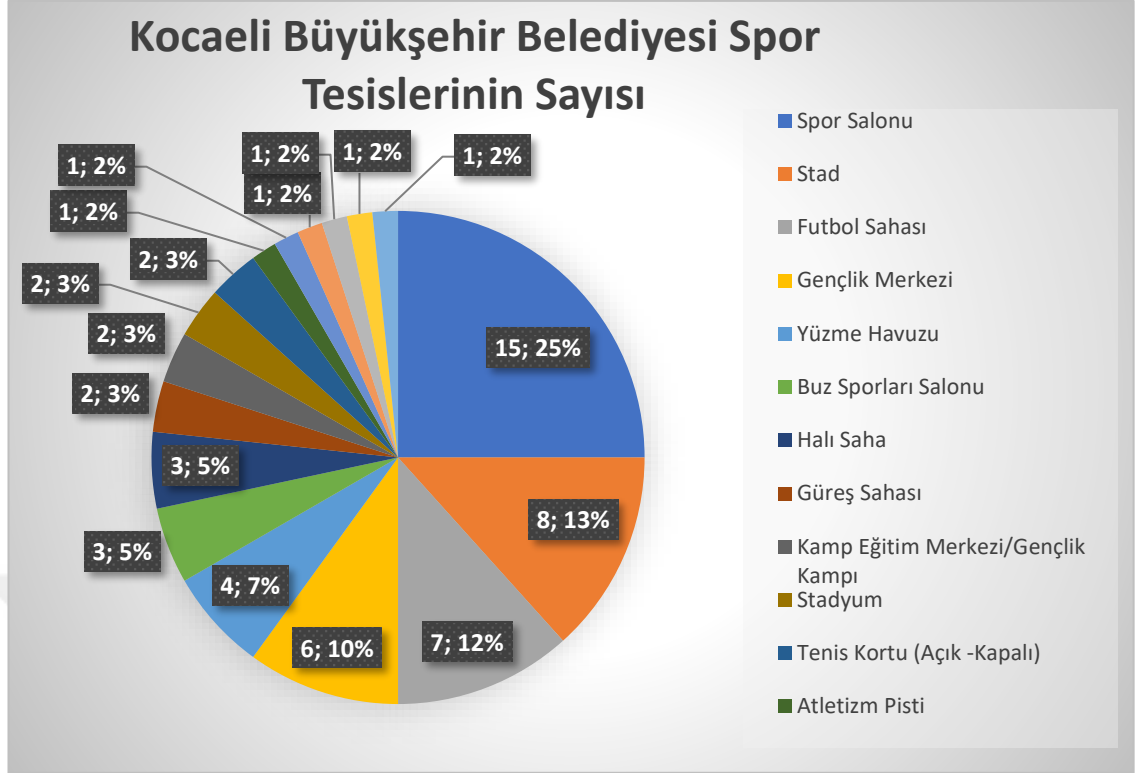
Tablo 2.14 (devam) : Kocaeli de yer alan özel spor tesisleri.

Gebze Atlı Spor Kulübü	Binicilik
Performance Pilates Studio	Pilates
Sporium City Club	Vücut Geliştirme ve Fitness
Bba Spor Center	Vücut Geliştirme ve Fitness
KÖRFEZ	
Körfez Fitness	Vücut Geliştirme ve Fitness
Sport Line Fitness	Vücut Geliştirme ve Fitness
Power Fit Pilates	Pilates
Aslan Gym Sport	Vücut Geliştirme ve Fitness
Sport Time Fitness	Vücut Geliştirme ve Fitness
Vip Athletic Club	Vücut Geliştirme ve Fitness
Sedat Bekdemir Spor Salonu	Vücut Geliştirme ve Fitness
Efor Fitness	Vücut Geliştirme ve Fitness
Ns Pilates Studio	Pilates
Joya Pilates	Pilates
Diyetisyen Ecem Şahin	Pilates
KANDIRA	
Can Fitness Salonu	Vücut Geliştirme ve Fitness
KARAMÜRSEL	
Fitzone Fitness	Vücut Geliştirme ve Fitness
Maximum Athletic Clup	Vücut Geliştirme ve Fitness
Miss Elit Plates	Pilates
Power Fitness Spor Merkezi	Vücut Geliştirme ve Fitness
Genç Spor Center	Pilates- His ve Wellness
GÖLCÜK	
Koral Dans Sanat	Taekwondo
Game Fitness	Vücut Geliştirme ve Fitness
Arena Fitness	Vücut Geliştirme ve Fitness
Gölcük Sporium	Vücut Geliştirme ve Fitness
Eltemur Karate Spor Kulübü Derneği Spor Salonu	Karate
Reis Bilardo	Bilardo
New You Fitness	Vücut Geliştirme ve Fitness
Up Life Aktivite Merkezi	His ve Wellness- Pilates
Fola Spor Merkezi	Vücut Geliştirme ve Fitness
Doruk Spor Kulübü	Karate
Ck Pilates Salonu	Pilates
Dünya Yoga	Yoga
Hitlife Gym	Vücut Geliştirme ve Fitness
Hitlife Gym	Vücut Geliştirme ve Fitness
Larisa Pilates	Pilates
Studio Damla Pilea	Pilates
Pırlanta (Diamond) Pilates	Pilates
B-Fit Gölcük	Vücut Geliştirme ve Fitness
BAŞİSKELE	
Threes Safe Sports Studio	Vücut Geliştirme ve Fitness
Olimpiya Reklam Organizasyon Dan. Spor Salonu İşletmeciliği San. Ve Ltd. Şti	Cimnastik- Pilates
Fa Studio Pilates	Pilates
(Bowlingo)Atlantis Oyuncak Eğlence Turizm Ticaret A.Ş.	Bowling

Tablo 2.14 (devam) : Kocaeli de yer alan özel spor tesisleri.

Angels Pilates	Pilates
Moneta Pilates	Pilates
Yeşil Ev Sağlıklı Yaşam ve Hobi Merkezi	Pilates
Çağla Abanoz Sağlıklı Yaşam ve Spor Merkezi	Pilates
Life Express	Vücut Geliştirme ve Fitness
4 Mate Pt	Pilates
Pilates House	Pilates
ÇAYIROVA	
Kara Gençlik Spor Kulübü Spor Salonu	Kick Boks
Sevindik Spor Kulübü	Vücut Geliştirme ve Fitness
Yyk Fitness Club	Vücut Geliştirme ve Fitness
V12 Gym	Vücut Geliştirme ve Fitness
Emre Fit Clup	Vücut Geliştirme ve Fitness
Serçe Spor Kulübü	Vücut Geliştirme ve Fitness
Moena Pilates	Pilates
Fit Life World Spor Salonu	Vücut Geliştirme ve Fitness
Fitness Work Shop Spor Salonu	His ve Wellness
DARICA	
Perfect Body Sport	Vücut Geliştirme ve Fitness
Darıca Efor Spor Kulübü	Kick Boks- Boks
Joy Fit	His ve Wellness
Puma Gym	Vücut Geliştirme ve Fitness
Ulusoy Spor Kulübü	Wushu- Kick Boks- Muay Thai
Adem Bozkurt Spor Salonu	Vücut Geliştirme ve Fitness
Fatih Çetinkaya Musclea Academy Spor Merkezi	Kick Boks
İpek Celep Pilates Studio	Pilates
Fitness City 2 Kadınlara Özel Spor Salonu	Vücut Geliştirme ve Fitness
My Life Fitness	Vücut Geliştirme ve Fitness
Darıca Fitness	Vücut Geliştirme ve Fitness
DERİNCE	
Gold Gym	Vücut Geliştirme ve Fitness
Fit Woman Sağlıklı Yaşam Merkezi	Pilates
Beşiroğlu Spor Salonu	Vücut Geliştirme ve Fitness
Işıl Bozca Su Sporları Organizasyon Hizmetleri Gıda ve İnşaat Ticaret Limited Şirketi	Yüzme
Can Fitness	Vücut Geliştirme ve Fitness
Force Fitness	Vücut Geliştirme ve Fitness
Derince Gençlik Spor Kulübü	Taekwondo
Can Sport Center	Vücut Geliştirme ve Fitness
KARTEPE	
Sporpoint Spor Salonu	Vücut Geliştirme ve Fitness
Kartepe At Çiftliği	Binicilik
Kartepe Spor Merkezi	Vücut Geliştirme ve Fitness
Kartepe B Fit	His ve Wellness-Pilates
Göçerler Gençlik ve Spor	Taekwondo
Güneş Spor Tesisleri	Vücut Geliştirme ve Fitness
Body Club	Vücut Geliştirme ve Fitness

Kaynak: Kocaeli Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü,2023

Şekil 2.9: Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Spor Tesisleri

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Spor Daire Başkanlığından alınan verilere göre Büyükşehir'e bağlı toplamda 60 tane spor tesisi bulunmaktadır. Şekil 2.9'da ne tür spor tesisi oldukları ve kaç adet olduğuna yönelik bilgiler verilmektedir.

Doküman incelemesi sonucunda elde edilen veriler neticesinde Kocaeli ili, doğal kaynakları (deniz, akarsu, dağ, göl, şelale, orman, su), coğrafi konumu, iklim özellikleri, beşeri kaynakları (spor tesisleri, konaklama işletmeleri vb.) ve altyapısı ile spor turizmi ile ilgili varlıklar araştırmayı desteklemek amacıyla araştırılmış ve detaylı olmak üzere verilmiştir. Kocaeli'nin bir spor şehri olması için Spor turizmi ile ilgili çalışmaların da yapılmaya devam edilmediği söylenebilir.

BÖLÜM 3. MATERYAL VE YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın yöntemi, araştırma deseni, araştırmanın evreni ve örnekleme, araştırma geçerlik ve güvenirliği, veri toplama araçları ve veri analiz yöntemlerine ilişkin bilgiler verilmektedir.

3.1. Araştırma Modeli

Araştırmanın temel amacı doğrultusunda belirlenen sorulara cevap vermek üzere bu araştırma, karma araştırma yöntemi ile kurgulanmıştır. Karma araştırma yöntemi; araştırmayı yapan kişinin, araştırma problemlerini anlamak amacıyla hem nitel verileri (açık uçlu) hem de nicel verileri (kapalı uçlu) topladığı, bu veri setlerini birbiriyle bütünleştirdiği ve daha sonra bu veri setlerini birleştirmenin avantajlarını kullanarak sonuçlar çıkardığı, sosyal, davranış bilimleri ve sağlık alanlarında kullanılabilen araştırma yaklaşımıdır. Karma yöntem kullanılarak yapılan bu araştırmada birleştirme deseni tercih edilmiştir. Bu desenin amacı ise, hem nitel hem nicel verileri toplamak, her iki veri setini analiz etmek ve iki veri setinden elde edilen sonuçları birleştirmektir (Creswell, 2021).

Araştırmanın kuramsal çerçevesinin belirlenmesinde önemli bir araç olan literatür taramasından yararlanılmıştır. Tarama sürecinde araştırma amacı doğrultusunda ulaşılabilen kaynaklarda spor turizmi ve destinasyon ile ilgili yapılmış çalışmalar incelenmiştir. Araştırmanın kavramsal çerçevesine yönelik teorik bilgiler; Kocaeli ili demografik yapısı ve spor turizmi yapısı (kaynaklar, tesisler vb.), spor turizmi mevcut durumu ve potansiyeline yönelik değerlendirmelerde bulunmak amacıyla detaylı bir şekilde incelenmiştir. Çerçevesi belirlenen araştırmanın birincil verilerini toplama aşamasında nitel ve nicel araştırma araçlarından yararlanılmıştır. Merkezi ve yerel yöneticilerin, turizm ve spor işletmelerinin, sivil toplum kuruluşlarının ve uzmanların görüşlerinin alınabilmesi için nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Yerel halkın görüşlerinin belirlenmesi aşamasında ise anket tekniği kullanılarak nicel araştırma

yönteminden faydalanılmıştır. Her iki yöntemde yürütülen aşamalar aşağıda detaylı bir şekilde verilmiştir.

3.2. Nitel Araştırma Aşaması

Nitel araştırma, görüşme, gözlem ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı araştırmalardır. Algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir şekilde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin takip edildiği araştırma olarak tanımlanmaktadır (Yıldırım,1999). Bu tez çalışmasında nitel veriler, doküman analizi ve paydaş analizi aracılığı ile elde edilmiştir. Doküman incelemesi, çalışmanın probleminin açıklanmasından, bulguların değerlendirilmesine kadar bütün adımlarda önem arz eden bir süreçtir (Özdemir, 2010). Kocaeli ilinin spor turizmi mevcut durumu ve potansiyelinin ortaya konmasında önem arz eden bu süreçte doküman incelemesi yapılmıştır. Bu inceleme yapılırken; kitap, rapor, dergi, broşür, yayın, internet kaynağı ve kurumların web sayfalarından faydalanılmıştır. Kocaeli ilinin spor turizmi destinasyonu olarak geliştirilmesine yönelik derinlemesine araştırma yapılması gerektiğinden, doküman analizine ek olarak nitel araştırmaya yönelik ikincil araştırma deseni paydaş analizi tercih edilmiştir. Burgoyne (1994) paydaş analizini “örgütsel psikolojiye göre herhangi bir olayın çevresinde çok sayıda olan, olayın kendisini etkileyen ya da olaydan etkilenen ve olaya bir şekilde ilgisi olan kişilerin ve grupların görüşüne dayanan araştırma yaklaşımı” olarak tanımlamaktadır. Bu çerçevede spor turizmine ilişkin paydaşların görüşlerinin alınmasında görüşme tekniğine başvurulmuştur. Bu aşama da verileri toplamak amacıyla yarı yapılandırılmış görüşme formu oluşturulmuş ve paydaşlarla görüşmeler gerçekleştirilmiştir. İlgili formun geliştirilmesine ilişkin detaylar 3.2.2’ de verilmiştir.

3.2.1. Nitel Araştırma Grubu

Nitel araştırma grubunu Kocaeli de yer alan spor turizmini etkileyen ve spor turizminden etkilenen 23 spor turizmi yönetici oluşturmaktadır. Katılımcılara ilişkin bilgiler Tablo 3.1de verilmiştir.

Tablo 3.1 : Nitel Araştırma Grubu Demografik Bilgileri

Katılımcılar	Pozisyon	Cinsiyet	Yaş	Eğitim Durumu
Kocaeli Valiliği	Merkezi Yönetici	Erkek	52	Lisans
Kocaeli İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü	Merkezi Yönetici	Erkek	46	Lisans
Kocaeli İl Gençlik ve Spor Müdürlüğü	Merkezi Yönetici	Erkek	45	Lisansüstü
Kocaeli İl Şehircilik Müdürlüğü	Merkezi Yönetici	Kadın	43	Lisans
Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Spor Daire Başkanlığı	Merkezi Yönetici	Erkek	46	Lisansüstü
Kocaeli Büyükşehir Belediyesi	Merkezi Yönetici	Erkek	54	Lisansüstü
Kocaeli İl Çevre Müdürlüğü	Merkezi Yönetici	Erkek	56	Lisansüstü
Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Spor Şube Müdürlüğü	Merkezi Yönetici	Erkek	39	Lisansüstü
Turizm ve Doğal Yaşam Alanları Şube Müdürlüğü	Merkezi Yönetici	Erkek	39	Lisans
Uluslararası Gençlik Merkezi Spor Şube Müdürlüğü	Yerel Yönetici	Erkek	38	Lisansüstü
Uluslararası Gençlik Merkezi Müdürlüğü	Yerel Yönetici	Kadın	40	Lisans
Kocaeli Kent Konseyi	Yerel Yönetici	Kadın	37	Lisansüstü
Marmara Doğu Kalkınma Ajansı	Uzman	Erkek	35	Lisansüstü
Kocaeli Amatör Spor Kulüpleri Federasyonu	STK (Spor)	Erkek	52	Lisans
İzmit Yelken Kulübü	STK (Spor)	Erkek	45	Lisans
Kocaeli Atlı Spor Kulübü	STK (Spor)	Erkek	56	Lisansüstü
Dedeman Kartepe	Turizm İşletmesi	Kadın	32	Lisans
Emex Otel	Turizm İşletmesi	Erkek	43	Lisans
The Green Park Kartepe Resort	Turizm İşletmesi	Kadın	34	Lisans
Kocaeli Otel ve Turistik Tesis İşletmesi Derneği	STK (Turizm)	Erkek	43	Lisans
Gölcük Başiskele Turizm Birliği	STK (Turizm)	Kadın	45	Lisans
Kandıra Turizm Derneği	STK (Turizm)	Erkek	45	Ön lisans
Kocaeli Üniversitesi Akademisyen	Uzman	Erkek	48	Lisansüstü

3.2.2. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formunun Geliştirilmesi

Araştırma da nitel verilerin toplanması amacıyla yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Veri toplama tekniklerinden olan görüşme tekniği nitel araştırmalarda sık sık kullanılan bir tekniktir. Bu teknik, hedefe yönelik belirlenmiş soruların karşı tarafa

yöneltilerek yanıtların alındığı bir iletişim sürecidir. Bu görüşme türü karşılıklı iletişim ve sohbete olanak sağlarken, karşılıklı öğrenme fırsatları da sunmaktadır. Yarı yapılandırılmış görüşme, tartışılan soruların ve konuların bir listesini içeren bir röportaj rehberine dayanır, böylece, araştırmalar arasında bir ölçüde benzerlik sağlanır; aynı zamanda, görüşülen kişinin kendine özgü tecrübe ve bilgi özelliğine göre sorgulanması açısından esnek bir tekniktir. Yarı yapılandırılmış görüşme tekniğinde görüşme esnasında ortaya çıkabilecek ve çalışmaya önemli katkılar sağlayabilecek ek sorular sorulabilmesi önümüze çıkar sınırlamaları önleme açısından avantaj sağlarken detaylı bilgiler de elde edilebilmeye olanak sağlayabilmektedir (Merriam, 2013).

Yarı yapılandırılmış görüşme formuna ilişkin soru havuzu oluşturulurken araştırma amacına göre ve literatür taraması sırasında incelenen Higham (2005)'in "Spor Turizmi Destinasyonlarının Gelişimini Temsil Eden Şema" ve Gençlik ve Spor Bakanlığı "2019 Spor Turizmi Çalıştay Komisyon Raporları" isimli çalışmalar esas alınmıştır. Oluşturulan havuzda yer alan sorular anlaşılabilirlik ve araştırmanın amacına uygunluk açısından değerlendirilmek üzere 4 alan uzmanı (2 turizm alan uzmanı, 1 spor turizmi alan uzmanı, 1 spor yönetimi alan uzmanı) görüşüne sunulmuş ve dönütler doğrultusunda revizeler yapılarak görüşme formuna son hal verilmiştir. Soruların son halleri şu şekildedir.

1. Spor Turizmi size neyi ifade etmektedir? Kocaeli ve Spor Turizmi kelimeleri yan yana geldiğinde size nasıl bir anlam ifade ediyor?
2. Kocaeli'de spor turizmini gerçekleştirmeye yönelik hangi kaynaklar (doğal ve beşeri) mevcuttur?
3. Kocaeli'de spor turizmi organizasyonları gerçekleşmekte midir? Spor turizmi kapsamında hangi sporlar yapılmaktadır?
4. Kocaeli de spor turizmi organizasyonlarının gerçekleşmesi için tesisler yeterli midir? Yeni tesisleşme çalışmaları var mı? Açıklar mısınız?
5. Kocaeli de gerçekleşen spor etkinliklerinde çevrenin olumsuz etkilenmemesi açısından ne tür önlemler alınmaktadır? Yapılan spor turizmi organizasyonlarında güvenlik tedbirleri alınmakta mıdır? Açıklar mısınız?
6. Kocaeli'ye spor turizminin ekonomik, sosyal, kültürel, çevresel ve istihdam etkisini nasıl değerlendir misiniz?
7. Sizce Kocaeli'de spor turizminin gelişimini engelleyen en büyük sorunlar nelerdir? Bu sorunların çözülmesi için alınabilecek önlemler nelerdir?

8. Kocaeli’yi model bir spor turizmi destinasyonu olabilmesi için ön plana çıkaran spor turizmi faaliyetleri var mıdır? Varsa nelerdir?
9. Kocaeli’nin spor turizmi destinasyonu olabilmesi için mevcut altyapı (erişilebilirlik, ulaşım, kamu ve sosyal hizmetler) yeterli midir? Bununla ilgili neler söyleyebilirsiniz? Değilse yapılması gerekenler nelerdir?
10. Kocaeli’de gerçekleşen spor turizmi etkinlikleri için tanıtım ve reklam çalışmaları yapılmakta mıdır? Yapılıyorsa yeterli mi yetersiz mi buluyorsunuz? Kocaeli ilinin spor turizmi destinasyonu olarak tanıtılmasında sizce hangi medya kanalları kullanılmalıdır?
11. Kocaeli’nin spor turizmi destinasyonu olabilmesi için önemli paydaşlar sizce kimlerdir ve hangi sorumlulukları üstlenmelidirler?
12. Kocaelinin spor turizmi destinasyonu olabilmesi için spor yetkilileri, federasyon yetkilileri, turizm yetkilileri ve spor ve turizm çalışanlarının koordinasyonu hakkında bilgi veri misiniz? Spor turizmi ile ilgili bir komisyon kurulmasına ilişkin görüşleriniz nelerdir?
13. Kocaelinin spor turizmi destinasyonu olabilmesi için yerel halkın etkisi hakkındaki görüşlerinin nelerdir? Yerel halkın spor turizmi konusunda bilgi düzeyinden bahseder misiniz? Spor turizmi konusunda yerel halkı bilinçlendirmek çalışmaları hakkında bilgi verir misiniz?
14. Kocaeli’nin, İstanbul ve Ankara illeri arasında olması spor turizmi destinasyonu olabilmesi için avantaj mı dezavantaj mıdır? Nedenleriyle değerlendirir misiniz? Sizce Kocaeli ilinin diğer şehirlerden farklı olarak spor turizmi alanındaki avantaj ve dezavantajları nelerdir?
15. Kocaeli’yi gelecekte bir spor turizm destinasyonu olarak görüyor musunuz? Bununla ilgili neler söyleyebilirsiniz?

3.2.3. Nitel Verilerin Toplanması

Uzman görüşleri doğrultusunda oluşturulan görüşme soruları görüşme öncesi belirlenen kişilere mail yolu ile gönderilerek ön bilgilendirme yapılmıştır. Görüşmeler yüz yüze gerçekleştirilmiştir. Görüşmelerde dijital ses kayıt cihazı kullanılmıştır. Görüşmeler, Şubat 2023- Nisan 2023 tarihleri arasında katılımcıların ofislerinde ortalama 30-45 dakika sürecek şekilde planlanmış ve uygulanmıştır. Bu çerçevede 9 merkezi yönetici

(Kamu), 3 yerel yönetici (Kamu), 2 uzman (akademisyen ve yönetici), 3 turizm işletmecisi ve 6 sivil toplum kuruluşu (spor ve turizm) yöneticisi toplamda 23 paydaş (n = 23) ile görüşme yapılmıştır. Ses kaydına başlatılmadan önce katılımcılardan izin alınmış ve kayıt cihazı sesi net olarak kaydedecek şekilde görünür bir yere yerleştirilmiştir. Görüşmelerden elde edilen ses kayıtları deşifre edilerek yazılı doküman haline getirilmiştir. Doküman da katılımcılar kişisel verilerin korunmasına bağlı kalınarak K1, K2, K3, K4.....ve K23 şeklinde kodlanmış, yapılan analizlerde ve raporlamada kodlara yer verilmiştir.

Alan yazın incelendiğinde görüşmeler kendini tekrar etmeye başladığı için araştırmacı tarafından verilerin doygunluğunu fark edildiğinde ve araştırmacının katılımcılardan öğrenecek bir şey kalmadığı zaman, cevapların tekrar edilmeye başlandığı noktada verilerin yeterli olduğu kabul edilmeli ifadeleri yer almaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2016; Silverman, 2016). Nitel araştırmalarda veri toplama sürecinde örneklem büyüklüğünü oluşturma çok önemlidir. Model geliştirme, kuram oluşturma araştırmalarında iyi bir modelin geliştirilebilmesi için örneklem büyüklüğünün 20 ile 30 kişi olması gerektiği önerilmekte ancak bu sayı daha da fazla olabilmektedir (Charmaz, 2006). Alan yazında yer alan bilgilere de dayandırılarak görüşmelerden elde edilen veriler tekrarlanmaya başladığı aşamada doygunluk olarak belirlenmiş ve katılımcı sayısı 23'te durdurularak veri toplama süreci sonlandırılmıştır.

3.2.4. Nitel Araştırma Geçerlik ve Güvenirlik

Araştırmalarda geçerlilik ve güvenilirliğinin sağlanması büyük önem arz etmektedir. Alan yazın incelendiğinde nitel araştırmalarda yüz yüze görüşmeler yoluyla daha ayrıntılı ve derinlemesine bilgi toplama, alana tekrar geri dönebilme imkanının olması, araştırmanın olabildiğince tarafsız aktarılması, araştırmacının esnek olması, gördüğünü olduğu gibi aktarması geçerlilik açısından önemli görülmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bunun yanı sıra Guba ve Lincoln nitel araştırmalarda geçerlik ve güvenilirliğin yerine; inandırıcılık (trustworthiness) şeklinde olması gerektiğini ifade etmiş ve bazı kriterler belirlemişlerdir. Bu kriterler literatürde inanılrlık, güvenilebilirlik, onaylanabilirlik ve aktarılabilirlik başlıkları altında yer almaktadır (Merriam, 2013). Bir

araştırmada bulguların doğruluğunu kontrol etmek için bu stratejilerin bir ya da daha fazlasının belirtilmesi önerilmektedir (Creswell, 2003).

Bu araştırmanın inanılrlılığını sağlamak için uzun süreli etkileşim ve uzman incelemesi (Holloway ve Wheeler, 1996) teknikleri kullanılmıştır. Araştırmacının kendisi araştırmanın yapıldığı ortamda bulunmuş, katılımcılarla uzun süreli irtibat kurmuş ve paydaşlarla yüz yüze görüşmeleri yapmıştır. Bu araştırmada toplanan verilerin analizi ve sonuçların yazımı noktasında komite üyeleri ve tez danışmanının desteğini almıştır.

Elde edilen verilere nasıl ulaşıldığının açıklanması ve bu verilerin ayrıntılı olarak rapor edilmesi de geçerlik ve güvenirlik açısından önemli bir ölçüttür. Bu konuda araştırmacı betimsel bir analiz yapıyorsa katılımcıların görüşlerinden doğrudan alıntılara yer vermesi geçerlik açısından önemlidir. (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Araştırmada doğrudan alıntılara yer verilmiştir. Ayrıca görüşmeye katılan paydaşların temsil ettikleri kurumlar, kişilerin özellikleri, görüşme süreci ve görüşme tarihi belirtilmiştir. Bu şekilde, nitel araştırmanın iç ve dış geçerliliği de sağlanmıştır.

3.2.5. Nitel Verilerin Analizi

Nitel veri analizinde yüksek oranda içerik analizi ve betimsel analiz tekniklerinden yararlanılmaktadır. İçerik analizi, görüşme çıktılarının karakterize edilmesi ve karşılaştırılmasında kullanılmaktadır. Amacı, araştırmaya katılanların görüşlerinin içeriklerini sistemli şekilde tanımlamaktır. Böylelikle araştırmacıyı elde edilen verilere aşina etmekte ve bu verilerin gelecekte yapılacak analizler için faydalanılmasını kolaylaştırmaktadır. Betimsel analiz ise ulaşılan verileri, daha önceden belli olan başlıklar altında özetlenerek yorumlanmasıdır. Veriler, araştırma sorularına göre veya veri toplama sürecinde ulaşılan bilgilere göre düzenlenir. Bu analizin amacı, ham verilerin okunarak anlaşılabilir bir biçime sokulmasıdır. İlk olarak elde edilen veriler sıralanır, yapılan sınıflamalar yorumlanır ve sonuçlar elde edilir. Sonra araştırmacı, yorumlara göre geleceğe yönelik tahminlerde bulunur ve yeni sonuçlara ulaşmaya çalışır (Coşkun ve diğ, 2015).

Araştırma verilerinin analiz edilmesinde hem betimsel analiz ve hem de içerik analizi yöntemleri kullanılmıştır. Analizler temalaştırılarak sunulmuştur. Nitel verilerin daha düzenli ve daha kolay anlaşılması açısından veriler temalar halinde verilmesi önemlidir.

Kodlama olarak da ifade edilen bu hususta temaların hangi başlıklar altında aktarılacağı önemli bir aşamadır (Merriam, 2013). Bunun için üç kodlama yöntemi mevcuttur. Bunlar “genel bir çerçeve içinde yapılan kodlama”, “daha önceden belirlenen kavramlara göre yapılan kodlama” ve “verilerden çıkarılan kavramlara göre yapılan kodlama” adlandırılan yöntemlerdir (Yıldırım ve Şimşek, 2013, s. 261). Araştırmada verilerden daha önceden belirlenen kavramlara göre yapılan kodlama” ve “verilerden çıkarılan kavramlara göre yapılan kodlama yöntemleri tercih edilmiştir.

Spor turizmi destinasyon geliştirme ve yönetimi çok geniş bir alana sahiptir. Bu alanda yaygın olarak kullanılan boyutlar bulunmaktadır. Bunlar: Kaynaklar, Organizasyon ve Etkinlikler, Altyapı, Tanıtım ve Pazarlama, Çevre ve Güvenlik Tedbirleri, Örgütlenme ve Yönetim, Sorunlar ve Engeller, Paydaşlar, Etkileri (Higham, 2005) gibi destinasyon gelişiminde rol oynayan unsurlardır. Araştırma verileri değerlendirilirken ilgili unsurlar çerçeve olarak değerlendirilmiştir. Çünkü betimsel analizde, araştırma için bir çerçevenin oluşturulması gerekmektedir. Bu çerçeveye göre, verilerin hangi temalar altında düzenleneceği ve sunulacağı belirlenmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu noktadan hareketle belirtilen boyutlardan da yola çıkılarak elde edilen araştırma verilerinin dayandırılacağı ve Kocaeli ilinin spor turizmi mevcut durumu ve potansiyelinin belirlenmesi ve spor turizmi destinasyon modelinin geliştirilmesi için önemli olduğu belirlenen temalar oluşturulmuş ve Tablo 3.2’de verilmiştir.

Tablo 3.2 : Araştırmada belirlenen temalar

Tema 1	Spor Turizmi
Tema 2	Spor Turizmi Destinasyonu
Tema 3	Kaynaklar
Tema 4	Organizasyonlar
Tema 5	Sportif Branşlar
Tema 6	Altyapı
Tema 7	Tesisleşme
Tema 8	Çevre ve Güvenlik
Tema 9	Tanıtım ve Reklam
Tema 10	Paydaşlar
Tema 11	Yerel Halk
Tema 12	Örgütlenme ve Yönetim
Tema 13	Etki
Tema 14	Sorun ve Engeller
Tema 15	Avantaj ve Dezavantajlar
Tema 16	Spor Turizminin Geleceği

Tablo 3.2’de spor turizmi destinasyonu gelişimi için kabul edilen 16 tane ana tema yer almaktadır. Katılımcılardan elde edilen verilerin toplanması ve değerlendirilmesi bu temalar doğrultusunda yapılmıştır.

3.3. Nicel Araştırma Aşaması

Nicel araştırma, olaylar ve olgular nesnelleştirilerek ölçülebilen gözlemlenebilen ve sayısal şekilde ifade edilebilen araştırma modeli olarak ifade edilmektedir (Karasar, 2012).

Araştırmanın nicel veri toplama bölümünde, Kocaeli ilinde yaşayan yerel halkın (sporcu, antrenör, hakem, seyirci) spor turizmine yönelik algılarının değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Yerel halk, spor turizmi temel yararlanıcılarının önemli paydaşlarından biridir. Nicel veri toplamada, nitel araştırma sürecinde genel olarak hizmeti sunan paydaşlardan elde edilen verilere ek olarak hizmeti alacak olan kişilerden elde edilen nicel veriler ile araştırmanın derinlemesine incelenme fırsatı elde edileceği ön görülerek, araştırmada daha bütüncül bir sonuca ulaşılabilmesi amaçlanmıştır. Popülasyonun çokluğu da göz önünde bulundurularak nicel veri toplama araçlarından anket tekniğinden yararlanılmıştır. Bu çerçevede; yerel halkın Kocaeli’de spor turizminin geliştirilmesine ilişkin algıları; cinsiyet, yaş, eğitim durumu, çalışma yeri, doğum yeri ve spor turizmine katılma şekli gibi değişkenler aracılığı ile incelenmiştir. Ayrıca spor turizminin gelişimi, şehre katkıları, mevcut durumu, alanların tespit edilmesi ve etkileri boyutları kapsamında değerlendirmeler yapılmıştır.

3.3.1. Nicel Araştırma Grubu

Çalışmanın araştırma grubunu Kocaeli ilinde yaşayan ve spor turizmi hizmetlerinden faydalanan halk kitlesinden kolayda örnekleme tekniği ile seçilmiş 410 kişi oluşturmaktadır. Araştırma grubuna ilişkin tanımlayıcı istatistik bilgileri Tablo 3.3’te verilmiştir.

Tablo 3.3 : Nicel Araştırma Grubu Tanımlayıcı İstatistikleri

Değişkenler	Gruplar	F	%
Cinsiyet	Erkek	239	58.3
	Kadın	171	41.7
Doğum Yeri Kocaeli	Evet	314	76.6
	Hayır	96	23.4
Eğitim Durumu	Lisans altı	152	37.1
	Lisans ve üstü	258	62.9
Yaş	18 ve altı	53	12.9
	19-29	120	29.3
	30-39	84	20.5
	40-49	96	23.4
	50 ve üstü	57	13.9
	Kamu	143	34.9
Çalışma Durumu	Özel	144	35.1
	Çalışmıyor	123	30.0
	Seyirci	215	52.4
Spor Turizmi Katılma Şekli	Sporcu	78	19.0
	Spor Uzmanı	117	28.5
Toplam		410	100

3.3.2. Nicel Veri Toplama Aracı

Araştırmacı ve katılımcılar için maliyet ve zaman bakımından kolaylık sağlaması, katılımcılara kolay ulaştırılabilmesi, tutum, algı ölçümleri ve sayısal verilerin elde edilmesi için en uygun ölçüm olması, her türlü ölçeğin uygulanması ve kolay toplanabilmesini sağlaması nedeniyle bu araştırmada veri toplama aracı olarak anket tercih edilmiştir.

Araştırmada kullanılan anket formu iki bölümden oluşmakta olup; birinci bölümde katılımcıların demografik özelliklerine yer verilmektedir. Anket formunun ikinci bölümünde ise yerel halkın spor turizmi gelişimine yönelik algısını ölçen 22 tane algı ifadesi yer almaktadır. Bu bölümde Zgurovski ve Akın (2016) tarafından geliştirilen “Spor Turizminin Geliştirilmesine Yönelik Algı Ölçeği” kullanılmıştır. Bu ölçeğin “spor turizmi gelişimine yönelik çalışmalar, spor turizminin şehre katkıları, spor turizminin mevcudiyeti, spor turizmi alanlarının tespiti ve spor turizminin etkileri” şeklinde 5 alt boyutu bulunmaktadır. Ölçeği oluşturan her ifade için beşli likert tipi derecelendirme kullanılmıştır. Beşli likert tipi ölçeğindeki maddeler, (1) Kesinlikle Katılmıyorum, (2) Katılmıyorum, (3) Kararsızım, (4) Katılıyorum ve (5) Kesinlikle Katılıyorum şeklinde derecelendirilmiştir. Bu ölçekle ilgili ölçek geliştirme aşamasında yazar tarafından

güvenirlilik analizi olan Cronbach's Alpha değeri 0,828 olarak hesaplanmıştır (Zgurovski ve Akın, 2016). Güvenirlilik kat sayısının 0,80'nin üzerinde olması ölçeğin yüksek düzeyde güvenilir olduğunu göstermektedir (Turan, 2012). Kocaeli özelinde ölçülen araştırma gurubuna uygulanan geçerlilik ve güvenirlilik analizinde ise Cronbach's Alpha değeri 0,852 olarak hesaplanmıştır. Ayrıca araştırmanın güvenilirliği açısından veri toplama süreci başlamadan önce anket formunun anlaşılabilirliğini belirlemek amacı ile 30 kişi ye pilot çalışma uygulanmıştır. Tüm bu bilgiler ışığında yapılan çalışmanın geçerli ve güvenilir olduğu söylenebilir.

3.3.3. Nicel Verilerin Toplanması

Araştırmada nicel veriler 01 Ocak 2023 ve 30 Nisan 2023 tarihleri arasında Kocaeli de ikamet eden yerel halktan toplanmıştır. Araştırmada kullanılan anket formu, verilere daha çabuk ulaşmak amacıyla katılımcılara yüz yüze uygulanmamış olup, Google Form aracılığı ile dijitalle dönüştürülmüştür. Anket uygulaması; internet üzerinden, sosyal medya aracılığıyla çevrimiçi (online) olarak araştırmacı tarafından katılımcılara gönderilip uygulanmıştır. Araştırmaya toplam 410 kişi katılım sağlamıştır.

3.3.4. Verilerin Analizi

Bu çalışma da araştırma gurubundan elde edilen verilerin analizinde istatistiksel teknikler kullanılmıştır. Uygulanan çevrimiçi (online) anket sonucunda IBM SPSS 22 istatistik paket programı kullanılarak veriler analiz edilmiştir. Araştırmada elde edilen verilerin normal dağılım gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla normallik testi yapılmıştır. Normallik testi sonuçları Tablo 3.4'te verilmiştir. Bu doğrultuda verilerin normal dağılım göstermemesi sebebiyle analizlerde parametrik olmayan testler kullanılmıştır. Bu testler Kruskal Wallis ve Mann Whitney U testleridir.

Tablo 3.4 : Normallik testi sonuçları

	İstatistik	N	P	Çarpıklık	Basıklık
Spor Turizmi Gelişimine Yönelik Çalışmalar	,148	410	,000	-2,056	7,189
Spor Turizminin Şehre Katkıları	,210	410	,000	-2,060	5,841
Spor Turizminin Mevcudiyeti	,147	410	,000	-,588	1,306
Spor Turizmi Alan Tespiti	,122	410	,000	,252	-,349
Spor Turizmi Etkileri	,230	410	,000	,975	,072

Araştırmada verilerin analizi için standart sapma, aritmetik ortalama gibi tanımlayıcı istatistiklerden yararlanılmış olup, yerel halkın spor turizmi gelişimi algısı ile öleğın alt boyutları arasındaki ilişkiyi ölçmek için Korelasyon analizi gerçekleştirilmiştir.

BÖLÜM 4. ARAŞTIRMA BULGULARI

Bu bölümde araştırmanın nitel, nicel ve karma araştırma modeline uyarak elde edilen verilere ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

4.1. Nitel Araştırma Bulguları

Araştırmanın bu bölümünde spor turizmi paydaşları ile yapılan görüşmeler sonucunda elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Bu araştırmanın temel amacı Kocaeli ilinin spor turizmi mevcut durumu ve potansiyelinin belirlenmesi ve spor turizmi destinasyonu modelinin geliştirilmesidir. Kocaeli ilinin spor turizmi mevcut durumu ve potansiyelini de ortaya koyacak bu araştırma da yarı yapılandırılmış görüşme formu ile elde edilen veriler temalara ayrılmış bu şekilde analiz edilmiştir. Görüşmecilerin örnek ifadelerine yer verilerek değerlendirmeler yapılmıştır. Elde edilen veriler ile merkezi yönetimin (Gençlik ve Spor Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı vb.), yerel yönetimlerin (Valilik, Belediye ve İl müdürlükleri vb.), spor ve turizm işletmelerinin, yöneticilerin, sivil toplum kuruluşlarının plan ve projeler ortaya koyma aşamasında da paydaşlara yol gösterici niteliktedir. Aynı zamanda bu araştırma Kocaeli ilinin spor turizmi alanında önemli bir vizyon elde etmesi ve spor turizmi paydaşlarına yönelik öneriler getirmesi açısından da önemlidir.

Araştırmaya katılan paydaşlar, yarı yapılandırılmış görüşme formundaki açık uçlu soruları kendi düşünce, bakış açısı ve görüşleri doğrultusunda cevaplamışlardır. Görüşme formunda ilk olarak paydaşların demografik bilgileri sorulmuştur.

Bu noktadan hareketle belirtilen boyutlardan yola çıkılarak elde edilen araştırma verilerinin dayandırılacağı ve Kocaeli ilinin spor turizmi mevcut durumu ve potansiyelinin belirlenmesi ve spor turizmi destinasyon modelinin geliştirilmesi için önemli olduğu belirlenen temalar Tablo 4.1’de verilmektedir.

Tablo 4.1 : Araştırmada belirlenen temalar

Tema 1	Spor Turizmi
Tema 2	Spor Turizmi Destinasyonu
Tema 3	Kaynaklar
Tema 4	Organizasyonlar
Tema 5	Sportif Branşlar
Tema 6	Altyapı
Tema 7	Tesisleşme
Tema 8	Çevre ve Güvenlik
Tema 9	Tanıtım ve Reklam
Tema 10	Paydaşlar
Tema 11	Yerel Halk
Tema 12	Örgütlenme ve Yönetim
Tema 13	Etki
Tema 14	Sorun ve Engeller
Tema 15	Avantaj ve Dezavantajlar
Tema 16	Spor Turizminin Geleceği

Tablo 4.1’de spor turizmi destinasyonu gelişimi için kabul edilen 16 tane ana tema yer almaktadır. Katılımcılardan elde edilen verilerin toplanması ve değerlendirilmesi bu temalar doğrultusunda yapılmıştır.

4.1.1. Spor Turizmine İlişkin Bulgular

Paydaşların spor turizmi ile ilgili görüşleri destinasyonun gelişimi açısından önemlidir. Bu doğrultuda; Spor turizmi kavramına ilişkin görüşlerini belirlemek için katılımcılara “Spor Turizmi kavramı size neyi ifade etmektedir?” sorusu yöneltilmiştir. Katılımcıların vermiş oldukları cevaplar doğrultusunda “Spor Turizmi” ana teması oluşturulmuştur. Daha sonra katılımcıların görüşlerinin analiz edilmesiyle 6 alt tema ortaya çıkmıştır.

Paydaşların bu konudaki görüşlerinden elde edilen veriler kapsamında oluşturulan alt temalar ve kodlar aşağıda Tablo 4.2’de verilmektedir.

Tablo 4.2 : Spor turizmi

Alt Temalar	Spora Katılım- İzleme- Seyahat	Spor Dalları ve Spor Etkinlikleri	Spor ve Turizm Birleşimi	Serbest Zaman ve Organizasyonlara Katılım	Planlama, Turizm, Tanıtım ve Geniş Kitle	Sağlık Katkısı, Gelir Getirici Sektör Sosyokültürel Birleşim
Kodlar	Spor yapma, Spor izleme, Bir yere seyahat, Destinasyonu gezme ve görme,	Spor çeşitleri, Doğa, deniz ve kış sporları, Spor etkinlikleri,	Spor ve Turizm ilişkisi ve birleşimi	Serbest zaman değerlendirme, Etkinlik, Organizasyon,	Organizasyon planlama, turizm ve tanıtım, Daha geniş kitlelere ulaşma,	Sağlık açısından fayda, Gelir getirici bir sektör olması, Sosyokültürel açıdan ulusların bir araya gelmesi, Destinasyon tanıtımı
Katılımcılar	K1, K6, K20, K23	K3, K2, K13	K20, K22	K10, K12, K14	K7, K8, K9, K17, K21	K4, K6, K10, K10, K18
Toplam	4 Katılımcı	3 Katılımcı	2 Katılımcı	3 Katılımcı	5 Katılımcı	5 Katılımcı

Spor turizmi, hem spor yapma ve izleme amacıyla yapılan hem de seyahat edilen yerin veya destinasyonun gezilip görülmesi şeklinde ifade edilmiştir. Spor Turizmi, sporun her çeşidiyle (doğa, deniz ve kış sporları) yapılan spor etkinliklerini kapsamaktadır. Spor turizmini bazı katılımcılar spor ve turizmin birleşmesi şeklinde tanımlarken, bazıları ise spor turizminin çok geniş bir alan olduğunu ve serbest zamanların değerlendirilmesi için yapılan etkinlikler ve organizasyonlar olduğunu ifade etmişlerdir. Spor turizmi; sporla ilgili organizasyonları planlama, turizm ve tanıtım ile daha iyi ve daha geniş bir şekilde kitlelere ulaştırmadır. Spor turizminin bireylere sağlık açısından fayda sağladığı, gelir getirici bir sektör olduğu belirtilmiş, sosyokültürel açıdan ulusların bir araya gelmesini sağladığı ve destinasyonun tanıtılması bakımından etkili olduğu belirtilmiştir. Katılımcıların **spor turizmine** yönelik görüşleri aşağıda verilmektedir.

4.1.1.1. Katılımcıların Spor Turizmine Yönelik Görüşleri

- *Spor turizmi sadece müsabakalar değil hem turizm alanları ve destinasyonları hem de rekreasyon alanlarını spor amaçlı, gezip görme amaçlı gerçekleştiren turizmdir (K1).*
- *Ulusal ve uluslararası spor kulüplerinin kamp yapmak istemesi. Doğa, kış ve deniz turizmi (K2, K13). Spor turizmi sporun her çeşidiyle yapılan organizasyon aynı zamanda turizmdir (K3).*
- *Spor turizmi dediğimiz yani hem spor yaparken, aynı zamanda gelir getirici unsurların artırılması (K4).*
- *Spor turizmi derken benim aklıma ilk gelen ildeki sosyal tesislerin ve doğal kaynakların spor turizmi ile ilgili açılması (K5).*
- *Kalabalık grupların gelip katıldığı il dışından gelen insanların izleyici ya da katılımcı olarak katıldığı bir spor aklıma geliyor. Organizasyon, bir spor organizasyonu diyelim. İlin tanıtılması için, doğal güzellikleri, tarihi güzellikleri ve şehrin tanıtılması. Onları tanıtarak gelen insanların turizme de katkı sağlayacağını düşünüyorum. Spor turizmi aslında izleyici, sporcu, hakem antrenörün gelip o şehirde hem spor aktivitesini yapması hem de orada konaklaması yiyecek içecekten faydalanması işte gastronomiden faydalanması vs. Doğasını görmesi tarihini görmesi (K6).*

- *Spor ile ilgili organizasyonları planlama, turizm ve tanıtım ile daha iyi ve daha geniş bir şekilde kitlelere ulaştırma (K7, K8, K9, K17).*
- *Spor turizmi denince biliyorsunuz spor çok kapsamlı bir alan gençlerimizin serbest zamanlarını çok iyi değerlendirebilmelerini sağlamak. Ayrıca onların geleceği için iyi bir adım atabilmelerini sağlamak amacıyla yapılan etkinlikler onların sağlıklı olarak yaşayabilmeleri hedeflerini koya bilmeleri için yapılmış olan etkinlikler olarak algılıyorum. Bu vesileyle o sporu bir araç olarak kullanıp o ilin tanıtımının çok iyi şekilde yapılabilir (K10, K14).*
- *Spora ilgi duyan kişilerle ilgili spor aktivitelerini buluşturan yer (K11).*
- *Oldukça geniş bir yelpazeyi ifade ediyor. Sebebi de şu, spor turizmi kavramından anladığımız acaba profesyonel spora hizmet eden işte kitle seyirci kitlelerine hitap eden bir spor organizasyonu mu event management dedikleri yoksa işte biraz daha doğa sporlarına yönelik olan bir turizm destinasyonu mu? Ya da işte amatör ya da profesyonel diye ayrılan bir destinasyon mu? (K12).*
- *Her türlü planlamaya aslında uygun yapılan organizasyonlarla beraber işin turizm noktasında bunu yan yana getirebiliriz. Sportif alanda çok büyük yatırımlar, sistem tamamen spor yani spora katkısı sportif tesis, sportif alan ve sportif organizasyon (K15).*
- *Spor etkinlikleri münasebetiyle gidilecek görülecek cazip yerleri ifade etmektedir (K16).*
- *Spor ve Turizmin birleşmesi, kültürel ve sosyal bir olgu olup, farklı kültürlerin spor ve turizm ile birbirine empoze olması (K18). Turizm ve sporun bir araya gelmesi. Spor ve turizmin bir arada hareket etmesi (K22).*
- *Spor turizmi destinasyonu, o coğrafyanın ilgili sporla uyumluluk halini ifade etmektedir (K19).*
- *Spor turizmini insanların eğlenme amacına yönelik bulundukları bölgeden ayrılarak, spor faaliyetlerini seyretmeleri ve bu faaliyetlerde rol alabilmek adına gerçekleştirdikleri seyahatlerdir. Turizm ve spor birbiriyle ilişkilidir ve birbirini tamamlar (K20).*
- *Otel bünyesinde spor organizasyonlarının destinasyon pazarlaması açısından sürdürülüp, planlamasının yapılması (K21).*
- *Spor müsabakası sebebiyle, bazı yerleri gidip görmektir (K23).*

4.1.2. Spor Turizmi Destinasyonuna İlişkin Bulgular

Bir bölgenin, spor turizmi destinasyonu olarak geliştirilmesi için sahip olması gereken özelliklerin incelenmesi önemlidir. Kocaeli de spor turizminin mevcut durumunun belirlenmesi amacıyla katılımcılara “Kocaeli ve Spor Turizmi destinasyonu kelimeleri yan yana geldiğinde size nasıl bir anlam ifade ediyor?” sorusu yöneltilmiştir. Katılımcıların vermiş oldukları cevaplar doğrultusunda “Spor Turizmi Destinasyonu” ana teması oluşturulmuştur. Daha sonra katılımcıların görüşlerinin analiz edilmesiyle 5 alt tema ortaya çıkmıştır.

Paydaşların bu konudaki görüşlerinden elde edilen veriler kapsamında oluşturulan alt temalar ve kodlar aşağıda Tablo 4.3’te verilmektedir.

Tablo 4.3 : Spor turizmi destinasyonu

Alt Temalar	Doğal Kaynakların Olması	Birçok Spor Turizmi Çeşidi	Avantajlı Konum	Jeopolitik	Sportif ve Beşeri Kaynakların Olması	Sadece Sanayi Kenti Değil
Kodlar	Orman varlığı, Tarım alanları, Doğal güzellikleri, Doğal kaynakları, Doğa ve Kış Spor turizmi kaynakları, Dağlar, Deniz ve göl Yeşillik ve mavisi, Tarihi doku ve değerler,	Dağcılık, Kış ve dağ sporları, Kayak, Sörf sporu, Yelken sporu, Dalış, Trekking, Doğa yürüyüşleri, ATV motor sporları, Offroad-yarışmaları, Geleneksel sporlar (Yağlı güreşler), Snowboard, Su sporları, Bisiklet sporu, Doğa sporları,	Mevsim koşullarının uygunluğu, Sapanca gölü yakını, Kartepe, Körfez, Karadeniz kıyısı, Marmara kıyıları, İstanbul sınır olması, Komşu illerin gelişmiş olması, Merkezi bir noktada Büyükşehirlere yakın, Avantajlı lokasyon, Avantajlı jeopolitik konum		Yürüyüş parkurları, Kocaelispor- kent aidiyeti Futbola ilgi Spor geçmişinde Başarılı kulüplerin olması Spor kulüplerinin desteklenmesi, Dalış kulüpleri Organizasyonlara ev sahipliği Her ay bir spor etkinliği Futbol takımları- kamp olanağı, Sportif altyapı Sosyal tesisler Sosyal alanlar Spor kompleksleri Kamp merkezleri Etkinliklere ulaşım kolaylığı Spor turizmi rehberi	Sadece sanayi kenti değil, Sanayi şehri değil,
Katılımcılar	K1, K2, K3, K5, K6,K8,K10,K12, K13,K14, K16, K18, K19, K23	K2, K3, K5, K8, K13, K16, K18, K19, K23	K2, K3, K4, K5, K10, K12, K13, K14, K16, K18, K20, K21, K22, K23		K2, K3, K4, K5, K7, K8, K9, K11, K12, K13, K15, K17, K19, K20, K21, K22	K1, K5, K8
Toplam	14 Katılımcı	9 Katılımcı	14 Katılımcı		16 Katılımcı	3 Katılımcı

Katılımcıların Kocaeli spor turizmi destinasyonuna yönelik değerlendirmeleri beş alt temada toplanmıştır. Katılımcılar Kocaeli'nin çok avantajlı bir jeopolitik konumda yer aldığını, spor turizmi destinasyonu olabilmesi bakımından zengin doğal kaynaklara ve sportif -beşeri kaynaklara sahip olduğunu ifade etmişlerdir. Bu nedenle birçok spor turizmi çeşidinin yapılabileceğinden ve sadece sanayi kenti olarak akıllara gelmemesi gerektiğini belirtmişlerdir. Katılımcıların **spor turizmi destinasyonuna** ilişkin görüşleri aşağıda verilmektedir.

4.1.2.1. Katılımcıların Spor Turizmi Destinasyonuna Yönelik Görüşleri

- *Kocaeli sanayi kenti olarak tanınıyor ancak yöneticiler olarak Kocaeli'nin sanayiden ibaret olmadığını önemli bir orman varlığı, önemli bir tarım alanları doğal güzellikleri olan bir yer olduğunu onun için bu doğal kaynakların hayatın her alanında kullanılması gerektiğini sektörel anlamda ekonomik alanda da hissediyoruz. Kocaeli dediğimiz zamanda sadece sanayi değil bunun yanında sizin alanınız olarak sporu tarımı ormanı turizm alanlarını hep beraber almak bunu yönetici olarak biz ön plana çıkartmak istiyoruz (K1).*
- *Dağcılık sporu, kayak sporu ve sörf vb. farklı spor branşlarının yapılabileceği, Yürüyüş parkurlarının uzunluğu ve her mevsim hava koşullarının müsaade edeceği çeşitlilikte olması, Kocaelispor'un hem kent aidiyetini geliştirdiğini hem de spora/futbola olan ilgiyi arttırdığı, Spor geçmişine bakınca başarılı kulüplerin olduğu (Kağıtspor) ve Belediye tarafından amatör spor kulüplerinin desteklendiği akla gelmektedir (K2).*
- *Kocaeli, iki tane denizi olan, bir gölü olan, doğası olan, sanayi şehri olarak görünen ama aslında bir doğa ve turizm şehridir. Spor turizmi ile ilgili tabi mevcut tesisleri ilave olarak daha çok sosyal alanların açılması beraberinde büyük tesislerin açılması gerekiyor. Çok güzel yurtdışındaki Belli başlı spor kulüplerine güzel tesislerle hem doğa hem deniz hem de parkurlar olarak da güzel hizmetler yapılıyor. Kartepe kış turizminde kayak ile ön planda ama yazında spor kompleksleri ile bütün takımlara kamp merkezi olabilir (K5).*
- *Kocaeli ve spor dendiğinde Kocaeli, jeopolitik konumu açısından çok önemli bir yerde İstanbul'a sınır olması komşu illerin çok gelişmiş olması ayrıca hem*

denizinin hem doğasının bir arada olması spor turizmi açısından avantaj sağlayabilecek envanterler olarak düşünüyorum (K10).

- *Kocaeli ile spor turizmi kelimeleri yan yana geldiğinde de her şeyden önce yani ildeki diğer illere göre var olan işte spor tesislerinin sayısının fazlalığı aklıma geliyor ve bu anlamda dışarıdan gelen kulüp müsabakaları lig müsabakalarının bu ilde yapılmasının spor turizmi açısından iyi olduğunu düşünüyorum. Çünkü hem merkezi bir noktada büyükşehirlere yakın, hem de imkanları diğer şehirlere göre oldukça fazla. Sayılı spor tesislerinden bazıları Kocaeli ili içerisinde bulunuyor bu anlamda işte kitlesel spor turizmi için seyircili spor turizmi için önemli. Diğer taraftan doğası ile elinde bulundurduğu doğal kaynaklar rezervler ile yine büyük bir potansiyel ifade ediyor. Kısaca böyle genel bir çerçeve çizebiliriz (K12).*
- *Kocaeli bu konuda avantajlı bir lokasyonda bulunmaktadır. Denizi, dağları ve körfezi ile çeşitli doğa sporlarının yapılacağı imkanlara sahiptir. Bunun en iyi şekilde değerlendirilmesi gerekmektedir (K16).*

4.1.3. Spor Turizmi Kaynaklarına İlişkin Bulgular

Kocaeli de spor turizmi kaynak analizine yönelik olarak “Kocaeli de spor turizmini gerçekleştirmeye yönelik hangi kaynaklar mevcuttur?” sorusu yöneltilmiştir. Katılımcıların vermiş oldukları cevaplar doğrultusunda “Kaynaklar” teması oluşturulmuştur. Daha sonra katılımcıların görüşlerinin analiz edilmesiyle 5 alt tema ortaya çıkmıştır.

Katılımcıların bu konudaki görüşlerinden elde edilen veriler kapsamında oluşturulan alt temalar ve kodlar aşağıda Tablo 4.4’te verilmektedir.

Tablo 4.4 : Kaynaklar

Alt Temalar	Doğal Kaynaklar	Beşeri Kaynaklar	İnsan Kaynağı	Spor Kaynakları	Turizm Kaynakları
Kodlar	Orman, İki deniz, Göl (Sapanca) Doğal güzellikler, İki ayrı iklim, Coğrafi yapı, Dağlar (Samanlı), Dereler, Vadiler, Akarsu, Plajlar, Kanyonlar, Yaylalar, Körfez, Kış- kar,	Sanayi, Ulaşım, Liman, Dijital alt yapı, Havaalanı, Tren yolları, Otoyol, Büyükşehir olması, Sosyal tesisler,	Genç bir nüfus, Dinamik bir nüfus, İnsan kaynağı, İnsan gücü, İnsan faktörü, Dinamik bir yapı,	Spor sahaları, Spor okulları, Yürüyüş ve bisiklet parkurları, Yüzme havuzları, Spor kulüp sayısı, Sporcu ve antrenör, Spor tesisleri, Spor salonları, Buz spor salonu, TOHM, Tenis kortları, Antrenman salonları, Kamp merkezleri, Açık spor alanları, Kayak pisti, Stadyum, Futbol sahaları Atletizm pisti, Koşu alanları Spor kulüpleri ve dernekleri,	Yiyecek hizmeti, Konaklama işletmeleri, Kamp alanları, Milli parklar, Kayak merkezi, Gezi alanları, Müzeler, Doğa turizm parkur alanları, Tabiat parkları,
Katılımcılar	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8, K9, K11, K12, K13, K14, K15, K16, K18, K19, K21, K22, K23	K1, K3, K5, K10, K11, K14, K18, K22, K23	K1, K4, K10, K14, K23	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8, K9, K12, K13, K15, K17, K20, K23,	K3, K4, K12, K15, K16, K20,
Toplam	20 Katılımcı	9 Katılımcı	5 Katılımcı	15 Katılımcı	6 Katılımcı

Katılımcıların Kocaeli spor turizmi kaynaklarına ilişkin değerlendirmeleri beş alt temada toplanmıştır. Katılımcıların neredeyse tamamı Kocaeli'nin spor turizmi açısından bütün doğal kaynaklara sahip olduğunu ifade etmişlerdir. Katılımcıların büyük çoğunluğu Kocaeli'nin spor kaynaklarının var olduğunu ifade etmişler, bir kısmı ise turizm kaynaklarının varlığından bahsetmişlerdir. Bazı katılımcılar beşeri kaynakların mevcut altyapı açısından önemli olduğunu ve Kocaeli'nin sanayi ve ulaşımında çok ileride olduğunu ifade etmişlerdir. Özellikle spor turizmi açısından Kocaeli'nin genç dinamik bir yapıya ve insan gücü kaynağına sahip olduğunu belirtmişlerdir. Katılımcıların spor turizmi **kaynaklarına** ilişkin görüşleri aşağıda verilmiştir.

4.1.3.1. Katılımcıların Spor Turizmi Kaynaklarına Yönelik Görüşleri

- *Kocaeli de doğal kaynaklar ve beşeri kaynakların olduğunu söyleyebilirim. Genç bir nüfusumuz var dinamik bir nüfusumuz var. İşte bu beşerî kaynağı insan kaynağını doğayla sporla buluşturmak gerekli. Hayatın her alanındaki, sanayinin kullandığı doğal kaynaklar ve beşeri kaynaklar, daha sonra insan eliyle katma değer oluşturulmuş bu tür kaynaklar sporda da kullanılabilir. Aklıma ilk gelen orman varlığı, doğal güzellikler ve denizimiz mevcut. Spor turizmi destinasyonunda ulaşım kullanır. Bizde limanlar kullanılır. Bunlar hep beşeri kaynaklar içerisindedir (K1).*
- *Kocaeli spor turizmini gerçekleştirmek için gerçekten elverişli bir il. Doğal olarak denizinin olması ve doğası çok büyük bir avantaj. Beşeri kaynaklar olarak bakacak olursak da insan faktörünün olması Büyükşehir olması gençlerimize çok rahat ulaşılabilir bir il olması dediğim gibi komşu illerin İstanbul'un olması Bursa'nın olması Yalova'nın olması Sakarya'nın olması bu illerin olması ulaşım olarak çok etkin bir konumda olması söylenebilir. Beşeri kaynaklar olarak doğal kaynaklar olarak da dediğim gibi deniz turizmi ve doğa turizmi bir arada olması çok büyük bir avantaj (K10).*
- *Kocaeli'nin en güzel doğal kaynağı dağlar ve üzerinde yer alan mekanlar, kayak turizmine elverişlidir. Ulaşımı rahat bir şehirdir (K22)*
- *Kocaeli'deki doğal kaynakların durumu incelendiğinde çok az destinasyonda olan bir zenginlik bulunmakta olup bu zenginlikler belirli bir oranda turizmde öne çıkmaktadır. Kocaeli, iki deniz ve bir büyük göle olan kıyıları, Samanlı Dağları,*

yürüyüş ve bisiklet parkurları, spor okulları gibi imkanları ile zengin doğal ve beşeri kaynağı bünyesinde barındırmaktadır (K2).

- *Kapalı yüzme havuzları – buz pateni tesisi, kapalı spor salonları, futbol stadyumları, sahilde su sporları ile ilgili tesisler, kartepe kayak tesisleri, ballıkayalar dağcılık ve kamp tesisleri (K17).*
- *Kocaeli'nin en güzel doğal kaynağı kışın karların olduğu mekanlar, kayak turizmine uygundur. Ulaşımı en rahat sağlanabilen bir şehir olması (K18).*
- *Kocaeli de dağlar, deniz, göl gibi doğal kaynaklar mevcuttur. İnsan kaynağı önemlidir. Dinamik bir yapıya sahiptir. Spor salonları ve tesisleri vardır. Ulaşım imkanı kolaydır (K23).*
- *Kartepe, Türkiye'nin spor turizm merkezlerinden biridir. Kocaeli, 2517 km 103 parkuru bulunan Doğa Turizm Parkur Alanları, Dağcılık Ballıkayalar Tabiat Parkı-Gebze, Beşkayalar Tabiat Parkı, Serindere Kanyon -Başiskele (K20).*

4.1.4. Spor Turizmi Organizasyonlarına İlişkin Bulgular

Kocaeli de spor turizmi organizasyonlarına yönelik olarak “Kocaeli de spor turizmi organizasyonları gerçekleşmekte midir?” soruları yöneltmiştir. Katılımcıların vermiş oldukları cevaplar doğrultusunda “Organizasyonlar” teması oluşturulmuştur. Katılımcıların görüşlerinin analiz edilmesiyle 2 alt tema ortaya çıkmıştır.

Katılımcıların bu konudaki görüşlerinden elde edilen veriler kapsamında oluşturulan alt temalar ve kodlar Tablo 4.5’te verilmektedir.

Tablo 4.5 : Organizasyonlar

Alt Temalar	Uluslararası Organizasyonlar	Ulusal-Yerel Organizasyonlar
Kodlar	Uluslararası Orientring Yarışması Dünya Gençler Orientring Şampiyonası Uluslararası Karate Seri A, Uluslararası Judo Şampiyonası, Uluslararası Yelken Yarışları,	Doğa Yürüyüş Etkinlikleri, Kocaeli Turizm ve Bisiklet Festivali, Karadeniz Sörf Festivali, Körfez Kupası Kürek Yarışları, Su Sporları Festivali, Türkiye Şampiyonası, Buz Pateni Organizasyonu, Açık Yelken Yarışları, Türkiye Taekwondo Şampiyonası Profesyonel Ligler, Doğa Sporları Festivali, Ballıkayalar Spor Tırmanışı Etkinliği, Geleneksel Yağlı Güreşler,
Katılımcılar	K1, K2, K6, K7, K9, K10, K12,K13, K16, K17, K19,	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8, K9, K12, K13, K15, K16, K17, K18, K20, K21, K23
Toplam	11 Katılımcı	18 Katılımcı

Katılımcıların Kocaeli spor turizmi organizasyonlarına ilişkin değerlendirmeleri 2 alt temada toplanmıştır. Katılımcılar Kocaeli'nin son zamanlarda uluslararası organizasyonlara ev sahipliği yaptığını belirtmişlerdir. Katılımcıların büyük çoğunluğu Kocaeli'nin artık sürekli olarak ulusal-yerel spor organizasyonlara kapılarını açtığını ifade etmişlerdir. Katılımcılar Kocaeli de yapılan sporları; doğa yürüyüşü, orientring, bisiklet, sörf, kürek, kaya tırmanışı, su kayağı, tüplü dalış, futbol kampları, ATV safari, minder sporları, judo, güreş, yelken, atletizm, voleybol, basketbol, yüzme, buz pateni, karate, kickboks, boks, taekwondo, kayak, okçuluk, geleneksel sporlar, binicilik, su sporları, salon sporları, yağlı güreşler, kano, motokross, of road, sualtı hokeyi, motor sporları, plaj futbolu, olta balıkçılığı, trekking, yamaç paraşütü, pilates, yoga, paintball, dağcılık, hentbol, tenis, su üstü sporları şeklinde ifade etmişlerdir

Katılımcıların Kocaeli de yapılan spor turizmi **organizasyonlarına** ve yapılan sporlara ilişkin görüşleri aşağıda verilmiştir.

4.1.4.1. Katılımcıların Spor Turizmi Organizasyonlarına Yönelik Görüşleri

- *Kocaeli, 2021 yılında Dünya Gençler Oryantiring Şampiyonası (JWOC) etkinliğine ev sahipliği yapmıştır. Ayrıca ilimizde Kocaeli Turizm ve Bisiklet Festivali, Karadeniz Sörf Festivali, Körfez Kupası Kürek Yarışları, Su Sporları Festivali gibi pek çok etkinlik gerçekleştirilmektedir. Kocaeli; dalga sörfü, kaya*

tırmanışı, su kayağı, tüplü dalış gibi sporlar ile futbol kampları sebebiyle pek çok turisti ağırlamaktadır (K2).

- Bu spor organizasyonlarını farklı farklı kurumlar yapıyor. Bugün büyükşehir belediyesi her 15 günde bir farklı parkurlarda doğa yürüyüş etkinliği yapıyor. Gençlik sporun bakanlığının takvimi doğrultusunda iş birliklerle yürütmüş olduğumuz organizasyonlar var. İşte ATV-UTV gibi profesyonel ticari ye dönüştürülmüş anlık sürekli hiç bitmeyen 7 24 yürüyen bir organizasyon var. Organizasyonlar şehirde hiç bitmeyen tükenmeyen şekilde dönemsel olarak var (K3).*
- Sayırsız spor etkinlikleri gerçekleştiriyoruz. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi bizim en büyük paylaşımlarımızdan ve ilçe belediyeleri burada ağırlık salon sporları, minder sporları, zaten futbol profesyonel ikinci ligde Kocaelispor'un olması judo, güreş, deniz, kürek, yelken, bunun dışında atletizm yani bunlar başlı başına bizim etkin ve güçlü olduğumuz dallardır. Büyük organizasyonları da açık su zaten yapıyoruz. Bu branşlarda genellikle etkinlikler yapılıyor. Tabi yıl içinde bahsettiğim branşlarda en az 2-3 tane Türkiye Şampiyonası uluslararası müsabaka yapılıyor (K4).*
- Spor turnuvası ve en geniş olduğumuz alana geldik. Belki de 2022 yılında yaklaşık olarak biz 65 tane yerel ulusal ve uluslararası organizasyon düzenledik. Bunların 9 tanesi uluslararası organizasyondur belki de spor turizminin en üst noktası uluslararası organizasyonlar, en son hatırladığım yaptığımız uluslararası judo vardı, judo öncesi karate seri a vardı, karate seri a'da yaklaşık bir ay 90 ülkeye yakın ülkenin katılımı sağlandı. Bu 90 tane ülkeden sporcular, antrenörler ve idareciler geldi (K7).*
- Hem salon sporları hem bireysel sporlar hem takım sporları organizasyonları yapılmaktadır (K14).*
- Evet genellikle Kartepe bölgesinde bulunan özel şirkete ait otelde futbol takımları sezon öncesinde yükseklik kampları yapmaktadır. Yelken, kano, bisiklet, moto kros, of road gibi yarışmalar ile birçok federasyonun ulusal ve uluslararası yarışmalarına destek olunarak ev sahipliği yapılmaktadır (K16).*

- *Kocaeli’ de yapılan spor organizasyonları, ulusal ve uluslararası salon sporları (basketbol, judo, karate vb.), futbol müsabakaları, kürek sporu, yelken, yüzme, sualtı hokeyi, buz pateni, güreş müsabakaları ve motor sporları (K17).*
- *Evet gerçekleştirilmektedir. Özellikle Sapanca gölünde ve körfezde gerçekleşen su sporları var. Spor ve rekreasyon amaçlı yapılan doğa sporları var. Bu faaliyetler önemlidir (K18).*
- *Plaj Futbolu, yüzme yarışları, bisiklet yarışları, off road yarışları yapılmaktadır. Olta balıkçılığı kısmen yapılmaya başlandı. Uluslararası organizasyonlar da yapılmaktadır (K19).*
- *Çeşitli turizm organizasyonları gerçekleşmektedir. Futbol, Kayak Turizmi, Trekking, Bisiklet yarışları, Okçuluk, Yamaç Paraşütü, Pilates-Yoga, Binicilik, Paintball, Dağcılık, Hentbol ve Tenis gibi turizm organizasyonları düzenlenmektedir (K21).*

Paydaşlara Kocaeli’nin spor turizmi potansiyelinin ortaya çıkarılması için “Kocaeli’yi model bir spor turizmi destinasyonu olabilmesi için ön plana çıkaran spor turizmi faaliyetleri var mıdır? Nelerdir? sorusu yöneltilmiştir. Katılımcıların vermiş oldukları cevaplar doğrultusunda ana tema olarak “Sportif branşlar” teması oluşturulmuştur. Daha sonra katılımcıların görüşlerinin analiz edilmesiyle 7 alt tema ortaya çıkmıştır. Bu alt temalar şu şekildedir:

Katılımcıların bu konudaki görüşlerinden elde edilen veriler kapsamında oluşturulan alt temalar ve kodlar aşağıda Tablo 4.6’da detaylı bir şekilde verilmektedir.

Tablo 4.6 : Sportif Branşlar

Alt Temalar	Kış Sporları	Su Sporları	Doğa Sporları	Salon Sporları	Futbol Turizmi	Nostalji Sporlar	Faaliyet yok
Kodlar	Kış sporları merkezi, Kayak, Kayak turizmi,	Yüzme, Su sporları, Yelken, Kürek, Kano, Dalış, Sörf, Olta Balıkçılığı,	Trekking, Bisiklet, Doğa yürüyüşü, Dağcılık, Dağ sporları, Orienteering,	Buz pateni, Judo, Karate, Basketbol,	Kamp, Turnuva, Futbol,	Güreş, Yağlı güreş,	Organizasyon yok
Katılımcılar	K1, K2, K3, K11, K17, K20, K21, K23	K2, K5, K6, K7, K8, K9, K10, K13, K14, K16, K17, K18, K19, K20, K22, K23	K2, K3, K5, K6, K8, K10, K14, K15, K16, K17, K18, K19, K20, K22, K23	K1, K5, K7, K8, K15,	K2, K4, K6, K9, K11, K13, K15,	K9, K17, K20,	K12,
Toplam	8 Katılımcı	16 Katılımcı	15 Katılımcı	5 Katılımcı	7 Katılımcı	3 Katılımcı	1 Katılımcı

Katılımcıların Kocaeli'nin spor turizmi potansiyeline ilişkin değerlendirmeleri sonucunda ön plana çıkan veya çıkması gereken sportif branşlar yedi alt temada toplanmıştır. Katılımcılar Kocaeli'yi ön plana çıkaran ve ön planda tutulması gereken sportif branşların su sporları ve doğa sporları olması gerektiğini ifade etmişlerdir. Kocaeli'yi halihazırda kış sporları ve futbol turizmi faaliyetleri ön planda tutuyor şeklinde ifade eden katılımcılarda olmuştur. Katılımcıların bazıları ise salon sporları ve nostalji sporlarının ön planda olduğunu belirtmişlerdir. Bir katılımcı ise Kocaeli'yi ön plana çıkaran herhangi bir sportif branşın olmadığını söylemiştir. Katılımcıların **sportif branşlara** ilişkin görüşleri aşağıda verilmiştir.

4.1.4.2. Katılımcıların Kocaeli'yi Ön Plana Çıkaran Sporif Branşlara Yönelik Görüşleri

- *Su sporları, kayak, bisiklet, futbol kampları ve trekking ilin gündeminde olan başlıca turistik spor etkinlikleri olarak öne çıkmaktadır. Kocaeli'de son yıllarda trekking konusunda ciddi çalışmalar yapılmakta, yeni parkurlar oluşturulmakta ve tanıtımı yapılmaktadır. (Wikiloc uygulaması Kocaeli Doğa Turizm Parkurları Heaabi) Başiskele bölgesinde yabancı futbol kulüplerini kamp ve turnuvalar düzenlemektedir. Kartepe'nin kayak konusunda gelişmiş bir nokta olduğu da değerlendirilerek Kocaeli'nin spor turizminde gelişim potansiyelinin güçlü olduğunu söylemek mümkündür. Dünyada küresel ölçekli bir metropole en yakın kayak merkezlerinden olan Kartepe, kış sporları turizminde öne çıkmaktadır. İzmit Körfezi'nde yelken sporu, Gökay ve Sukay Park'ta su kayağı, ülke genelinde dalga sörfü için en uygun lokasyonlardan biri olan Kandıra Babalı'da sörf örneklerinden hareketle su sporlarında bir potansiyelden söz edilebilmektedir (K2).*
- *Kartepe bulunduğu bölgenin avantajıyla da aslında ön plana çıkıyor. Bunun yanında kimi hangi alana çıkmasını istersiniz dersiniz ben aslında turizme çok daha büyük katkı sunacak, büyük organizasyonlar yapmayı gerektirmeyen, insanların bireysel de bir organizasyonla da yapabileceği doğa yürüyüşü derim. Aslında tam doğal spor. Doğa sporlarının ön plana çıkmasını isterim (K3).*

- Kesinlikle var şu önemli ben futbolu biraz vitrin olarak görüyorum bir ilin olmazsa olması futbol vitrindir. Yani ilin tanıtımı açısından diğer üst liglerde temsil edildikçe spor turizmine katkı sunar (K4).
- Dağcılık olabilir. En çok çünkü %45 ormanlarla kaplı arazilerimizin. Denizle ilgili de bir aktivite de ön plana çıkabilir. Yüzme, hem göl ve iki tane denizde müsabaka yapıp ya da çalışma yapılabilir. Dağ ve su sporları aslında. Evet onların ön plana çıkması gerekiyor spor turizminin daha iyi bahsedebilmek için (K5).
- Su sporları ve dağ sporları. Çünkü kayakta Kartepe güçlü. Su sporlarında Sapanca gölünün ve İzmit körfezinin kullanılması (K6)
- Kocaeli de aklınıza futbol bir kere gelmeli. Güreş geliyor çünkü tarihsel olarak bunu nostaljik spor turizmi kapsamında değerlendirmek gerekir (K9).
- Evet yani benim gördüğüm böyle açık ara fark atabilecek bir organizasyon yok çünkü bu organizasyonların genelde sürdürülebilirliği aynı. Her sene artan bir ilgi ve organize olan, ilerleyen bir şey ben açıkçası göremiyorum. O nedenle de işte belki biraz daha ilk denemeler olduğu için böyledir. Ön plana çıkan böyle fark yaratan bir şeyi çok fazla görmüyorum açıkçası (K12).
- Kocaeli de Kayak sporu, Kocaeli'yi model bir spor turizmi olarak ön plana çıkarmaktadır. Kış sezonunda çeşitli spor turizmine yönelik faaliyetler sürdürülmelidir (K21).
- Özellikle Bisiklet, su sporları ve doğa sporları, dağcılık ön plana çıkarabilir (K22).
- Kocaeli'yi öne çıkaracak sporlar Kayak, dağcılık, doğa yürüyüşleri ve su sporlarıdır. Nitekim Voleybol, basketbol gibi salon sporları da (K23).

4.1.5. Spor Turizmi Altyapısına İlişkin Bulgular

Katılımcılara Kocaeli'nin spor turizmi mevcut durumunun tespit edilmesi ve geliştirilmesi amacıyla "Kocaeli'nin spor turizmi destinasyonu olabilmesi için mevcut altyapı (erişilebilirlik, ulaşım, kamu ve sosyal hizmetler) yeterli midir? Bununla ilgili neler söyleyebilirsiniz? Değilse yapılması gerekenler nelerdir?" soruları yöneltilmiştir. Katılımcıların vermiş oldukları cevaplar doğrultusunda ana tema olarak "Altyapı" teması

oluşturulmuştur. Daha sonra katılımcıların görüşlerinin analiz edilmesiyle 2 alt tema ortaya çıkmıştır

Katılımcıların Kocaeli'nin spor turizmi destinasyonu olabilmesi açısından mevcut altyapıya ilişkin değerlendirmeleri iki alt temada toplanmıştır. Katılımcıların bu konuda farklı düşüncelerinin olduğu görülmektedir. Bazı katılımcılar Kocaeli'nin altyapısı olduğunu belirtmişler ve bu mevcut altyapının spor turizmi açısından yeterli olduğunu ifade etmişlerdir. Diğer katılımcılar ise Kocaeli'nin altyapısı olduğunu lakin bu altyapının yetersiz olduğunu ve geliştirilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Bu doğrultuda bu katılımcılar yapılması gerekenler konusunda görüş bildirmişlerdir.

Katılımcıların bu konudaki görüşlerinden elde edilen veriler kapsamında oluşturulan alt temalar ve kodlar aşağıda Tablo 4.7'de verilmektedir.

Tablo 4.7 : Altyapı

Alt Temalar	Altyapı var, Yeterli	Altyapı var, Yetersiz
Kodlar	Ulaşım ve altyapı imkanları Haritalama sezon açık kapalı, Havaalanı- otoyol mevcut, Tren yolları, Sporun tabana yayılması, Sporcu altyapısı mevcut, Spor okullarına ulaşım desteği, Kamu hizmetleri, Spor tesisleri, Kocaeli stadyumu, Sabiha Gökçen hava limanı, İstanbul, Bursa, Ankara yakınlığı, En uygun il	Ulaşım ağı mevcut, Yürüyüş parkurları tabelası mevcut, Dalış noktaları mevcut, Turizm şurası, Havuzlar mevcut, Yürüyüş alanları, Bisiklet yolları, Engelsiz deniz festivali, Engelsiz taksi, Engelsiz yaşam merkezi, Erişilebilirlik, Sosyal hizmetler, Teleferik projesi, Tramvay hattı projesi, Su sporları tesisi, Konaklama eksiklikleri Altyapı unsurlarını düzenleme, Dağ kısımlarına erişilebilirlik, Yeni projelerle altyapıyı sürekli geliştirme,
Katılımcılar	K2, K4, K5, K7, K9, K10, K14, K16, K18,	K1, K3, K6, K8, K11, K12, K15, K17, K19, K21, K22, K23,
Toplam	9 Katılımcı	12 Katılımcı

Katılımcıların Kocaeli'nin mevcut **altyapı** durumuna ve yapılması gerekenlere ilişkin görüşleri aşağıda verilmektedir.

4.1.5.1. Katılımcıların Spor Turizmi Altyapısına Yönelik Görüşleri

- *Kış sporlarında yani Erzurum gibi bizde de gelişmiş bir alt yapı var. Şu an için organizasyonlar bazında yeterli diyebiliriz ama nüfus dinamik, hayatın her alanı dinamik gelecek yıl, bu yeterli olarak görürsek yanılırız. Bisiklet sürmeye benzer sporda. Pedal çevirmezseniz düşersiniz. Biz de yönetici olarak bu konunun farkındayız. Alt yapımızı iyileştirmek, geliştirmek, hayatın her alanındaki spor dallarını Kocaeli'nde yapılabilir ya da uluslararası alanda yapılabilir hale getirmek için çalışıyoruz (K1).*
- *Elbette ki eksiklikler vardır. Ama ulaşım noktasında baktığımızda Kocaeli kentinin her noktasına ulaşım ağı şu anda oluşturulmuş konumda. Doğa sporlarına yönelik 2.517 kilometrelik yürüyüş parkuru ve yönlendirme, tabelalandırma işlemi yapılmıştır (K3).*
- *Kocaeli, ulaşım altyapı olarak epey bir yerlerde. Çünkü havaalanı var otobanlara bağlı. Tren yolları istasyonlar her şey var (K5).*
- *Şimdi daha iyiye ulaşmak için mutlaka çalışma yapmak gerekiyor. Her işte olduğu gibi hani bunda da. Şu an ulaşımı İstanbul'a Ankara'ya Bursa'ya yakın olması, dolayısıyla ulaşım kolaylığı ve yolları bu saydığım noktalarda gayet güçlü (K6).*
- *Bence yeterlidir. Ulaşım olarak kamu hizmetleri olarak. Dediğim gibi diğer kamu kurumlarıyla biz Gençlik ve Spor İl müdürlüğü birlikte çalışıyoruz. Sağ olsun onlarda yardımcı oluyorlar. Büyükşehir belediye olsun diğer kamu kurumları olsun. Bu konuda yapılabilecek faaliyetlerde her türlü imkan sağlanabilir diye düşünüyorum (K10).*
- *Erişilebilirlik konusunda bölgenin çevre illerle olan bağlantı noktalarının yeterli olması dolayısıyla bir problem olmadığı ancak ulaşım imkanları ve çeşitliliği, kamusal altyapı ve sosyal hizmetlerin yeterli düzeyde olmadığı değerlendirilmektedir (K11).*
- *Yani birincisi spor turizmi destinasyonu işte gözlüğüyle ya da çerçevesiyle bu tür erişilebilir ilk ulaşım ve kamu gibi ya da Sosyal Hizmetler gibi şeylerin düzenlenmediği ortada açıkçası ulaşım dersiniz şu anda bir sorun yok sadece zaman zaman şehir içerisindeki işte trafik sıkışıklığını görüyoruz onun haricinde*

şey ne diyorlar ona çok fazla büyük bir ulaşım sorunu yok kamu ve sosyal hizmetlerin yeteri kadar hizmet verebileceğini düşünüyorum (K12).

- *Kocaeli kara deniz ve hava ulaşımında ulaşılabilirliği kolay olan bir ildir. Başta Sabiha gökçen hava limanı olmak üzere uluslararası ve ulusal etkinliklerde uzaktan gelenlerin ulaşımı rahattır. Aynı zamanda İstanbul, Ankara, Bursa gibi şehirlere yakınlığı da avantajdır (K16).*
- *Spor turizmi için genel olarak yapı uygun, bazı altyapı unsurlarının düzenleme ihtiyacı var. Ulaşım problemi yok (K19).*

4.1.5.2. Katılımcıların Kocaeli de Altyapının Geliştirilmesine Yönelik Görüşleri

- *Tabi. Farklı yani altyapı şöyle, altyapının tesislerinin bakımını da yapmamız lazım. Sadece yeni tesislerle iş bitmiyor. Bakım bile bir maliyettir. Ama onu program dahilinde altyapıyı da geliştirmek için şey yapıyoruz. Çünkü dediğimiz gibi On sene önce bu nüfusa göre ulusal organizasyonlara göre yapılmış tesisler şu an için yeterli olabilir ama bundan 5 sene sonra bu nüfusa göre ve uluslararası organizasyonlara göre yetersiz olabilir. Onun için geliştirmeye çalışmamız lazım. Çünkü her yıl farklı organizasyonlar alınıyor. Uluslararası organizasyonlar alınıyor. Bu nedenle de ulusal organizasyon Ulusal organizasyonlara ev sahipliği yapan salonlar yetersiz kalabiliyor (K1).*
- *Son yıllarda ilimizdeki spor tesisi sayısında artış yaşanmıştır. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi farklı ilçelerde 67 adet spor tesisi açmıştır. Kocaeli stadyumu 2018 yılında tamamlanmış, Türkiye'nin UEFA başvurusunda etkinlik için planlanan iller arasında yer almıştır. Yalnız stadyum için ulaşım sorunu mevcut olup şehir merkezinden stadyuma tramvay hattı projesi çalışılmaktadır. Kartepe'de bulunan kış sporları merkezi için de ulaşım sorunu bulunmaktadır. Büyükşehir Belediyesi tarafından hazırlanan teleferik projesi ile bu sorunun giderilmesi hedeflenmektedir (K2).*
- *Ama sosyal tesisler anlamında dediğimizde belki biraz daha ilaveler yapılmalı. Aslında mevcut bir şeyler var potansiyel var ama bunları daha geliştirmek gerekiyor. Daha çok tesisler anlamında da geliştirmek gerekiyor (K5).*
- *Yalnız stadyum için ulaşım sorunu mevcut olup şehir merkezinden stadyuma tramvay hattı projesi çalışılmaktadır. Kartepe'de bulunan kış sporları merkezi*

için de ulaşım sorunu bulunmaktadır. Büyükşehir Belediyesi tarafından hazırlanan teleferik projesi ile bu sorunun giderilmesi hedeflenmektedir (K13).

- Bazı spor dallarında özellikle su sporları için bazı tesis eksikliği olmakla birlikte birçok tesis bulunmaktadır. Konaklama açısından eksikler yaşanmaktadır (K17).*
- Spor turizmi için genel olarak yapı uygun, bazı altyapı unsurlarının düzenleme ihtiyacı var. Ulaşım problemi yok (K19).*
- Spor tesislerinin altyapının arttırılması, sporcuların potansiyellerine ulaşma kapasitelerinin artırılması gerekir (K20).*
- Kocaeli de spor turizminin kesinlikle geliştirilmesi gerekiyor ve altyapı yeterli değil. Dağ kesimlerine belediye ve kamu hizmetlerinin desteği ile erişilebilirlik ve ulaşım sağlandığı takdirde spor turizminde önemli bir gelişme rol alır (K21).*
- Yeterli diyemem geliştirilmesi gerekir. Fakat Kocaeli Spor turizmi destinasyonu açısından en uygun illerimizden biridir (K22).*
- Kocaeli'nin spor turizmi destinasyonu olabilmesi için mevcut altyapı unsurları erişilebilirlik, ulaşım, kamu ve sosyal hizmetleri yeterli değildir ama belli bir seviyeye ulaşmıştır. Yapılması gereken yeni projelerle altyapıyı sürekli geliştirmeye çalışmaktır (K23).*

4.1.6. Spor Turizmi Tesisleşme Durumuna İlişkin Bulgular

Kocaeli'nin spor turizmi mevcut durumu ve potansiyel durumunun belirlenmesi ve spor turizmi destinasyonu olabilmesi açısından tesisler önemlidir. Katılımcılara tesislerin durumuna yönelik “Kocaeli de spor turizmi organizasyonlarının gerçekleşmesi için tesisler yeterli midir? Yeni tesisleşme çalışmaları var mı?” soruları yöneltilmiştir. Katılımcıların vermiş oldukları cevaplar doğrultusunda “Tesisleşme” ana teması oluşturulmuştur. Daha sonra katılımcıların görüşlerinin analiz edilmesiyle 3 alt tema ortaya çıkmıştır. Katılımcıların bu konudaki görüşlerinden elde edilen veriler kapsamında oluşturulan alt temalar ve kodlar aşağıda Tablo 4.8’de verilmektedir.

Tablo 4.8 : Tesisleşme

Alt Temalar	Yeterli -Tesis var	Yetersiz- Tesis Eksik	Yeni Tesisleşme Çalışması
Kodlar	Tesisler mevcut, Yüzme havuzları, Futbol sahaları, Spor salonları, Yağlı güreş salonu, Restoranlar, Oteller, Modern tesisler, Spor kulüpleri mevcut, Salon sporları için tesis sayısı yeterli, Birçok tesis mevcut, Konaklama tesisleri mevcut	Hızlı göç alan bir il, tesis ihtiyacı var, Yüzme havuzu büyük eksiklik, Jimnastik kompleksleri, Dev trambolin eksik, Jimnastik salonu, Spor turizmi açısından tesisler eksik, Sporcu eğitim merkezi, Tesis sayısı yeterli değil, Günübirlik ziyaretçiler, Konaklama ve organizasyon alanları, Futbol antrenman sahaları, Modern tesisler yapılabilir, Kano, kürek gibi sporlar için tesis yapılabilir, Su sporları ve kış sporları için tesis eksik, Sahil bölgelerinde tesis sayısı ve kalite eksik, Yeterli değil, daha fazla yatırım,	Bakanlık düzeyinde planlanıyor. Teleferik projesi, Kocaeli stadyumu, Her geçen gün yeni bir yatırım, Hasaneyn yaylası kamp merkezi, Kerpe sualtı kazısı, yüzme havuzu, Açık antrenman salonları, İlçelerde spor salonları ve gençlik merkezleri, Bakım onarım çalışmaları, 25 tane spor tesis projesi, Olimpik yüzme havuzu, Yelken ve kürek merkezi, Rekreasyonel kayak pisti, Gebze- 12 bin kişilik spor salonu ve antrenman salonları, Yeni konaklama işletmeleri, Yeni yiyecek içecek işletmeleri, Yeni turizm işletmeleri,
Katılımcılar	K4, K7, K10, K16, K17, K19, K21,	K6, K8, K10, K11, K12, K14, K20,	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K9, K12, K13, K15, K18, K22, K23,
Toplam	7 Katılımcı	7 Katılımcı	14 Katılımcı

Katılımcıların Kocaeli de spor turizmi tesisleşme durumuna ilişkin görüşleri 3 alt temada toplanmıştır. Katılımcılar Kocaeli de spor turizmi organizasyonlarının gerçekleşmesi için tesislerin olduğunu ve bu tesislerin yeterli düzeyde olduklarını ifade etmişlerdir. Bazı katılımcılar ise organizasyonların yapılması için tesislerin eksik ve yetersiz olduğunu belirtmişlerdir. Katılımcıların yarısından fazlası yeni tesisleşme çalışmalarının yapıldığını ifade etmiş ve bu projelerin isimlerini de söylemişlerdir. Katılımcıların Kocaeli'nin **tesisleşme** durumu ve yeni tesisleşme çalışmalarına ilişkin görüşleri aşağıda verilmiştir.

4.1.6.1. Katılımcıların Spor Turizmi Tesisleşme Durumuna Yönelik Görüşleri

- *Konaklama için il genelinde tesisler var, fakat sahil bölgelerinde tesis sayısı ve kalitesinin artırılması gerekir (K19).*
- *Yeni turizm işletmeleri yapılmaktadır Özellikle kış turizmine yönelik olarak. Bunun il genelinde tüm spor turizmi etkinliklerini kapsayacak şekilde gelişmesi daha doğru olacaktır (K22).*
- *Evet, Kocaeli de spor turizminin gelişmesi ve tanıtımı için yoğun çalışmalar var. Bunun içerisinde yeni spor ve turizm tesis projeleri de yer almaktadır (K23).*
- *Yeterli değildir, Spor turizmine daha fazla yatırım yapılmalıdır (K20).*
- *Tesis sayısı salon sporları için yeterli gibi görülse de salon sayısının artması etkinlik sayısını da artırabilir. Özellikle Kano kürek gibi sporlar için Sapanca gölü civarında olimpiik standartlarda tesisler yapılarak uluslararası etkinlikler alınabilir (K16).*
- *Bazı spor dallarında özellikle kamuya ait su sporları ve kış sporları için bazı tesis eksikliği olması ile birlikte birçok tesis bulunmaktadır (K17).*
- *Evet, Kocaeli de spor turizminin gelişmesi ve tanıtımı için yoğun çalışmalar yapılmaktadır. Bunun içerisinde yeni tesis projeleri de yer almaktadır. Yeni Konaklama işletmeleri, yiyecek içecek işletmeleri de açılmaktadır (K18).*
- *Tabii bakıldığı zaman organizasyonlar için kullanılan tesisler yeterli gibi gözüксе de her gün artan bir sporcu yapısı var her gün artan bir Spor Kulübü yapısı var her gün artan bir organizasyon yapısı var. 2022 yılında 150'ye yakın büyük organizasyon yapıldı (K15).*

- *Teleferik projesinin turizmi ivmelendireceği düşünülmektedir. Kartepe'ye yapılması planlanan teleferik projesinin turistik olarak ciddi bir etki yaratacağı, turist sayısını hızla artıracacağı beklenmektedir. Kocaeli stadyumunun tamamlanması Spor Turizmi açısından önemlidir. Kocaelispor'un üst liglere çıkması ve Avrupa kupalarına katılması da spor turist sayısını artıracaktır.*
- *Futbol antrenman sahaları yapılması özellikle yabancı takımlarının ilimizde daha fazla kamp yapmalarına imkan tanıyacaktır. Bu sebeple sınırlı sayıda olan futbol antrenman sahalarının arttırılması düşünülmelidir (K13).*
- *Şimdi spor turizmi açısından tesislerimiz yeterli değil daha çok tesisleşme yapılabilir. Daha farklı tesisler açılabilir ama mevcut tesisler konumuna bakılırsa kapalı spor salonları, buz pisti, yüzme havuzları, Türkiye olimpiik hazırlık merkezi gibi tesisler mevcut. Buralarda aktif destinasyon açısından spor turizmi destinasyonu açısından faaliyetler yapılabilir. Farklı tesisler de açılabilir (K14)*
- *Spor turizmi açısından oldukça önemli destinasyonlarla karşılaştırıldığında tesis sayısının yeterli olmadığı ve tesis sayısının artırılması noktasında birtakım çalışmaların olduğu gözlemlenmektedir. Ancak İstanbul'a ve diğer çevre illere yakın olması dolayısıyla günübirlik ziyaretçilerin çokluğu da tesis sayısını etkilemekte olup ilin dezavantajlarından biridir (K11).*

4.1.7. Spor Turizmi Etkinliklerinde Çevre ve Güvenlik Tedbirlerine İlişkin Bulgular

Kocaeli'nin spor turizmi destinasyonu olabilmesi açısından organizasyonlarda alınan çevresel önlemler ve güvenlik tedbirleri son derece önemli konulardır. Katılımcılara Kocaeli de yapılan spor turizmi etkinliklerinde alınan önlemler ve güvenlik tedbirlerine yönelik "Kocaeli de gerçekleşen spor etkinliklerinde çevrenin olumsuz etkilenmemesi açısından ne tür önlemler alınmaktadır? Yapılan spor turizmi organizasyonlarında güvenlik tedbirleri alınmakta mıdır? Açıklar mısınız?" soruları sorulmuştur. Katılımcıların vermiş oldukları cevaplar doğrultusunda "Çevre ve Güvenlik" ana teması oluşturulmuştur. Daha sonra katılımcıların görüşlerinin analiz edilmesiyle 4 alt tema ortaya çıkmıştır. Katılımcıların bu konudaki görüşlerinden elde edilen veriler kapsamında oluşturulan alt temalar ve kodlar aşağıda Tablo 4.9'da verilmektedir.

Tablo 4.9 : Çevre ve Güvenlik

Alt Temalar	Çevresel Önlemler	Güvenlik Önlemleri	Sağlık Tedbirleri	Altyapı Önlemleri
Kodlar	Doğa sporu ise Orman İşletme Müdürlükleri, Su sporu ise Devlet Su İşleri ve Liman İşletmeleri ile iletişim, Kocaeli de çevre dostu otobüsler mevcut, Bisiklet yolları, Çevreci Ulaşım, Çevre dostu etkinlik, Sanayi şehri ama 13 tane hava kalite istasyonu ve kamera sistemleri mevcut, 30 ‘un üzerinde mavi bayraklı plaj, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ve Tarım Bakanlığı birlikte çalışıyor, Sporcuların ve izleyicilerin sıfır atık bırakmaları, Yeterli personel desteği, Sporcu, antrenör ve izleyici çevreye duyarlı, Doğa sürdürülebilirliği, Müsabaka alanı çevreye ve zarar vermemeli,	Spor dalı nedir? Salon sporu mu? Doğa ile ilgi mi? (Önemli), Sporcu ve izleyicilerin güvenliği, Emniyet bölgesi, Spor şube ekipleri ve zabıta birimleri, Tehlikeli sporlarda (Kaya tırmanışı) profesyonel bir eğitmen eşlik eder, Adli görevler, Koruyucu görevler, Önleyici görevler, Emniyet Genel Müdürlüğü, Turizm İl Müdürlüğü ve Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü koordineli güvenlik önlemleri alır,	Sağlık İl Müdürlüğü, Sağlık ekibi, Hijyen kuralları, Yasal zorunluluk, Yardım ve sağlık görevlileri,	Kitleler halinde katılımda ulaşım altyapısı önemli, Tramvay hattının ve otoparkların genişlemesi, Ulaşım saatlerinin bilgisi, Trafik önlemi, Kış aktivitelerinde yol açık, Etkinlik takvimi, Yasal mevzuat,
Katılımcılar	K1, K2, K4, K5, K6, K7, K9, K10, K12, K14, K15, K17, K18, K21, K22,	K1, K2, K3, K4, K6, K7, K8, K9, K10, K11, K15, K16, K17, K18, K23,	K3, K4, K6, K8, K10, K13, K14, K15, K17, K23,	K2, K6, K13, K14, K16, K18, K19, K20, K23,
Toplam	15 Katılımcı	15 Katılımcı	10 Katılımcı	9 Katılımcı

Katılımcıların Kocaeli de spor turizmi etkinliklerinde alınan önlemler ve güvenlik tedbirlerine ilişkin görüşleri 4 alt temada toplanmıştır. Katılımcıların çoğu spor dalına göre önlemler ve tedbirler alındığını ifade etmişlerdir. Spor turizmi etkinliklerinde çevresel önlemlerin alındığını katılımcıların yarısından fazlası ifade etmiştir. Yine katılımcıların büyük kısmı güvenlik tedbirlerinin tüm spor müsabakalarında alındığını belirtmişlerdir. Bazı katılımcılar sağlık tedbirlerinin olduğunu, bazı katılımcılar ise spor turizmi etkinliklerinin artması halinde altyapıya yönelik önlemlerinde alınması gerektiği şeklinde görüş bildirmişlerdir.

Katılımcıların Kocaeli'nin spor turizmi etkinliklerinde alınan **çevre ve güvenlik** önlemlerine ilişkin görüşleri aşağıda verilmiştir.

4.1.7.1. Katılımcıların Çevre ve Güvenlik Tedbirlerine Yönelik Görüşleri

- *Spor dalının durumuna bağlı olarak salon sporu mu doğa sporu mu? Ona göre müsabakalara katılan sporcu ve izleyicilerin güvenliği açısından, ulusal ve uluslararası organizasyonların büyüklüğüne göre Gençlik ve Spor Müdürlüğü'nün oluşturduğu bir komisyon toplanır. Bunun içerisinde ilgisine göre emniyet jandarma, ilgili kurumlar. Mesela ormanda oryentiring etkinliği için orman ve işletme müdürlükleri birkaç işletme Müdürlüğü'nün alanına giriyorsa ilgili Müdürlükler çoğul olabilir işte sağlık, mesela su bulunan yerlerde yapılacak organizasyonlar, devlet su işleri gibi. Denizdeyse mesela liman işletmeleri gibi aklınıza gelen efendim o konuyla ilgili kuruluşlar bu toplantı yaparlar güvenlikle ilgili. Hem bu sporcuların güvenliği hem katılımcıların güvenliği hem de çevrenin güvenliği. Büyükşehir belediyesi veya ilçe belediyesi çevrenin korunması amacıyla da ilgili tedbirlerini alır (K1).*
- *Spor etkinliklerine büyük kitleler aynı anda katılmaktadır. Burada ulaşım alt yapısı büyük önem taşımaktadır. Özellikle Tramvay hattının Kocaeli Stadyumuna ulaşması önemlidir. Stada modern bir yol yapılması gerekmekte, otoparkın genişletilmesi önem arz etmektedir. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi ulaşım problemlerinin giderilmesi için çalışmaktadır. Bu vesile ile kitlelerin spor etkinliklerine ulaşmak için karbon yakıt kullanmalarının önüne geçilmeye çalışılmaktadır. Ayrıca Kocaeli Büyükşehir Belediyesi bu konuda hizmete aldığı*

çevre dostu otobüslerle ayrıca yaptığı bisiklet yolları ile çevreci ulaşımı desteklemektedir. Bu ağın genişlemesi büyük önem arz etmektedir.

- Yapılan tüm spor etkinliklerinde emniyet Spor Şube ekipleri ve belediyelerin güvenlik, zabıta birimleri önlem almaktadır (K2).
- Ya tabi güvenlik tedbirleri dediğin zaman bunun bir sağlık güvenliği var. Bir emniyet boyutu noktasında büyük organizasyonlarda bunlarda sorun yok. Alınıyor ama bireysel organizasyonlarda bu çok mümkün değil. Ama büyük organizasyonlarda hem emniyet hem sağlık il müdürlüğü, oradaki sağlık anlamında güvenlik deyince sadece işte asayiş olay olarak değerlendirmeyelim, sağlık anlamında da bir güvenliğin söz konusu olduğunu, büyük organizasyonlar yapılırken bu tedbirler alınıyor. Ki geçmişe dönüp baktığımızda da ilimizde bu anlamda ilimizde olumsuz cereyan eden bir hadise de (K3).
- Şöyle ilimizde bizim çevreyle ilgili bir sanayi şehri olarak görülüyor ama aynı zamanda dediğim gibi bir turizm şehri. Aynı zamanda bir tarım şehri. Sanayide ilgili 7:24 esasına göre çalışma yapılıyor teknolojiyi kullanıyoruz. İlimizde 13 tane hava kalitesi istasyonu var. Fabrika Bacalarında online sistemleri var. Tesislerimizde kamera sistemleri var o uzaktan algılama sistemleri var. Onun için havayla ilgili yapılan sporlarla ilgili çalışmaları etkileyecek bir olumsuzluğumuz yok. Şu anda bölgemizde de en temiz havalarından birinde yaşıyoruz. Aslında spor etkinliklerin gerçekleşmesi için çevrenin olumsuz etkilenmesi önleniyor yani (K5).
- Daha çok hijyen kurallarına uyulması, sporcuların ve gelenlerin hani atıkların sıfır atık niteliğinde atık bırakmaları. Körfezi kirletecek sonuçta bir kimyasal motorlu bir şeyler kullanılamayacak kürek ve rüzgâr gücü kullanılacağı için bahsettiğimiz sporlarda hani doğaya fazla sıkıntısı olmayacak. Ama atıkları sıfır atık olarak kullanırlarsa çevreyi korumuş olacaklar. Şehircilik olarak da ulaşımının saatlerinin bilgilerinin verilmesi, trafiğin yoğun saatlerinde kullanılmaması gibi. Şehri olumsuz etkilememsi açısından önemli (K6).
- Çevrenin olumsuz etkilenmemesi açısından genelde sportif faaliyetlerde gerekli tedbirleri alıyoruz biz. Sporcuların sağlıklar için sağlık tedbirleri ulaşım tedbirleri, bu tarz etkinliklerde tedbirler alınıyor. Hiçbir spor faaliyetimizde çevreye zarar vermiyoruz zarar vermemek için yeterli personel desteğini

sağlıyoruz zaten. Teknik eleman olsun yardımcı hizmetler olsun antrenörlerimiz olsun sporcularımız olsun bu konuda zaten antrenörlerimiz gerekli bilgilendirmeyi yapıyorlar sporcularımıza. Organizasyon bitiminde de atıyorum bir doğa sporları yapılmışsa asla sıfır atık için çöp bırakmıyoruz çöplerimizi topluyoruz sporcularımız da antrenörlerimiz ve personellerimizde bu konunun bilincinde zaten (K10).

- Ne tür önlemler alınmaktadır açıkçası ben çok net önlemler gördüğümü şunu söyleyemem işte çöp toplanması gibi arkada çöp bırakılmaması gibi işte standart işler var ama karbon iziyle ilgili bir çalışma yapıldığını hiç duymadım onun haricinde yine ortak bir iş birliği yapıldığını da duymadım çevre örgütleriyle belki bu tarz bir işbirliğiyle aslında çevreye verilen çok kıymetlidir değerinin ön plana çıkartılmasıyla birçok insan buraya gelmek için ikna edilebilir (K12).*
- Önleyici görevler – organizasyon alanına alınacak kişileri belirlemek, seyyar satıcılara, ilgisiz kişilere, zarar verebilecek nitelikte olanları uzaklaştırmak gibi. Koruyucu görevler; alandakilerin can ve mal güvenliğini sağlamak, Yardım ve sağlık görevlileri; oluşabilecek kaza ve sakatlanmalara müdahale etmek ve Adli görevliler; suç oluştuğunda el koymak ve müdahale etmek (K17).*
- Kışın yapılan aktiviteler için özellikle yol durumu hep açık tutulmaya çalışılır. Spor müsabakalarının yapılacağı alanlar çevreye ve canlılara zarar vermeyecek şekilde kullanışlı ve organize bir şekilde hazırlanır. Emniyet Genel Müdürlüğü, turizm il müdürlüğü, spor il müdürlüğü koordineli bir şekilde güvenlik tedbirlerini almaktadır (K18).*
- Yasal mevzuat çerçevesinde önlemler alınmaktadır. Yasal mevzuat çerçevesinde güvenlik tedbirleri alınmaktadır. Örnek: ATV, Su Sporları vb. belge kapsamında sportif faaliyetler yapılmaktadır (K20).*
- Spor etkinliklerinde çevrenin olumsuz etkilenmemesi için Kocaeli Büyükşehir Belediyesi ve Kartepe Belediyesi gerekli çalışmaları ve desteği sağlamaktadır. Spor turizm organizasyonları düzenlenirken üst düzey güvenlik ve koruma tedbirleri gerekli merciler tarafından yönlendirilmektedir (K21).*
- Spor turizmi etkinlikleri düzenlenirken çevrenin ve canlıların olumsuz etkilenmemesi açısından dikkat edilmektedir. Spor etkinliği için sağlık, güvenlik ve altyapı- üstyapı tedbirleri alınmaktadır (K23).*

4.1.8. Spor Turizmi Tanıtım ve Reklam Çalışmalarına İlişkin Bulgular

Kocaeli'nin spor turizmi destinasyonu olabilmesi için spor turizmi etkinliklerinin tanıtılması ve reklamının yapılması önemli bir konudur. Katılımcılara Kocaeli de spor turizmi etkinliklerinde tanıtım ve reklam çalışmalarının yapılmasına yönelik olarak “Kocaeli de gerçekleşen spor turizmi etkinlikleri için tanıtım ve reklam çalışmaları yapılmakta mıdır? Kocaeli ilinin spor turizmi destinasyonu olarak tanıtılmasında sizce hangi medya kanalları kullanılmalı?” soruları yöneltilmiştir. Katılımcıların vermiş oldukları cevaplar doğrultusunda “Tanıtım ve reklam” ana teması oluşturulmuştur. Daha sonra katılımcıların görüşlerinin analiz edilmesiyle 3 alt tema ortaya çıkmıştır.

Katılımcıların bu konudaki görüşlerinden elde edilen veriler kapsamında oluşturulan alt temalar ve kodlar aşağıda Tablo 4.10’da verilmektedir.

Tablo 4.10 : Tanıtım ve Reklam

Alt Temalar	Yerel Tanıtım ve Reklam Çalışmaları	Ulusal ve Uluslararası Çalışmalar	Yetersiz
Katılımcıların Anahtar İfadeleri	Büyükşehir'in yapmış olduğu çalışmalar Sosyal medya, Yerel basın, Organizasyon artıkça reklam artacaktır, Kocaelispor reklamları, Orta yaşlılar için internet gazeteciliği, Billboard, afişler, Yerel televizyon ve gazeteler, radyo, Otobüs durakları ve köprüler asılan brandalar, Otobüs ve tramvaya asılan afişler, dijital ekranlar, Belediye binası yanı dev ekranlar, Dene yap atölyeleri, Reklam sürekliliği, Şehir içine asılan panolar, Yerelde web siteleri,	Valilik tarafından yapılan tanıtımlar, Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü tanıtımlar, Turizm İl Müdürlüğü ve Sağlık İl Müdürlüğü ortak tanıtım projesi, Ulusal basın kanalları, Sosyal medya platformları, Ulusal ölçekte, billboard çalışmaları, basılı materyaller, Dijital mecra, TRT, Anadolu Ajansı, DHA, İHA, Facebook, Instagram, Twitter sosyal medya kanalları, Ulusal televizyon ve gazeteler, İnternet siteleri, Medya grupları yayın ve reklam çalışması, Turkuaz medya,	Tam anlamda yeterli değil, Yapılıyor ama kentin tamamına yayılmıyor, Sosyal medya ve ulusal medya ile daha fazla tanıtım yapılmalı, Yerel anlamda yeterli ulusal ve uluslararası platformlarda yetersiz,
Kodlar	K1, K2, K4, K5, K6, K7, K8, K9, K10, K12, K13, K16, K17, K18, K20, K22, K23,	K1, K2, K3, K6, K7, K9, K10, K13, K14, K18, K21,	K11, K15, K17, K19,
Toplam	17 Katılımcı	11 Katılımcı	4 Katılımcı

Katılımcıların Kocaeli de spor turizmi etkinlikleri için yapılan tanıtım ve reklam çalışmalarına ilişkin görüşleri 3 alt temada toplanmıştır. Katılımcılar spor turizmi etkinlikleri için yerel basında tanıtım ve reklam çalışmalarının yoğun bir şekilde yapıldığını ifade etmişlerdir. Bazı katılımcılar ulusal ve uluslararası platformlarda da spor turizmi etkinliklerine yönelik tanıtım ve reklamların yapıldığını belirtmişlerdir. Dört katılımcı ise spor turizmi etkinliklerine yönelik tanıtım ve reklam çalışmalarının yetersiz kaldığını ifade etmişlerdir.

Katılımcıların Kocaeli'nin spor turizmi etkinlikleri için yapılan tanıtım ve reklam çalışmalarına ilişkin görüşleri aşağıda verilmiştir.

4.1.8.1. Katılımcıların Spor Turizmi Tanıtım ve Reklam Çalışmalarına Yönelik Görüşleri

- *Büyükşehir'in yerel yönetim birimi olduğu için onların bu konuda bütçeleri var. Merkezi hükümetin birimi olduğumuz için Büyükşehir kadar kapsamlı yapamıyoruz. Büyükşehir'in organizasyon bazında tanıtımları var. Kocaeli'yi spor şehri yapabilmek için yeni gelişen internet medyasında duyurabilmek ve uluslararası alanda duyurulabilmesi amacıyla sadece Türkçe değil yabancı dilde de internet medyasında da özellikle programlamasını yaptığı çalışmalar mevcut. Biz bizim de merkezi birim olarak gençlik ve Spor Bakanlığının yaptığı faaliyetlerde de spor turizmine ele alabilmek için burada özellikle kültürel turizm il müdürlüğümüzün müşterek ilgisine göre de sağlık il müdürlüğümüzün müştereken bakanlıklar bazında yaptığımız projeler mevcut (K1).*
- *Kocaeli de yapılan etkinliklerin tanıtımı sosyal medya, yerel ve ulusal basın aracılığıyla yapılmaktadır. Yapılan reklam çalışmaları elbette geliştirilmeye açıktır. Mevcut sosyal medya platformlarındaki paylaşımlar, ulusal ölçekte billboard çalışmaları, basılı diğer materyaller ile Kocaeli'nin spor turizmi potansiyeli daha geniş kitlelere ulaştırılmaktadır (K2).*
- *Yani şu anda çok aşırı yeterli demeyelim orta seviyede ama kullanılıyor. Genellikle en büyük paydaşlarımızın birisi Kocaeli Büyükşehir Belediyesi billboardlar olsun kendi yayın sosyal medya ağları olsun bizim kendi bakanlığımızın ve ilin sosyal medya ağlarından onu desteklemeye çalışıyoruz.*

ama daha iyi olması için yerelde de ulusal anlamda da özellikle de basın yayın televizyon uydu radyosu bunların da etkin kullanılması gerekiyor. Bunları geliştirmemiz lazım o konuda da. Çünkü şu anda en şey görsel medya sosyal medya gençler arasında ama genellikle de sporu sevip takip edenler de resmi internet siteleri ve şeyleri takip ediyor yani ulusal ve uluslararası televizyonu radyoyu dinliyorlar yani evet ama gençlerde sosyal medyada çok ağırlıklı (K4).

- Yapılıyor, görüyorum. Billboardlara afişler asılıyor. Ya da Spor il müdürlüğüne bize hazırlanmış afişler varsa kurumlarımıza gönderiliyor asmamız için. Ama sosyal medyanın çok yoğun kullanıldığı bir genç jenerasyon olduğu için ne bileyim işte Facebook, Instagram ya da ne bileyim adını bilmediğim, başka bir sürü sosyal medya kullanılabilir. Yani aslında bu medya kanalları kullanılmalı. Organizasyonların daha etkin... Organizasyonun daha etkin ve daha geniş kitlelere ulaşabilmesi için kullanılmalı (K6).*
- Evet gazeteler televizyonlar ulusal yerel televizyonlar ondan sonra kentin çeşitli yerlerine basın yayın daire başkanlığımız aracımıla yapmış olduğumuz billboardlar köprüler otobüs durakları çeşitli yerler brandalar vesaire kentin her bir yanı her bir organizasyonumuzda ilgili 12 ilçemizde gerekli her türlü medyayla sosyal medyayla ilgili de her türlü tanıtımları yapıyoruz. Yeterli mi yeterli (K7).*
- Tabi şu an günümüzde en büyük en etkili medya kanalları sosyal medya biliyorsunuz. Twitter, Instagram tabi Kocaeli Gençlik Spor il müdürlüğü olarak aynı zamanda gençlik Spor bakanlığımız olarak bütün mecraları aktif olarak kullanıyoruz. Ayrıca Gençlik Spor il müdürlüğümüzün sitesinde gerekli tanıtımlar yapılmakta. Kocaeli Büyükşehir belediyesinin katkılarıyla ilde billboardlar da gerekli tanıtımları yapıyoruz. Yani yapacağımız branşın branşa katılımının daha aktif olması için icabında il müdürlükleri ile gerekli resmi yazışmaları yapıyoruz. Bu şekilde tanıtımlarımızı yapıyoruz (K10).*
- Spor turizmi etkinlikleri için tanıtım ve reklam çalışmaları yapılmakla birlikte tam anlamda yeterli olmadığı ve ayrıca spor turizmi destinasyonu olarak tanıtılması için öncelikle tesis ve altyapının güçlendirilerek bütüncül bir tanıtımın görsel medya ve özellikle sosyal medya kanallarının oldukça aktif olarak kullanılması gerektiği değerlendirilmektedir (K11).*

- *Kocaeli’de yapılan etkinliklerin tanıtımı sosyal medya, yerel ve ulusal basın aracılığıyla yapılmaktadır. Yapılan reklam çalışmaları elbette geliştirilmeye açıktır. Mevcut sosyal medya platformlarındaki paylaşımlar, ulusal ölçekte billboard çalışmaları, basılı diğer materyaller ile Kocaeli’nin spor turizmi potansiyeli daha geniş kitlelere ulaştırılmaktadır (K13).*
- *Reklam yapılmaktadır ama reklamın tek seferlik yapılması diye bir şey düşünülemez reklam sürekliliği olan bir sıklıkta ve tüm iletişim kanalları ile yapılarak ulaşılması istenen tüm kanallara iletilmelidir. Bilhassa ulusal yayın yapma imkanı olan iletişim kanalları ve görseller etkin kullanıldığında daha kalıcı olmaktadır (K16).*
- *Yapılan etkinlikler, şehir içine asılan ilan panolarından veya yerel basından değil de sosyal medya veya ulusal medya kullanılarak yapılacak tanıtımlar daha etkili olacaktır (K17).*
- *Evet vardır ve oldukça yeterli buluyorum. Herhangi bir spor etkinliği olduğunda o spor dalını özel olarak takip etmesek bile billboardlardan etkinlikler konusunda bilgi sahibi olabiliyoruz (K18).*
- *Yerel anlamda tanıtım yeterli, fakat ulusal ve uluslararası platformlarda iletişim araçları daha etkili kullanılabilir (K19).*
- *Spor Turizmi potansiyelleri tanıtımları Yerelde web siteleri, sosyal medya, TV ve billboardlarda yapılmaktadır (K20).*

4.1.9. Spor Turizmi Paydaşlarına İlişkin Bulgular

Kocaeli’nin spor turizmi destinasyonu olarak geliştirilmesinde en önemli hususlardan biri etkileyen ve etkilenen kurumların yani spor turizmi paydaşlarının kimler olduğudur. Katılımcılara spor turizmi paydaşlarının belirlenmesine yönelik “Kocaeli’nin spor turizmi destinasyonu olabilmesi için önemli paydaşlar sizce kimlerdir ve hangi sorumlulukları üstlenmelidirler?” sorusu yöneltilmiştir. Katılımcıların vermiş oldukları cevaplar doğrultusunda “Paydaşlar” ana teması oluşturulmuştur. Daha sonra katılımcıların görüşlerinin analiz edilmesiyle 7 alt tema ortaya çıkmıştır.

Katılımcıların bu konudaki görüşlerinden elde edilen veriler kapsamında oluşturulan alt temalar ve kodlar aşağıda Tablo 4.11’de verilmektedir.

Tablo 4.11 : Paydaşlar

Alt Temalar	Yerel Yönetimler	Merkezi Yönetimler	Sivil Kuruluşları	Toplum	Spor İşletmeleri	Üniversite İşletmeleri	Turizm	Yerel Halk
Kodlar	Kocaeli Valiliği, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi, İlçe Belediyeler, Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü, Sağlık İl Müdürlüğü, Çevre İl Müdürlüğü, Orman Bölge Müdürlüğü, İlçe Orman Müdürlükleri, Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü, Gençlik ve Spor Daire Başkanlığı, Turizm Daire Başkanlığı,	Kültür ve Turizm Bakanlığı, Gençlik ve Spor Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Orman Bakanlığı, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Spor Genel Müdürlüğü, Emniyet Genel Müdürlüğü,	Doğu Marmara Kalkınma Ajansı, Turizm Dernekleri, Kocaeli Amatör Spor Kulüpleri Federasyonu, Spor Dernekleri,		Spor Kulüpleri, Spor İşletmeleri, Federasyonlar, Federasyon Yetkilileri, Kulüp Temsilcileri, İl Temsilcileri, Kocaelispor,	Kocaeli Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, Turizm Fakültesi, Temsilcileri, Reklam ve Tanıtım Bölümü, Ekonometri Bölümü,	Turizm İşletmeleri, Konaklama İşletmeleri, Oteller, Küçük İşletmeler,	En önemli paydaş yerel halklar.
Katılımcı	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8, K9, K10, K11, K12, K13, K14, K15, K16, K17, K18, K19, K20, K22, K23,	K4, K6, K12, K15, K16, K19, K21,	K2, K3, K8, K10, K13, K14,		K3, K4, K8, K9, K11, K12, K14, K17, K19, K20, K22,	K2, K7, K12, K13, K20,	K3, K9, K11, K14, K17, K19, K22,	K8, K10, K14
Toplam	22 Katılımcı	7 Katılımcı	6 Katılımcı		11 Katılımcı	5 Katılımcı	7 Katılımcı	3 Katılımcı

Katılımcıların Kocaeli’de spor turizmi paydaşlarına ilişkin görüşleri 7 alt temada toplanmıştır. Katılımcılar Kocaeli’nin spor turizmi destinasyonu olabilmesi için en önemli paydaşların sırasıyla yerel yönetimler, spor işletmeleri, merkezi yönetimler, turizm işletmeleri , sivil toplum kuruluşları , üniversite ve yerel halk olduğunu belirtmişlerdir.

Katılımcıların Kocaeli’nin spor turizmi **paydaşlarının** kimler olduğuna ilişkin görüşleri aşağıda verilmiştir.Katılımcıların Spor Turizmi Paydaşlarına Yönelik Görüşleri

- *Büyükşehir belediyesi, ilçe belediyeleri tabi yer alıyor. Yerel yönetimlerin haricinde merkezi hükümetin ildeki birimleri olarak Turizm il müdürlüğü ve Gençlik ve spor il müdürlüğü, spor turizminin ilgi alanına göre sağlık müdürlüğü olabilir çevre il müdürlükleri olabilir orman bölge ve ilçe müdürlükleri ve yerel halk olabilir. Bunlar önemli paydaşlar ama belki sporla turizmle aklınıza gelemeyen bir kurumda karşınıza paydaş olarak da çıkabiliyor. O spor türünün müsabakanın durumuna göre değişiyor (K1).*
- *Kocaeli Büyükşehir Belediyesi’nin yanında İl Gençlik ve Spor Müdürlüğü, İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, İlçe belediyeleri, üniversiteler, Kalkınma Ajansı, ilgili sivil toplum kuruluşları gibi paydaşlar (K2).*
- *En önemli paydaşlar Kocaeli valiliği ve ilgili birimleri diyebiliriz. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi, Kocaeli amatör spor kulüpleri federasyonu diyebiliriz onun haricinde tabii ki sporla alakalı kulüpler STK’lar olabilir ya da ilgili vatandaşlar (K8).*
- *KBB, GS İl müdürlüğü, Turizm İl müdürlüğü, STK’lar, Federasyon yetkilileri, Spor İşletmeleri ve Turizm İşletmeleri önemli paydaşlardır (K9).*
- *Valilik, belediyeler, spor bakanlığı, sağlık bakanlığı ve emniyet birimleri (K16).*
- *Gençlik spor il ve ilçe müdürlükleri, belediyenin spor birimleri, federasyon yetkilileri, spor kulüpleri ve spor branşlarının il temsilcileri (K17).*
- *İlgili Spor Federasyonları, otel ve küçük işletmeler, belediye ve gençlik ve spor bakanlığı (K19).*
- *Kocaeli Üniversitesi, Yerel Yönetimler, Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü, Kocaeli İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Sivil Toplum Kuruluşları, Kocaelispor, Federasyonlar, Kulüpler (K20).*

- *Gençlik spor il ve ilçe müdürlükleri, belediyenin spor birimleri, federasyon yetkilileri, spor kulüpleri, spor branşlarının il temsilcileri, otel işletmeleri, valilik (K22).*

4.1.9.1. Katılımcıların Paydaşların Sorumluluklarına Yönelik Görüşleri

- *Merkezi yönetimlerin altyapı için planlama yapması gerekmektedir. İl müdürlükleri ve yerel yöneticilerin bölgeyi tanımaları gerekmektedir. Bu hususta turizm ve spor işletmelerinden faydalanmaları gerekir. Şehre ilişkin bilgiye işletmeler sahiptir. Planlamalar yapılırken altyapının sürdürülebilir olması için bakım ve onarım çalışmalarında yapılması lazım (K1).*
- *Spor tesislerin yapılması, gerekli eğitimlerin verilmesi ve etkili tanıtım duyuru çalışmalarının yapılması gibi sorumlulukları üstlenmelidirler (K2).*
- *Çevreye zarar verilmemesi açısından Emniyet müdürlüğünün sorumluluk alması gerekir. Spor etkinliği turizmi etkilediği için kültür turizm müdürlüğünün bilgilendirilmesi gerekir (K6).*
- *En önemli sorumlulukları spor turizmi etkinlikleri ile ilgili planlama yapıp birlikte hareket etmektir (K9).*
- *Belediye maddi boyuta yönelik büyük bir sorumluluk hissetmeli ve tanıtım açısından faaliyetler yönetmelidir (K10).*
- *Valilik güvenlik tedbirleri hususunda turizm il müdürlüğü ile koordineli bir şekilde çalışmalıdır. Turizm imkanları konusunda fizibilite çalışmaları yaparak işletmecileri ve STK'ları yönlendirmelidir. Hizmet kalitesi ve tesis imkanlarını geliştirmeli ve tüm kamu kurum ve kuruluşlarına bu konuda destek vererek bütüncül bir yaklaşım sergilemelidir (K11).*
- *Merkezi yönetimin bu işe destek vermesi lazım. Büyükşehir belediyesi, yerel belediyeler ciddi bir şekilde destek vermeli. Yerel basın ve kent içindeki ulusal basındaki arkadaşlar spor turizmi tanıtım noktasında farklı programlı planlamalarla kenti Türkiye'nin ve uluslararası düzeyde her platformda tanıtacak yapıyı kurması lazım (K15).*

- *Müdürlükler tesis tahsisi, belediyeler ulaşım ve konaklama, spor kulüpleri ve federasyon yetkilileri malzeme temini ve il temsilcileri de koordinasyon görevlerinde bulunmalıdırlar (K17).*
- *Belediyeler spor turizmi amaçlı şehrin her yerine ve popüler noktalarına reklamlar yapmalıdır (K18).*

4.1.10. Yerel Halk İlişkin Bulgular

Kocaeli'nin spor turizmi paydaşlarından yerel halka yönelik sorulan "Kocaeli'nin spor turizmi destinasyonu olabilmesi için yerel halk önemli mi? Sizce yerel halk, spor turizmi konusunda ne kadar bilgili? Spor turizmi konusunda yerel halkı bilinçlendirmek için neler yapılabilir?" sorularına verilen cevaplar doğrultusunda; Katılımcıların çoğu yerel halkın önemli bir paydaş olduğunu ifade etmiştir. Kocaeli yerel halkının spor turizmi konusunda bilgisi olduğunu 3 katılımcı belirtmiştir. Bu konuda istenilen seviyede olunmadığını ise 5 katılımcı ifade etmişlerdir. Katılımcılar genel olarak Kocaeli yerel halkının spor turizmini destekleyeceğini ve yerel halkın bilinçlendirilmesi konusunda çalışmalar yapılması gerektiğini belirtmişlerdir. Tablo 4.12'de yerel halka ilişkin verilere yer verilmiştir.

Tablo 4.12 : Yerel Halk

Alt Temalar	Yüksek Düzey	İstenilen Düzeyde değil	Destekler, Bilinçlendirmek gerekli
Kodlar	Yerel halkın bilgisi var.	Yerel halkın spor turizmi bilgisi istenilen seviyede değil.	Spor turizmini destekler, Bilinçlendirilmesi gerekir
Katılımcı	K8, K10, K14	K3, K11, K19, K20, K23	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K9, K10, K11, K12, K13, K14, K15, K16, K17, K19, K21, K22, K23
Toplam	3 Katılımcı	5 Katılımcı	20 Katılımcı

4.1.10.1. Katılımcıların Yerel Halka Yönelik Görüşleri

- *Şimdi önemli bir nüfus altyapı var. Genç ve dinamik bir nüfusumuz var. Bilinç eksikliği var diyemem ama sporun bazı alanlarındaki genel anlamda değil de münferit dallarda bunu geliştirmek için önemli çalışmalar yapılması lazım. Buda örgün eğitim kurumlarının özellikle okulların ve milli eğitim altyapısına*

kullanılması gerekiyor. Yani bilinçlendirmek gerekiyor. Okullar üzerinden hem öğrencileri hem sporcuları hem velileri tamamını bilinçlendirmek gerekiyor (K1).

- Yerel halkın turizm aktivitelerine katılımı ve bu konudaki isteği spor turizmi destinasyonu oluşturulması açısından önemlidir. Yerel halkın turizme bakışı ve buna yönelik temel düzeyde bilgilendirilmesi ihtiyacı bulunmaktadır. Kocaeli halkının turistik değerlere, turizm potansiyeline ve ilin turizm algısına daha çok önem vermesi, bunun için turistlere alışması ve nitelikli bir şekilde iletişim kurabilmeleri için temel düzeyde eğitime ve bilgilendirmeye erişimlerinin sağlanması önemlidir (K2).*
- Kocaeli halkının spor turizmi konusunda farkındalık düzeyi istenilen seviyede değildir. Diğer illerle kıyaslama yapıldığında Kocaeli yerel halkı spor etkinliklerine katılım düzeyi yüksek bir toplum. Spor turizmi konusunda bilinçlendirme yapılması ve organizasyonların yaygın hale getirilmesi durumunda halk bu konuda daha ilgili olacaktır. Genel olarak bilinç düzeyi yüksek bir toplumdur (K3).*
- Yerel halk sahiplenir, o bilinç var yani iyi ama tabii dediğim gibi hızlı göç aldığından dolayı biraz daha spor turizminin tanınırlığını artırmak gerekiyor. Yıllardır burada olanlar da o bilinç var ama göçle aldığı için, yeni gelenleri spor kısmına kanalize etmek sonra da bunları tanıtmak ve devamı da tabii bize de sorumlu olan kişilere de çok büyük görevler düşüyor. Kocaeli o konuda iyi. O bilince sahip bir halkı var (K4).*
- Spora açık bir halk. Spor turizmi destinasyonu olabilmesi için açık bir halk. Halkı bilinçlendirmek için, etkinlikler düzenlenmesi gerekiyor. Yani bilinçlendirmenin en ana teması her konuda olduğu gibi farkındalığı artıracak etkinliklerle yapmak gerekiyor. Hangi yörede hangi spor dalı nerede yapılacaksa bu etkinlikler anlamında çocuklara gençlere vatandaşlara da bunu anlatmak gerekiyor (K5).*
- Şimdi yerel halk ne kadar bilgili onu çok bilmiyorum, ya da sporla ne kadar ilgililer onu bilmiyorum. Ama Kocaeli buna açık bir kent olduğunu düşünüyorum. Hani bu tür insanların bunlardan bilgilendirildiği takdirde katılımının olacağını destek vereceğini de düşünüyorum açıkçası. Yani aslında mental olarak açık bir şehir. İnsanlar aslında bu konuda bilinçli. Yani normalde haberleri olduğunda o*

organizasyona muhakkak ki katılırlar, destekte verirler. Yerel halk bu durumda aslında önemli bir etken spor turizmi destinasyonu olması için (K6).

- Yerel halkın Kocaeli'nin spor turizmi destinasyonu olmasında etkisinin ve spor turizmi konusundaki bilgilerinin sınırlı olduğu değerlendirilmektedir. Ancak spor turizmi destinasyonu olmanın getirdiği gündelik hayattaki birtakım sıkıntıların (trafik, altyapı yetersizliği vb.) gibi durumlar konusunda halkın bilgilendirilerek bilinçlendirilmesi gerektiği değerlendirilmektedir (K11).*
- Sporda en önemli paydaşlardan birisi de seyircidir ve yerel halkta spor kültürü olduğu zaman Doğal seyirci olayı kendiliğinden çözülmüş olacak ve seyirci ile etkinliklerde seyir zevki ve sporcu motivasyonu artacaktır. Bu yüzden yapılacak olan spor dallarının kurallarının halk tarafından bilinirliğini artırmaya yönelik eğitimler yapılmalı organizasyona katılacak ünlü sporcular varsa bunların duyurularının önceden yerel halka yapılması yerel halkın ilgisini artıracaktır (K16).*
- Yerel halk bence bu konuda en önemli paydaşlardan birisidir. Herhangi bir spor etkinliği olduğunda halkın katılımı büyük ölçüde önem taşıyor hatta bazı durumlarda halkın katılımı artıyor (K18).*
- Kocaeli, Yerel halkı sporu seven bir toplum. Teşvik ve aktiviteler yapılırsa yerel halk tarafından güzel dönüşler alınabilir (K21).*
- Yerel halkın spor turizmine yönelik farkındalık düzeyi yeterli değildir. Spor turizmi hususunda halkı bilinçli hale getirmek ve etkinlikler noktasında bilgi vermek gerekir. Bu konuda spor turizmi paydaşlarına, organize edenlere görev düşmektedir (K23).*

4.1.11. Spor Turizmi Örgütlenme ve Yönetimine İlişkin Bulgular

Kocaeli'nin spor turizmi destinasyonu olabilmesi için paydaşların örgütlenme ve yönetim işlevlerini yerine getirip getirememesi amacıyla "Kocaeli'nin spor turizmi destinasyonu olabilmesi için spor yetkilileri, federasyon yetkilileri, turizm yetkilileri ve spor ve turizm çalışanları koordineli çalışıyor mu? Spor turizmi ile ilgili bir komisyon kurulmalı mı? Katılır mısınız? soruları yöneltilmiştir. Katılımcıların vermiş oldukları cevaplar doğrultusunda "Örgütlenme ve yönetim" ana teması oluşturulmuştur. Daha sonra katılımcıların görüşlerinin analiz edilmesiyle 3 alt tema ortaya çıkmıştır.

Katılımcıların görüşlerinden elde edilen veriler kapsamında oluşturulan alt temalar ve kodlar aşağıda Tablo 4.13’te verilmiştir.

Tablo 4.13 : Örgütlenme ve Yönetim

Alt Temalar	Koordineli Çalışma		Organizasyon Kurma (Örgütlenme)		Organizasyona Katılım (Yönetim)
Kodlar	Evet, Yapılıyor Var	Hayır Yapılmıyor	Fikrim yok	Evet, Organizasyon kurulmalı	Evet, Katılım sağlarım
Katılımcılar	K1, K2, K4, K5, K6, K8, K9, K13, K18, K21, K22,	K3, K7, K10, K12, K14, K15, K16, K17, K19, K20, K23,	K11,	K1, K2, K4, K5, K6, K8, K10, K11, K12, K13, K14, K15, K16, K18, K19, K20, K22, K23,	K1, K4, K5, K6, K8, K10, K12, K13, K15, K17, K19, K20, K22, K23,
Toplam	11 Katılımcı	12 Katılımcı	1 Katılımcı	18 Katılımcı	14 Katılımcı

Kocaeli'nin spor turizmi destinasyonu olarak geliştirilmesi için paydaşların organize olması ve yönetime katılması önemli bir konudur. Bazı katılımcılar paydaşların koordineli çalıştığını belirtirken bazı katılımcılar ise koordineli bir çalışma yapılmadığını ifade etmişlerdir. Bir katılımcıda bu konuda fikri olmadığını belirtmiştir. 18 Katılımcı "Spor Turizmi Komisyonu'nun" kurulması gerektiğini ifade ederken diğer katılımcılar bu konuda görüş bildirmemiştir. 14 Katılımcı komisyona ve yönetime katılmak istediğini belirtmiş 9 katılımcı bu konuda fikir belirtmemiştir. Katılımcıların spor turizmi destinasyonu **örgütlenme ve yönetimine** ilişkin görüşleri aşağıda verilmiştir.

4.1.11.1. Katılımcıların Örgütlenme ve Yönetime Yönelik Görüşleri

- *Merkezi yönetici ile yerel yöneticiler koordineli çalışması gerekiyor. Çünkü merkezi yöneticiler değişebiliyor ama yerel yöneticiler sürekli uzun süre kalabiliyor. Bilgi birikimi ve kurumsal alt yapısı var. Merkezi yönetimin de bir alt yapısı muhakkak var ama yerelden gelen talepleri bununla birleştirebilmemiz için planlamanın gerçekten koordineli olarak yapılması lazım. Yani aslında tüm paydaşların koordineli bir şekilde çalışması gerekiyor bu organizasyonların alımı olabilir altyapı olabilir tesisleşme olabilir hepsinde. Evet koordineli bir çalışma var. Komisyonları kuruyoruz (K1).*
- *Koordineli çalıştığını düşünmüyorum. Doğrusunu söyleyeyim, belki federasyonlarla, spor il müdürlüğü birlikte hareket ediyor olabilir ama bunu çeşitli şekillerde dile getirsek de biz bugüne kadar aslında pek çok spor organizasyonuna dahil olmadık. Turizm açısından baktığımda yavaş yavaş bazı şeylerde oluşmaya başladı. Tabi bu noktada kamu çalışanlarının, federasyonların, belediyelerin, organizasyonları yürüten kişilerin bakış açısı da önemli. Bu bakışın da değişmesi gerektiğini düşünüyorum (K3).*
- *Çalışıyor yani çünkü yaptığımız işte özellikle büyük organizasyonlar da iyi bir birlikteliğimiz var böyle bir komisyon olursa da seve seve üyesi oluruz çünkü bize değer katacaktır. Bu spor turizminin gelişmesi açısından ilin daha etkin ve tanıtımını artırmak açısından önemli (K4).*
- *İşte o koordinasyonu sağlamak gerekiyor kendi mecralarında çalışıyorlardır illa birbirleriyle. Ama hepsini bir komplike yapıldığı zaman o organizasyonlar daha da çok artacak, nerede nasıl sporlar yapılması gerektiği planlanmalı. Katılmak*

isteriz görev alanımızla ilgili konularda olursa komisyonda olmak isteriz çünkü bir strateji planı ön görmek gerekiyor ilde. Yani bu strateji planı ile ilgili ne yapılabilir? Neler yapılmalı? Hangi alanlar belirlenmeli? Hangi spor dallarına göre kanalize olunmalı hangilerinde ön plana çıkılmalı bunun içinde bir plan yapmak gerekiyor o planda da paydaşlarla bir komisyon kurulması iyi bir şey (K5).

- *Koordineli çalışılıyor. Öncesinde afişlerin asılması için bize bilgiler geliyor. Ya da işte bazen davetiyeler geliyor. Dolayısıyla haberdar oluyoruz. Komisyon kurulmalı. Gerçekten kurulmalı çünkü bu işin ehli insanların katacağı sesli düşünceler bu işi pozitifte götüreceğini düşündüğüm için komisyon kurulmalı (K6).*
- *Kocaeli geniş bakarsak federasyonları da şimdi içine katıyoruz, özel sektörü de, turizm, valilik koordineli olarak çalışıyoruz (K9).*
- *Tabi illaki komisyon kurulmalı. Yani ortak fikirler ortaya çıkmalı sadece bir kişinin sözüne değil belli bir komisyonun o alanda alanında uzman kişilerin bir araya geldiği komisyon kurularak daha iyi tanıtımları yapılabilir. Spor turizmi destinasyon açısından daha fazla katkı sunabilir. Valilikten gençlik Spor il müdürlükleri belediyelerden şehri tanıyan insanlar sivil toplum kuruluşlarından ne yapılabilir sorusuna daha güzel cevaplar daha iyi şeyler ortaya çıkabilir (K10).*
- *Kurumların koordineli çalışıp çalışmadığı konusunda bir fikrim bulunmamaktadır. Ancak spor turizmi ile ilgili paydaşlardan oluşan bir komisyon kurulup yapılan çalışmalar, yapılması gereken çalışmalar, eksik yapılanlar, yanlış yapılanlar veya ihtiyaç duyulan çalışmalar vb. hususlarda birlikte çalışmanın getirdiği verimlilik artışından ve sinerjiden her alanda olduğu gibi bu alanda da faydalanılabileceği şeklinde değerlendirebilirim (K11).*
- *Mecburi birliktelik içindeler diyebiliriz. Her kez işin kendi birimi ile ilgili gerekliliklerini sorunsuz yapmaya çalışmaktadır. Tüm sorumlulukların beraber paylaşıldığı spor turizm komisyonu kurulması çok daha iyi olacaktır (K16).*
- *Paydaşlar arası iş birliğinin daha koordineli olması gerekir. Komisyon Kurulmalı, Evet katılırız (K20).*
- *Spor turizmi paydaşlarının koordineli bir şekilde çalıştığını söyleyemem. Herkes kendi etkinliğini planlamakta ve davet etmektedir. Aslında bir komisyon kurulup*

katılım sağlandığı takdirde bu spor turizmi etkinlikleri ortaklaşa daha organize düzenlenebilir. Komisyona tabi ki katılım sağlarız (K23).

4.1.12. Spor Turizmi Etkilerine İlişkin Bulgular

Kocaeli ye spor turizminin etkilerinin nasıl olacağına yönelik sorulan “Kocaeli ye spor turizminin ekonomik, sosyal, kültürel, çevresel ve istihdam etkisini nasıl değerlendirirsiniz?” sorusuna verilen cevaplar doğrultusunda “Ekonomik Etkiler”, “Sosyokültürel Etkiler”, “Çevresel Etkiler” ve “İstihdam Etkisi” şeklinde 4 tema belirlenmiştir. Tablo 4.14’te Spor turizminin etkilerine yönelik görüş içerikleri ve kodlar verilmektedir.

Tablo 4.14 : Etki

Alt Temalar	Ekonomik	Sosyokültürel	Çevresel	İstihdam
Kodlar	Konaklama ve yiyecek işletmelerine getiri sağlanması, Talep arttıkça az artar, Yerli yabancı turist sayısının artması, Konaklama sayısının artması, Spor organizasyonlarından ekonomik getiri sağlanması, Ulaşım, eğlence alanları, restoranlar, alışveriş merkezlerinde ekonomik hareketlilik sağlanması, Kamu ve özel sektörde ekonomik hareketlilik oluşması, İlçelerin ekonomik kalkınması, Sporcuların ekonomiye katkısı, Geleneksel olarak yapılan organizasyonların sürekli ekonomik katkısı, Spor etkinliklerinin turizm hareketlerinin yavaşladığı dönemde tercih edilerek ekonominin canlandırılması.	Sporda Kültür İlişkisi, Spor kültürünün oluşması, Destinasyonun sosyal ve kültürel olarak gelişmesi, Spor kültürü ile altyapının eğitilmesi, Sosyal alanların artması, İnsanların manevi değerleri paylaşımı, Spor turizmiyle ilin kültürel özelliklerinin tanıtılması, Spor turistlerinin yerel halkı etkilemesi, Sporcular ile yerel halkın etkileşim içerisinde olması, Sosyal aktivitelerin artmasıyla farklı kültürlerin kaynaşması.	Spor ve çevre ilişkisi olumludur, Sporcular çevresine saygılıdır, Spor turizminin gelişmesiyle çevreye duyarlılığın ve çevre koruma bilincinin gelişmesi, Sıfır atık, Doğal kaynakların uygun şekilde kullanılması, Etkinliklerin kullanım ve taşıma kapasitesine dikkat edilerek düzenlenmesi	İstihdam katkısı, Yeni turizm firmalarının ortaya çıkması, Kurum ve kuruluşların kişi istihdamı, Yeni tesisler, Antrenör ve memur alımı, Yeni iş olanakları, Sürdürülebilir etkinlikler, Mega organizasyonlar, Yerel halka yönelik istihdam.
Katılımcılar	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8, K9, K10, K12, K13, K14, K16, K17, K18, K19	K1, K2, K3, K4, K6, K8, K10, K11, K12, K13, K14, K16, K22	K1, K5, K6, K11, K12, K18, K22	K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8, K10, K12, K13, K14, K15, K16
Toplam	17 Katılımcı	13 Katılımcı	7 Katılımcı	13 Katılımcı

Katılımcıların spor turizminin **etkilerine** ilişkin görüşleri aşağıda verilmiştir.

4.1.12.1. Katılımcıların Spor Turizminin Etkilerine Yönelik Görüşleri

- *Ekonomik olarak; Tabi ki getirisi çok olur. Hem turizm İşletmeleri'ne hem yiyecek içecek İşletmeleri'ne. Tabii ki bunu ulusal organizasyonlar için kastetmiyorum uluslararası organizasyonlar için kastediyorum. Kolay ulaşımın olduğu dünyaya ve nüfusun yoğun olarak olduğu bir bölgedeyiz alt yapımız da yeterli gelişmiş ama tabi arz talep meselesi. Talep ne kadar fazla olursa arz o kadar daha fazla olacaktır. Devlet yatırımlarının yanında özel sektör yatırımları da daha da artacaktır. Zaten dinamik, gelişen bir nüfusumuz var ama spor turizmini geliştikçe de özel sektörün de bu alana yatırım yapması bekleniyor. Uluslararası organizasyonlar bu sefer özel sektör eliyle yapılmaya başlanıyor. Mesela uluslararası spor organizasyonları futbol gibi uluslararası kulüplere ulusal yurtdışından kulüplere burada antrenman kamp turizmi geliyor onun için ekonomik olarak canlanacaktır (K1).*
- *İstanbul'a yakınlığı ve doğal güzelliklerinin çok olması sebebi ile son yıllarda Kocaeli de ki destinasyonlara ilgi artmıştır. Bu ilgi sebebi ile ildeki konaklama sayısında artış gözlemlenmektedir. Altyapı sorunlarının çözülmesi (Kartepe' ye teleferik, Stadyuma tramvay ve yol, antrenman sahaları, göllerimize modern wakeboard tesisleri, su sporları olanakları vb.) ilimize gelen yerli, yabancı turist sayısını arttıracaktır. Bu artış otomatik olarak yeni turizm ilintili firmaların ortaya çıkmasına sebep olacak, istihdam olanaklarının gelişmesine katkı sunacaktır. Dolayısı ile şehrin kültürel ve sosyal olarak gelişmesine de vesile olacaktır (K2).*
- *Spor turizmi ne kadar ekonomik katkı sunuyor yeterli kadar sunuyor mu dersek bunun yeterli olduğunu düşünmüyorum. Ama son yıllarda bu her geçen yıl ivme gittikçe artıyor işte ne demiştim bir kamp turizmi oluşmaya başladı. Spor takımları bir ekonomik getiri sağlıyor (K3).*
- *%100 ekonomik olarak hak ettiğini alıyor mu bence almıyor. Gerçekten güzel bir şehir güzel organizasyonlar oluyor ama bunun katma değer olarak dönütü tam istediğimiz seviyede değil (K4).*

- Çevresel olarak da şöyle tabi bir sürü tesisler açılacak bir sürü sporla ilgili alanlar açılacak. İstihdama çok çok katkısı olacaktı. Çevre olarak da zaten sporcu çevreyi seven demek. Biz öyle biliyoruz. Yani iyi bir sporcuysa zaten ne kadar sporcu sayısı da artarsa o kadar da çevreye duyarlı insan sayısı artmış oluyor biz öyle görüyoruz. Sporcu aslında çevreye duyarlı insan (K5).
- Şimdi yerel halk ne kadar bilgili onu çok bilmiyorum, ya da sporla ne kadar ilgililer onu bilmiyorum. Ama Kocaeli buna açık bir kent olduğunu düşünüyorum. Hani bu tür insanların bunlardan bilgilendirildiği takdirde katılımının olacağını destek vereceğini de düşünüyorum açıkçası. Yani aslında mental olarak açık bir şehir. İnsanlar aslında bu konuda bilinçli. Yani normalde haberleri olduğunda o organizasyona muhakkak ki katılırlar, destekte verirler. Yerel halk bu durumda aslında önemli bir etken spor turizmi destinasyonu olması için (K6).
- Spor turizmi ekonomik açıdan Kocaeli'ne olumlu yönde katkısı olacağı, sosyal açıdan spor dalları açısından imkanları artıracığından gençlerin spor dallarına olan ilgisini artırabileceği söylenebilir. Çevresel açıdan, doğal kaynakların etkili bir şekilde kullanılmaması veya çevre kirliliği noktasında birtakım sıkıntılar yaşanabilir (K11).
- Spor Turizminin etkisini en fazla hissedenler, sporcunun ilimizde bulunduğu dönemde ilişki içerisinde olduğu kesimdir. Bunlar ulaşım, konaklama ve diğer ihtiyaçlarını karşılamak için harcamalar yaptığı esnaf ve seyircilerdir. Sporcuların ilde bulunduğu sırada şehir halkı ile yapmış olduğu etkileşimlerde aralarında sosyal ve kültürel olarak yakınlaşma sağlayabilmektedir. Spor turizminin yoğun olduğu ortamlarda organizasyona gelenler ile ilgili ihtiyaçların karşılanmasını sağlamak fazladan iş gücü gereksinimi sağlayacağından aynı zamanda istihdam içinde fırsatlar yaratacaktır (K16).
- Olumlu olacağı kesin bu şekilde değerlendiririm. Spor turizmi özellikle de kayak sporu ekonomik ve sosyal olarak şehrimize çok fazla katkı sağlıyor. Diğer sporlarda gelişmeler yaşanması durumunda ekonomik, sosyal ve istihdam etkisi de olumlu olacaktır. Sporun çevreye zarar verebileceğini düşünmüyorum. Aksine daha fazla fayda sağlayacağı söylenebilir (K18).

- *İlgili spor etkinlikleri bölgeniz az turist aldığı dönemlerde yapılırsa, yerel esnaf ve konaklama işletmelerine katkı sağlar, bölgenin tanınması açısından faydalı olur (K19).*
- *Sosyal, Kültürel ve Çevresel açıdan gelişir, ekonomik destek sağlandığı takdirde düzenli bir işleyiş ile güzel sonuçlar alınabilir (K21).*

4.1.13. Spor Turizminin Sorun ve Engellerine İlişkin Bulgular

Kocaeli de spor turizminin gelişimini engelleyen sorunların neler olduğunu tespit etmek amacıyla sorulan “Kocaeli’de spor turizminin gelişimini engelleyen en büyük sorunlar nelerdir? Bu sorunların çözülmesi için alınabilecek önlemler nelerdir?” sorularına verilen cevaplar doğrultusunda; Katılımcılara göre spor turizmi paydaşlarının birlikte hareket etmemesi ve ortak çalışma kültürünün oluşmaması en büyük engel olarak söylenebilir. Bazı katılımcılar Kocaeli de spor turizminin gelişimine herhangi bir engel olmadığını belirtmişlerdir. Katılımcıların çoğu Kocaeli’de gelişmiş durumda olan sanayinin bir engel olmadığını tam tersine bir avantaj olduğunu ifade etmişlerdir. Kocaeli’de spor turizminin gelişmesine engel olan faktörler ve çözüm önerileri Tablo 4.15’te sırasıyla verilmiştir.

Tablo 4.15 : Sorunlar ve engeller

Alt Temalar	Problemler	Çözümler	Engel Yok
Kodlar	Spor tesisleşmesinde arsa bulma sıkıntısı Çalışan nitelikli personelin il dışında yaşaması, Paydaşların işbirliği içinde olmaması, Ortak çalışma kültürünün oluşmaması, Kurumlar arası iletişim eksikliği, Tanıtım ve reklam eksikliği, Etkinlik eksikliği, Yeterli finans kaynağının bulunmaması, Yatırımcıların fonlara ve desteklere ulaşma konusunda bilgi eksikliği, Uzun vadeli planlama yapılmaması, Görevli kişilerin liyakatle seçilmemesi, Yerel yönetimler ve halkın ilgisizliği, Tesis yetersizliği, Turizm işletmelerinin yetersizliği, Sponsor yetersizliği, Yaz sezonunun taşıma kapasitesini aşması, Maddi kaynak eksikliği, Sanayinin gelişmesi, Spor turizminin teşvik edilmemesi,	Sanayi ve ekonominin gelişmesi, Maddi gücün artması, Nitelikli tesis ve kentsel donatı sayısının artırılması, Spor turizmi komisyonu kurulması, Paydaşların görüşlerinin alınması, Politika ve planlamaların yapılması, Paydaşların sorumluluklarını yerine getirmesi, Paydaşların işbirliği içerisinde olması, Güçlü bir şehir imajının çizilmesi, Tanıtım ve reklamın etkili yapılması, Kocaeli'yi tanıtan videoların yapılması, Sosyal medyanın etkin bir şekilde kullanılması, Festival düzenlenmesi, Paydaşların uzun vadeli plan yapması, Görev alacak kişilerin liyakat esaslı seçilmesi, Yerel halkın bilinçlendirilmesi, Spor kültürünün oluşturulması, Etkinlikler için uygun takvimler oluşturulmalı, Aktiviteler ve söyleşiler yapılmalı,	Problem yok, Herhangi bir sorun yok.
Katılımcılar	K1, K2, K13, K3, K10, K14, K8, K11, K12, K16, K19, K20, K21	K1, K2, K13, K3, K10, K14, K8, K11, K12, K16, K19, K20, K21	K4, K5, K6, K7, K9, K15, K18, K22, K23
Toplam	13 Katılımcı	13 Katılımcı	9 Katılımcı

Katılımcıların spor turizminin **sorun ve engellerine** ilişkin görüşleri aşağıda verilmiştir.

4.1.13.1. Katılımcıların Spor Turizminin Sorun ve Engellerine Yönelik Görüşleri

- *Mekândan kaynaklanan engel var. Çünkü demografik yapımız az önce söyledim metre kareye düşen nüfusumuz fazla. Hayatın her alanında oluşan sektörlerde gelişmiş bir altyapı mevcut. Ama spor alt yapısını oluştururken mekan konusunda sıkıntı çekebiliyorsunuz. Doğa sporları konusunda pek sıkıntımız yok. Bir stadyum yapacaksınız kamulaştırma meseleleri ortaya çıkıyor yer arsa bulamıyorsunuz. Kocaeli de sanayi spor turizminin gelişmesine engel değildir. Sanayi şehri olması bizim için bir avantaj çünkü hem dinamik bir nüfus var sanayi şehri olduğu için sürekli çalışan bir nüfus var hem de çok fazla işletme olduğundan sporu destek bulmak kolay olabilir. Arsa bulma konusunda parayı bulduğunuz zaman kamulaştırmayı yapabiliyorsunuz. Ekonomi, sanayi geliştikçe spora destekte artacaktır (K1).*
- *İşte en büyük sorun paydaşların bir araya gelebilme ortak çalışabilme kültürü. Onun dışında ben sorun olduğunu düşünmüyorum. Paydaşlar bir araya gelirse çok daha etkin çalışılabileceğini tanıtımın, organizasyonların daha iyi yapılabilir, güçlü bir şehir imajı çizersiniz. Bence Kocaeli de ki spor turizminin gelişmesinin önündeki en büyük engel demeyeyim. Ama sorun şu anda görülen paydaşların ortak çalışabilme kültürünün oluşmaması (K3).*
- *Gelişimini engelleyen en büyük sorun uzun vadeli bir perspektifle sorumluluğu alanların uzun vadeli olayları değerlendirmemesi projelerini uzun vadeli yapmaması (K12).*
- *Spor turizmi gelişebilmesi için, kentin beslenme, barındırılma ve eğlendirilme beklentisini karşılıyor olması gerekmektedir. Kocaeli'nin tesislerinde bu olanakları tam olarak sağlıyor olabilmesi gerekmektedir. Ayrıca Kocaeli de ya da Kocaeli için çalışan pek çok kişinin il dışında ikamet ediyor olması olumsuzluk olarak değerlendirilebilir. İstanbul'a komşu olan Kocaeli de çalışan nitelikli insanların ve Kocaeli ye değer katan pek çok kişinin İstanbul'da ikamet ediyor olması ildeki kentsel aktivite olanaklarının daha fazla gelişmesini kısıtlamaktadır. Kocaeli'nin nüfus yoğunluğunun da görece düşük olmasından hareketle nitelikli*

tesis ve kentsel donatı sayısının artmasıyla bu durumun tersine çevrilebileceği düşünülmektedir (K13).

- Yerel yönetimler ve halkın ilgisizliği yapılacak etkinliklerin ileriki yıllarda sürdürülebilirliğini olumsuz etkileyeceğinden bu konuda çalışmalar yapılmalıdır. Halk yapılacak spor organizasyonları ile ilgili bilinçlendirilerek spor kültürü oluşması sağlanmalıdır (K16).
- Spor turizmini engelleyecek özellikle denizle alakalı olanlar için yaz döneminin oldukça kalabalık olması, uygun takvim ile bu sorunlar aşılabılır (K19).
- Gelişimi engelleyen en önemli etken teşviiktir. Sosyal, kültürel ve çevresel etkenler ne kadar gelişmiş olursa olsun yerel halk tarafından gerekli teşvik alınmadığı sürece alınan çözümler yetersiz kalacaktır. Yerel halk bilinçlendirilip, çeşitli aktiviteler, söyleşi ve organizasyonlarla teşvik edilmelidir (K21)
- Bize göre yok çünkü alanlarda müsait coğrafi olarak da müsait çok da spor turizmini etkileyecek hiçbir etken de yok. Yani önünde engel olan herhangi bir şey yok sadece bir plan bir politikanın belirlenmesi zaten belli bir yerlere gelecektir (K5).
- Bence hiçbir engel yok Kocaeli de. Doğası harika gerçekten. İzmit merkezin bir dışına çıkın, her taraf doğa müthiş. Engel olacak hiçbir şey yok. Spor turizmi şehri olması için yerel halkın görüşleri açık. Doğası müsait. Aslında spor turizmi şehri olması için tam can atıyor. Kesinlikle güvenli bir kent. Ulaşımı kolay. Etrafında 3 tane büyük şehir var. Onun tam ortasında (K6).
- Yok. Engel yok ya kentimizde spor turizmiyle ilgili herhangi bir ne engel çıkartan var ne engel olabilecek herhangi bir kamusal bir durum vaziyet böyle bir şey yok yani (K15).
- Kocaeli de spor ve turizmin gelişimine hiçbir şey engel olmaz. Buna sanayi de dahil. Sanayi ile ortak hareket edilerek spor turizmi geliştirilebilir (K23).

4.1.14. Spor Turizminin Avantaj ve Dezavantajlarına İlişkin Bulgular

Kocaeli'nin Spor Turizminde avantajlı ve dezavantajlı durumlarına yönelik sorulan "Kocaeli'nin, İstanbul ve Ankara illeri arasında olması spor turizmi destinasyonu olabilmesi için avantaj mı dezavantaj mıdır? Kocaeli ilinin diğer şehirlerden farklı olarak spor turizmi alanında avantaj ve dezavantajları nelerdir? Rekabet koşulları nasıl

değerlendirilmektedir?” sorusuna verilen cevaplar doğrultusunda “Avantaj” ve “Dezavantaj” şeklinde 2 ana tema ortaya çıkmıştır. Katılımcıların görüşlerinden elde edilen veriler doğrultusunda oluşturulan alt temalar ve kodlar aşağıda Tablo 4.16 ve Tablo 4.17’de verilmiştir.

Tablo 4.16 : Avantajlar

Alt Temalar	Altyapı Olanakları	Konum	Sportif Altyapı	Turizm Kaynakları
Kodlar	Ulaşım kolaylığı, Altyapı imkanları, Havaalanı- otoyol mevcut, Erişim imkanları, Doğaya kısa ulaşım süresi, Doğal bir liman, İzmit körfezi, Hava, kara, deniz ve demiryolu ulaşımın olması, Yöneticilerin tutumu, konuya açık olması, İç yapı planlama, İl yönetiminin imkanları,	İstanbul, Bursa, Ankara yakınlığı, İstanbul havalimanı, İstanbul'un olimpiyat adaylığının kabul edilmesi durumunda en avantajlı şehir, İstanbul'a komşu olması, Kalabalıktan kaçış noktası olması, Nüfus yoğunluğu en fazla olan bölgede, Sakarya, Bursa ve İstanbul gibi büyükşehirlerle yakınlık ve geçiş noktasında olması, İstanbul'da salon sporları dışında aktivite olmaması, Anadolu'ya ve Ege Bölgesi'ne yakınlık, İstanbul'un olimpiyat adaylığı organizasyon açısından Kocaeli için büyük şans, Jeopolitik konum, Bilinirlik, Lokasyon, büyükşehirlerle yakın olması,	Uluslararası organizasyonlara ev sahipliği, Spor salonları, Kocaeli stadyumu, Sörf için elverişli alanlar, Kayak sporu, tesisi, Su sporları körfez elverişli, Sporcu altyapısı, TOHM, Yelken sporu, Spor çeşitliliği çok fazla, Doğa, su, dağ ve salon sporlarına uygunluk, Sporun tabana yayılması, istihdam ve organizasyon olarak, Çok çeşitli organizasyonlar, spor aktivite, Tesisleşme, Faaliyetlere katılımın fazla olması,	Konaklama altyapısı, İç Turizm de temel kaynak İstanbul, Mevsimsel özelliği, Turizm türlerinin tamamına olanak sağlar, Coğrafi Yapı, Turizmi yıl geneline yayma, Doğal yapısı, kaynakları, Kartepe ve konum avantajı, Günöbirlik yürüyüşler, İki deniz, bir göl, Bungalov evler, glampingler, Samanlı dağları, Gezi alanları, Cazibe merkezi,
Katılımcılar	K1, K2, K3, K4, K5, K8, K12, K13, K15, K16, K17, K19, K22,	K1, K2, K3, K4, K6, K8, K10, K11, K12, K13, K14, K15, K16, K18, K21, K22, K23,	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8, K9 K10, K13, K14, K17, K18, K20,	K1, K2, K4, K5, K6, K8, K10, K12, K13, K14, K15, K16, K20, K21, K23,
Toplam	13 Katılımcı	17 Katılımcı	15 Katılımcı	15 Katılımcı

Tablo 4.17 : Dezavantajlar

Alt Temalar	Dezavantajlı Durumlar	Bazen Avantajlı ve Bazen Dezavantajlı Durumlar
Kodlar	Büyük Kulüplerin (rol model kulüpler) olmaması ve istihdamın az olması, Kayak sporu için karın uzun süre alanda kalamaması, İstanbul ve Ankara'nın gölgesinde kalması ve sürekli sanayi ile anılması, İstanbul'a sığmayan fabrikalar Kocaeli'ye taşınmakta, Sanayi şehri olması etiketi ve artan hava kirliliği, Sanayi şehri olarak tanınması ve sanayinin giderek yaygın bir alana sahip olması, Deprem sonrasında insanların yeşil alanlara hücum etmesi ve doğal örtünün azalması, Şehir merkezi yüzölçümünün ufak olması, trafik alternatifinin olmaması ve konaklama seçeneklerinin çeşitliliğinin az olması, Spor organizasyonlarının İstanbul ve Ankara'ya verilmesi, Anadolu illerine göre kalabalık olması, Spor turizminin ekonomik ve bölgesel katkısının bilinmemesi, paydaşlar arası iş birliğinin yeterli olmaması ve bütçe ayrılmaması, Ekonomik destek yapılmaması, Uzun süre konaklamaların yapılmaması,	İstanbul'a komşu olma, Turistlerin zaman harcamaması, geçici konaklama yapması, Geçiş noktasında olması, Günübirlik ziyaretçi gelmesi, İki denizin olması avantaj, yaz mevsiminin kısa sürmesi dezavantaj,
Katılımcılar	K4, K7, K8, K10, K14, K11, K12, K16, K22, K17, K19, K20, K21, K23	K2, K3, K4, K7, K9,
Toplam	14 Katılımcı	5 Katılımcı

Katılımcıların cevapları doğrultusunda; “Altyapı Olanakları”, “Konum”, “Sportif Altyapı” ve “Turizm Kaynakları” şeklinde Kocaeli’nin spor turizminde avantajlarına yönelik 4 alt tema ortaya çıkmıştır.

Tablo 4.17’de Kocaeli’nin Spor Turizmi açısından dezavantajlı olduğu faktörler ve bazen avantajlı bazen dezavantajlı olduğu faktörlere yönelik temalar ve kodlar verilmiştir. Katılımcıların Kocaeli’nin spor turizminde avantaj ve dezavantajlarına yönelik bazı örnek ifadeleri aşağıda verilmektedir.

4.1.14.1. Katılımcıların Kocaeli’de Spor Turizminin Avantaj ve Dezavantajlarına Yönelik Görüşleri

- *Tabi, ulaşım açısından avantajlı. Uluslararası bir organizasyondan bahsettik. Mesela İstanbul’a havaalanına iniyor uluslararası sporcu. İstanbul’un konaklama altyapısından veya bizim konaklama alt yapımızdan yararlanabiliyor. İstanbul’a günübirlik gezmeye ya da Ankara’ya gidip işlerini görebilir, ulaşım altyapımızda bu konuda gelişmiş. Hızlı tren, karayolu ve deniz yolu ağıımız var. Onun için ha şöyle organizasyonların alınması bakımından büyük şehrin yakınında bulunması bazı uluslararası organizasyonlar oraya kaydı gibi düşünülse de bizim yaptığımız organizasyonlar var. Şöyle değerlendirelim İstanbul’un beş tane olimpiyat adaylığı oldu. Olimpiyatlardan birini alsaydı bundan en fazla faydalanacak şehir yine Kocaeli olacaktı. Çünkü Recep Topaloğlu salonu var ya da stadyumumuz var. Müsabakalar gelip burada oynanacaktı. İstanbul yeterli kalmayacaktı bunu bu şekilde değerlendirmek gerekiyor. Birbirine yakın olan iller organizasyonların ev sahipliğinde birbirlerinden faydalanabiliyorlar (K1).*
- *Kocaeli’nin iç turizmde temel turist kaynağı İstanbul’dur. Türkiye’nin nüfusu en fazla ve yoğunluğu en yüksek ili olan İstanbul’un Kocaeli’nin komşusu olması ve erişim imkanlarının zenginliği İstanbul’u temel destinasyon haline getirmektedir. Kocaeli’nin turizme yönelik pek çok değerinin bulunması, İstanbul’da kalabalık ve şehir hayatından sıkılanların kaçış noktası olması açısından bir avantajdır. İstanbul’a komşu olan Kocaeli’nin yatırım, günübirlik turizm, istihdam, ticaret gibi konularda avantajlı olduğu bilinmekle birlikte, aynı nedenlerden ötürü*

turistlerin Kocaeli de zaman harcamayıp İstanbul'da daha fazla bulunma eğiliminde olması dezavantaj olarak değerlendirilmektedir. Kocaeli, mevsimsel özelliklere dayalı turizm türlerinin tamamına olanak sağlayan bir yapıdadır. Yüzölçümü olarak kısıtlı bir alana sahip olan Kocaeli'nin coğrafi yapı ve iklim mikroklima özellikleri nedeniyle su sporlarından kış sporlarına tüm turizm alternatiflerine uygundur. Bu durumun turizmi yıl geneline yaydığı ve turizm sektörü için iş sürekliliği açısından önemli olduğu düşünülmektedir. Kocaeli, doğal yapısı ile tüm değerlere sahip bir yer olarak görülmektedir. Kocaeli'nin sınırları içinde sahil, kayalık, dağ, yayla, ova, göl, şelale, akarsu, resif, orman, mağara, kanyon, farklı jeolojik oluşumlar, termal kaynaklar ve benzeri değerler bulunmaktadır. Kısıtlı bir alanda yer alan bu çeşitlilik turistik açıdan büyük bir potansiyeli barındırmaktadır. Bu kadar kısa sürede kent merkezinden doğaya erişim yapılabilen örnekler kısıtlıdır (K2).

- En büyük avantajı ulaşım. İkinci alt yapı noktası ve büyük metropollere yakın olması, nüfus yoğunluğunun ülke nüfus yoğunluğunu en yoğun olduğu ilgili bölgede bulunması. Bunlar büyük avantajlar. Aynı anda da doğasının yani bütün bunların sanayi kenti olarak bilinmesine rağmen özellikle doğa sporlarına yönelik Büyük avantajlar büyük olanaklar sağlaması en büyük avantajı. (K3).
- Yani gerçekten avantajı da var bazen de dezavantajı var. Bazen insanlar Kocaeli ye gelip geçici yani geçtik gibi görüyor ama bakarsanız alternatifi olarak hem İstanbul'a hem Ankara'ya en büyük alternatif Kocaeli hem ulaşım, hem organizasyonlarının rahat yapılması, hem de alt kaynak anlamında. Yani dediğim gibi avantajları dezavantajları da oluyor. Bazen geçici bölge oluyor bazen de konaklama yapılan (K4).
- Kocaeli'nin ulaşım arterlerinin ortasında olması, havaalanı, deniz ulaşımı, kara yollarının iki Otoban, devlet yolunun olduğu bunların hepsi avantaj. Coğrafi konumu da öyle. Hem doğa turizminin hem denizin beraber olması. İki tane denizi olan bir tane gölü olan böyle bir ilde yok zaten (K5).
- Spor çeşitliliği Kocaeli'nde daha fazla olabileceğini düşünüyorum denizi ve gölü olması nedeniyle. Evet. Birinci avantajı bu. Yamaç paraşütünün kullanılabileceği tepelerimiz dağlarımız var. Su sporlarının, dağ sporlarının, ya da kapalı spor salonlarında yapılabilecek sporlara uygun bir kent. Aslında bu bir avantaj (K6).

- *En büyük avantajımız jeopolitik konumu. Fiziki olarak hem doğanın hem denizin aynı anda bir arada olması. Yapılabilecek faaliyetlerin çok şekilde yapılabilir olması bir avantajdır. Dezavantaj olarak da bunca güzel şeyleri kullanamamak, Sanayi şehir olması etiketi olabilir. Aslında sanayinin kapladığı yer %4 yani çok düşük bir yer (K10).*
- *Avantajı, Büyükşehirlere yakın olması, alım gücü yüksek ve kişi başına düşen milli gelir seviyesinin yüksek olması ve spor turizmine ayrılacak kaynağının bulunması, spor turizmine uygun doğal imkanların bulunması. Dezavantajı ise Sanayi şehri olarak tanınması ve sanayinin oldukça yaygın bir alana sahip olması (K11).*
- *Kocaeli de tüm yerleşim merkezlerinden çok kısa ulaşım süreleri ile ormanlara, göllere ve benzeri doğal değerlere erişim sağlanabilmektedir. Bu durum bu büyüklükte başka şehirlerde sık karşılaşılan bir durum değildir. Kartepe gibi simgesel ve kış turizmine olanak sağlayan bir alanın varlığı önemlidir. İstanbul ve çevresiyle birlikte önemli bir nüfusun doğrudan ve hızlı erişim noktasında bir kayak merkezine sahip olan Kartepe, bu özelliğiyle öne çıkan bir değerdir. Yakın coğrafyada kış turizminin yapılabildiği ender yerlerden olması Kartepe'nin önemini daha da artırmaktadır. Kartepe'nin ülke genelindeki başlıca kayak merkezlerine kıyasla konum avantajı bulunmaktadır. Doğal bir liman olan İzmit Körfezi bu yönüyle nadir örneklerdendir. İzmit Körfezi'nin coğrafi özellikleri itibariyle doğal bir liman niteliğinde olması dolayısıyla yörede limancılık gelişmektedir. Sörf için elverişli alanların bulunması spor turizmi için önemli bir olanak görünümündedir. Kandıra ilçesinde Babalı yöresinde yapılmakta olan dalga sörfü büyük bir gelişim potansiyeli göstermektedir (K13).*
- *Fiziki şartlarına baktığımız zaman bugün İstanbul'da böyle bir kent yapısı bulamazsınız tamam yüz ölçümümüz küçük olabilir İstanbul çok büyük bir yapıya sahip olabilir ama dağ yok, denizi yok, mavi bayraklı plajı yok K15).*
- *Kocaeli'nin İstanbul, Ankara ve hatta Bursa'yı da içine alırsak bu coğrafya üçgeninde bulunması ulaşım ve bilinirlik açısından büyük bir avantajdır. İstanbul nüfusuyla Ülkemizin neredeyse çeyrek nüfusuna sahip olmasıyla Ankara'nın başkent olması ve ulaşımın ara ve demir yolu ile gayet kısa olmasıyla spor organizasyonlarına tüm katılımcıların erişmesinde büyük kolaylıklar sağlamaktadır.*

- *Dağlarıyla, körfeziyle ve Karadeniz sahiliyle ve gölleriyle farklı doğal güzellikleri barındıran Kocaeli bunu bir avantaj olarak kullanabilmektedir. Şehir merkezinin yüzölçümü olarak ufak olması ve farklı trafik alternatifleri olmaması sebebiyle yoğun trafik sıkıntı yaratabilmektedir konaklama yerlerinde alternatiflerin çeşitliliğinin az olması da bir dezavantajdır (K16).*
- *Yapılan faaliyetlere katılımın bu iki şehirden fazla olması ve ulaşımında sıkıntı olmaması avantaj olabilir. Birçok faaliyetin ve spor organizasyonunun bu iki şehirde olması ise dezavantajdır (K17).*
- *Ulaşılabilirlik açısından avantaj. Anadolu illerine göre kalabalık olması bir dezavantaj. İl genelinde ulaşımın kolay olması ve tesis olması avantajdır (K19).*
- *Avantajı: Kayak, su sporları, doğa sporları, futbol (Kocaelispor) ve birçok spor aktivitelerin, yarışmaların Kocaeli de olması ve sportif faaliyetlerin yapılması, Turizmde cazibe merkezi olması. Dezavantajı, Spor turizminin ekonomik ve bölgesel katkısının yeterince bilinmemesi, paydaşlar arası iş birliğinin yeterli olmaması, yeterli bütçe ayrılmaması (K20).*

4.1.15. Spor Turizminin Geleceğine İlişkin Bulgular

Kocaeli de spor turizminin geleceğiyle ilgili durumun ortaya konulması için katılımcılara “Kocaeli’yi gelecekte bir spor turizm destinasyonu olarak görüyor musunuz? Bununla ilgili neler söyleyebilirsiniz?” sorusu yöneltilmiştir. Katılımcıların çoğu Kocaeli’nin gelecekte bir spor turizmi destinasyonu olabileceğini belirtmişlerdir. Kocaeli’nin spor turizmi potansiyelinin çok yüksek olduğunu ve olması için çalışmaların devam edildiğini ifade etmişlerdir. Bazı katılımcılar ise Kocaeli’nin halihazırda bir spor turizmi destinasyonu olduğunu söylemişlerdir. Bir katılımcı yakın zamanda bunun olmayacağını, doğru politikaların uygulanması durumunda kısa sürede spor turizm destinasyonu olacağını belirtmiştir. Tablo 4.18’de katılımcıların görüşleri doğrultusunda Kocaeli de spor turizmini geleceği ana teması altında yer alan kodlara yer verilmiştir.

Tablo 4.18 : Spor turizminin geleceği

Alt Temalar	Spor Turizmi Destinasyonu	Yakın Gelecekte Spor Turizmi Destinasyonu	Spor Turizmi Destinasyonu Değil
Kodlar	Kocaeli bir spor turizm destinasyonu zaten, Halihazırda Kocaeli bir spor turizm destinasyonudur.	Yakın gelecekte spor turizm destinasyonu olacak, Spor ve turizm dendiğinde ilk akla gelecek şehirlerden, Kocaeli gelecekte bir spor turizm destinasyonu olarak görüyorum.	Kocaeli'yi yakın zamanda görmüyorum.
Katılımcılar	K1, K3, K15, K18.	K2, K4, K5, K6, K7, K8, K9, K10, K11, K13, K14, K16, K17, K19, K20, K21, K22, K23.	K12.
Toplam	4 Katılımcı	18 Katılımcı	1 Katılımcı

Katılımcıların, Kocaeli'de spor turizminin geleceğine ilişkin görüşleri aşağıda verilmiştir.

4.1.15.1. Katılımcıların Kocaeli'de Spor Turizminin Geleceğine İlişkin Görüşleri

- *Kocaeli bir spor turizm destinasyonu zaten. Aynı zamanda Sanayi şehri. Buraya da organizasyonlar geliyor. Avantajımız da işte İstanbul'un dibimizde olması. Destinasyonu geliştirmeye uğraşıyoruz (K1).*
- *Kocaeli, spor turizmi açısından potansiyeli oldukça yüksek bir kenttir. Mevcut durumda gelecek vadeden Kocaeli'nin tesisleşme, konaklama, ulaşım konusundaki atılımlarıyla hatırı sayılır bir farkla ilerleyeceği kesindir. Bu konuda gerek iklimi, gerek doğası spor turizmi için çok önemli bir kaynaktır. Yakın gelecekte spor turizm destinasyonu olacağına mutlak gözle bakılmaktadır (K2).*
- *Aslında gelecek demeyelim de halihazırda Kocaeli bir spor turizmi destinasyonudur. Sadece gelişmesi için daha organize olması gerekiyor. Gelişmesi gereken, standartlaştırılması gereken işlerimiz var yani onları oluşturmak gerekir. Spor faaliyetlerini ve turizm faaliyetlerini arttırmamız gerekiyor. Birlikte hareket etmek gerekiyor (K3).*
- *%100 görüyorum. Kocaeli'nin geleceği çok parlak sadece dediğim gibi işte şu bahsettiğimiz konularda bir birliktelik olursak ve gerçekten mesafede kat etmemiz lazım o küçük sorunları çözdüğümüz de; Kocaeli spor ve turizm dediğimizde ilk akla gelecek şehirlerden Türkiye'de ilk üçünde her zaman olacak bir yer (K4).*

- *Kocaeli gelecekte bir spor turizm destinasyon olarak görüyorum çünkü şu anda da zaten spor turizm destinasyonu açısından çalışmalar yapılıyor (K10).*
- *Evet. Kocaeli turizm stratejisi olan destinasyon yönetimi konusunda çalışan motivasyonu yüksek bir il olmasından dolayı gelecekte güzel şeylerin olacağı değerlendirilmektedir (K11).*
- *Yakın zamanda görmüyorum açıkçası ama işte özellikle önümüzdeki yıllarda biraz daha doğru adımlar atılırsa ve bununla ilgili politikalar netleştirilir ise kısa sürede de tabii ki. Bu maddi bütçeye de bağlı kısa sürede bir spor turizm destinasyonu olabilir yoksa işte yani lokal turizmle var olmaya devam edecektir diye düşünüyorum (K12).*
- *Kocaeli gelecekte bir spor turizm destinasyon olarak görüyorum çünkü şu anda da zaten spor turizm destinasyonu açısından çalışmalar yapılıyor. Kurumlar arası iletişim valiliğin önderliğinde sağlanırsa daha iyi çalışmalar yapılacaktır diye umut ediyorum (K14).*
- *Evet görüyorum. Kocaeli adının öne çıktığı büyük müsabakaların sürekli yapıldığı etkinlikler alınmalı. Her yıl düzenli olarak yapılan müsabakalar yapılmalı. “Kocaeli Grand Slam Judo” gibi Kocaeli isminin başta olduğu ve sürekli yapılan müsabakalar olursa o branşta organizasyona katılan tüm katılımcılar Kocaeli ismini nesiller boyu unutmayacaklardır (K16).*
- *Yapılması gereken çalışmalar var. Su üstü ve altı sporları için politikaların belirlenmesi ve projelerin uygulanması gerekmekte. Ancak koordineli çalışma sonucunda bir spor turizmi destinasyonu olabiliriz (K19).*
- *Kocaeli de halihazırda yapılan organizasyonlar ve çalışmalar var. Lakin tam anlamıyla spor turizmi destinasyonu oldu denilemez. Çok fazla etkinlik yapıp tüm yıla yayılması ve bunların tanıtım pazarlamasının yapılması gerekmektedir (K22).*
- *Evet, Kocaeli gerçekten doğal kültürel, turizm yönünden büyük potansiyele sahiptir. Ama spor turizmi konusunda istenilen seviyede değildir. Yüksek seviyelere çıkmak ve spor turizm kenti olmak istiyorsa hem politikaların belirlenmesi hem de tüm paydaşların koordineli çalışması gerekmektedir (K23).*

4.2. Nicel Araştırma Bulguları

Araştırmanın bu bölümünde analiz edilen verilerden ortaya çıkan bulgulara yer verilmektedir.

4.2.1. Ölçeğe ilişkin alt boyutlar ve madde ortalamaları

Tablo 4.19’da Kocaeli de yaşayan kişilerin spor turizminin gelişimine yönelik algılarını ölçmek amacıyla Zgurovski ve Akın (2016) tarafından geliştirilen “Spor Turizminin Geliştirilmesine Yönelik Algı Ölçeği” alt boyutları ve madde ortalamaları verilmiştir.

Tablo 4.19 : Alt boyutlar ve madde ortalaması

	Spor Turizminin Gelişimine Yönelik Çalışmalar	$\bar{x}$
M7	Spor turizmini geliştirmek için alt yapı ve üst yapı çalışmaları yapılmalıdır.	4.1
M8	Spor turizminin geliştirmek için tanıtım ve pazarlama çalışmaları önemlidir ve bu çalışmalar sürekli yapılmalıdır.	4.17
M9	Spor turizmini geliştirmek için çeşitli kurum ve kuruluşlar (Belediyeler, özel kurumlar) mevcut durumu iyileştirmek için iş birliği içinde olmalıdır.	4.49
M10	Spor turizmini geliştirmek için çeşitli kurumlar (Belediyeler, Özel kurumlar, İl kültür ve Turizm Müdürlüğü, Gençlik ve Spor Müdürlüğü vb.) beraber hareket ederek eğitim verilmelidir.	4.42
M11	Halkın spor turizmine karşı bakış açısı spor turizminin gelişimi için önemlidir.	4.43
M12	Spor turizminin gelişimi için halkın bakış açısını değiştirecek çeşitli eğitimler uzmanlar tarafından verilmelidir.	4.37
M14	Spor turizmine uygun alanları geliştirmek ve büyük organizasyonlara ev sahipliği yapmak için spora ve turizme uygun çeşitli yatırımların sayısı artırılmalıdır.	4.32
	Spor Turizmi Alanlarının Tespiti	
M2	Kocaeli de spor turizm alanları yeterince tespit edilmektedir.	3.07
M3	Kocaeli de yerel ve özel yönetimlerin spor turizm alanlarının tespiti ile ilgili yürüttüğü çalışmalar yeterlidir.	2.8
M13	Spor turizmine uygun alanlarda yatırımları arttırmak ve yatırımcıları bu alanlara yönlendirmek için yerel yönetimlerin (Belediyeler) yürüttükleri çalışmalar yeterlidir.	2.7
	Spor Turizmi Mevcudiyeti	
M1	Kocaeli de spor turizmine uygun doğal alanlar mevcuttur.	4.02
M4	Kocaeli de bulunan doğal alanlar çeşitli spor faaliyetlerine elverişlidir.	4.04
M5	Spor turizmi için çekim merkezleri, çeşitli özelliklere (ulaşılabilirlik, uygun sahalar, güvenlik vb.) sahiptir.	3.62
M6	Spor turizminin uygulanabilirliği için çekim merkezlerinin taşınması gereken özellikler (ulaşılabilirlik, uygun sahalar, güvenlik,) yeterlidir.	3.45
	Spor Turizminin Şehre Katkıları	
M15	Spor turizminin gelişimi için yatırımcı adayları yatırıma yönlendirilmeli ve yatırımların sayısı artırılmalıdır	4.4
M16	Spor turizminin gelişimi şehrin gelişmesine katkı sağlar.	4.59
M17	Spor turizminin gelişimi, şehre ekonomik katkılar sağlamaktadır.	4.52
M18	Spor turizminin gelişimi, şehre toplumsal katkılar sağlamaktadır (Sosyalleşme, kültürel alışveriş, dünya barışına katkı vb.).	4.48
M20	Spor turizminin gelişimi istihdamın artmasına olanak verir.	4.45

Tablo 4.19 (devam): Alt boyutlar ve madde ortalaması

M19	Spor turizminin gelişimi yerel halka sağlıklı yaşam için sporun önemini algılanmasını sağlar.	4.46
	Spor Turizminin Etkileri	
M21	Spor turizminin gelişimi çevresel olumsuz etkilerin oluşmasına neden olur.	2.27
M22	Spor turizminin gelişimi kültürel olumsuz etkilerin oluşmasına neden olur.	1.93

Bu ölçeğin “spor turizmi gelişimine yönelik çalışmalar, spor turizminin şehre katkıları, spor turizminin mevcudiyeti, spor turizmi alanlarının tespiti ve spor turizminin etkileri” şeklinde 5 alt boyutu bulunmaktadır.

4.2.2. Katılımcıların spor turizminin gelişimine yönelik algıları ve cinsiyet değişkenine ilişkin bulgular

Tablo 4.20 : Katılımcıların algılarının cinsiyet değişkenine göre mann whitney u testi sonuçları

Faktörler	Gruplar	N	S.O.	SS	Z	p
Spor Turizmi Gelişimine Yönelik Çalışmalar	Erkek	239	206,15	,60	-,133	,894
	Kadın	171	204,59			
Spor Turizminin Şehre Katkıları	Erkek	239	197,81	,63	-1,596	,111
	Kadın	171	216,25			
Spor Turizminin Mevcudiyeti	Erkek	239	200,89	,68	-,943	,345
	Kadın	171	211,94			
Spor Turizmi Alan Tespiti	Erkek	239	189,72	,79	-3,218	,001**
	Kadın	171	227,56			
Spor Turizmi Etkileri	Erkek	239	209,39	1,13	-,810	,418
	Kadın	171	200,06			
Toplam		410		,484		

(**p<,01) – (*p <,05)

Tablo 4.20’de katılımcıların spor turizmi gelişimi algılarının cinsiyet değişkenine yönelik Mann Whitney sonuçları verilmektedir. Katılımcıların spor turizminin gelişimine yönelik algılarına cinsiyet değişkeni açısından bakıldığında spor turizmi alanlarının tespiti alt boyutunda istatistiksel açıdan ($Z=-3,218$ $p<,05$) anlamlı bir fark bulunmuştur. Tablo 4.20’de erkek katılımcıların ortalamasının $\bar{X}=189,72 \pm,79$ olduğu, kadın katılımcıların ortalamasının ise $\bar{X}=227,56 \pm,79$ olduğu görülmektedir.

Tablo 4.20’de katılımcıların spor turizminin gelişimine yönelik algıları incelendiğinde, “Spor turizmi gelişimine yönelik algı ölçeğinin”; spor turizminin gelişimine yönelik çalışmalar, spor turizminin katkıları, spor turizminin mevcudiyeti ve spor turizminin

etkileri alt boyutlarında cinsiyet değişkeni açısından istatistiksel açıdan ($p>,05$) anlamlı bir fark bulunmamıştır.

4.2.3. Katılımcıların spor turizmi gelişimine yönelik algıları ve eğitim durumlarına ilişkin bulgular

Tablo 4.21 : Katılımcıların algılarının eğitim durumlarına göre mann whitney testi sonuçları

Faktörler	Gruplar	N	S.O.	SS	Z	P
Spor Turizmi Gelişimine Yönelik Çalışmalar	Lisans altı	152	181,58	,60	-3,159	,002**
	Lisans ve üstü	258	219,59			
Spor Turizminin Şehre Katkıları	Lisans altı	152	190,12	,63	-2,071	,038*
	Lisans ve üstü	258	214,56			
Spor Turizminin Mevcudiyeti	Lisans altı	152	176,91	,68	-3,801	,000**
	Lisans ve üstü	258	222,34			
Spor Turizmi Alan Tespiti	Lisans altı	152	218,25	,79	-1,688	,092
	Lisans ve üstü	258	197,99			
Spor Turizmi Etkileri	Lisans altı	152	198,16	1,13	-,992	,321
	Lisans ve üstü	258	209,83			
Toplam		410		,484		

(** $p<,01$) – (* $p<,05$)

Tablo 4.21’de katılımcıların spor turizmi gelişimi algılarının eğitim durumu değişkenine yönelik Mann Whitney sonuçları verilmektedir. Katılımcıların spor turizminin gelişimine yönelik algılarına eğitim durumu değişkeni açısından bakıldığında spor turizminin gelişimine yönelik çalışmalar alt boyutunda istatistiksel açıdan ($Z=-3,159$ $p<,05$) anlamlı bir fark bulunmuştur. Tablo 4.21’de eğitim durumu lisans altı (ilkokul, ortaokul ve lise) olan katılımcıların ortalamasının $\bar{X}=181,58$ olduğu, lisans ve üstü olan katılımcıların ortalamasının ise $\bar{X}=219,59$ olduğu görülmektedir.

Katılımcıların spor turizminin gelişimine yönelik algılarına eğitim durumu değişkeni açısından bakıldığında spor turizminin şehre katkıları alt boyutunda istatistiksel açıdan ($Z=-2,071$ $p<,05$) anlamlı bir fark bulunmuştur. Tablo 4.21 incelendiğinde; lisans altı olan katılımcıların ortalamasının $\bar{X}=190,12$ olduğu, lisans ve üstü olan katılımcıların ortalamasının ise $\bar{X}=214,56$ olduğu görülmektedir.

Katılımcıların spor turizminin gelişimine yönelik algılarına eğitim durumu değişkeni açısından bakıldığında spor turizminin mevcudiyeti alt boyutunda istatistiksel açıdan ($Z=-3,801$ $p<,05$) anlamlı bir fark bulunmuştur. Tablo 4.21’de eğitim durumu lisans altı olan katılımcıların ortalamasının $\bar{X}=176,91$ olduğu, lisans ve üstü olan katılımcılarının ortalamasının ise $\bar{X}=222,34$ olduğu görülmektedir.

Tablo 4.21’e bakıldığında; katılımcıların spor turizminin gelişimine yönelik algıları eğitim durumlarına spor turizmi alanlarının tespiti ve etkileri alt boyutlarında istatistiksel açıdan ($p>,05$) anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir.

4.2.4. Katılımcıların spor turizmi gelişimine yönelik algıları ve doğum yeri değişkenine ilişkin bulgular

Tablo 4.22 : Katılımcıların algıları doğum yeri değişkenine açısından mann whitney testi analiz sonuçları

Faktörler	Gruplar	N	S.O.	SS	Z	p
Spor Turizmi Gelişimine Yönelik Çalışmalar	Evet	314	202,42	,60	-,959	,338
	Hayır	96	215,58			
Spor Turizminin Şehre Katkıları	Evet	314	202,33	,63	-1,006	,314
	Hayır	96	215,88			
Spor Turizminin Mevcudiyeti	Evet	314	205,30	,68	-,061	,951
	Hayır	96	206,14			
Spor Turizmi Alan Tespiti	Evet	314	205,38	,79	-,037	,970
	Hayır	96	205,89			
Spor Turizmi Etkileri	Evet	314	201,41	1,13	-1,302	,193
	Hayır	96	218,88			
Toplam		410		,484		

(** $p<,01$) – (* $p<,05$)

Tablo 4.22 incelendiğinde; katılımcıların spor turizmi gelişimi algılarının doğum yeri değişkenine ilişkin Mann Whitney testi analiz sonuçları verilmektedir. Katılımcıların spor turizminin gelişimine yönelik algıları doğum yerlerine değişkeni açısından incelendiğinde; spor turizmi gelişimine yönelik çalışmalar, şehre katkıları, mevcudiyeti, alanların tespiti ve etkileri alt boyutlarına göre istatistiksel açıdan ($p>,05$) herhangi bir anlamlı farklılık bulunamamıştır.

4.2.5. Katılımcıların spor turizmi gelişimine yönelik algıları ve yaş değişkenine ilişkin bulgular

Tablo 4.23 : Katılımcıların algılarının yaş değişkeni açısından kruskal-wallis testi analizi sonuçları

Faktörler	Gruplar	N	S.O.	SS	p
Spor Turizmi Gelişimine Yönelik Çalışmalar	18 ve altı	53	168,40	,60	,005**
	19-29	120	190,50		
	30-39	84	230,61		
	40-49	96	226,98		
	50 ve üstü	57	198,39		
Spor Turizminin Şehre Katkıları	18 ve altı	53	159,57	,63	,003**
	19-29	120	209,29		
	30-39	84	239,71		
	40-49	96	201,06		
	50 ve üstü	57	197,29		
Spor Turizminin Mevcudiyeti	18 ve altı	53	155,43	,68	,000**
	19-29	120	190,06		
	30-39	84	214,79		
	40-49	96	248,42		
	50 ve üstü	57	198,58		
Spor Turizmi Alan Tespiti	18 ve altı	53	195,51	,79	,003**
	19-29	120	211,60		
	30-39	84	173,73		
	40-49	96	240,53		
	50 ve üstü	57	189,76		
Spor Turizmi Etkileri	18 ve altı	53	207,42	1,13	,002**
	19-29	120	192,09		
	30-39	84	183,07		
	40-49	96	245,84		
	50 ve üstü	57	197,05		
Toplam		410		,484	

(**p<,01) – (*p <,05)

Tablo 4.23'te katılımcıların spor turizmi gelişimi algılarının yaş değişkenine ilişkin Kruskal Wallis testi analiz sonuçları verilmektedir. Katılımcıların spor turizminin gelişimine yönelik çalışmalar alt boyutuna yaş değişkeni açısından bakıldığında istatistiksel açıdan p<,05) anlamlı bir fark bulunmuştur. Tablo 4.23'te yaşları 18 ve altı olan katılımcıların ortalamasının $\bar{X}$ =168,40, yaşları 19-29 arasında olan katılımcıların ortalamasının $\bar{X}$ =190,50, yaşları 30-39 arasında olan katılımcıların ortalamasının $\bar{X}$ =230,61, yaşları 40-49 arasında olan katılımcıların ortalamasının $\bar{X}$ =226,98 ve yaşı 50 ve üstü olan katılımcıların ortalamasının $\bar{X}$ =198,39 olduğu görülmektedir.

Katılımcıların spor turizminin şehre katkıları alt boyutuna yaş değişkeni açısından bakıldığında istatistiksel açıdan $p<,05$) anlamlı bir fark bulunmuştur. Tablo 4.23'te yaşları 18 ve altı olan katılımcıların ortalamasının $\bar{X}=159,57$, yaşları 19-29 arasında olan katılımcıların ortalamasının $\bar{X}=209,29$, yaşları 30-39 arasında olan katılımcıların ortalamasının $\bar{X}=239,71$, yaşları 40-49 arasında olan katılımcıların ortalamasının $\bar{X}=201,06$ ve yaşı 50 ve üstü olan katılımcıların ortalamasının $\bar{X}=197,29$ olduğu görülmektedir.

Katılımcıların spor turizminin mevcudiyeti alt boyutuna yaş değişkeni açısından bakıldığında istatistiksel açıdan $p<,05$) anlamlı bir fark bulunmuştur. Tablo 4.23'te yaşları 18 ve altı olan katılımcıların ortalamasının $\bar{X}=155,43$, yaşları 19-29 arasında olan katılımcıların ortalamasının $\bar{X}=190,06$, yaşları 30-39 arasında olan katılımcıların ortalamasının $\bar{X}=214,79$, yaşları 40-49 arasında olan katılımcıların ortalamasının $\bar{X}=248,42$ ve yaşı 50 ve üstü olan katılımcıların ortalamasının $\bar{X}=198,58$ olduğu görülmektedir.

Katılımcıların spor turizmi alanlarının tespiti alt boyutuna yaş değişkeni açısından bakıldığında istatistiksel açıdan $p<,05$) anlamlı bir fark bulunmuştur. Tablo 4.23'te yaşları 18 ve altı olan katılımcıların ortalamasının $\bar{X}=195,51$, yaşları 19-29 arasında olan katılımcıların ortalamasının $\bar{X}=211,60$, yaşları 30-39 arasında olan katılımcıların ortalamasının $\bar{X}=173,73$, yaşları 40-49 arasında olan katılımcıların ortalamasının $\bar{X}=240,53$ ve yaşı 50 ve üstü olan katılımcıların ortalamasının $\bar{X}=189,76$ olduğu görülmektedir.

Katılımcıların spor turizminin etkileri alt boyutuna yaş değişkeni açısından bakıldığında istatistiksel açıdan $p<,05$) anlamlı bir fark bulunmuştur. Tablo 4.23'te yaşları 18 ve altı olan katılımcıların ortalamasının $\bar{X}=207,42$, yaşları 19-29 arasında olan katılımcıların ortalamasının $\bar{X}=192,09$, yaşları 30-39 arasında olan katılımcıların ortalamasının $\bar{X}=183,07$, yaşları 40-49 arasında olan katılımcıların ortalamasının $\bar{X}=245,84$ ve yaşı 50 ve üstü olan katılımcıların ortalamasının $\bar{X}=197,05$ olduğu görülmektedir.

4.2.6. Katılımcıların spor turizmi gelişimine yönelik algıları ve spor etkinliklerine katılma şekli değişkenine ilişkin bulgular

Tablo 4.24 : Katılımcıların algılarının spor turizmine katılma şekli değişkeni açısından
Kruskal-Wallis testi analizi sonuçları

Faktörler	Gruplar	N	S.O.	SS	p
Spor Turizmi Gelişimine Yönelik Çalışmalar	Seyirci	215	206,72	,60	,700
	Sporcu	78	195,73		
	Spor Uzmanı	117	209,77		
Spor Turizminin Şehre Katkıları	Seyirci	215	191,35	,63	,005**
	Sporcu	78	201,79		
	Spor Uzmanı	117	233,97		
Spor Turizminin Mevcudiyeti	Seyirci	215	205,68	,68	,569
	Sporcu	78	194,42		
	Spor Uzmanı	117	212,55		
Spor Turizmi Alan Tespiti	Seyirci	215	224,19	,79	,003**
	Sporcu	78	187,02		
	Spor Uzmanı	117	183,47		
Spor Turizmi Etkileri	Seyirci	215	223,51	1,13	,004**
	Sporcu	78	181,90		
	Spor Uzmanı	117	188,13		
Toplam		410		,484	

(**p<,01) – (*p <,05)

Tablo 4.24'e bakıldığında; katılımcıların algılarının spor turizmine katılma şekline yönelik yapılan Kruskal Wallis testi analiz sonuçları verilmektedir. Katılımcıların spor turizminin şehre katkıları alt boyutuna spor turizmine katılma şekli değişkeni açısından bakıldığında istatistiksel açıdan ($p<,05$) anlamlı bir fark bulunmuştur. Tablo 4.24 incelendiğinde spor turizmi faaliyetlerine seyirci olarak katılanların ortalamasının $\bar{X}=191,35$ sporcu olarak katılanların ortalamasının $\bar{X}=201,79$ ve spor uzmanı olarak katılanların ortalamasının $\bar{X}=233,97$ olduğu görülmektedir.

Katılımcıların spor turizmi alanlarının tespiti alt boyutuna spor turizmine katılma şekli değişkeni açısından bakıldığında istatistiksel açıdan ($p<,05$) anlamlı bir fark bulunmuştur. Tablo 4.24'te spor turizmi faaliyetlerine seyirci olarak katılanların ortalamasının $\bar{X}=224,19$ sporcu olarak katılanların ortalamasının $\bar{X}=187,02$ ve spor uzmanı olarak katılanların ortalamasının $\bar{X}=183,47$ olduğu görülmektedir.

Katılımcıların spor turizmi etkileri alt boyutuna spor turizmine katılma şekli değişkeni açısından bakıldığında istatistiksel açıdan ($p<,05$) anlamlı bir fark bulunmuştur. Tablo

4.24'te spor turizmi faaliyetlerine seyirci olarak katılanların ortalamasının $\bar{X}=223,51$ sporcu olarak katılanların ortalamasının $\bar{X}=181,90$ ve spor uzmanı olarak katılanların ortalamasının $\bar{X}=188,13$ olduğu görülmektedir. Tablo 4.24 incelendiğinde; katılımcıların spor turizminin gelişimine yönelik algıları spor turizmine katılma şekli açısından incelendiğinde spor turizmi gelişimine yönelik çalışmalar ve mevcudiyeti alt boyutlarında istatistiksel açıdan ($p>,05$) herhangi bir farklılık bulunamamıştır.

4.2.7. Katılımcıların spor turizmi gelişimine yönelik algıları ve çalışma durumu değişkenine ilişkin bulgular

Tablo 4.25 : Katılımcıların algılarının çalışma durumu değişkeni açısından kruskal-wallis testi analizi sonuçları

Faktörler	Gruplar	N	S.O.	SS	p
Spor Turizmi Gelişimine Yönelik Çalışmalar	Kamu	143	222,36	,60	,000**
	Özel	144	224,00		
	Çalışmıyor	123	164,24		
Spor Turizminin Şehre Katkıları	Kamu	143	218,24	,63	,103
	Özel	144	207,63		
	Çalışmıyor	123	188,20		
Spor Turizminin Mevcudiyeti	Kamu	143	226,60	,68	,000**
	Özel	144	229,90,		
	Çalışmıyor	123	152,40		
Spor Turizmi Alan Tespiti	Kamu	143	208,21	,79	,176
	Özel	144	216,23		
	Çalışmıyor	123	189,79		
Spor Turizmi Etkileri	Kamu	143	216,73	1,13	,295
	Özel	144	195,65		
	Çalışmıyor	123	203,98		
Toplam		410		,484	

(** $p<,01$) – (* $p<,05$)

Tablo 4.25'te katılımcıların algılarının çalışma durumları değişkeni açısında yapılan Kruskal Wallis testi analiz sonuçları verilmektedir. Katılımcıların spor turizmi gelişimine yönelik çalışmalar alt boyutuna çalışma durumu değişkeni açısından bakıldığında istatistiksel açıdan ($p<,05$) anlamlı bir fark bulunmuştur. Tablo 4.25 incelendiğinde; kamu sektöründe çalışan katılımcıların ortalamasının $\bar{X}=222,36$ özel sektörde çalışan katılımcıların ortalamasının $\bar{X}=224,00$ ve çalışmayan katılımcıların ortalamasının ise $\bar{X}=164,24$ olduğu görülmektedir.

Katılımcıların spor turizminin mevcudiyeti alt boyutuna çalışma durumu değişkeni açısından bakıldığında istatistiksel açıdan ($p<,05$) anlamlı bir fark bulunmuştur. Tablo 4.25'te kamu sektöründe çalışan katılımcıların ortalamasının $\bar{X}=226,60$ özel sektörde çalışan katılımcıların ortalamasının $\bar{X}=229,90$ ve çalışmayan katılımcıların ortalamasının ise $\bar{X}=152,40$ olduğu görülmektedir.

Tablo 4.25'e bakıldığında; katılımcıların spor turizminin gelişimine yönelik algıları çalışma durumları açısından incelendiğinde spor turizminin şehre katkıları, alanların tespiti ve etkileri alt boyutlarında istatistiksel açıdan ($p>,05$) herhangi bir farklılık bulunamamıştır.

Alt boyutlar arasındaki ilişkiyi incelemek ve hipotezleri test etmek amacıyla elde edilen verilere spearman korelasyon analizi yapılmış ve bulgular elde edilmiştir. Bu bulgulara aşağıda Tablo 4.26'da yer verilmektedir.

4.2.8. Katılımcıların algı düzeyleri ve spor turizmi gelişimine yönelik ölçeğin alt boyutlarına ilişkin bulgular

Tablo 4.26 : Alt boyutlar arası ilişkinin ölçülmesine ilişkin spearman korelasyon analiz sonuçları

		Spor Turizmi Gelişimine Yönelik Çalışmalar	Spor Turizminin Şehre Katkıları	Spor Turizminin Mevcudiyeti	Spor Turizmi Alan Tespiti	Spor Turizmi Etkileri
Spor Turizmi Gelişimine Yönelik Çalışmalar	r		,685**	352**	-,109*	-,346**
	p		,000	,000	,028	,000
Spor Turizminin Şehre Katkıları	r	,685**		,237**	-,178**	-,381**
	p	,000		,000	,000	,000
Spor Turizminin Mevcudiyeti	r	,352**	,237**		,455**	-,052
	p	,000	,000		,000	,000
Spor Turizmi Alan Tespiti	r	-,109*	-,178**	,455**		,078
	p	,028	,000	,000		,113
Spor Turizmi Etkileri	r	-,346**	-,381**	-,052	,078	
	p	,000	,000	,291	,113	
Toplam	N	410	410	410	410	410

**Korelasyon %1 anlamlılık düzeyindedir.

*Korelasyon %5 anlamlılık düzeyindedir.

- Katılımcı algılarına göre, spor turizminin gelişimine yönelik çalışmalar ile spor turizminin şehre katkıları arasında ilişki olduğu görülmüştür ($r=0,685$ $p=0,000$, $p<0,01$).
- Katılımcı algılarına göre, spor turizminin gelişimine yönelik çalışmalar ile spor turizmine uygun mevcut alanların bulunması arasında bir ilişki bulunmuştur ($r=0,352$ $p=0,000$, $p<0,01$).
- Katılımcı algılarına göre, spor turizminin gelişimine yönelik çalışmalar ile spor turizmi alanların tespit edilmesi arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($r=-,109$ $p=0,028$ $p<0,01$).
- Katılımcı algılarına göre, spor turizminin gelişimine yönelik çalışmalar ile spor turizmi etkileri arasında ilişki bulunmuştur ($r=-,346$ $p=0,000$ $p<0,01$).
- Katılımcı algılarına göre, spor turizminin şehre katkıları ile spor turizmine uygun alanların mevcudiyeti arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ($r=0,237$ $p=0,000$, $p<0,01$).
- Katılımcı algılarına göre, spor turizminin şehre katkıları ile spor turizmi alanlarının tespiti arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ($r=-,178$ $p=0,000$, $p<0,01$).
- Katılımcı algılarına göre, spor turizminin şehre katkıları ile spor turizmi etkileri arasında ilişki bulunmaktadır ($r=-,381$ $p=0,000$, $p<0,01$).
- Katılımcı algılarına göre, spor turizmi uygun alanların mevcudiyeti ile spor turizmi alanlarının tespiti arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ($r=,455$ $p=0,000$, $p<0,01$).
- Katılımcı algılarına göre, spor turizmi uygun alanların mevcudiyeti ile spor turizmi etkileri arasında herhangi bir ilişki bulunmamaktadır ($r=-,052$ $p=,291$ $p>0,01$).
- Katılımcı algılarına göre, spor turizmi alanlarının tespiti ile spor turizmi etkileri arasında herhangi bir ilişki bulunmamaktadır ($r=,078$ $p=,113$ $p>0,01$).

4.3. Karma Araştırma Bulguları

Bu bölüm nitel ve nicel veri toplama araçları ile elde edilen verilerin birlikte analiz edilerek raporlandığı bölümdür. Her iki veri toplama aracı ile elde edilen bulgular Tablo 4.27’de birleştirilerek özet tablo şeklinde verilmiştir.

Tablo 4.27 : Karma Araştırma Bulguları

Nitel Araştırma		Nicel Araştırma
Ana Temalar	Alt Temalar	Maddeler
Kaynaklar	Doğal Kaynaklar (20 Katılımcı) Beşeri Kaynaklar (9 Katılımcı) İnsan Kaynağı (5 Katılımcı) Spor Kaynakları (15 Katılımcı) Turizm Kaynakları (6 Katılımcı)	M4: Kocaeli de bulunan <u>doğal alanlar çeşitli spor faaliyetlerine</u> elverişlidir (4.04). M1: Kocaeli de spor turizmine uygun <u>doğal alanlar</u> mevcuttur (4.02). M5: Spor turizmi için çekim merkezleri, çeşitli özelliklere (<u>ulaşılabilirlik, uygun sahalar, güvenlik vb.</u>) sahiptir (3.62)
Altyapı	Altyapı var - Yeterli (9 Katılımcı) Altyapı var – Yetersiz (12Katılımcı)	M5: Spor turizmi için çekim merkezleri, <u>çeşitli özelliklere</u> (<u>ulaşılabilirlik, uygun sahalar, güvenlik vb.</u>) sahiptir” (3.62 ort.) M6: Spor turizminin uygulanabilirliği için çekim merkezlerinin taşınması <u>gereken özellikler</u> (<u>ulaşılabilirlik, uygun sahalar, güvenlik,</u>) yeterlidir (3.45 ort.)
Tesisleşme	Tesis var - Yeterli (7 Katılımcı) Tesis Eksik - Yetersiz (7 Katılımcı) Yeni Tesisleşme Çalışması (14 Katılımcı)	M7: Spor turizmini geliştirmek için <u>alt yapı ve üst yapı çalışmaları</u> yapılmalıdır (4.10 ort) M3: Kocaeli de yerel ve özel yönetimlerin spor turizm alanlarının tespiti ile ilgili yürüttüğü <u>çalışmalar yeterlidir</u> (2.8 ort)
Tanıtım ve Reklam	Yerel Tanıtım ve Reklam Çalışmaları (17 Katılımcı) Ulusal ve Uluslararası Çalışmalar (11 Katılımcı) Yetersiz (4 Katılımcı)	M8: Spor turizminin geliştirmek için <u>tanıtım ve pazarlama çalışmaları</u> önemlidir ve bu çalışmalar sürekli yapılmalıdır (4.17 ort)
Yerel Halk	Yüksek Düzey (3 Katılımcı) İstenilen Düzeyde Değil (5Katılımcı) Destekler, Bilinçlendirmek Gerekli (20Katılımcı)	M11: <u>Halkın spor turizmine karşı bakış açısı</u> spor turizminin gelişimi için önemlidir (4.43 ort.) M12: Spor turizminin gelişimi için <u>halkın bakış açısını</u> değiştirecek <u>çeşitli eğitimler</u> uzmanlar tarafından verilmelidir (4.37 ort.)

Tablo 4.27 (devam) : Karma Araştırma Bulguları

Paydaşlar	Yerel Yönetimler (22 Katılımcı) Merkezi Yönetimler (7 Katılımcı) Sivil Toplum Kuruluşları (6 Katılımcı) Spor İşletmeleri (11 Katılımcı) Üniversite (5 Katılımcı) Turizm İşletmeleri (7 Katılımcı) Yerel Halk (3 Katılımcı)	M9: Spor turizmini geliştirmek için <u>çeşitli kurum ve kuruluşlar (Belediyeler, özel kurumlar)</u> mevcut durumu iyileştirmek için işbirliği içinde olmalıdır (4.47 ort.) M10: Spor turizmini geliştirmek için çeşitli kurumlar <u>(Belediyeler, Özel kurumlar, İl kültür ve Turizm Müdürlüğü, Gençlik ve Spor Müdürlüğü vb.) beraber hareket ederek eğitim verilmelidir</u> (4.42 ort.)
Örgütlenme ve yönetim	Koordineli Çalışma Evet (11 Katılımcı) Kordineli Çalışma Hayır (12 Katılımcı) Fikrim Yok (1 Katılımcı) Organizasyon Kurma (Örgütlenme) (18 Katılımcı) Organizasyona Katılım (Yönetim) (14 Katılımcı)	M13: Spor turizmine uygun alanlarda yatırımları arttırmak ve yatırımcıları bu alanlara yönlendirmek için yerel yönetimlerin (Belediyeler) yürüttükleri çalışmalar yeterlidir (2.7 ort.)
Etki	Ekonomik Etkileri (17 Katılımcı) Sosyokültürel Etkileri (13 Katılımcı) Çevresel Etkileri (7 Katılımcı) İstihdam Etkisi (13 Katılımcı)	M17: Spor turizminin gelişimi, şehre ekonomik katkılar sağlamaktadır (4.52 ort.) M18: Spor turizminin gelişimi, şehre toplumsal katkılar sağlamaktadır. (Sosyalleşme, kültürel alışveriş, dünya barışına katkı vb.) (4.48 ort.) M20: Spor turizminin gelişimi istihdamın artmasına olanak verir (4.42 ort.) M21: Spor turizminin gelişimi çevresel olumsuz etkilerin oluşmasına neden olur (2.27 ort.) M22: Spor turizminin gelişimi kültürel olumsuz etkilerin oluşmasına neden olur (1.93 ort.)

Tablo 4.27’de araştırma bulguları incelendiğinde;

- Nitel araştırmanın kaynaklar ana teması altında yer alan alt temaların, nicel araştırmanın spor turizminin mevcudiyeti alt boyutu içinde yer alan maddeler M4, M1 ve M5 ile,
- Altyapı ve Tesisleşme ana temaları ve içinde bulunan alt temaların, spor turizminin mevcudiyeti alt boyutu içinde yer alan maddeler M5, M6, M7 ve M3 ile,
- Tanıtım ve Reklam ana teması altında bulunan alt temaların, spor turizminin gelişimine yönelik çalışmalar alt boyutu içinde yer alan M8 ile,
- Paydaşlar ana teması ve alt temaların, spor turizminin gelişimine yönelik çalışmalar alt boyutu içinde yer alan M9 ve M10 ile,
- Yerel Halk ana teması ve alt temalarının, spor turizminin gelişimine yönelik çalışmalar alt boyutu içinde yer alan M11 ve M12 ile,
- Örgütlenme ve Yönetim teması altında bulunan alt temaların, spor turizmi alanlarının tespiti alt boyutu içinde yer alan M13 ve spor turizminin gelişimine yönelik çalışmalar alt boyutu içinde yer alan M9 ve M10 ile,
- Etki ana teması altında yer alan alt temaların, spor turizminin şehre katkıları alt boyutu içinde yer alan M17, M18 ve M20, spor turizminin etkileri alt boyutu içinde yer alan M21, M22 ile örtüştüğü görülmektedir.

BÖLÜM 5. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmanın bu bölümü, araştırma içeriğinden elde edilen bulguların yorumlanması ve tartışılması, araştırmanın sonuç ve önerilerinden oluşmaktadır. Ayrıca, araştırmanın çıktısı olarak “Spor Turizmi Destinasyon Modeli” bu bölümde verilmiştir.

5.1. Tartışma ve Sonuç

Araştırmanın nitel ve nicel bölümlerinden elde edilen bulgular, literatürde yer alan çalışmalarla birlikte değerlendirilerek tartışılmış ve araştırma sonuçları bu bölümde verilmiştir.

Bu çalışmada Kocaeli ilinin spor turizmi mevcut durumu ve potansiyelinin belirlenmesi, spor turizmi destinasyon modelinin geliştirilmesi amaçlanmıştır. Bu araştırmanın özgünlüğü bakımından en önemli özelliği destinasyon gelişim sürecinde yer alan kaynak analizi, politika, planlama, yönetim, pazarlama, paydaşlar ve etkileri gibi faktörler ile spor turizmi içinde yer alan organizasyonlar, etkinlikler, sportif branşlar gibi unsurların birlikte ele alınmasıdır. Bu faktörler temel alınarak bir spor turizmi destinasyonu modeli geliştirilmiştir. Araştırmada yapılan görüşmelerden elde edilen veriler kapsamında, “spor turizmi”, “spor turizmi destinasyonu”, “kaynaklar”, “organizasyonlar”, “sportif branşlar”, “altyapı”, “tesisleşme”, “çevre ve güvenlik”, “tanıtım ve reklam”, “paydaşlar”, “yerel halk”, “örgütlenme ve yönetim”, “etki”, “sorun ve engeller”, “avantaj ve dezavantajlar” ve “spor turizminin geleceği” ana temaları ortaya konmuştur. İlgili temalar nicel araştırma çerçevesinde uygulanan ölçekten elde edilen veriler ile birlikte değerlendirmeye de alınmıştır.

Tüm bu bilgiler ışığında; araştırma deseni çerçevesinde elde edilen tüm bulgular, mevcut literatürde göz önünde bulundurularak karşılaştırılmalı bir şekilde irdelenmiştir. Buna göre;

Araştırmada Kocaeli spor turizmi paydaşlarının spor turizmine yönelik yapmış oldukları tanımlara bakıldığında; “Spora katılım- İzleme ve Seyahat”, “Spor Dalları ve Spor Etkinlikleri”, Spor ve Turizm Birleşimi”, “Serbest Zaman ve Organizasyonlara Katılım”, “Planlama, Turizm, Tanıtım ve Geniş Kitle” ve “Sağlık Katkısı, Gelir Getirici Sektör, Sosyokültürel Birleşim” şeklinde alt temalar ortaya çıkmıştır. Katılımcıların görüş içerikleri doğrultusunda; spor ve turizmin birleşmesi ile ortaya çıkan spor turizmi kavramı, kişilerin herhangi bir spor dalında yapılan aktivitelere katılmak veya izlemek amacıyla seyahat etmesi şeklinde tanımlanabilmektedir. Spor turizminin; turizm destinasyonlarının planlanması ve tanıtımının yapılarak daha geniş kitlelere ulaşılması noktasında oldukça önemli olduğu belirtilmiştir. Ayrıca spor turizmi yapıldığı bölgenin ekonomisini canlandırmakta ve farklı kültürlerin bir araya gelmesini sağlamaktadır. Literatürde Ruskin (1987), Hall (1992b), Gammon ve Robinson, (1997), Standeven (1997) ve Gibson (1998) tarafından yapılan çalışmalarda spor turizmine yönelik tanımlara bakıldığında mekansal, zamansal ve aktivite boyutlarına yönelik tanımların yapıldığı görülmektedir. Weed ve Bull (1997) çalışmalarında spor turizminin tanımlanmasında serbest zaman boyutuna dikkat çekmiştir. Belirtilen bu boyutlar spor turizmi ana temasındaki görüşler ile örtüşmektedir. Araştırma sonucuna göre spor turizmi hareketini tam anlamıyla gerçekleştirmek için spora katılma (seyirci, sporcu, görevli) veya izleme faaliyetinin gerçekleşmiş olması gerekmektedir. Turizmden kaynaklanan temel faktörlerin ise seyahat ve konaklama olduğu tespit edilmiştir. Spordan kaynaklanan faktörler ise spor aktiviteleri, etkinlikler ve spor dalları olduğu ortaya çıkmıştır. Spor turizminin gerçekleşmesi için serbest zamanın olması ortaya çıkan önemli bir diğer faktördür.

Kocaeli ili için oluşturulan Spor turizmi destinasyonu ana temasında, “Doğal Kaynakların Olması”, “Birçok Spor Turizmi Çeşidi”, “Avantajlı Jeopolitik Konum”, “Sportif ve Beşeri Kaynakların Oluşu” ve “Sadece Sanayi Kenti Değil” alt temaları ortaya çıkmıştır. Katılımcıların görüş içerikleri doğrultusunda spor turizmi destinasyonu olarak geliştirilmesi açısından Kocaeli’nin zengin doğal kaynaklara sahip olduğu ifade edilmektedir. Kocaeli’nin İstanbul-Ankara-Bursa gibi büyükşehirlere yakın olması, iki deniz ve bir göle sınırının olması ve merkezi bir bölgede bulunması çok avantajlı jeopolitik bir konumda yer aldığını göstermektedir. Kocaeli de sportif ve beşeri kaynakların gelişmiş olması, birçok spor turizmi çeşidinin yapılabilmesine olanak

sağlamaktadır. Ayrıca Kocaeli'nin sadece bir sanayi kenti olmadığı bir spor turizmi kenti olduğu şeklinde değerlendirmeler de yapılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre Kocaeli'nin spor turizmi destinasyonu olabilmesi için birçok spor turizmi çeşidinin (doğa, su, kış ve salon) yapılabilir olması büyük bir avantaj olarak görülmektedir. Diğer bir avantajı jeopolitik konumudur. Kocaeli mevsimine bakılacak olursa; yazlar sıcak ve az yağışlı, kışlar yağışlı ve zaman zaman kar yağışlıdır. Mevsim koşullarının da spor turizmi faaliyetlerinin yıl geneline yayılması noktasında elverişli olduğu söylenebilir. Karadeniz'e ve Marmara Denize sınırının olması ve Sapanca gölü, Kartepe ve Körfez gibi önemli yerlerin tam ortasında yer alması Kocaeli'de spor turizminin gelişmesi noktasında önem arz etmektedir. Kocaeli'nin sadece sanayi kenti olarak düşünülmesi spor turizmi destinasyonu gelişimi açısından doğru bir yaklaşım değildir. Literatürde yer alan verilere bakıldığında sanayi, Kocaeli ilinin %4'lük bir alanına yayılmış ve Kocaeli de 250'si yabancı olmak üzere toplam 2300 sanayi işletmesi bulunmaktadır. Türkiye de Kocaeli denildiğinde sanayinin akla gelmesi bu verilere göre çok normal görülmektedir. Ancak paydaşların görüşleri doğrultusunda Kocaeli'nin sanayi bölgesi olmasının dışında bir turizm ve spor şehri olarak değerlendirilmesi gerektiği sonucu ortaya çıkmıştır. Bir başka sonuç ise sanayi ve içerisinde yer alan fabrikaların, işletmelerin yatırım yapmaya ve sponsor olmaya teşvik edilmesi Kocaeli'de spor turizminin gelişmesi noktasında önemlidir.

Araştırmada kaynaklar teması incelendiğinde, katılımcıların görüş içerikleri doğrultusunda “Doğal Kaynaklar”, “Beşeri Kaynaklar”, “İnsan Kaynağı”, “Spor Kaynakları” ve “Turizm Kaynakları” şeklinde alt temalar ortaya çıkmıştır. Nicel araştırma verilerine göre ise katılımcıların (yerel halk) spor turizmi mevcudiyeti boyutu içinde yer alan “M4: Kocaeli de bulunan doğal alanlar çeşitli spor faaliyetlerine elverişlidir” ifadesine (4.04 ortalama) ve “M1: Kocaeli de spor turizmine uygun doğal alanlar mevcuttur” ifadesine (4.02 ortalama) katılım sağladıkları belirlenmiştir. Katılımcıların “M5: Spor turizmi için çekim merkezleri, çeşitli özelliklere (ulaşılabilirlik, uygun sahalar, güvenlik vb.) sahiptir” ifadesi (3.62) en düşük ortalamaya sahip ifade olarak ortaya çıkmıştır. Standeven ve De Knop (1999) yapmış oldukları çalışmada turizm sektörü kaynaklarını doğal özellikler (milli parklar, manzaralar, göller, dağlar, nehirler, kıyılar), tesisler ve altyapı (ulaşım hizmetleri, konaklama yerleri, yeme içme ve eğlence yerleri), turistleri bilgilendirme hizmetleri, turizm organizasyonları, taşıma hizmetleri ve

eğlence aktiviteleri olduğunu ifade etmişlerdir. Spor sektörü kaynaklarını ise doğal özellikler (milli parklar, açık sosyal alanlar, vahşi alanlar, coğrafi özellikler, dağlar, kayalar, kaplıcalar, sahil, deniz), tesisler ve altyapı (stadyumlar, arenalar, spor salonları, ulaşım, yemek yeme, eğlence), yerleşik olanaklar, spor hizmetleri, spor organizasyonları (spor kulüpleri, sponsorluk, gönüllü kuruluşlar), ulaşım hizmetleri ve eğlence aktiviteler olarak belirtmişlerdir. Standeven ve De Knop (1999)'un araştırmasında belirtilen kaynaklar ile bu araştırmadaki kaynaklar temasında yer alan alt temalar ve alt boyutlar birbirini destekler niteliktedir.

Karma araştırma bulgularına göre Kocaeli ilinin doğal alanlar, orman, deniz, göl, doğal güzellikler, dağlar, dereler, vadiler, akarsu, plajlar, kanyonlar, yaylalar, körfez, dört mevsim gibi özellikle doğa spor turizmi aktivitelerinin yapılabilmesi noktasında zengin doğal kaynaklara sahip olduğu tespit edilmiştir. Araştırma verilerine göre Kocaeli ilinin %39'u ormanlarla, %18,8'de dağlarla kaplıdır. Karadeniz ve Marmara denizine kıyısı olan Kocaeli, Sapanca gölünün de 13 km'lik bölümüne sahiptir. Ancak doğal alanlar veya kaynaklar sınırlı sayıda spor turizmi faaliyetleri gerçekleştirmek için kullanılmaktadır. Doğal kaynakları koruyarak, taşıma kapasitelerini dikkate alarak uygun tesis ve hizmetler sağlanarak daha fazla spor turizmi aktiviteleri gerçekleştirilebileceği sonucu elde edilmiştir.

Kocaeli, spor turizmi aktivitelerinin yapılması için beşeri kaynakları açısından da önemli bir potansiyele sahiptir. Sanayi, ulaşım, liman işletmeleri, dijital altyapı ve sosyal tesisler bakımından gelişmiştir. Kocaeli de tren yolları, havaalanı olması, otoyollar ve limanların olması ulaşım altyapısının geliştiğini göstermektedir. Spor turizmini geliştirmek için insan kaynağı ve gücü de çok önemlidir. Araştırmada Kocaeli'nin bu anlamda genç bir nüfusa sahip ve dinamik bir yapısı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çoban (2015) yaptığı araştırmada Kocaeli'nin ulaşım açısından birçok ille bağlantılı olması nedeniyle kilit bölge durumunda bulunduğunu ve büyük bir sanayiye sahip olduğunu saptamıştır. Kalabalık ve her geçen gün artan nüfusu sebebiyle ekonomik ve tarihi açıdan çabuk gelişen ve büyüyen bir turizm potansiyeline sahip olduğunu ifade etmiştir.

Maier ve Weber (1993) yaptıkları çalışmada turizm kaynaklarının; turizm altyapısı, hizmet geliştirme düzeyleri, turistik çekicilikler ve bilgi hizmetleri olabileceğini, spor kaynaklarının ise, stadyumlar ve arenalar gibi spor mekanlarını, antrenman tesislerini,

spor bilimi kaynaklarını ve spor hekimliği tesislerini kapsadığını ifade etmişlerdir. Benzer şekilde araştırma bulguları doğrultusunda Kocaeli de spor turizmini gerçekleştirmeye yönelik spor kaynakları tespit edilmiştir. Kocaeli'nin spor kulüpleri, stadyum, spor sahaları, spor salonları, spor okulları, futbol sahaları, yürüyüş ve bisiklet parkurları, yüzme havuzları, tenis kortları, antrenman salonları, açık spor alanları, kayak tesisleri, atletizm ve koşu alanları, buz spor salonu, kamp merkezleri, sporcular, antrenörler gibi çok önemli spor kaynaklarına ve spor tesislerine sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Kocaeli de spor turizmi aktivitelerinin gerçekleştirilmesi için önemli turizm kaynakları da yer almaktadır. Kocaeli de spor turizmi aktiviteleri sırasında kullanılan turizm kaynaklarının; konaklama işletmeleri, yiyecek içecek işletmeleri, milli parklar, kayak merkezi, gezi ve mesire alanları, müzeler, tabiat parkları ve kamp alanları olduğu belirlenmiştir.

Organizasyon temasına bakıldığında, “Uluslararası Organizasyonlar” ve “Ulusal -Yerel Organizasyonlar” olarak iki alt tema ortaya çıkmıştır. Nitel araştırma sonucuna göre Kocaeli de en fazla spor turizmi aktiviteleri; doğa sporları (doğa yürüyüşü, orientring, bisiklet), su sporları (yelken, dalış, kürek), kış sporları (kayak), futbol turizmi (futbol kampları), salon sporları (voleybol, basketbol, karate, judo) spor branşlarında gerçekleşmektedir. Uluslararası organizasyon olarak orientring, karate, judo, yelken gibi branşlarda organizasyonlar yapıldığı tespit edilmiştir. Ulusal-yerel organizasyonların ise geleneksel olarak düzenlendiği sonucuna varılmıştır. Özellikle doğa yürüyüşleri, su sporları, yağlı güreşler gibi etkinlikler her yıl yapılan organizasyonlardır.

Sportif Branşlar temasında “Kış Sporları”, “Su Sporları”, “Doğa Sporları”, “Salon Sporları”, “Futbol Turizmi”, “Nostalji Sporları” ve “Faaliyet Yok” şeklinde yedi alt tema ortaya çıkmıştır. Katılımcıların görüş içerikleri doğrultusunda Kocaeli'yi ön plana çıkaran sportif branşlar incelendiğinde su sporları ilk sırada yer almaktadır. Daha sonra doğa sporları, kış sporları, futbol turizmi, salon sporları ve nostalji sporlar şeklinde sıralama devam etmektedir. 2019 Kocaeli Turizm Çalıştay Raporu' nda Kocaeli ili farklı sportif branşların yapılabildiği, çok sayıda sportif branşa ilişkin federasyonların aktif bir şekilde faaliyet gösterdiği, spor turizmi için oldukça elverişli bir destinasyon olarak ifade edilmiştir. Araştırmada çalıştay raporuyla benzer sonuçlar elde edilmiştir.

Araştırma bulguları doğrultusunda Kocaeli’de ön plana çıkarılması gereken sportif branşlar doğa sporları, su sporları ve kış sporlarıdır. Kocaeli’nin özellikle doğa sporları içerisinde yer alan doğa yürüyüşü, bisiklet, dağcılık, yön bulma gibi sporlar açısından çok önemli bir potansiyele sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bunun en önemli nedenlerinden biri Kocaeli’nin %39 oranda dağlara sahip olmasıdır. Kocaeli de doğa yürüyüşlerini yapmak amacıyla 102 tane doğa yürüyüş parkurunun (Başlık 2.26.1) yer aldığı görülmektedir. Doğa yürüyüş parkurları Kocaeli’nin her bölgesinde mevcut olup doğa ve mevsim şartlarına bağlı olarak farklı özelliklere sahiptir. Bazı parkurlar kısa sürede ve daha kolay bir şekilde tamamlanabilirken bazı parkurların ise çok zor şartlarının olduğu, malzeme ve gerektiğinde profesyonel ekiplerden destek alınması gerektiği tespit edilmiştir. Ayrıca doğa yürüyüş parkurlarına dijital olarak oluşturulmuş rotalara ulaşmak mümkündür. Nitel araştırma sonucu olarak Kocaeli’de yerel düzeyde çok fazla doğa yürüyüşü etkinliğinin yapıldığı tespit edilmiştir. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi, Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü, Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü ve Kocaeli Valiliği’nin sürekli olarak doğa yürüyüş etkinlikleri organize etmektedir. Yine Kocaeli Turizm ve Bisiklet Festivali ve Doğa Sporları Festivali geleneksel olarak her yıl düzenlenen doğa sporları etkinlikleridir. Ayrıca Kocaeli de doğa sporları bağlamında Uluslararası düzeyde küçük çaplı spor turizmi organizasyonları da organize edilmektedir. 2021 yılında Türkiye ve Kocaeli ilk defa Gençler Dünya Oryantiring Şampiyonasına ev sahipliği yapmıştır. Bu organizasyona 30 ülkeden 333 sporcu katılım sağlamıştır. Kocaeli de son yıllarda doğa sporları noktasında ciddi çalışmaların yapıldığı araştırma bulgularında açıkça görülmektedir. Yeni rotaların oluşturulması, tabelalandırma işlemlerinin yapılması ve bu doğa yürüyüş parkurlarının dijital ortamda paylaşılması yapılan çalışmalar arasındadır. Kocaeli Turizm Çalıştay Raporunda (2019) da benzer sonuçlar ortaya çıktığı görülmektedir. Kocaeli, dağ ve kış turizmi, oryantiring, bisiklet, su sporları vb. gibi farklı spor faaliyetleri açısından ciddi bir potansiyel ve uygun iklime sahiptir. Ancak tesisler ve yatırımlar açısından eksiklikler söz konusudur. Bölgede çok sayıda müsabakaya ev sahipliği yapılmakta ancak bunların genellikle yerel ölçekli organizasyonlar olduğu dikkat çekmektedir. Uluslararası organizasyon sayısının düşük olduğu sonucuna ulaşılmaktadır.

Araştırmada Kocaeli’nin su sporları bağlamında çok önemli bir potansiyele sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yüzme, yelken, kürek, kano, dalış, su kayağı, sörf, deniz küreği ve

olta balıkçılığı gibi su sporları yapılabilmektedir. Ancak araştırma sonuçları göstermektedir ki iki denize kıyısı olmasına rağmen Kocaeli özellikle denizde yapılan su sporları bakımından spor turizmi faaliyetlerinde zayıf kalmaktadır. Su sporları amacıyla yapılan faaliyetler çoğunlukla profesyonel sporculara yönelik düzenlenen yarışmalar kapsamında değerlendirilmektedir. Su sporlarında İzmit Körfezi'nde yelken sporu, Gölkey ve Sukay Park ta su kayağı yapılabilmektedir. İzmit Körfezi'nde Uluslararası düzeyde yelken yarışları organize edilmektedir. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi ve Gençlik ve Spor Bakanlığı Kocaeli'de spor turizminin gelişmesi için su sporları etkinliklerini arttırmaktadır. Nitekim 2024 yılında Kocaeli, 470 Gençler Dünya Şampiyonasını düzenlemek için hazırlık yapmaktadır. Araştırma bulguları doğrultusunda uluslararası yelken organizasyonlarına ev sahipliği yapılabilmesi için bir yelken tesisinin yapılacağı da ortaya çıkmıştır. Türkiye de en uygun dalga sörfü yapılan yerlerden biri olan Kandıra Babalı, bu sporda önemli bir potansiyeldir. Kocaeli'nin Marmara ve Karadeniz kıyılarına sahip olması ve özellikle birçok mavi bayraklı plaja sahip olması yüzme sporu için elverişli olduğunu göstermektedir. Sapanca gölünde ota balıkçılığı ve İzmit körfezinde kano, kürek etkinlikleri de yapılmaktadır. Yerel düzeyde Kocaeli de, Körfez Kupası Kürek Yarışları, Su Sporları Festivali, Açık Yelken Yarışları ve Karadeniz Sörf Festivali her yıl düzenlenen spor turizmi etkinlikleridir.

Kocaeli'nin kış sporları (kayak) bakımından önemli bir potansiyele sahip olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Türkiye'nin en önemli kış sporları merkezlerinden biri olan Kartepe, Kocaeli'de yer almaktadır. Kartepe kış sporları merkezinin Kocaeli'de yer alması spor turizmi bilinirliği açısından avantaj sağlamaktadır. Ancak araştırmada ortaya çıkan sonuca göre son yıllarda Kartepe de kar kalınlığının düşük olması ve karın kalma süresinin kısa olması, turistlerin diğer kış sporları merkezlerini tercih etmesine neden olmaktadır.

Sportif branşlar temasına ilişkin olarak Kocaeli'de salon sporlarına (voleybol, basketbol, hentbol, korfbol, futsal, karate, taekwando, judo, yüzme) yönelik çok fazla etkinliğin yapıldığı sonucu ortaya çıkmıştır. Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü'nün bünyesinde bulunan 71 spor tesisi ile her yıl çok fazla etkinliğe ev sahipliği yapmaktadır. Kocaeli'de salon sporlarına yönelik olarak (Tablo 2.13) Spor Salonu (14 adet), Havuz (15 adet), Gençlik Merkezi (7 adet), Tenis Kortu (5 adet), Kış Sporları Tesis (2 adet) ve diğer tesisler (1 yarış, 1 Atletizm, 2 Güreş) bulunmaktadır. 14 kapalı spor salonunun seyirci kapasitesi

ortalaması 1000 kişiliktir. İzmit'te yer alan Şehit Polis Recep Topaloğlu Spor Salonu 5000 seyirci kapasitesi ile en büyük salondur. Bu salon Uluslararası spor organizasyonlarına da ev sahipliği yapmaktadır. Kocaeli de gerçekleştirilen Uluslararası Karate Seri A, Uluslararası Judo Şampiyonası ve Uluslararası Boks Şampiyonası bu salonda gerçekleştirilmiştir. Bunun dışında Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nin bünyesinde 60 adet spor tesisi (Şekil 2.9) yer almaktadır. Araştırma sonuçlarına göre Kocaeli de spor tesisleri ve kapasitelerini arttırmak amacıyla çalışmalar yapılmaktadır. Yerelde düzenlenen organizasyon sayısının da sürekli arttığı söylenebilir. Ancak Kocaeli, Ulusal ve Uluslararası salon sporları organizasyonlarında yeterli sayıya henüz ulaşmamıştır. Yine Kocaeli de olimpiik bir yüzme havuzunun olmaması spor turizmi açısından büyük bir eksiklikler. Var olan yüzme havuzları kapasiteleri bakımından yeterli olmadığı sonucu ortaya çıkmıştır.

Kocaeli spor turizmi destinasyonunda yapılan diğer spor turizmi etkinlikleri incelendiğinde Futbol Turizmi için gelişmelerin yaşandığı da görülmektedir. Özellikle yaz ve kış dönemlerinde futbol takımları Kocaeli de kamp yapmaktadır. Futbol takımlarının kamp yaptığı tesislerin yeterli düzeyde olmadığı tespit edilmiştir. Buna yönelik yatırımların istenilen seviyede gerçekleşmediği belirlenmiştir. Kocaeli Turizm Çalıştay Raporuna (2019) göre Kocaeli de spor turizmi açısından üzerinde özellikle durulan alan futbol turizmidir. Futbol alanına yönelik altyapı tesislerinin sayısı var olan mevcut talebi karşılayamamaktadır. Bu alanda ciddi bir potansiyel bulunmaktadır. Konaklama imkânları açısından yetersizlik olmamasına rağmen, futbol kamp alanları için uygun nitelikte ve nicelikte tesis eksikliği olması, talebin başka bölgelere kaymasına neden olmaktadır. Söz konusu çalıştay raporu sonuçları ile bu araştırmanın sonuçları benzerlik göstermektedir.

Araştırmada Kocaeli de Nostalji sporlar bağlamında yağlı güreşlerin düzenlendiği ve bu etkinliklere son dönemde katılımın yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Altyapı teması incelendiğinde “Altyapı var, Yeterli” ve “Altyapı var, Yetersiz” şeklinde iki alt tema ortaya çıkmıştır. Karma araştırma bulguları doğrultusunda Kocaeli de altyapı açısından gelişmelerin yaşandığı fakat altyapının istenilen seviyede olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Kocaeli'nin mevcut durumda ulaşım açısından avantajları bulunmaktadır. İl sınırları içinde havaalanı bulunmakta ve diğer havaalanlarına yakın mesafede yer

almaktadır. Demir yolu (hızlı tren ve tren) ve kara yolu (otoyol ve karayol) ulaşımı şehrin içerisinde geçmektedir. Deniz yolu ulaşımı açısından ilçelere giden deniz araçları bulunmaktadır. Ancak şehir dışına deniz yolu ulaşım imkanı bulunmamaktadır. Cengiz Topel Havaalanı'ndan her bölgeye uçuş yapılamamaktadır. Spor turizmi destinasyonu olması durumunda çok fazla organizasyonlara ev sahipliği yapması nedeniyle ulaşım kapasitesinin yetersiz kalacağı sonucu ortaya çıkmaktadır. Kocaeli de özellikle spor turizmini ve altyapıyı desteklemek amacıyla yeni projelerin planlamalarının yapıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Kartepe için Teleferik Projesi ve Kocaeli için Tramvay Hattı Projesi, Engelsiz Taksi gibi yeni projeler planlanarak bölgede erişilebilirliğin artırılması hedeflenmektedir.

Higham (2005) yaptığı araştırmada spor turizmi destinasyonlarının kalitesinin ve öneminin belirlenmesinde sosyal hizmetler, konaklama, yeme-içme, alışveriş merkezleri ve eğlence tesislerin önemli olduğunu belirtmiştir. Şehirler, sporcular için konaklama, restoranlar, barlar, kulüpler ve çeşitli eğlence imkanları da sağlamalıdır. Destinasyonlar aynı zamanda sosyal etkinlik ve tesisleri deneyimleme imkanı da sunmalıdır. Karma araştırma sonucuna göre spor turizmi destinasyonu için önemli bir diğer faktörde sosyal hizmetler ve etkinliklerdir. Özellikle festivaller, gece hayatına yönelik işletmeler (bar, disco, cafe vb.), alışveriş merkezleri, bankacılık ve sağlık işletmeleri, sosyal hizmetler (engelli ve yaşlılara yönelik), basit turizm işletmeleri, kırsal aktiviteler için turizm imkanları bu sosyal hizmetler içerisinde yer almaktadır.

Kocaeli destinasyonunda mevcut duruma göre sporcu altyapısının geliştirilmesi açısından çok önemli çalışmalar yapıldığı görülmektedir. Spor okullarına ulaşım desteği verilmekte ve yeni projelerle sporcu altyapısı desteklenmektedir.

Tesisleşme teması incelediğinde “Yeterli- Tesis var”, “Yetersiz-Tesis Eksik” ve “Yeni Tesisleşme Çalışması” şeklinde 3 alt tema ortaya çıkmıştır. Nicel araştırma sonuçlarına göre ise yerel halkın mevcut altyapı ve üstyapıya (tesisleşme) ilişkin değerlendirmeleri incelendiğinde, spor turizmi mevcudiyeti boyutu içinde “M5: Spor turizmi için çekim merkezleri, çeşitli özelliklere (ulaşılabilirlik, uygun sahalar, güvenlik vb.) sahiptir” (3.62 ort.) ve “M6: Spor turizminin uygulanabilirliği için çekim merkezlerinin taşınması gereken özellikler (ulaşılabilirlik, uygun sahalar, güvenlik,) yeterlidir” (3.45 ort.) ifadeleri yer almaktadır. Spor turizminin gelişimine yönelik çalışmalar boyutu içerisinde yer alan

“M7: “Spor turizmini geliştirmek için alt yapı ve st yapı çalışmaları yapılmalıdır” (4.10 ort) ifadesine yüksek düzeyde katılım sağladıkları görülmektedir. Yerel halkın Kocaeli de spor turizminin mevcutta bir altyapıya sahip olduğuna katılım sağladıkları görülmektedir. Ancak mevcut altyapının yeterli olduğunu düşünmedikleri ve altyapının geliştirilmesi için çalışmaların yapılması gerektiği şeklinde değerlendirme yapmak mümkündür. Karma araştırma bulguları doğrultusunda Kocaeli de spor turizmi mevcut altyapı ve üstyapısına ilişkin sonuçların birbirine benzer olduğu görülmektedir.

Karma araştırma sonuçlarına göre Kocaeli’de spor turizminin gelişmesi açısından spor tesislerine yönelik çalışmalar yapılmaktadır. Ancak henüz mega spor etkinliklerine ev sahipliği yapılabilecek seviyede bir spor tesisi bulunmamaktadır. Spor turizmi açısından tesis sayısı yeterli değildir. Yüzme havuzu, jimnastik salonu, sporcu eğitim merkezi, futbol antrenman sahaları ve su sporları tesisleri büyük eksikliklerdir. Bu durum Kocaeli de mevcut durumda yer alan spor tesislerinde küçük çaplı spor turizmi organizasyonları düzenlenebileceğini göstermektedir.

Araştırma sonucuna göre, Kocaeli’nin spor turizmi destinasyonu olabilmesi açısından yeni tesisleşme çalışmaları planlanmaktadır. Yelken ve kürek merkezi, olimpik yüzme havuzu, rekreasyonel kayak pisti, spor salonları, futbol kamp merkezi, sualtı kazısı, teleferik projesi, antrenman salonları, gençlik merkezleri, turizm işletmeleri ve yiyecek içecek işletmeleri söz konusu plan içerisinde yer alan yeni tesisleşme çalışmalarıdır.

Kocaeli’de turizm işletmeleri sayısının yeterli olmadığı sonucu elde edilmiştir. Kocaeli’de toplam 60 tane turizm işletme belgeli konaklama işletmesi (Tablo 2.6) bulunmaktadır. Bu konaklama işletmelerinin toplam kapasitesi 8286 kişidir. Bu verilere göre, Kocaeli’de yerel spor turizmi etkinliklerinin gerçekleştirilmesi durumunda konaklama işletmeleri yeterlidir ancak uluslararası etkinliklerin yapılması durumunda yeterli düzeyde değildir. Konaklama işletmeleri ile ilgili son dönemde bazı yatırımların yapıldığı bilinmektedir. Ancak hala istenilen düzeyde olmadığı araştırma sonucu olarak söylenbilir. Nitel araştırma sonuçlarına göre Kocaeli, yiyecek içecek işletmeleri ve seyahat işletmeleri açısından da yetersiz durumdadır. Literatürden elde edilen verilerde bu sonucu desteklemektedir. Kocaeli’de turizm işletme belgeli toplam 16 yiyecek içecek işletmesi (Tablo 2.12) bulunmakta ve toplam kapasitesi 3930’dur. Benzer olarak Zengin ve Heper (2013)’de yaptıkları çalışmada yeterli konaklama tesisi ve acentenin

olmamasını Kocaeli'nin turizm yönünden önde gelen eksiklikleri olduğunu belirtmişlerdir.

Çevre ve Güvenlik temasına bakıldığında “Çevresel Önlemler”, “Güvenlik Önlemleri”, “Sağlık Tedbirleri” ve “Altyapı Önlemleri” şeklinde 4 alt tema ortaya çıkmıştır. Araştırma sonucuna göre, spor turizmi etkinliklerinde çevresel önlemler, güvenlik önlemleri, sağlık tedbirleri ve altyapıya yönelik önlemler alınması gerekmektedir. Kocaeli’de yapılan spor turizmi etkinliklerinde güvenlik ve sağlık tedbirleri alınmaktadır. Söz konusu güvenlik ve sağlık önlemleri Kocaeli Valiliği önderliğinde, Emniyet Genel Müdürlüğü, Turizm İl Müdürlüğü, Sağlık İl Müdürlüğü, Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü, Spor Şube Ekipleri, Zabıta Ekipleri tarafından alınmaktadır. Araştırma sonuçları doğrultusunda Kocaeli’de yapılan spor turizmi etkinliklerinin çevreye herhangi bir olumsuz etkisinin olmadığı söylenebilir. Kocaeli de hava kirliliği ve çevreyle ilgili olarak insanların çok duyarlı davrandığı ve buna yönelik olarak birtakım uygulamaların olduğu tespit edilmiştir. Kocaeli de 13 tane hava kalite istasyonu, buna yönelik kameralar bulunmaktadır. Çevre dostu otobüsler ve bisiklet yolları ile çevreci ulaşımın desteklendiği görülmektedir. Bunun dışında 30’un üzerinde Mavi Bayraklı plaja sahiptir. Doğa sporları etkinliklerinde Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Tarım Bakanlığı ve Orman İşletme Müdürlükleri önlemlerini almakta, su sporlarına yönelik etkinliklerde ise Devlet Su İşleri ve Liman İşletmeleri çevrenin olumsuz etkilenmemesi açısından önlemler almaktadır. Kocaeli’de gerçekleşen spor turizmi etkinliklerinde sporcu ve seyircilerin çevreye karşı duyarlı oldukları söylenebilir. Bu konuda sporcuların yapılan etkinliklerde sıfır atık projelerine genellikle gönüllü olarak katılmaktadır. Kocaeli’de spor turizmi etkinliklerinde en büyük eksikliğin altyapı önlemlerinde yaşanabileceği öngörülmektedir. Kişilerin organizasyonlara kitleler halinde katılması durumunda ulaşım altyapısında sıkıntılar meydana gelebilir. Bu durumda Kocaeli de otopark ve trafik sıkıntısı yaşanabilir.

Reklam ve tanıtım teması altında “Yerel Tanıtım ve Reklam Çalışmaları”, “Ulusal ve Uluslararası Çalışmalar” ve “Yetersiz” şeklinde 3 alt tema ortaya çıkmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, Kocaeli’de spor turizmi organizasyonlarının tanıtım ve reklam çalışmaları yeterli değildir. Söz konusu tanıtım ve reklam çalışmaları kentin tamamına yayılmamaktadır. Bu nedenle sosyal medya ve ulusal medya kullanılarak tanıtım ve reklam çalışmalarının daha fazla yapılması gerekmektedir. Nicel araştırmaya katılan

katılımcıların spor turizmini geliştirmeye yönelik çalışmalar boyutu içinde yer alan “M8: Spor turizminin geliştirmek için tanıtım ve pazarlama çalışmaları önemlidir ve bu çalışmalar sürekli yapılmalıdır” (4.17 ort) maddesine katıldıkları görülmüştür. Chalip (2001) yaptığı çalışmasında spor turizmi tanıtım çalışmaları yapılırken destinasyonu vurgulayan spor reklamları ve turizm reklamları kullanılması gerektiğini belirtmiştir. Doğanlı, (2006)’ da yaptığı araştırmada Türkiye destinasyonlarının bir marka haline gelebilmesi için medya ve iletişim araçlarının kullanılmasına vurgu yapmış ve daha etkili olacağını belirtmiştir. Literatür incelendiğinde Kocaeli’de spor turizminin tanıtım eksikliği ortaya çıkan genel bir sonuçtur. Zengin ve Heper (2013) yaptıkları araştırmada Kocaeli de turist sayısı ve turizm gelirlerini artırmak için kitle turizminin yanında kış turizmi, kuş gözlemciliği, dağcılık ve trekking, su sporları gibi alternatif turizm türleri değerlendirilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Kocaeli’nin turizm potansiyelinden yararlanamamasının en önemli sebebinin tanıtım eksikliği olduğunu belirtmişlerdir. Broşür ve CD’ler, yurtiçinde fuarlara katılım ve TV programlarında tanıtımlar İl Turizm Müdürlüğü tarafından yapılmakta, yurtdışı tanıtımlar Turizm Bakanlığı tarafından yapılmaktadır fakat yeterli olmadığı sonucu belirlenmiştir. Çoban (2015) te yapmış olduğu tez araştırmasında ise; son dönemde hazırlanan turizm stratejileri ve master planı ile birlikte Kocaeli’nin turizm altyapı sorununun ele alındığını ve gerekli adımların atılmaya başlandığını belirtmiştir. En büyük eksiklik olarak görülen tanıtım eksikliği de yapılan tanıtım çalışmalarıyla giderilmeye çalışıldığını ifade etmiştir. Reklam ve tanıtım çalışmalarının zayıf kalmasının nedeni olarak Kocaeli de turistik tesislerin sayısının ve niteliğinin yeterli olmayışını göstermiştir. Yine Küçükaydın (2017)’ın yapmış olduğu tez araştırmasında da Kocaeli’nin bir turizm destinasyonu olabilmesi ve pazarlanacak ürün/değerler konusunda potansiyelinin oldukça yüksek olduğu ifade edilmiş ancak geliştirme ve tanıtım gibi konularda daha aktif olunması gerektiği sonucuna varılmıştır.

Araştırma sonucuna göre, Kocaeli de spor turizmine yönelik yerelde paydaşların kendi bünyesinde yapmış olduğu tanıtım ve reklam çalışmaları yer almaktadır. Yerel düzeyde yapılan organizasyonların reklam ve tanıtımı noktasında gelişme sağlandığı görülmüştür. Bu konuda Yerel Basın, Sosyal Medya yerelde en çok kullanılan kanallar olarak ön plana çıkmaktadır. Yapılan tanıtım ve reklam çalışmalarına bakıldığında yerel televizyon, gazeteler, radyo, reklamlar, internet gazeteciliği, dijital ekranlar, dene yap atölyeleri, billboard, afişler (Otobüs durakları, panolar, tramvay, köprüler, binalar asılmaktadır),

web siteleri genellikle kullanılmaktadır. Bu çalışmaları Kocaeli Büyükşehir Belediyesi, Kocaelispor, Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü yapmaktadır. Diğer bir sonuç ise Ulusal ve Uluslararası tanıtım ve reklam çalışmaları istenilen düzeyde değildir. Kocaeli Valiliği, Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü, Turizm İl Müdürlüğü ve Sağlık İl Müdürlüğünün yapmış olduğu sınırlı sayıda çalışmalar vardır. Doğu ve diğ. (2013) yapmış oldukları araştırmada Kocaeli de sporun tabana yayılmasına yönelik çalışmaların yapılması gerektiği, sporun popülerliğinin kullanılarak ilin tanıtımında faydalanılması gerektiği sonucu elde edilmiştir. Bu sonuç için de uluslararası organizasyonlara ev sahipliği yapma politikasının izlenmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Karharman (2014)'ın yaptığı çalışmada ise Antalya spor turizmi destinasyonunun önemli bir marka haline gelmesi için reklam düzeyi yüksek olan spor organizasyonlarının sürekli yapılması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Yapılan uluslararası organizasyonlarla Antalya'nın imajı yükselmekte ve marka değerini de arttırdığı sonucuna ulaşmıştır. Araştırma sonuçlarının birbirlerine benzer olduğu görülmektedir.

Paydaşlar teması incelendiğinde “Yerel Yönetimler”, “Merkezi Yönetimler”, “Sivil Toplum Kuruluşları”, “Spor İşletmeleri”, “Üniversite”, “Turizm İşletmeleri” ve “Yerel Halk” şeklinde 7 tema ortaya çıkmıştır. Katılımcıların görüş içerikleri incelendiğinde; Kocaeli Valiliği, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi, İlçe Belediyeler, Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü, Sağlık İl Müdürlüğü, Çevre İl Müdürlüğü, Orman Bölge Müdürlüğü, İlçe Orman Müdürlükleri, Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü, Gençlik ve Spor Daire Başkanlığı ve Turizm Daire Başkanlığı yerel yönetimleri oluşturmaktadır. Merkezi Yönetimler ise Kültür ve Turizm Bakanlığı, Gençlik ve Spor Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Orman Bakanlığı, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Spor Genel Müdürlüğü ve Emniyet Genel Müdürlüğü'dür. Sivil Toplum Kuruluşları içerisinde Doğu Marmara Kalkınma Ajansı, Turizm Dernekleri, Kocaeli Amatör Spor Kulüpleri Federasyonu ve Spor Dernekleri yer almaktadır. Spor Kulüpleri, Spor İşletmeleri, Federasyonlar, Federasyon Yetkilileri, Kulüp Temsilcileri, İl Temsilcileri ve Kocaelispor spor işletmelerini oluşturmaktadır. Üniversite teması altında Kocaeli Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Turizm Fakültesi Temsilcileri, Reklam ve Tanıtım Bölümü ve Ekonometri Bölümü yer almaktadır. Turizm İşletmeleri ise Konaklama İşletmeleri, Oteller ve Küçük İşletmeler olarak belirlenmiştir. Yerel Halk en önemli paydaşlardan biri olarak kabul edilmektedir.

Araştırma bulgularına göre; paydaşların birbirleriyle koordineli bir şekilde hareket etmesi, planlama aşamasında şehre daha hakim oldukları için yerel yönetimlerden ve üniversiteden faydalanılması, spor tesislerinin yapılması, eğitimlerin verilmesi ve tanıtım reklam çalışmalarının yapılması paydaşların en önemli sorumlulukları olarak söylenebilir. Maddi boyut açısından belediyenin, yazışmalar noktasında, güvenlik tedbirlerinin alınması ve çevrenin korunması hususunda valiliğin önemli sorumlulukları bulunmaktadır. Araştırmada spor turizminin gelişimine yönelik çalışmalar boyutu içerisinde bulunan “M9: Spor turizmini geliştirmek için çeşitli kurum ve kuruluşlar (Belediyeler, özel kurumlar) mevcut durumu iyileştirmek için işbirliği içinde olmalıdır” (4.47 ort.) ve “M10: Spor turizmini geliştirmek için çeşitli kurumlar (Belediyeler, Özel kurumlar, İl kültür ve Turizm Müdürlüğü, Gençlik ve Spor Müdürlüğü vb.) beraber hareket ederek eğitim verilmelidir” (4.42 ort.) maddelerine katılımcıların yüksek düzeyde katılım sağladıkları görülmektedir. Araştırmamıza benzer olarak Sheehan ve Ritchie (2005)’de yaptıkları araştırmada destinasyon paydaşlarını, yerel, bölgesel ve ulusal turizm dernekleri, konaklama tesisleri, turistik yerler, kongre merkezleri, yerel halk ve üniversiteler olarak belirtmişler. Bu durumda paydaşlar temasına ilişkin bulgular literatür ile benzerlik göstermektedir.

Literatür incelendiğinde bir destinasyonda spor turizminin gelişimine yönelik olarak yerel halkın algılarının ölçülmesi ile ilgili herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Kamu ve özel sektör yöneticilerine yönelik araştırma vardır. Bu nedenle Kocaeli yerel halkının spor turizminin gelişimine yönelik algısının nasıl olduğuna ilişkin sonuçlar yerel halk ana teması ardından burada verilmiştir.

Araştırma bulgularına göre, Paydaşlara yönelik olan nitel araştırmanın yerel halk bulguları ile yerel halka yönelik yapılan nicel araştırma sonuçları arasında benzerliklerin olduğu söylenebilir. Nitel araştırmada Yerel Halk teması altında “Yerel Halkın Önemi” ve “Yerel Halkın Bilinç Düzeyi” şeklinde 2 tema ortaya çıkmıştır. Nicel araştırmada ise katılımcıların cinsiyetleri ile spor turizmi gelişimi alt boyutları arasında sadece spor turizmi alanların tespiti alt boyutunda anlamlı sonuçlar tespit edilmiştir. Bu anlamlı farkın ise kadınlar lehine (Tablo 4.20) olduğu görülmektedir. Kadın katılımcılar, Kocaeli’de spor turizmi alanlarının yeterince tespit edilirse spor turizminin daha fazla gelişeceğini ve şehre katkısının daha fazla olacağını belirtmektedir. Ayrıca kadın katılımcılar Kocaeli’de yerel ve özel yönetimlerin spor turizmi alanlarını tespit etmesi noktasında yapmış

oldukları çalışmaları ve spor turizmine uygun alanlarda yapılan yatırımları ve yatırımcıları destekleme bakımından yürütülen çalışmaları yeterli bulmamaktadır.

Araştırmaya katılan katılımcıların eğitim durumları ve spor turizmi gelişimi alt boyutları arasında anlamlı farklılıklar (Tablo 4.21) bulunmaktadır. Bu farkın spor turizmi gelişimine yönelik çalışmalar, spor turizminin şehre katkıları, spor turizminin mevcudiyeti alt boyutlarında lisans ve üstü olan katılımcılar lehine olduğu görülmektedir. Lisans ve lisansüstü eğitimin, katılımcıların algılarının oluşmasında etkili olduğu düşünülmektedir. Eğitim durumu ilkokul, ortaokul ve lise olan bireyler için spor turizmi konusunda bilgilendirmeler yapılarak algı düzeyleri artırılabilir. Katılımcıların eğitim durumları ile spor turizmi alanların tespiti ve spor turizminin etkileri alt boyutları arasında herhangi bir farklılığa rastlanmamıştır. Araştırmada katılımcıların doğum yerinin spor turizmi gelişimi alt boyutları üzerinde herhangi bir anlamlı farklılık oluşturmadığı tespit edilmiştir.

Araştırmaya katılan katılımcıların yaşları ve spor turizmi gelişimi alt boyutları arasında anlamlı farklılıklar (Tablo 4.23) tespit edilmiştir. Bu farkın spor turizmi gelişimine yönelik çalışmalar, spor turizminin şehre katkıları, alt boyutlarında yaşları 30-39 olan katılımcılar lehine olduğu görülmektedir. Sonuçlara göre yaş dikkate alındığında 30-39 yaşları arasında olan bireylerin Kocaeli’de spor turizminin gelişimine yönelik çalışmaların artırılması gerektiği ve Kocaeli iline katkısının olacağı şeklinde söylenebilir. Bu durumda istihdam ve ekonomik katkı açısından yerel halka faydalı olacaktır. Spor turizminin mevcudiyeti, spor turizmi alanlarının tespiti ve spor turizminin etkileri alt boyutlarında ise yaşları 40-49 olan katılımcılar lehine olduğu görülmektedir. 40-49 yaşlarında olan katılımcıların Kocaeli spor turizmine uygun doğal alanlara ve çekim merkezlerine sahiptir ve çeşitli sportif faaliyetlere elverişlidir şeklindeki ifadeler yüksek düzeyde katıldıkları söylenebilir. Yerel halk içerisinde yaşları 40-49 olan bireyler, spor turizmi alanlarının yeterince tespit edildiğini ve bu konuda yürütülen çalışmaları yeterli bulmaktadırlar.

Araştırmada katılımcıların organizasyonlara katılma şekli ve spor turizmi gelişimi alt boyutları arasında anlamlı farklılıklar (Tablo 4.24) olduğu tespit edilmiştir. Spor turizminin şehre katkıları alt boyutunda spor uzmanlarının seyirci ve sporculara göre spor turizmi gelişimi algısı daha yüksektir. Spor uzmanlarına göre Kocaeli’de spor turizminin gelişmesi ekonomik, toplumsal, sağlıklı yaşam ve istihdam açısından katkı sağlayacaktır.

Spor turizmi alanlarının tespiti ve spor turizmi etkileri alt boyutlarında seyircilerin sporcu ve spor uzmanlarına göre spor turizmi gelişimi algısı daha yüksektir. Spor turizmi organizasyonlarına seyirci olarak katılan katılımcıların spor turizmi gelişiminin kültürel ve çevresel olumsuz etkilere neden olacağı ifadesine katılmadıkları tespit edilmiştir. Katılımcıların organizasyonlara katılma şeklinin; spor turizminin gelişimine yönelik çalışmalar ve spor turizminin mevcudiyeti alt boyutları üzerinde herhangi bir farklılık bulunmamıştır.

Araştırmada katılımcıların çalışma durumu ile spor turizmi gelişimi alt boyutları arasında anlamlı farklılıklar (Tablo 4.25) tespit edilmiştir. Bu farkın spor turizmi gelişimine yönelik çalışmalar ve spor turizmi mevcudiyeti alt boyutlarında kamu ve özel de çalışan katılımcıların spor turizmi gelişimi algısının yüksek olduğu görülmektedir. Katılımcıların çalışma durumu; spor turizminin şehre katkıları, spor turizmi alanlarının tespiti ve spor turizminin etkileri alt boyutları üzerinde herhangi bir farklılık göstermemektedir.

Yerel halkın spor turizminin gelişimine yönelik algıları doğrultusunda; spor turizminin gelişimi alt boyutları arasındaki ilişkiler analiz edildiğinde, spor turizminin gelişimine yönelik çalışmalar ile diğer tüm alt boyutlar arasında ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Tablo 4.26). Yerel halkın algılarına göre, spor turizminin gelişimine yönelik çalışmalar ile spor turizminin şehre katkıları arasında orta düzeyde pozitif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Bu bağlamda Kocaeli’de spor turizminin gelişimi için yapılan altyapı, üstyapı ve tanıtım çalışmaları ve kurumların işbirliği içinde olması; ekonomik, toplumsal, sağlık ve istihdam açısından şehrin gelişmesine katkı sağlayacağı belirtilebilir.

Spor turizminin gelişimine yönelik çalışmalar ile spor turizmine uygun mevcut alanların bulunması arasında zayıf düzeyde pozitif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Kocaeli’de spor turizmine uygun doğal alanlar mevcuttur ancak çekim merkezlerinin taşınması gereken özellikler (ulaşılabilirlik, uygun sahalar ve güvenlik) yeterli değildir. Spor turizminin gelişmesi için altyapı çalışmalarının yapılması gerekmektedir.

Spor turizminin gelişimine yönelik çalışmalar ile spor turizmi alanların tespit edilmesi arasında zayıf düzeyde negatif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Spor turizminin gelişimine yönelik çalışmalar yapılması gerekmekte ancak Kocaeli’de spor turizmi alanları yeterince tespit edilmemektedir. Ayrıca yerel halka göre Kocaeli’de yerel ve özel yönetimlerin spor turizmi alanlarının tespiti ile ilgili yürüttükleri çalışmaların yeterli

olmadığı ve bu alanlara yatırımları ve yatırımcıları yönlendirme çalışmalarının yetersiz kaldığı ortaya çıkmıştır.

Spor turizminin gelişimine yönelik çalışmalar ile spor turizmi etkileri arasında orta düzeyde negatif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Tüm bu sonuçlara göre spor turizminin gelişimine yönelik çalışmaların yapılması durumunda uygun alanlar tespit edilebilir. Bu alanların spor turizmine kazandırılması şehrin gelişmesi açısından önemlidir. Yerel halka göre spor turizmi çevreyi ve kültürü olumsuz etkilememektedir. Zgurowski ve Akın (2016)'da Gaziantep ilinde yöneticilere yönelik yaptıkları çalışmada da benzer sonuçlara ulaşmıştır. Spor turizminin gelişimine yönelik yürütülecek olan çalışmaların, spor turizmine uygun alanlarının bulunmasına yardımcı olacağını ve şehre çeşitli katkılar sağlayacağını ortaya çıkarmıştır.

Spor turizminin gelişimine yönelik algılar ile spor turizminin gelişimi alt boyutları arasındaki ilişkiler incelendiğinde, spor turizminin şehre katkıları ile diğer alt boyutlar arasında ilişki olduğu görülmektedir. Yerel halkın algısına göre, spor turizminin şehre katkıları ile spor turizmine uygun alanların mevcudiyeti arasında zayıf düzeyde pozitif yönlü anlamlı bir ilişki vardır. Kocaeli'de spor turizmine uygun alanların bulunması şehre her anlamda katkı sağlar. Ancak bu alanların taşınması gereken özelliklerinin yetersiz kalması şehrin spor turizmi gelişimini olumsuz etkilemektedir.

Spor turizminin şehre katkıları ile spor turizmi alanlarının tespiti arasında zayıf düzeyde negatif yönlü anlamlı bir ilişki vardır. Kocaeli'de yerel ve özel yönetimlerin spor turizmi alanlarının tespit edilmesi ile ilgili yürüttükleri çalışmaların yetersiz olması; şehrin ekonomik, istihdam ve toplumsal anlamda gelişimini engellemektedir.

Spor turizminin şehre katkıları ile spor turizmi etkileri arasında zayıf düzeyde negatif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Yerel halka göre Kocaeli'de spor turizminin geliştirilmesi çevreyi tahrip eder ve kültürü olumsuz etkiler ise şehre herhangi bir katkısı olmayacaktır.

Spor turizminin gelişimine yönelik algılar ile spor turizminin gelişimi alt boyutları arasındaki ilişkiler analiz edildiğinde, yerel halkın algısına göre spor turizmi uygun alanların mevcudiyeti ile spor turizmi alanlarının tespiti arasında orta düzeyde pozitif yönlü anlamlı bir ilişki vardır. Sonuç olarak Kocaeli'de spor turizmi alanları tespit etme

alışmaları yeterli düzeyde yapıldığı takdirde uygun doğal alanlar ve çekim merkezlerine sahip olduğu ortaya konulacaktır. Kocaeli’de spor turizmine uygun alanlar vardır.

Spor turizminin gelişimine yönelik algılar ile spor turizminin gelişimi alt boyutları arasındaki ilişkiler incelendiğinde, yerel halkın algılarına göre spor turizmi alanlarının tespiti ile spor turizmi etkileri arasında herhangi bir ilişki bulunmamaktadır. Bunun sebebi olarak spor turizmi etki alt boyutu içerisinde yalnızca çevresel ve kültürel etkilere yönelik ifadeler yer almıştır. Bu durumda yerel halkın spor turizminin çevresel ve kültürel etkilerinin olumsuz olmayacağına yönelik algısı ortaya çıkmaktadır. Literatürde Gonzlez-García ve diğerleri (2022) yaptıkları bir araştırmada faklı olarak, spor turizminin etkilerine ilişkili faktörler ile bölge sakinlerinin turizm gelişimine verdiği destek arasında pozitif bir ilişki olduğunu ileri sürmektedir. Bunlar, turizmin ekonomik refah ve toplum gelişimi için bir araç olduğu yönündeki standart görüşü yansıtmaktadır. Bunlar, sakinlerin olumlu sosyal, kültürel, çevresel ve ekonomik etkiler konusunda daha iyi bir algıya sahip olduklarında spor turizmi gelişimini desteklediklerini belirten bulgularıyla tutarlıdır.

Karma araştırma bulguları doğrultusunda bir destinasyonda spor turizminin gelişimi için yerel halkın spor turizmine bakış açısı çok önemlidir. Karma araştırma sonucunda Kocaeli spor turizmi destinasyonunda yerel halkın spor turizmine yönelik algısının yüksek olduğu söylenebilir. Yerel halkın spor turizminin gelişimi noktasında desteğinin de yüksek olacağı sonucuna ulaşılmıştır. Bu nedenle spor turizmi paydaşlarının spor turizmi destinasyon planlama sürecinde alacakları kararları yerel halkın algılarına göre uyarlamaları gerekmektedir. Yerel halkın spor turizmine yönelik bilgisi ise istenilen düzeyde değildir. Spor turizmi ile ilgili bilinçlendirme çalışmalarının yapılması gerektiği sonucuna varılmıştır. Benzer olarak Tıchaawa ve diğerleri (2015) yaptıkları araştırmada turizm planlamacılarının kararlarını bölge sakinlerinin algılarına göre uyarlamalarına ihtiyaç olduğunu belirtmiş. Bu karar, destinasyondaki spor turizminin başarısı için önemli bir bileşen olan toplumun desteğini artıracaktır. Bölge sakinlerinin algılarını dikkate alan ve aynı zamanda tüm rol aktörlerini bu etkinliklere dahil eden bütünsel bir plan, spor turizmi etkinliklerinin başarısına ve geleceğine doğru atılmış bir adım olarak ifade etmişleridir.

Örgütlenme ve Yönetim temasına bakıldığında “Koordineli Çalışma”, “Organizasyon Kurma” ve “Organizasyona Katılım” şeklinde 3 alt tema ortaya çıkmıştır. Spor turizmi destinasyonunun yönetimi bağlamında Koordineli Çalışma teması altında Kocaeli de spor turizmi paydaşlarının iş birliği içinde olduklarını (12 K) ifade eden katılımcılar bulunmaktadır. Ancak koordineli bir çalışma olmadığı (13 K) şeklinde değerlendirme yapan katılımcı sayısı daha yüksektir. Bu doğrultuda Kocaeli de spor turizmi destinasyon yönetimi kapsamında bazen iş birliği yapıldığı ama genelde koordinasyonun sağlanmadığı ortaya çıkmıştır. Organizasyon Kurma (Örgütlenme) teması altında paydaşlar Kocaeli de spor turizminin gelişimi için bir komisyon kurulmasını (18 K) istedikleri ve Organizasyona Katılım (Yönetim) sağlamak (14 K) istedikleri görülmektedir. Nicel araştırmaya göre spor turizminin gelişimine yönelik çalışmalar boyutu içerisinde bulunan “M9: Spor turizmini geliştirmek için çeşitli kurum ve kuruluşlar (Belediyeler, özel kurumlar) mevcut durumu iyileştirmek için iş birliği içinde olmalıdır” (4.47 ort.) maddesine katılımcıların yüksek düzeyde katılım sağladıkları görülmekte ve paydaşların koordineli bir şekilde çalışma yapmaları gerektiğine vurgu yapılmaktadır.

Karma araştırma bulgularına göre Kocaeli’nin spor turizmi destinasyonu olabilmesi için katkı sunacak paydaşların birbirleriyle koordineli bir şekilde hareket etmesi gerektiği ve destinasyon planlamasında şehre daha hakim oldukları için yerel yönetimler ve üniversiteden de daha fazla destek alınması gerektiği sonuçlarına ulaşılmıştır. Ören (2018)’de yapmış olduğu çalışmada sürdürülebilir destinasyon geliştirmede ve pazarlamada yerel/merkezi yönetimlerin, sivil toplum kuruluşlarının ve işletmelerin iş birliğinin oldukça önemli olduğunu vurgulamıştır. Sosyokültürel yapıyı ve çevresel değerleri korumanın en temel yöntemi ilgili destinasyondaki paydaşların ortaklaşa hareket etmelerini sağlamak olduğuna dikkat çekmiştir. Albayrak ve Özkul (2013) yaptıkları araştırmada destinasyon imajının, rekabet avantajı elde etme ve sürdürülebilir turizm talebini karşılamak için sistemli şekilde ve uzman kişiler tarafından planlanması gereken bir konu olduğunu destinasyonların gelişimi açısından özellikle son yıllarda üzerinde çalışılan ve farklı rekabet stratejileri ile uygulama alanı bulan bir kavram olduğunu ifade etmişlerdir. Destinasyon imajının özellikleri turist yapısına ve ihtiyaçlarına, devletin turizme bakış açısına, yerel ve özel turizm bölgelerinin iş birliğine, yerel halkın turizme bakış açısına ve uluslararası ilişkilerin ülke turizmine etkisine göre

değişim göstermektedir. 3. Turizm Şurası, Turizmde Örgütlenme ve Destinasyon Yönetimi komisyonunda “Yasa ile kamu ve özel sektör, üniversiteler ve sivil toplum kuruluşları iş birliğinde esnek bir yapıda, yönetsel ve mali özerkliği olan ‘Turizm Destinasyon Yönetim Örgütleri’ oluşturulmalıdır” şeklinde alınan kararın uygulanarak Türkiye’de destinasyon yönetim modeline geçilmesine karar verilmiş ve spor turizminin de bu yapıya entegre edilmesi gerektiği önerilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre Kocaeli de spor turizmi destinasyon yönetimi ile ilgili bir örgütlenme bulunmamaktadır. Ayrıca paydaşlar arasında koordineli bir çalışma olmadığı sonucuna da ulaşılmıştır. Ancak paydaşlar spor turizmi destinasyon yönetim örgütünün kurulmasının gerekli olduğunu ve organizasyona katılım sağlamak istediklerini belirtmişlerdir. Türkiye Spor Turizmi Çalıştayı (2019) Spor Turizminde Örgütlenme ve Destinasyon Yönetimi Komisyon Raporuna göre; “Türkiye spor turizmi coğrafi haritası kapsamında belirlenen ve spor turizminde ön plana çıkan illerde il turizm koordinasyon kurullarında spor turizmine yönelik uygulamaların değerlendirilmesine öncelik verilmeli, Gençlik ve Spor Bakanlığı ile Kültür ve Turizm Bakanlığı il müdürlüklerinin iş birliğinin sağlanmasına yönelik gerekli tedbirler alınmalıdır” maddesi yer almaktadır.

Etki temasına bakıldığında “Ekonomik Etkileri”, “Sosyokültürel Etkileri”, “Çevresel Etkileri” ve “İstihdam Etkisi” şeklinde 4 alt tema ortaya çıkmıştır. Ekonomik etkileri teması altında; turizm işletmelerine ve yiyecek içecek işletmelerine ekonomik getiri, talep ve arzın artması, devlet yatırımlarının yanında özel sektör yatırımları, konaklama sayıları, yerli ve yabancı turist sayılarının artması, futbol turizmi ve takımlar üzerinden, motor sporları, deniz sporları organizasyonlarından ekonomik getiri sağlanması, kamu, memur, işçi, genci, yaşlısı herkese ekonomik getiri, ulaşım ve hediyelik eşya, oteller, eğlence alanları, restoranlar, alışveriş ve sosyal kompleksler kullanılması ve ekonomik katkı sağlanması, spor turizmi etkinlikleri yerel esnafa ve işletmelerine ekonomik katkı ve Kocaeli’nin bölgesel kalkınması şeklinde kodlar bulunmaktadır. Sosyokültürel etkileri teması altında; spor ve sporcu kültürü oluşumu, şehrin kültürel ve sosyal olarak gelişimi, spor kültürü ile altyapı yatırımı, spor tesisler ve sosyal alanların artması, organizasyon kültürünün oluşması, toplumsal anlaşmalar, manevi değerlerin paylaşımı, şehrin yemekler, etkinlikler, kıyafetler ile tanıtımı, maddi ve manevi değerleri ön plana çıkarma, gençlerin spora ilgisinin artması, turist davranışlarının yerel halkı etkilemesi, sporcular ile yerel halkla etkileşimi, sosyal aktivitelerin artması ve kültürlerin kaynaşması kodları

yer almaktadır. Çevresel etkileri teması altında; çevreye etkisi olumlu olur, sporcuların çevreye saygılı ve duyarlı davranması, spor turizmi gelişimine paralel olarak çevreye saygı ve çevre koruma bilincinin artması, sporcu sayısının artması ile çevreye duyarlı insan sayısının artması, gerekli tedbirler alınması durumunda çevreyi olumsuz etkilemez, kimyasal kullanımının olmaması, sıfır atık projesi, doğal kaynakların uygun şekilde kullanımı, çevre kirliliği olması, etkinliklerin kullanımı ve taşıma kapasitesine göre sınır olması şeklinde kodlar ortaya çıkmıştır. İstihdam etkisi teması altında; aktivitelerin artması, yeni turizm firmaların ortaya çıkması, yeni tesisler ile antrenör ve memur alımı, sporla ilgili tesisler ve alanların açılması, turistlerin sayısının artması, organizasyonlar için profesyonel ekip kurulması, yeni iş fikirleri ve yeni yatırımlar yapılması, büyük etkinliklerde personel ihtiyacının oluşması, yoğun dönemde iş gücü gereksinimi kodları yer almaktadır. Nicel araştırma sonuçlarına göre; spor turizminin şehre katkıları boyutu içerisinde bulunan “M19: Spor turizminin gelişimi, şehre ekonomik katkılar sağlamaktadır” (4.52 ort.), “M20: Spor turizminin gelişimi, şehre toplumsal katkılar sağlamaktadır. (Sosyalleşme, kültürel alışveriş, dünya barışına katkı vb.)” (4.48 ort.) ve “M22: Spor turizminin gelişimi istihdamın artmasına olanak verir” (4.42 ort.) maddelerine katılımcıların spor turizminin ekonomik, sosyokültürel ve istihdam etkisi noktasında yüksek düzeyde katılım sağladıkları görülmektedir. Spor turizminin etkileri boyutu içinde yer alan “M23: Spor turizminin gelişimi çevresel olumsuz etkilerin oluşmasına neden olur” (2.27 ort.) ve “M24: Spor turizminin gelişimi kültürel olumsuz etkilerin oluşmasına neden olur” (1.93 ort.) maddelerine katılımcıların katılım sağlamadıkları görülmektedir.

Karma araştırma bulgularına göre Kocaeli de spor turizminin gelişiminin ekonomik, sosyokültürel ve istihdam etkilerinin olumlu yönde olacağı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca spor turizminin çevresel etkilerinin olumsuz olmayacağı sonucuna da ulaşılmıştır. Bu doğrultuda nitel ve nicel araştırma sonuçları paralellik göstermektedir. Günümüzde spor turizmi, turizm faaliyetleri içerisinde uluslararası organizasyonlar ile birlikte ekonomik getiri sağlayan önemli bir sektör haline gelmiştir. Kim ve diğ (2018) yapmış oldukları “Bir marka imajı ve spor etkinliği turizmi inşa ederek bir destinasyon geliştirme: Sport City USA” isimli çalışmada profesyonel sporlar veya gençlik turnuvaları gibi spor etkinliklerinin Frisco şehri üzerinde önemli ekonomik etkileri olduğunu belirtmiştir. 2016'da Spor Planlama Rehberi, CVB aracılığıyla spor turizmi destinasyonu olan

Frisco'nun ev sahipliği yaptığı 39 etkinlik ile 21 milyon dolar doğrudan ekonomik gelir elde edilmiştir. Frisco, dünyanın önde gelen gençlik futbol turnuvalarından biri olan Dallas Cup gibi etkinliklere ev sahipliği yapmaktadır. Frisco'da koordineli bir çalışma ile spor ve organizasyona dayalı ekonomik kalkınma stratejisi uygulanarak toplum ve yerel ekonomi hareketlenmiştir. Türkiye Spor Turizmi Çalıştayı (2019)'na göre, Türkiye coğrafi yapısı ve iklim özelliklerinden dolayı spor turizmi potansiyeli yüksek olan ülkeler arasında yer almaktadır. Bu potansiyele rağmen, Türkiye'de spor turizminin yapısını ele aldığımızda, yapılan sporlar arasında ağırlıklı olarak futbol ve golf sporunun olduğu görülmektedir. Dünyanın en önemli turizm destinasyonları içerisinde yer alan Antalya'da 2019 yılında golf turizminden yılda 120 bin kişiden ortalama 135 milyon Euro'nun ülke ekonomisine girdisi sağlamaktadır. Nitel araştırmamızda da benzer olarak spor turizminin Kocaeli'ye önemli ekonomik, sosyokültürel, çevresel ve istihdam etkilerinin olacağı belirtilmiştir. Nicel araştırma sonuçlarında spor turizminin gelişimi ile spor turizminin şehre katkıları (ekonomik, toplumsal ve istihdam katkısı) arasında pozitif yönlü bir ilişki bulunmuştur. Bu sonuçlar Kocaeli'de spor turizminin gelişmesi durumunda şehirde ekonomik bir hareketlenmenin olacağını göstermektedir. Şu anda mevcut yapılan küçük çaplı spor turizmi organizasyonların da dahi ekonomik katkıların ortaya çıktığı görülmektedir. Gelen spor turistleri (seyirci, sporcu, antrenör, görevli, yönetici) turizm işletmelerinde konaklama, yeme içme faaliyetlerini gerçekleştirmektedir. Aynı zamanda Kocaeli'nin spor turizmi destinasyonu olarak geliştirilmesi durumunda spor ve turizm talebinin artacağı, devlet yatırımlarının yanında özel sektör yatırımlarının da yapılması öngörülmektedir. Bunun sonucunda konaklama, gastronomi, spor işletmelerine yönelik bir ekonomik hareketlilik gerçekleşecektir. Ayrıca spor turizmi etkinliklerinin yılın her döneminde yapılması durumunda ekonomik getiri her dönemde sağlanabilir. Sonuç olarak; Kocaeli destinasyonunda gerçekleştirilecek her bir spor turizmi organizasyonunun şehre ve ülke ekonomisine katkı sağlayacağı sonucuna ulaşılmıştır.

Spor turizmi organizasyonları bireylerin sosyal ve kültürel gelişimlerine de katkıda bulunmaktadır. Spor turizmi sadece bir spor aktivitesi değil aynı zamanda kültürel bir olaydır. Spor turistlerinin spor olayı için destinasyona gelmesi, dil ve manevi değerleri paylaşımı spor turizminin kültürel etkisini göstermektedir. Araştırma sonucunda Kocaeli destinasyonunun yemek kültürü, festivalleri, etkinlikleri ve kıyafetlerinin tanıtımı açısından da önem arz etmektedir. Spor turizmi destinasyona, spor turistlerinin yerel

halkla etkileşim halinde olması, sosyal aktivitelerin artması ve kültürlerin kaynaşması noktasında katkı sağlar. Duman ve diğ, (2021) yaptıkları araştırmada sportif aktivitelerin her kesimde yaşayan bireylerde barış, anlayış ve hoşgörü duygularının ortaya çıkmasına imkan tanıdığını belirtmiştir.

Toramanlı (2014) araştırmasında spor turizmi, spor etkinliklerinin yapılması, kullanılmayan alanların kullanılabilir hale getirilmesi, doğal alanların korunması ve altyapının iyileştirilmesi açısından çevreyi olumlu etkilediğini ifade etmiştir. Fakat doğal ortamların, toprağın, ağaçların ve canlıların zarar görmesine neden olabileceğine dikkat çekmiştir. Akın, (2018) yaptığı çalışmada doğal alanların korunması, arkeolojik, tarihi, kültürel ortamların ve mimarisinin korunması, çevre bilincinin oluşması ve kalitesinin artması ve altyapının iyileştirilmesi gibi unsurların, spor turizminin çevreye olumlu yansımaları olduğunu belirtmiştir. Dünya Turizm Örgütü, spor turizmi operatörlerini çevresel önlemlerin alınmasında en iyi çabayı göstermeye davet etmiştir. Daha az emisyonlu motorları ve diğer ekipmanları kullanmak gerektiğini, CO2, gürültü ve kirleticiler, spor ekipmanlarını yeniden kullanmak/geri dönüştürmek gerektiğini ve tehlikeli maddelerin (örneğin, pestisitler) kullanımını kısıtlaması gerektiğini ifade etmiştir. Spor tesisleri ve etkinlikleri çevre dostu (verimli su ve enerji kullanımı, atık yönetimi, geri dönüşüm vb.) bir şekilde yönetilmesi gerektiğini raporlamıştır. Araştırmamızda Kocaeli destinasyonunda yapılan spor turizmi faaliyetlerinde çevresel önlemlerin alındığı ve buna yönelik birçok uygulamanın yapıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Etkinliklerde sporcuların çevreye karşı çok duyarlı davrandıkları belirtilmiştir. Gerekli çevresel tedbirlerin alınması durumunda spor turizmi destinasyonunun olumsuz etkileyeceği bir durum olmadığı sonucuna varılmıştır. Ancak doğal kaynakların uygun şekilde kullanılmaması, sıfır atığa dikkat edilmemesi ve etkinlikler sırasında kullanım ve taşıma kapasitelerine dikkat edilmemesi durumunda çevreyi olumsuz etkilemesi olasıdır.

Engel ve sorunlar temasına bakıldığında; “Kurumlar arası iletişim eksikliği”, “Spor tesisi için arsa bulma sıkıntısı”, “Nitelikli personelin il dışında yaşaması”, “Tanıtım ve reklam eksikliği” “Spor müsabakası esnasında etkinlik eksikliği”, “Paydaşlar arası koordinasyon eksikliği”, “Yeterli finans kaynağı bulunmaması”, “Yatırımcıların fonlara ve desteklere ulaşma konusunda bilgi eksikliği”, “Paydaşların spor turizmini uzun vadeli değerlendirmemesi”, “Uzun vadeli planlama ve projelerin yapılmaması”, “Etkinliklerde görevli kişilerin liyakatle seçilmemesi”, “Yerel yönetimler ve halkın ilgisizliği”, “Tesis

yetersizliği”, “Konaklama işletmelerinin yetersizliği”, “Etkinlikler için sponsor yetersizliği”, “Yaz döneminin oldukça kalabalık olması”, “Spor turizminin teşvik edilmemesi” şeklinde sıkıntı ve eksiklikler ortaya çıkmıştır. Ayrıca Kocaeli de spor turizminin gelişiminin önünde herhangi bir engel ve sorun olmadığını (9 K) ifade eden katılımcılar da bulunmaktadır. Nitel araştırmada sorun ve engellere ilişkin katılımcılar; “Maddi gücün elde edilmesiyle arsa bulma sıkıntısı ortadan kalkacak”, “Nitelikli tesis sayısının artması ile nitelikli iş gücü elde edilir”, “Paydaşların bir araya gelmesi durumunda daha etkin çalışma, daha iyi organizasyon ve daha güçlü imaj”, Bir komisyon kurulmalı, herkes bir araya gelmeli ve herkesin görüşü alınarak planlama yapılmalı”, “Kocaeli’yi tanıtan videolar hazırlanmalı, sosyal medyada blogger ile anlaşma yapılmalı, festivaller düzenlenmeli bu şekilde tanıtım artacak”, “Uzun vadeli planlama yapılmalı, görev verilecek kişiler alanında uzman olmalı”, “Yerel halk bilinçlendirilmeli bu şekilde spor kültürü oluşturulmalı ve spor turizmine teşvik edilmeli”, “Uygun takvimler oluşturulmalı” şeklinde çözüm önerilerinde bulunduğu görülmektedir. Nicel araştırmada ise; spor turizminin gelişimine yönelik çalışmalar boyutu içerisinde bulunan “M8: Spor turizminin geliştirmek için tanıtım ve pazarlama çalışmaları önemlidir ve bu çalışmalar sürekli yapılmalıdır” (4.17 ort.), “M9: Spor turizmini geliştirmek için çeşitli kurum ve kuruluşlar (Belediyeler, özel kurumlar) mevcut durumu iyileştirmek için işbirliği içinde olmalıdır” (4.47 ort.), “M10: Spor turizmini geliştirmek için çeşitli kurumlar (Belediyeler, Özel kurumlar, İl kültür ve Turizm Müdürlüğü, Gençlik ve Spor Müdürlüğü vb.) beraber hareket ederek eğitim verilmelidir” (4.42 ort.), “M11: Halkın spor turizmine karşı bakış açısı spor turizminin gelişimi için önemlidir” (4.43 ort.) ve “M12: Spor turizminin gelişimi için halkın bakış açısını değiştirecek çeşitli eğitimler uzmanlar tarafından verilmelidir” (4.37 ort.) maddelerine katılımcıların yüksek düzeyde katılım sağladıkları görülmektedir. Paydaşlar ve yerel halk Kocaeli de spor turizminin gelişimine engel ve sorun olan durumlara ilişkin ve bunlara yönelik çözüm önerileri noktasında değerlendirmeler yapmıştır.

Araştırma bulguları doğrultusunda Kocaeli de spor turizminin geliştirilmesi noktasında herhangi bir engel olmadığı sonucuna ulaşıldığı ifade edilebilir. Ancak katılımcıların görüş içerikleri incelendiğinde; sanayi kenti imajı, uluslararası tanıtım ve reklam eksikliği, kurumlar arası iletişim eksikliği, yeterli konaklama tesisi ve acentenin olmaması, etkinlik sayısının az olması, eğitilmiş personel eksikliği ve nitelikli personelin

şehir dışına gitmesi, kent altyapısı ve üstyapısının yeterli olmaması, tesisleşmede arsa bulma sıkıntısı, yeterli finans kaynağının bulunmaması, yatırımcıların desteği ulaşmadaki eksikliği, paydaşların koordinasyon eksikliği, uzun vadeli planlama yapılmaması, etkinliklerde görevli kişilerin liyakatle seçilmemesi, sponsor yetersizliği, şehrin sürekli kalabalık olması, spor turizminin teşvik edilmemesi Kocaeli'nin spor turizmi yönünden eksiklikleri olarak ifade edilmiştir. Zengin ve Heper (2013) de "Kocaeli'nin Alternatif Turizm Potansiyelinin Değerlendirilmesi" isimli araştırmada benzer olarak sanayi kenti imajı, sanayinin kıyı turizmi alanlarını daraltması, yeterli konaklama tesisi ve acentenin olmaması, kentsel altyapının yoğun turist talebini karşılayamaz olmasını Kocaeli'nin turizm yönünden önde gelen eksiklikleri olarak ifade etmiştir.

Avantaj ve dezavantaj teması altında "Avantajlar" ve "Dezavantajlar" şeklinde 2 tema ortaya çıkmıştır. Avantajlar teması altında "Altyapı Olanakları", "Konum", "Sportif Altyapı" ve "Turizm Kaynakları" alt temaları yer almaktadır. Kocaeli'de ulaşımın kolay sağlanması, havaalanı olması, otoyolun geçmesi, doğaya kısa sürede ulaşım, doğal bir limana sahip olması, İzmit Körfezi, Hava, kara, Deniz ve demiryolu ulaşımın olması, yöneticilerin spor turizmi tutumu, konuya açık olması, iç yapı planlama ve il yönetiminin imkanlara sahip olması altyapı olanakları açısından avantajlı olduğu söylenebilir. Yine Kocaeli'nin; İstanbul, Bursa arasında yer alması, İstanbul Havalimanı'na yakın olması, İstanbul'un Olimpiyat adaylığının kabul edilmesi durumunda en avantajlı şehir olması, kalabalıktan kaçış noktası olması, nüfus yoğunluğu en fazla olan bölgede bulunması, Ankara, Sakarya, Bursa ve İstanbul gibi büyükşehirlerle yakın olması ve geçiş noktasında yer alması, İstanbul'da salon sporları dışında aktivitenin olmaması, Anadolu'ya ve Ege Bölgesi'ne yakın olması, bilinirlik, lokasyon ve jeopolitik durumu avantajlı bir konumda yer aldığını göstermektedir. Araştırma sonucuna göre Kocaeli'nin bir diğer güçlü yönü sportif altyapısıdır. Uluslararası organizasyonlara ev sahipliği yapması, spor salonları, Kocaeli stadyumu, sörf için elverişli alanlar, sayak sporu, tesisi, su sporları Körfez, sporcu altyapısı, TOHM, yelken sporu, doğa, su, dağ ve salon sporlarına uygunluğu, sporun tabana yayılması, istihdam ve organizasyon olarak çok çeşitli organizasyonlar, spor aktivitesi, tesisleşme ve faaliyetlere katılımın fazla olması gibi unsurlar sportif altyapısının güçlü olduğunu göstermektedir. Turizm altyapısı, iç turizm de temel kaynak İstanbul, mevsimsel özelliği, turizm türlerinin olanak sağlaması, coğrafi yapı, doğal yapısı, kaynakları, Kartepe ve konum avantajı, gününbirlik yürüyüşler, iki

deniz, bir göl, bungolov evler, glampingler, Samanlı Dağları, gezi alanlarına sahip olması ve cazibe merkezi olması turizm kaynakları açısından da zengin olduğunu ortaya koymaktadır. Araştırma sonuçlarına bakıldığında Kocaeli'nin en güçlü yanı konumudur. İstanbul, Ankara, Sakarya ve Bursa gibi büyükşehirlerin tam ortasında ve şehirlere yakın olması avantajdır. İstanbul'un olası Olimpiyat düzenlemesi durumunda organizasyonu düzenlemede destek alacağı şehir Kocaeli olacaktır. Kocaeli'nin kara, demir, deniz ve hava yolu ulaşımı açısından gelişmiş olması rekabet etmede avantajlı olduğunu göstermektedir. Kocaeli'nin çok çeşitli sporlara (doğa, su, kış, salon) ve ulusal uluslararası organizasyonlara ev sahipliği yapması, spor tesislerinin olması spor kaynakları açısından avantajlı olduğunun göstergesidir. Kocaeli turizm kaynakları noktasında da konaklama altyapısı, turizmin dört mevsim yapılabilmesi, Kartepe, Körfez, İki deniz ve bir gölü ile tam bir cazibe merkezi konumundadır.

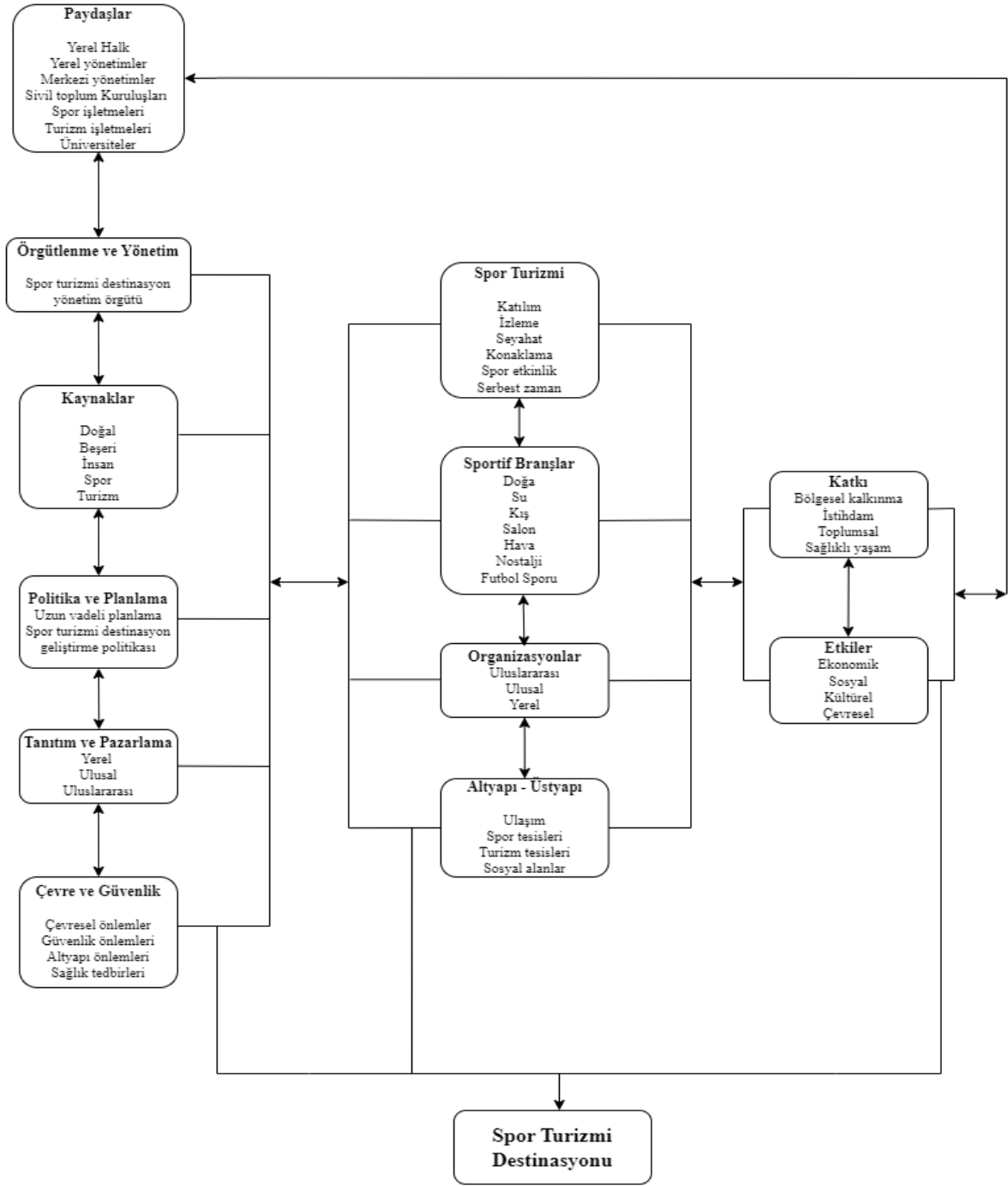
Dezavantajlar ana teması altında “Dezavantajlı Durumlar” ve “Bazen Avantajlı ve Bazen Dezavantajlı Durumlar” alt temaları yer almaktadır. Nitel araştırma sonucunda Kocaeli'nin spor turizmi destinasyonu olabilmesi açısından altyapı olanakları, konumu, sportif altyapısı ve turizm kaynakları avantajları olarak belirlenmiştir. Büyük kulüplerin olmaması, karın uzun süre kalmaması ve kalın olmaması, sürekli sanayi ile anılması, İstanbul'a sığmayan fabrikaların Kocaeli'ye taşınması, artan hava kirliliği, sanayinin giderek yayılması, deprem sonrasında yeşil alanların şehirleşmeye açılması, şehir merkezinin ufak olması, trafik alternatifinin olmaması, konaklama imkanının az olması, spor organizasyonlarının İstanbul ve Ankara'ya verilmesi, spor turizminin ekonomik ve bölgesel kalkınmaya etkisinin bilinmemesi, paydaşlar arası işbirliğinin yeterli olmaması, ekonomik desteğin verilmemesi, bütçe ayrılmaması ve uzun süreli değil geçici konaklamaların yapılması Kocaeli'nin spor turizmi açısında dezavantajlı olduğu durumlar olarak ortaya çıkmıştır. Spor turizmi destinasyonu olması açısından İstanbul'a komşu olması, geçiş güzergahında olması, günübirlik ziyaretçi gelmesi bazen avantaj bazen de dezavantaj olabilmektedir. İki denizinin olması avantajlı olduğunu gösterirken, yaz mevsiminin kısa sürmesi dezavantajdır. Çalışma sonuçlarına benzer olarak Zengin ve Heper (2013)'de Kocaeli'nin, İstanbul'a yakın bir sanayi şehri olmasının avantaj ve dezavantajlarını birlikte yaşadığını belirtmişlerdir. Kocaeli, İstanbul'a yakın olmasından ötürü hafta sonu kalabalık ve stresli ortamdan uzaklaşmak isteyen günübirlik

ziyaretçilerin uğrak yeri olmakta ve bu ziyaretçilerin uzun süreli konaklama yapmadan evlerine döndükleri görülmektedir.

Spor turizminin geleceği teması incelendiğinde; katılımcıların görüş içerikleri doğrultusunda Kocaeli'nin halihazırda bir spor turizmi destinasyonu olmadığı ancak gelecekte bir spor turizmi destinasyonu olabileceği söylenebilir. Spor turizmi paydaşlarının büyük bir kısmı Kocaeli'de gerekli çalışmaların yapılması ve işbirliğinin sağlanması durumunda spor turizminin gelişebileceğini ifade etmiştir.

Tüm bu bulgular doğrultusunda araştırmanın sonuç çıktısı olarak “Spor Turizmi Destinasyon Modeli” geliştirilmiş ve aşağıda Şekil 5.1’de verilmiştir.

Şekil 5.1 : Spor Turizmi Destinasyonu Modeli

Bu modelde (Şekil 5.1) spor turizmi destinasyonunun geliştirilmesi için paydaşlar, örgütlenme ve yönetim, kaynaklar, planlama ve politika, tanıtım ve pazarlama, çevre ve güvenlik gibi destinasyon gelişim sürecinde etkili olan faktörler ile spor turizmi, sportif branşlar ve organizasyonlar birlikte değerlendirilmiştir. Spor turizmi destinasyon geliştirme sürecinde birlikte ele alınması gerektiği önerilmektedir. Bu model spor turizmi destinasyon gelişim sürecinin nasıl olması gerektiğini özetlemektedir. Araştırmada önerilen modelde destinasyonun spor turizmi açısından gelişmesi için bütün paydaşların bu süreçte yer alması gerektiği belirlenmiştir. Spor turizmi paydaşları yerel halk, yerel yönetimler, merkezi yönetimler, sivil toplum kuruluşları, spor işletmeleri, turizm işletmeleri ve üniversite olarak belirlenmiştir. Daha sonra bu süreçte merkezi yönetimlerin önderliğinde, yerel yönetimler ve diğer paydaşlar ile iş birliği içerisinde bir “Spor Turizmi Destinasyon Yönetim Örgütü” kurulması gerekmektedir. Merkezi yönetim ve paydaşların da katılımı ile oluşturulan bu örgütün öncelikle görevi destinasyonunun spor turizmine yönelik kaynak analizinin yapılmasıdır. Kaynak analizi spor turizmi destinasyonlarının geliştirilmesi ve yönetiminde önemli ilk adımı temsil etmektedir. Her bir destinasyon farklı kaynaklara sahip olduğundan farklı spor turizmi imkanı sunabilmektedir. Araştırmada bu kaynaklar; doğal kaynaklar, beşeri kaynaklar, insan kaynağı, spor kaynakları ve turizm kaynakları şeklinde değerlendirilmiştir. Destinasyonda spor turizmi kapsamına alınacak olan spor ve turizm altyapısı ve üstyapısının belirlenmesi oldukça önem arz etmektedir. Daha sonra spor turizmi destinasyon politikası ve planlamasının yapılması gerekmektedir. Spor turizmi destinasyon planlaması kolay bir aşama değildir ve paydaşların bu süreçte koordineli bir şekilde çalışması çok önemlidir. Bu aşamada destinasyonun spor turizmi haritasının çıkarılması (hangi spor? nerede?), tesislerin yapılması ve taşıma kapasitelerinin belirlenmesi gerekmektedir. Aslında spor turizmi destinasyon planlaması, spor turistlerini çekmek için kurulacak olan altyapı- üstyapı, sporlar, ve organizasyonların planlanmasıdır. Bununla birlikte, spor turizmi destinasyon planlaması yapılırken, sadece planlamanın fiziksel değerlendirmelerine değil, aynı zamanda spor turizmi destinasyonuna yönelik ekonomik, sosyal, kültürel ve çevresel uzun vadeli etkilerine de dikkat edilmesi gerekmektedir. Bu nedenle spor turizmi destinasyon planlamasının zor ve önemli bir aşama olduğu söylenebilir. Ekonomik, sosyokültürel ve çevresel sonuçlar, spor turizmi destinasyonlarının sürdürülebilir gelişimi için spor turizmi destinasyon politika

ve planlama sürecinde amaçlanması gereken bir hedeftir. Spor turizmi destinasyonu birçok spor turizmi türünde öne çıkan doğal ve beşeri çevreyi korumalı, desteklemeli ve geliştirmelidir. Bu nedenle spor turizmi organizasyonlarında çevresel ve güvenlik önlemleri dikkat edilmesi gereken önemli bir husustur. Araştırmada bu önlemler çevresel, güvenlik, sağlık ve altyapı önlemleri olarak belirlenmiştir. Spor turizmi destinasyon gelişim sürecinin son aşaması tanıtım ve pazarlamadır. Bu aşamada yerel, ulusal ve uluslararası platformlarda destinasyonun tanıtımı önemlidir. Destinasyon pazarlamasının içinde yer alan hususlar markalaşma ve destinasyonun imajıdır. Medya spor turizmi destinasyonlarının imajını ve markasını oluşturmada çok kritik bir rol oynadığından özellikle sosyal medyanın dikkate alınması gerekmektedir. Her bir destinasyon farklı spor ve turizm kaynağı sunmaktadır. Bu nedenle bu aşamalar her bir destinasyonda paydaşların iş birliğinde başarılı bir şekilde gerçekleştirildiğinde hedeflenen spor turizmi destinasyonu geliştirilebilir. Araştırma sonucunda oluşturulan modelde spor turizmi destinasyonların geliştirilmesine yönelik sürecin nasıl ilerlemesi gerektiği verilmiştir.

5.2. Öneriler

Araştırmanın bu bölümünde araştırma sonuçlarına yönelik olarak ve önümüzdeki dönemde yapılacak olan araştırmalara ilişkin birtakım öneriler verilmiştir.

Araştırma Sonuçlarına Yönelik Öneriler

Bu bölümde nitel ve nicel araştırma sonuçlarına yönelik olarak bazı öneriler yapılmıştır. Bu öneriler Kocaeli'nin spor turizmi potansiyelinin yüksek olması nedeniyle değerlendirilmesi gerektiği ve bu doğrultuda Kocaeli ilinin spor turizmi destinasyonu olarak geliştirilmesi açısından önemlidir.

- Kocaeli de öncelikle merkezi yönetimlerin liderliğinde, yerel yönetimlerin koordinasyonunda ve diğer paydaşların da yer aldığı bir “Spor Turizmi Destinasyon Yönetim Örgütünün” kurulması gerekmektedir.
- Spor Turizmi Destinasyon Yönetim Örgütü, Kocaeli'nin spor turizmi mevcut ve potansiyel durumunun belirlenmesi amacıyla çalışmalar yapmalıdır. Kocaeli'nin detaylı bölgesel spor turizmi envanterinin çıkartılması gerekmektedir. Bu noktada yerel yönetimlerden, spor ve turizm işletmelerinden şehire daha fazla hakim

olması nedeniyle destek alınması gereklidir. Mevcut sportif faaliyetlerin yanında yapılması mümkün olanların da belirlenmesi gerekmektedir. Literatürde yer alan araştırma bulguları ve bu araştırmada ortaya çıkan bulgular bu süreçte kullanılabilir.

- Araştırma sonuçlarına göre Kocaeli'nin Marmara ve Karadeniz'e kıyısının olması ve doğal kaynakları açısından zengin bir potansiyele sahip olması birçok spor turizmi çeşidinin yapılabilceğini göstermektedir. Bu potansiyele rağmen sadece sanayi kenti olarak anılması bir dezavantaj lakin sanayi şehri olması büyük avantajdır. Kocaeli de bulunan sanayi kuruluşları, fabrika ve işletmelerin spor turizmne yatırım yapmaları için teşvik edilmeli ve desteğinin alınması gereklidir. Sanayi kenti imajının yanında, spor turizm destinasyonu imajı oluşturulmalıdır.
- Kocaeli su ve doğa sporları faaliyetlerinde istenilen seviyede değildir. Kocaeli bir spor turizmi destinasyonu olarak geliştirilecekse doğa ve su sporlarının ön plana çıkartılması gerekmektedir. Kocaeli de doğa sporları (doğa yürüyüşü, bisiklet, dağcılık, yön bulma) ve su sporları (yüzme, yelken, kürek, kano, dalış, su kayağı, sörf, deniz küreği ve olta balıkçılığı) kapsamında uluslararası spor turizmi organizasyon sayısı artırılmalıdır. Yerel düzeyde yapılan etkinlikler gününbirlik gerçekleşmekte ve ziyaretçiler kısa süre konaklama yapmaktadır. Şehirde uzun süre konaklamaların artırılması ve spor turist sayısının artırılması için daha uzun süreli organizasyonların düzenlenmesi gerekmektedir.
- Spor turizminin temel altyapı ve tesis ihtiyacı tüm spor branşları için belirlenmelidir. Spor turizmi açısından potansiyeli olan yeni alanlar tespit edilmelidir. Kocaeli spor turizmi destinasyonu planlama çalışmaları doğrultusunda futbol turizminin gelişmesi için antrenman ve kamp amaçlı spor tesisleri yapılmalıdır. Kocaeli destinasyonunda spor tesisleri için ayrılan alanlarda özel sektör teşvik edilmelidir. Yapılacak olan yeni tesislerin Kocaeli'nin doğal kaynakları dikkate alınarak yapılmalıdır.
- Kocaeli de karın uzun süre kalmaması ve kar kalınlığının az olması kış sporları için dezavantajlı bir durumdur. Bu doğrultuda sezon süresini uzatmak amacıyla Kartepe Kayak Merkezinde suni karın artırılması gerekmektedir.

- Kocaeli de spor kompleksleri ve içerisinde uluslararası standartlara uygun konaklama tesisleri yapılmalıdır. İstanbul'a sığmayan fabrikaların Kocaeli'ye taşınmasının engellenmesi gerekmektedir. Çünkü hava kirliliği artmaktadır. Şehir merkezinin küçük olması sebebiyle yeşil alanlar sürekli şehirleşmeye açılmaktadır bunu önlemek amacıyla çalışmalar yapılmalıdır.
- Kocaeli Üniversitesi Spor bilimleri ve Turizm fakültesinin iş birliği ile spor turizminde çevre, planlama ve tesisleşme konularında akademik çalışmalar yapılmalı, sektöre yön verilmeli ve katkı sağlanmalıdır.
- Doğa sporları ve su sporları etkinlik ve organizasyonlarında çevrenin olumsuz etkilerinin olmaması için paydaşlar tarafından gerekli önlemler alınmalıdır. Özellikle spor turizmi kapsamında var olan tesislerde çevre dostu enerji kaynakları olarak yenilenmesi ve yapılacak tesislerde çevre dostu yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanılması gerekmektedir.
- Kocaeli de spor turizmi paydaşları federasyonlarla iş birliği yaparak önemli spor turizmi organizasyonları düzenlemelidir. Kocaeli de özellikle doğal güzelliklerin içerisinde ulusal ve uluslararası doğa sporları organizasyonları teşvik edilmelidir. Bu doğada gerçekleşen organizasyonlarda günübirlik ihtiyaçların giderilmesine yönelik tesislerin yapılması gerekmektedir.
- Kocaeli'nin tarihi ve kültürel varlıkları spor turizmi organizasyonlarına ev sahipliği yapılarak tanıtılmalıdır. Yapılacak olan organizasyonlar sırasında trafik için alternatifler oluşturulmalıdır.
- Kocaeli de su sporları potansiyeline uygun göl, deniz gibi kaynakların spor turizmi açısından aktif hale gelmesi için tesisleşme çalışmalarının yapılması gerekmektedir. Spor tesisleşmesinde arsa bulma sıkıntısı yaşanmaktadır. Sanayi ve ekonominin gelişmesine paralel olarak spor ve turizmin geliştirilmesi de desteklenmelidir. Spor turizmi etkinlikleri için uygun takvimler planlanarak, tesis, otel ve benzeri konaklama yerlerinin az olmasının önüne geçilebilir.
- Nitelikli tesisleşme ve kentsel donatıların sayısının artmasıyla çalışan nitelikli personelin ilde kalması sağlanmalıdır. Spor Turizmi paydaşlarının bir araya gelmesi, ortak çalışma kültürünün oluşturulması ve kurumlar arası iletişim eksikliğinin çözülmesi gerekmektedir.

- Spor turizmi paydaşlarının bir araya gelmesi çok daha etkin çalışmaların, tanıtım ve organizasyonların daha iyi yapılması anlamını taşımaktadır. Bu şekilde güçlü bir şehir imajı çizilebilir. Kocaeli Valiliği önderliğinde bir spor turizmi komisyonu da kurulabilir. Burada herkesin görüşü alınarak politika ve planlamalar yapılabilir. Yapılan organizasyonlarda herkes üzerine düşen sorumluluğu yerine getirmelidir.
- Ulusal ve Uluslararası platformlarda tanıtım ve reklam çalışmalarının iyi planlanması gerekmektedir. Kocaeli'nin spor turizmi faaliyetleri sürekli olarak Türkiye'ye anlatılması gerekmektedir. Kocaeli' yi tanıtan videolar yapılmalı, sosyal medyada bloggerlar ile anlaşmalar yapılmalı, festivaller düzenlenmeli turistler tanıtımın artması ile çekilebilir.
- Paydaşların spor turizmi sektörünü uzun vadeli değerlendirmesi gerekmektedir. Uzun vadeli planlama ve projelerin yapılması gerekmektedir. Özellikle sürdürülebilir bir spor turizmi organizasyonu planlanıyorsa etkinliklerde görevlendirilecek kişilerin liyakatli seçilmesi gerekmektedir. Yerel yönetimler ve yerel halkın ilgisizliği, spor etkinliklerinin sürdürülebilir olmasına engel olabileceğinde spor yöneticileri, turizm yöneticileri ve yerel halkın algıları doğrultusunda organizasyonlar düzenlenmelidir. Yerel halka spor turizmi organizasyonları ile ilgili bilgilendirme yapılarak, spor kültürünün oluşması sağlanmalıdır.
- Spor turizmine sürekli özel sektör ve yerel halk teşvik edilmeli ancak o zaman spor turizminin daha fazla gelişmesi sağlanabilir. Yerel halkın spor turizmi konusunda bilinçlendirilmesi, çeşitli aktiviteler, söyleşiler ve organizasyonlarla spor turizmine teşvik edilmesi gerekmektedir.

Araştırmacılara Yönelik Öneriler

- Bu tez araştırmasının spor turizmi alanında literatüre katkı sağlayacağı ve ileride yapılacak olan araştırmalara destek olacağı öngörülmektedir. Bu tezin araştırma alanı Kocaeli olarak belirlenmiştir. Farklı evren ve örneklem üzerinde benzer çalışmalar yapılabilir.
- Türkiye'de spor turizminin gelişiminde istenilen seviyeye ulaşılması için spor ve turizm alanında ilgili ve sorumlu tüm kurum kuruluş ve paydaşlar (üniversite,

araştırmacılar) arasında bilgi paylaşımı ile etkin bir işbirliği ve koordinasyonun sağlanması gerekmektedir.

- Bu araştırmada geliştirilmiş olan model, spor turizmi destinasyonu geliştirme sürecini ifade etmesi sebebiyle tüm spor turizmi destinasyonlarında kullanılabilir. Uluslararası literatürde geliştirilmiş olan spor turizmi destinasyon geliştirme süreçleri incelenebilir.
- Spor turizmi sektörü ciddi şekilde göz önüne alınması gereken bir alandır. Akademik alanda da çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Bu anlamda üniversitelerin ve akademisyenlerin de bu alana yönelik çalışma yapması gerekmektedir.

KAYNAKLAR

- Akın, A. (2015). Spor turizminin etkileri üzerine bir alan araştırması, *Journal of Gastronomy and Tourism Studies*, 3(2), 20-30.
- Akın, A. (2018). *Spor ve Turizm*. Ankara: Ekin Yayınevi.
- Albayrak, A. (2013). *Alternatif Turizm*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Albayrak, A., ve Özkul, E. (2013). Y kuşağı turistlerin destinasyon imaj algıları üzerine bir araştırma, *Turkish Studies-International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*.
- Albayrak, T., ve Caber, M. (2011). Önem-performans analizi: destinasyon yönetimine dair bir örnek, *Ege Akademik Bakış*, 11(4), 625-636.
- Alexandris, K. & Kouthouris, C. (2005). Can service quality predict customer satisfaction and behavioral intentions in the sport tourism industry? an application of the SERVQUAL model in an outdoors setting, *Journal of Sport & Tourism* 10 (2): 101–111. doi:10.1080/14775080500223165.
- Allen, J., O'Toole, W., McDonnell, I. & Harris, R. (2000). *Festival & Special Event Management*. Sydney: John Wiley & Sons Australia Ltd.
- Anadolu Ajansı. Erişim: 05 Mayıs 2023, <https://www.aa.com.tr/>
- Andrews, D. L. & Jackson, S. J. (eds) (2001). *Sports Stars: The Cultural Politics of Sporting Celebrity*. New York: Routledge.
- Aracı, H. (1999). *Öğretmen ve Okullarda Beden Eğitimi*. Ankara: Bağırhan Yayınevi.
- Atay, L. (2003). Destinasyon pazarlaması yönetimine ilişkin stratejik bir yaklaşım, *Dokuz Eylül üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi*, 3(2), 144-158.
- Azzali, S. (2016). Doha and its sports city: an assessment of the long-term legacies of the Aspire Zone, *In Qatar Foundation Annual Research Conference Proceedings* (Vol. 2016, No. 1, p. SSHASP1257), Qatar: HBKU Press.
- Baggio, R. ve Scaglione, M. (2018). *Stratejik ziyaretçi akışları ve destinasyon yönetimi organizasyonu*, *Information Technology and Tourism*, 18(1), 29-42.
- Bahar, O. Kozak Metin (2012). *Turizm ve Rekabet*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Bahar, O. ve Kozak, M. (2005). *Küreselleşme Sürecinde Uluslararası Turizm ve Rekabet Edebilirlik*. Ankara: Detay Yayıncılık, Birinci Baskı.
- Bale, J. (1989). *Spor Coğrafyası*. Londra: E & FN Spon.
- Bale, J. (1994). *Modern Spor Manzaraları*. Leicester: Leicester University Press.

- Bale, J. (2003). *Spor Coğrafyası (2. baskı)*. Londra: Routledge.
- Baloğlu, S. & Brinberg, D. (1997). Affective images of tourism destinations, *Journal of Travel Research*, 35 (4):11-15.
- Batman, O. ve Eraslan, İ. H. (2007). Spor Turizmi. Bulu, M. ve Eraslan, İ. H. (Ed), (2007). Sürdürülebilir Rekabet Avantajı Elde Etmede Turizm Sektörü Sektörel Stratejiler ve Uygulamalar (1. Basım). İstanbul: Uluslararası Rekabet Araştırmaları Kurumu Derneği Yayınları.
- Batman, O. ve Gürkan, Z. (2005). *Futbol Turizmi*, Yüksek Lisans Seminer Çalışması, Sakarya Üniversitesi.
- Batman, O., Oktay, K. ve Ergün, H. (2007). İstanbul olimpiyat oyunlarının türk turizm hareketlerine olası hareketlerine yönelik kuramsal bir çalışma, 5. *Uluslararası Türk Dünyası Sosyal Bilimler Kongresi*. Kırgızistan: 11-13 Haziran.
- Baum, T. & Hagen, L. (1999). Responses to seasonality: the experiences of peripheral destinations, *International Journal of Tourism Research*, 1, 299–312.
- Belanger, A. (2000). Sport venues and the spectacularization of urban spaces in North America, *International Review for the Sociology of Sport*, 35 (3), 278–397.
- Blain, C., Levy, S E. & Ritchie, J B. (2005). Destinasyon markalaması: destinasyon yönetimi kuruluşlarından içgörüler ve uygulamalar, *Gezi araştırmaları dergisi*, 43 (4), 328-338.
- Botti, L., Peypoch, N., Robinot, E. & Solonadrasana, B. (2009). Tourism destination competitiveness: the French regions case, *European Journal of Tourism Research*, 2 (1), 5-24.
- British Tourist Authority. Erişim: 4 Nisan 2023, <https://www.visitbritain.org/our-history>
- Bromber, K. & Krawietz, B. (2013). The United Arab Emirates, Qatar, and Bahrain as a modern sport hub, *Sport across Asia: Politics, cultures, and identities*, 189-211.
- Brown, G., Chalip, L., Jago, L. & Mules, T. (2002). *The Sydney Olympics and Brand Australia*. In N. Morgan, A. Pritchard and R. Pride (eds), *Destination Branding: Creating the Unique Destination Proposition*. Oxford: Butterworth- Heinemann.
- Buckley, R. (2002). Surf tourism and sustainable development in Indo Pacific Islands, i. the industry and the Islands, *Journal of Sustainable Tourism*, 10 (5), 407.
- Buhalis, D. (2000). Marketing the competitive destination of the future, *Tourism Management, Special Issue: The Competitive Destination*, 21 (1), 97-116.
- Bull, C. & Weed, M. (1999). Niche markets and small island tourism: the development of sports tourism in Malta, *Managing leisure*, 4 (3), 142-155.
- Bull, C. (2005). Sport tourism destination resource analysis, *Sport Tourism Destinations*, 27(5), 25-38.
- Burgan, B. and Mules, T. (1992). Economic impact of sporting events, *Annals of Tourism Research*, 19 (4), 700–710.
- Butler, R. (1994). Seasonality in Tourism. Issues and Problems. Teoksessa: Tourism. The State of Art, toim. A. Seaton, 332--339.

- Çakıcı, A. C. & Aksu, M. (2007). Çekim yeri seçiminde grup etkisi: yerli turistler üzerine bir araştırma, *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 18 (2), 183-194.
- Chalip, L. (1992). The construction and use of polysemic structures: Olympic lessons for sport marketers, *Journal of Sport Management*, 6, 87-98.
- Chalip, L. (2001). Sport and tourism: capitalising on the linkage. In D. Kluka and G. Schilling (Eds.), *The Business of Sport* (pp. 71-90). Oxford: Meyer and Meyer.
- Chalip, L. (2004). Case study: Olympic teams as market segments. In T. D. Hinch and J. E. S. Higham (Eds.), *Sport Tourism Destinations* (pp.52-54). Clevedon, OH: Channel View.
- Chalip, L., Green, B. C. & Hill, B. (2003). Effects of event media on destination image and intention to visit, *Journal of Sport Management*, 17, 214-234.
- Chernushenko, D. (1996). Sports tourism goes sustainable: the Lillehammer experience, *Visions in Leisure and Business*, 18 (1), 34-44.
- Clawson, M. & Knetsch, J. L. (1966). *Economics of outdoor recreation*. Nat. Resour. J, 8, 738.
- Coakley, J. (2004). *Sports in Society: Issues And Controversies*. Boston: McGraw Hill Higher Education.
- Çoban, Z. (2015). *Kocaeli ilinin turizm potansiyeli ve karşılaşılan sorunlar* (Yüksek Lisans Tezi). Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli.
- Collins, M. F. & Jackson, G. (2001). Evidence for a sports tourism continuum. *Paper presented at the Journeys in Leisure: Current and Future Alliances Conference*. UK: Luton.
- Creswell, J. W. (2016). Reflections on the MMIRA the future of mixed methods task force report, *Journal of Mixed Methods Research*, 10 (3), 215-219.
- Crouch, G. I. (2011). Destination competitiveness: An analysis of determinant attributes, *Journal of Travel Research*, 50 (1), 27-45.
- Çuhadar, M. (2006). *Turizm Sektöründe Talep Tahmini İçin Yapay Sinir Ağları Kullanımı ve Diğer Yöntemlerle Karşılaştırmalı Analizi (Antalya İlinin Dış Turizm Talebinde Uygulama)* (Doktora Tezi). Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta.
- De Knop, P. (1987) Some thoughts on the influence of sport tourism, in Proceedings of The international seminar and Workshop on outdoor education, recreation and sport tourism, *Wingate Institute for Physical Education and Sport* (pp.38-45). Israel: Netanya.
- Deloitte (2015). Economic Impact of Sport in Dubai. Erişim: 15.05.2023. <https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/uk/Documents/sports-business-group/deloitte-uk-sbg-dubai-falcon-report.pdf>.
- Delpy, L. (1997). An overview of sport tourism: building towards a dimensional framework. *Journal of Vacation Marketing*, 4(1), 23-38.
- Demir, Ş. Ş. ve Demir, M. (2013). Futbol ve turizm: futbol takımlarının kamp yeri seçiminin alternatif turizm kapsamında değerlendirilmesi, *EKEV Akademi Dergisi*, 17 (56), 361- 374.

- Dinçer, M. Z. ve Güzel, S. Ö. (2016). Su Sporları Turizmi. İstanbul-Dinçer, F. ve Demiroğlu, O. C. (Ed.), *Deniz Turizmi (1. Basım)*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Doğan, M. ve Gümüş, M. (2014). Sürdürülebilir destinasyon yönetimi, sürdürülebilir bozcaada: bir model önerisi, *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 11(3), 6 - 25.
- Doğu, G. (2006). Sporun sosyal ve ekonomik faydaları. *Sağlıklı Kentler Birliği Toplantısı*, 27, 28.
- Doğu, G., Tezcan, N. K. ve Atalı, L. (2013). Büyükşehir belediyesi spor politikalarına yönelik hizmetlerin incelenmesi (Kocaeli büyükşehir belediyesi örneği), *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi (KOSBED)*.
- Donuk, B. (2005). *Spor Yöneticiliği ve İstihdam Alanları*. Ötüken.
- Dror, Y. (1973). The planning process: a facet design. In A. Faludi (Eds.), *A Reader in Planning Theory* (pp. 323–343). Oxford: Pergamon Press.
- Duffy, T. (2017). Qatar is Spending \$200 Billion on the 2022 World Cup. Erişim: 15.05.2023. <http://thebiglead.com/2017/02/08/qatar-is-spending-200-billion-on-the-2022-world-cup/>.
- Duman, S., Şahin, H. M., Uluç, E. A. ve Bulut, Ç. (2021). Spor turizminin türkiye açısından ekonomik boyutu. *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 6(4), 367-383.
- Dünya Turizm Örgütü. (t.y.). Erişim: 02. Şubat 2023, <https://www.unwto.org/>
- Economist Intelligence Unit (2016). Country Report Qatar. London: EIU.
- Ekenci, G. ve Serarşlan, M. Z. (1997). Gelişim aşamaları bakımından türk spor teşkilatı ve değerlendirmesi, *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 2(3), 72-81.
- Ekmekçi, R. (2010). Avustralya spor yönetim sistemi, *Sport Sciences*, 5(3), 204-217.
- Ersun, N. ve Arslan, K. (2011). Turizmde destinasyon seçimini etkileyen temel unsurlar ve pazarlama stratejileri, *Marmara Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi*, 31(1), 229-248.
- Faulkner, B., Tideswell, C. & Weston, A. M. (1998). *Leveraging Tourism Benefits from the Sydney 2000 Olympics*. Paper presented at the Sport Management Association of Australia and New Zealand, Gold Coast, Australia, 26–28 November.
- Fişek, K. (1983). *Spor Yönetimi*. Ankara: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları.
- Gammon, 2001)
- Gammon, S. & Robinson, T. (1997). Sport and tourism: a conceptual frame- work, *Journal of Sport Tourism*, 4(3), 8–24.
- Gammon, S. (2002). Fantasy, nostalgia and the pursuit of what never was. In S. Gammon and J. Kurtzman (Eds.), *Sport Tourism: Principles and Practice* (pp.61-72). Eastbourne: Leisure Studies Association.
- Garnham, B. (1996). Ranfurly Shield Rugby: an investigation into the impacts of a sporting event on a provincial city, the case of New Plymouth, Taranaki, New Zealand. *Festival Management and Event Tourism*, 4, 145–149.

- Getz, D. (1991). *Festivals, Special Events and Tourism*. New York: Van Nostrand Reinhold.
- Gibson, H. (1989). *Tourist roles: stability and change over the life cycle* (Master's thesis). University of Connecticut, Storrs.
- Gibson, H. (1994). *Some predictors of tourist role preference for men and women over the adult life course* (doctoral dissertation). University of Connecticut, Storrs.
- Gibson, H. (1996). Thrill seeking vacations: a lifespan perspective, *Loisir et Societe/Society and Leisure*, 19(2), 439–458.
- Gibson, H. (1998a). Sport tourism: a critical analysis of research, *Sport Management Review*, 1, 45–76.
- Gibson, H. (1998b). Active sport tourism: who participates?, *Leisure Studies*, 17, 155–170.
- Gibson, J. J., Willming, C. & Holdnak, A. (2002). Small-scale event tourism: college sport as a tourist attraction. In S. Gammon and J. Kurtzman (Eds.), *Sport Tourism: Principles and Practice*. Eastbourne: Leisure Studies Association.
- Giulianotti, R. (1995). Football and the politics of carnival: an ethnographic study of Scottish fans in Sweden, *International Review for the Sociology of Sport*, 30(2), 191–223.
- Giulianotti, R. (1996). Back to the future: an ethnography of Ireland's football fans at the 1994 World Cup finals in the USA, *International Review for the Sociology of Sport*, 31(3), 323–347.
- Global Sports, (2018). Erişim: 18 Nisan 2023, <https://globalsportssalaries.com/GSSS%202018.pdf>
- GlobalTurizm, (2015). Erişim: 19 Nisan 2023, http://www.etikarastirma.com/tr/public/upload/editor/files/2015_Turizm_Raporu_Abtract.pdf
- Glyptis, S. A. (1989). Leisure and patterns of time use. *Paper presented at the Leisure Studies Association Annual Conference, Bournemouth, England, 24–26 April 1987*. Eastbourne: Leisure Studies Association.
- Goeldner, C. & Ritchie, J. R. B. (2003). *Tourism: Principles, Practices and Philosophies*. New York: John Wiley & Sons.
- González-García, R.J., Martínez-Rico, G., Bañuls-Lapuerta, F. & Calabuig, F. *Residents Perception of the Impact of Sports Tourism on Sustainable Social Development*. Sustainability 2022, 14, 1232. <https://doi.org/10.3390/su14031232>
- Gölcük Belediyesi. Erişim: 14 Mayıs 2023, <https://www.golcuk.bel.tr/Default>
- Gratton, C. & Taylor, P. (2000). *Economics of Sport and Recreation*. London: E & FN Spon.
- Grössing, S. (1991). Beden ve spor-hareket. 1. *Eğitim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Spor Sempozyumu*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.

- Güneş, G. (2016). Sürdürülebilir bir destinasyon olarak karakaya baraj gölü kültür ve turizm koruma ve gelişim bölgesi sürdürülebilir hedef: karakaya barajı rezervuari örneği. *Kültür-Turizm Koruma ve Gelişim Alanı*.
- Güripek, E. (2013). *Turizm destinasyonlarının rekabet gücünün artırılmasında stratejik destinasyon yönetimi: Çeşme Alaçatı destinasyonu üzerine bir uygulama* (Doktora Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Guttmann, A. (1974). *From Ritual to Record: The Nature of Modern Sports*. New York: Columbia University Press.
- Halberstam, D. (1999). *Playing for Keeps: Michael Jordan and The World He Made*. New York: Random House.
- Hall, C. M. & Selwood, H. J. (1989). America's Cup lost, paradise retained? The dynamics of a hallmark tourist event. In G. J. Syme, B. J. Shaw, D. M. Fenton and W. S. Mueller (Eds.), *The Planning and Evaluation of Hallmark Events* (pp. 103–118). Aldershot: Avebury.
- Hall, C. M. & Weiler, B. (1992). *Special Interest Tourism*. London: Belhaven Press.
- Hall, C. M. (1992a). *Hallmark Tourist Events: Impacts, Management and Planning*. London: Belhaven Press.
- Hall, C. M. (1992b). Review: adventure, sport and health tourism. In B. Weiler and C. M. Hall (Eds.), *Special Interest Tourism* (pp. 186–210). London: Belhaven Press.
- Hall, C. M. (1998). Imaging, tourism and sports event fever: the Sydney Olympics and the need for a social charter for mega-events. In C. Gratton and I. P. Henry (Eds.), *Sport in the City: The Role of Sport in Economic and Social Regeneration* (pp. 166–183). London: Routledge.
- Hall, C. M. (2000). *Tourism Planning: Policies, Processes and Relationships*. Harlow: Prentice-Hall.
- Hall, CM & Higham, J. (2005). *Turizm, eğlence ve iklim değişikliği (Cilt 22)*. Kanal Görünümü Yayınları.
- Hazar, A. (2007). *Spor ve Turizm (1. Basım)*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Heino, R. (2000). What is so punk about snowboarding?, *Journal of Sport and Social Issues*, 24(1), 176–191.
- Henderson, J. (2017). Sports Events, Tourism, Development and Regeneration: A Perspective from Gulf States of Abu Dhabi, Dubai and Qatar. In *Sport, Events, Tourism and Regeneration*, edited by N. Wise and J. Harris, (pp. 9–23). New York: Routledge.
- Higham, J. (2007). *Ekoturizmde kritik konular: Karmaşık bir turizm olgusunu anlamak*. Routledge.
- Higham, J. E. S. & Hinch, T. D. (2003). Sport, space and time: effects of the Otago Highlanders franchise on tourism, *Journal of Sports Management*, 17(3), 235–257.

- Higham, J. E. S. & Hinch, T. D. (2002). Sport, tourism and seasons: the challenges and potential of overcoming seasonality in the sport and tourism sectors, *Tourism Management*, 23, 175–185.
- Higham, J. E. S. (1999). Commentary – sport as an avenue of tourism development: an analysis of the positive and negative impacts of sport tourism, *Current Issues in Tourism*, 2(1), 82–90.
- Hiller, H. H. (1998). Assessing the impacts of mega-events: a linkage model, *Current Issues in Tourism*, 1(1), 47–57.
- Hinch, T. D. & Higham, J. E. S. (2001). Sport tourism: a framework for research, *The International Journal of Tourism Research*, 3(1), 45–58.
- Hinch, T. D. & Higham, J. E. S. (2004). *Sport Tourism Development*. Clevedon: Channel View.
- Hodges, J. & Hall, C. M. (1996). The housing and social impact of mega events: lessons for the Sydney 2000 Olympics. In *Proceedings: Towards a More Sustainable Tourism, Centre for Tourism, University of Otago, 3–6 December*. Dunedin: Department of Tourism, pp. 152–166.
- Hooper, I. (1998). The Value of Sport in Urban Regeneration – a Case Study of Glasgow. *Paper presented at the Sport in the City Conference (2–4 July)*, Sheffield.
- Hoye, R., Smith, A., Nicholson, M. & Stewart, B. (2015). *Sport Management Principles and applications*. by Butterworth-Heinemann, an imprint of Elsevier.
- Hristov, D. ve Petrova, P. (2018). Destinasyon yönetimi planları – İngiltere'de destinasyonları yönetmek için yeni bir yaklaşım: Milton Keynes'ten kanıtlar, *Turizmde Güncel Sorunlar*, 21 (2), 133-153.
- Hristov, D., & Ramkissoon, H. (2016). Leadership in destination management organisations, *Annals of Tourism Research*, 61(C), 230-234.
- Hu, Y. & Ritchie, J. R. B. (1993). Measuring destination attractiveness: a contextual approach, *Journal of Travel Research*, 32/2, 25-34
- Hudson, S. & Hudson, L. (2010). *Golf Tourism*. Oxford: Goodfellow Publishing Ltd., 286 p.
- Hudson, S. (1999). *Snow Business: A Study of the International Ski Industry*. London: Cassell.
- Hudson, S. (2003). *Sport and Adventure Tourism*. Binghampton: The Haworth Press.
- İçöz, O. (2011). Turizm- Spor İlişkisi ve Spor Turizmi. Pınar, İ. (Ed), *Uluslararası Turizm İşletmeciliği (1. Basım)*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- İnal, A. (1998). *Beden Eğitimi ve Spor Bilimine Giriş*. Selçuk Üniversitesi Basımevi.
- Inskeep, E. (1991). *Tourism Planning: An Integrated and Sustainable Development Approach*. New York: Van Nostrand Reinhold.
- Jago, L., Chalip, L., Brown, G., Mules, T. & Ali, S. (2003). Building events into destination branding: insights from experts, *Event Management*, 8, 3–14.

- Jago, L., Chalip, L., Brown, G., Mules, T. & Ali, S. (2003). Building Events into Destination Branding: Insights from Experts, *Event Management*, 8(1), 3–14.
- Janiskee, R. (1994). Some macroscale growth trends in America's community festival industry, *Festival Management and Event Tourism*, 2, 10–14.
- Kaplan, B. (2010). *Manavgat-Alanya arasında golf sahaları için uygun alanların belirlenmesi* (Yüksek Lisans Tezi).
- Kaplanidou, K. & C. Vogt. 2007. The interrelationship between sport event and destination image and sport tourists behaviors, *Journal of Sport Tourism*, 12 (3/4): 183–206. doi:10.1080/14775080701736932.
- Karabıyık, N., & İnci, B. S. (2012). Destinasyon pazarlamasında pazarlama stratejisi ve konumlandırma çalışmalarına kavramsal yaklaşım, *İstanbul Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(1), 1-19.
- Karamustafa, K., Tosun, C. & Çalhan, H. (2015). Tüketici odaklı yaklaşımla destinasyon performansının değerlendirilmesi: Kapadokya bölgesi örneği, *Tüketici ve Tüketim Araştırmaları Dergisi*, 7(2), 117-148.
- Kardaş, N. T. (2015). *Düzce ili sportif rekreasyon alanlarının haritasının çıkarılması ve örnek model oluşturulması* (Doktora Tezi). Düzce Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Düzce.
- Kartepe Belediyesi. Erişim: 12 Mayıs 2023, <https://www.kartepe.bel.tr/>
- Keten, M. (1993). *Türkiye'de Spor*. İstanbul: Polat Ofset Basımevi.
- Kim, Y. H., Li, H. & Nauright, J. (2020). A destination development by building a brand image and sport event tourism: a case of Sport City USA, *In Global Markets and Global Impact of Sports* (pp. 147-154). Routledge.
- Kirsolak, A. (2020). Üniversitelerin girişimsel destinasyon oluşumuna etkileri: *Karabük 100. yıl mahallesi örneği* (Doktora Tezi).
- Kocaeli Büyükşehir Belediyesi, (2021). Erişim: 13 Mayıs 2023, <https://www.kocaeli.bel.tr/>
- Kocaeli Nüfus, (2023). Erişim: 11 Mayıs 2023, <https://nvi.gov.tr/kocaeli>
- Kocaeli Turizm Rehberi, (2021). Erişim: 11 Mayıs 2023, <https://www.kocaeli.bel.tr/tr/main/pages/turizm-rehberi/229>
- Koçel, T. (2005). *İşletme Yöneticiliği*. İstanbul: Arıkan Yayınları.
- Kormosné Koch, K. (2013). Bicycle tourism in Hungary, *Applied Studies In Agribusiness And Commerce*, 7(1), 67–72.
- Kotler, P. T., Bowen, J. & Makens, J. (2014). *Principles of Marketing Global Edition*. Italy: Printed and Bound by Lego.
- Kozak, M. A. ve Bahçe, A. S. (2012). *Özel İlgi Turizmi*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Kozak, N., Kozak, M. ve Kozak, A.M. (2008). *Genel Turizm: İlkeler ve Kavramlar*. Ankara: Detay Yayıncılık
- Kozak, N., Kozak, M.A. ve Kozak, M. (2001). *Genel Turizm*. Ankara: Detay Yayıncılık.

- Küçükaslan, A. (2005). Organizasyonlarda yaratıcılık ve yenilik sürecini olumsuz etkileyen faktörlerin incelenmesi, *Öneri Dergisi*, 6 (24), 89-96. Doi: 10.14783/Maruoneri.680763
- Küçükaslan, N. (2007). *Özel İlgi Turizmi (1. Basım)*. Bursa: Ekin Basım Dağıtım.
- Kültür ve Turizm Bakanlığı, (2018). Erişim: 10 Kasım 2022, <https://www.ktb.gov.tr/TR-96269/turizm-cesitleri.html>
- Kültür ve Turizm Bakanlığı, (2020). Erişim: 24 Ekim 2022, <https://www.ktb.gov.tr/TR-96268/turizm.html>
- Kültür ve Turizm Bakanlığı, (2023). Erişim: 08 Ocak 2023, <https://www.ktb.gov.tr/TR-96269/turizm-cesitleri.html>
- Kurtzman, J. (2005). Sport tourism categories, *Journal of Sport and Tourism*, 10:1, 15-20.
- Leiper, N. (1981). Towards a cohesive curriculum for tourism: the case for a distinct discipline, *Annals of Tourism Research*, 8(1), 69-74.
- Limb, M. & Dwyer, C. (2001). *Qualitative methodologies for geographers: issues and debates*.
- Loy, J. W., McPherson, B. D. & Kenyon, G. (1978). *Sport and Social Systems: A Guide to the Analysis of Problems and Literature*. Reading: Addison Wesley.
- Maier, J. & Weber, W. (1993). Sport tourism in local and regional planning, *Tourism Recreation Research*, 18(2), 33-43.
- Martin, K. (1995). Kuşlarda yaşa bağlı üreme ve hayatta kalma kalıpları ve mekanizmaları, *Amerikan Zoolog*, 35 (4), 340-348.
- Masterman, G. (2004). *Stratejic Sport Event Management: An International Approach-Hospitality*. Leisure and Tourism, Elsevier.
- McPherson, B. D., Curtis, J. E. & Loy, J. W. (1989). *The Social Significance of Sport: An Introduction to the Sociology of Sport*. Champaign, IL: Human Kinetics Books.
- Merriam, S. B. (2013). *Nitel araştırma: Desen ve uygulama için bir rehber (3. Baskıdan Çeviri, Ed. S. Turan)*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Minghetti, V. (2001). From destination to destination marketing and management: designing and repositioning tourism products, *International Journal of Tourism Research*, 3 (3), 255-257.
- Mirzeoğlu, N. (2003). Spor yönetimi ve organizasyon temelleri. N. Mirzeoğlu (Ed.). *Spor bilimlerine giriş içinde (s. 67-95)*. Ankara: Bağırhan Yayınevi.
- Mitchell, B. (1989). *Geography and Resource Analysis (2nd edn)*. Harlow: Longman Scientific and Technical.
- Moon, K. S., Kim, M., Ko, Y. J., Connaughton, D. P. & Lee, J. H. (2011). The influence of consumer's event quality perception on destination image, *Managing Service Quality: An International Journal*, 21(3), 287-303.
- Morrison, A. M. (2013). *Marketing and Managing Tourism Destinations*. Abingdon: Routledge press.

- Murphy, P. E. (1985). *Tourism: A Community Approach*. New York: Methuen.
- Musa, G. ve Dimmock, K. (2013). *Scuba Diving Tourism (Vol. 40)*. Routledge.
- Nauright, J. (1995). *Sport, Power and Society in New Zealand: Historical Contemporary Perspectives*. Sydney: University of New South Wales Printery.
- Niekerk, M. V. (2017). Contemporary issues in events, festivals and destination management, *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 29 (3), 842-847.
- Nogawa, H., Yamaguchi, Y. & Hagi, Y. (1996). An empirical research study on Japanese sport tourism in sport-for-all events: case studies of a single-night event and a multiple-night event, *Journal of Travel Research*, 35(2), 46-54.
- Olalı, H. (1990). *Turizm Politikası ve Planlaması*. İstanbul: İşletme Fakültesi Yayın No: 228.
- Olds, K. (1998). Urban mega-events, evictions and housing rights: the Canadian case, *Current Issues in Tourism*, 1(1), 2-46.
- Olimpiyat Oyunları, (2018). Erişim: 10 Mart 2023 <https://www.olimpiyatkomitesi.org.tr/Olimpiyat-Oyunlari-Detay/122/1>
- Owen, P. D. & Weatherston, C. R. (2002). Uncertainty of outcome and Super 12 rugby union attendance: application of a general-to-specific modelling strategy, *Economics Discussion* 02 (11), Dunedin: University of Otago.
- Özdemir, A.S., Göçer, E. ve Karaküçük, S. (2016). *Rekreasyon Bilimi: Rekreasyon ve Turizm Bölümü*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Özdemir, G. (2007). *Destinasyon yönetimi ve pazarlama temelleri İzmir için bir destinasyon model önerisi* (Doktora Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Özdemir, G. (2008). *Destinasyon Pazarlaması*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Özgüç, N. (2003). *Turizm Coğrafyası Özellikler ve Bölgeler*. İstanbul: Çantay Kitabevi.
- Özgürel, G. (2020). *Turizm destinasyonlarında yerleşik yabancı-yerel halk etkileşimi üzerine bir inceleme* (Doktora Tezi). Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.
- Öztürk, F. (1998). *Toplumsal Boyutlarıyla Spor*. Ankara.
- P. Aburdence, & J. Naisbitt, (2000). *Megatrends for Women*. Diane Books Publishing Company (1. Baskı).
- Page, S. J. & Hall, C. M. (2003). *Managing Urban Tourism*. Harlow: Prentice- Hall.
- Pearce, D. G. (2015). Destination management in New Zealand: structures and functions, *Journal of Destination Marketing and Management*, 4, 1-12.
- Pearce, D. G. (2016). Interdependent destination management functions, *Tourism Recreation Research*, 41 (1), 37-48.
- Pearce, D. G., Guala, C., Veloso, K., Llano, S., Negrete, J., Rovira, A., Gale, T. & Reis, A. (2017). Destination management in Chile: objectives, actions and actors, *International Journal of Tourism Research*, 19, 50-67.

- Pigeassou, C. (2004). Contribution to the definition of sport tourism, *Journal of Sports and Tourism*, 9 (3), 287-289.
- Porteous, B. (2000). Sports development: Glasgow. *Leisure Manager*, 18(11), 18-21.
- Priestley, G. K. (1995). Sports tourism: the case of golf. In G. J. Ashworth and A. G. J. Dietvorst (Eds.), *Tourism and Spatial Transformations: Implications for Policy and Planning* (pp.205-223). Wallingford: CAB International.
- Pye, P. N., Toohey, K. & Cuskelly, G. (2015). The social benefits in sport city planning: a conceptual framework, *Sport in Society* 18 (10): 1199-1221.
- QSDP (Qatar General Secretariat of Development Planning) (2009). *Qatar National Vision 2030. Advancing Sustainable Development, Qatar's Second Human Development Report*. Gulf Doha: Gulf Publishing and Printing Company.
- Redmond, G. (1990). Points of increasing contact: sport and tourism in the modern world. In A. Tomlinson (Eds.), *Sport in Society: Policy, Politics and Culture* (pp. 158-167). Eastbourne: Leisure Studies Association.
- Redmond, G. (1991). Changing styles of sports tourism: industry/consumer interactions in Canada, the USA and Europe. In M. T. Sinclair and M. J. Stabler (Eds.), *The Tourism Industry: An International Analysis* (pp. 107-120). Wallingford: CAB International.
- Ritchie, B. W. & Adair, D. (2004). *Sport Tourism: Interrelationships, Impacts and Issues*. Clevedon, Buffalo, Toronto: Channel View Publications.
- Ritchie, B. W., Choi, A. S., Papandrea, F. & Bennett, J. (2010). Economic valuation of cultural heritage sites: A choice modeling approach, *Tourism management*, 31(2), 213-220.
- Ritchie, J. R. B. & Crouch, G. I. (2000b). The competitive destination: A sustainability perspective, *Tourism Management*, 21, 1-7.
- Ritchie, J. R. B. & Crouch, G. I. (2003). *The Competitive Destination: A Sustainable Tourism Perspective*. Wallingford: CAB International.
- Ritchie, J. R. B. & Smith, B. H. (1991). The impact of a mega event on host region awareness: a longitudinal study, *Journal of Travel Research*, 30(1), 3-10.
- Robinson, P., Lück, M. & Smith, S. (2013). *Tourism and destination strategy*. In *Tourism* (pp. 329-353). Wallingford UK: CABI. <https://doi.org/10.1079/9781780642970.0329>
- Roche, M. (1994). Mega-events and urban policy, *Annals of Tourism Research*, 21, 1-19.
- Rooney, J. F. & Pillsbury, R. (1992). Sports regions of America, *American Demographics*, 14(10), 1-10.
- Rooney, J. F. (1988). Mega Sports Events as Tourist Attractions: A Geographical Analysis. Paper presented at the Tourism Research: Expanding the Boundaries. *Travel and Tourism Research Association, Nineteenth Annual Conference*. Montreal, Quebec.

- Ruskin, H. (1987). Selected views of socio-economic aspects of outdoor recreation, outdoor education and sport tourism. In M. Garmise (Eds.), *Proceedings of the International Seminar and Workshop on Outdoor Education, Recreation and Sport Tourism*. Israel: Emmanuel Gill Publishing.
- Şahan, H. (2007). *Üniversite öğrencilerinin sosyalleşme sürecinde spor aktivitelerinin rolü* (Doktora Tezi). Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Şahin Ören, T. (2018). *Spor turizmi aracılığı ile sürdürülebilir destinasyon geliştirme: hava sporları açısından Uşak ili potansiyeli* (Doktora Tezi). Akdeniz Üniversitesi, Antalya.
- Şahin, M. (2005). Spor Eğitimi Sürecinde Etik Değer Sorunu. *Spor Eğitiminin ve Performansının Felsefi Temelleri Sempozyumu*. Manisa.
- Sampler, J. L. & Eigner, S. (2008). *Sand to Silicon: Going Global: Rapid Growth Lessons from Dubai*. Dubai: Motivate Publishing.
- Sarıçay, N. Y. (2009). *İzmir Ticaret Odası AR-GE Çalışması*.
- Schaffer, W. & Davidson, L. (1985). *Economic impact of the Falcons on Atlanta: 1984*. Suwanee, GA: The Atlanta Falcons.
- Şerefioğlu, C. (2009). *Kalkınmada kırsal turizmin ülkemizde uygulanacak olan IPARD kırsal kalkınma programındaki yeri, önemi ve beklenen gelişmeler* (Uzmanlık Tezi). T.C. Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Dış İlişkiler ve Avrupa Birliği Koordinasyon Dairesi Başkanlığı, Ankara.
- Sezgin, M. & Karaman, A. (2008). Turistik destinasyon çerçevesinde sürdürülebilir turizm yönetimi ve pazarlaması, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (19), 413428.
- Shapcott, M. (1998). Commentary on urban mega-events, evictions and housing rights: the canadian case, by chris olds, *Current Issues in Tourism*, 1(2), 195-196.
- Sheehan, L. R. & Ritchie, J. R. B. (2005). Destination stakeholders- exploring identity and salience, *Annals of Tourism Research*, 32 (3), 711-734.
- Sheehan, L. R., Sanchez, A. V., Presenza, A. & Abbate, T. (2016). The Use of Intelligence in Tourism Destination Management: An Emerging Role of DMOs, *International Journal of Tourism Research*, 18, 549-557.
- Sheng, Y. (2015). *Understanding the motivations of bicycle tourists in New Zealand: The case of the Hauraki Rail Trail (Auckland University Of Technology in)*. Retrieved from <http://aut.researchgateway.ac.nz/bitstream/handle/10292/9956/ShengY.pdf?sequence=3>
- Shibli, S. (1998). The Economic Impact of Two Major Sporting Events in Two of the United Kingdom's 'National Cities of Sport'. *Paper presented at the Sport in the City Conference*, Sheffield, 2-4 July.
- Silverman, D. (2016). Introducing qualitative research, *Qualitative research*, 3(3), 14-25.
- Şimşek, M. Ş. (1998). *Yönetim ve Organizasyon*. Konya: Damla Yayınevi.
- Smith, A. & Stewart, B. (2010). The special features of sport revisited, *Sport Management Review*, 10(1), 1-11.

- Smith, A. (2010). The development of 'Sports-City' zones and their potential value as tourism resources for urban areas, *European Planning Studies*, 18 (3), 385-410.
- Smith/Collins, W. H. (1988). *English Dictionary*. William Collins Sons & Co: Glasgow.
- WTO. 1981. *Technical Handbook on the Collection and Presentation of Domestic and International Tourism Statistics*. Madrid: World Tourism Organization.
- Soykan, F. (1999). Doğal çevre ve kırsal kültürle bütünleşen bir turizm türü: kırsal turizm, *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 10(1), 67-75.
- Spivack, S.E. (1998). Health spa development in the US: a burgeoning component of sport tourism, *Journal of Vacation Marketing*, 4, 65-77.
- Spor Akademisi, (2005). Erişim: 25 Şubat 2023, <http://sporakademisi.com/category/bilgi-bankasi/>
- Spor Turizmi Çalıştay Raporu, (2019). Erişim: 20 Kasım 2021, <https://turkiyesporturizmicalistayi.gsb.gov.tr/Sayfalar/3498/3489/i-classfas-fa-edit-ikomisyon-raporlari.aspx>
- Sport Tourist (t.y.). Erişim: 27 Nisan 2023, <https://mysportstourist.com/sports-events-calendar/biggest-sports-events-of-2023>
- Sports Travel and Tour (t.y.). Erişim: 25 Nisan 2023, <https://www.sportstravelandtours.com/>
- Standeven, J. & Knop P. (1999). *Sport Tourism*. Champaign. IL. Human Kinetics. USA.
- Stevens, T. & Wooton, G. (1997). Sports stadia and arena: realizing their full potential, *Tourism Recreation Research*, 22(2), 49-56.
- Stevens, T. (2001). Stadia and tourism related facilities, *Travel and Tourism Analyst*, 2, 59-73.
- Stewart, G. (2001). Fab Club. *Australian Leisure Management*, Oct/Nov, 16-19.
- Stolz, R. (2017). *Dubai Tourism Remains Key to Economic Growth*. *Khaleej Times*. Erişim: 15 Nisan, 2023, <https://www.khaleejtimes.com/business/economy/dubai-tourism-remains-key-to-economic-growth>.
- Sunay, H. (2017). *Spor Yönetimi (3. baskı)*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Sürme, M. & Dağlıoğlu, T. (2019). Su altı dalış turizmi tercih nedenlerini belirlemeye yönelik bir araştırma, *Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi (Akad)*, 11 (21), 377-385.
- T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, (2006). *Türkiye Turizm Stratejisi*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayını.
- THK (t.y.). Erişim: 09 Ocak 2023, <https://www.thk.org.tr/parasut>
- THK (t.y.). Erişim: 09 Ocak 2023, <https://www.thk.org.tr/planor>
- Thomson, R. (2000). Physical activity through sport and leisure: traditional versus non-competitive activities, *Journal of Physical Education New Zealand*, 33(1), 34-39.
- Tichaawal, T.M., Moyo, S., Swart, K. & Mhlanga, O. (2015). Recreation and Dance, *African Journal for Physical, Health Education (AJPHERD)*, 21(4:1), pp. 1218-1232.

- Tinsley, R. & Lynch, P. (2001). Small tourism business networks and destination development, *International Journal of Hospitality Management*, 20(4), 367-378.
- Toohy, K., Taylor, T. & Choong-Ki, L. (2004). The FIFA World Cup 2002: the effects of terrorism on sport tourists, *Journal of Sport Tourism*, 8(4), in press.
- Toramanlı, A. (2014). *Spor turizminde olimpiyat oyunları ve spor turizminin gelişimine katkıları* (Yüksek Lisans Tezi). Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Toskay, T. (1978). *Turizm, Turizm Olayına Genel Yaklaşım (1. Basım)*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayını.
- Tosun, C. & Jenkins, C. L. (1996). Regional planning approaches to tourism development: The case of Turkey, *Tourism management*, 17(7), 519-531.
- Travel Industry Association of America (TIA), (1999). *Profile of travelers who attend sports events*.
- Tuncay, A.H. (2018). *Uluslararası ve ulusal yüksek irtifa ve kampmerkezlerinin spor turizminde yönetim ve organizasyon boyutları ile incelenmesi (Davraz'a yeni model öngörüsü)* (Doktora tezi). Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta.
- Turizm Günlüğü, (t.y.). Erişim: 15 Mart 2023, <https://www.turizmgunlugu.com/?s=doha>
- Turizm Şurası (t.y.). Erişim: 10 Kasım, 2022, <https://turizmsurasi.ktb.gov.tr/Eklenti/56727,3-turizm-surasi-cilt-2-netpdf.pdf?0>
- Turizme Bakış, (t.y.). Erişim: 25 Nisan 2023, <https://www.turizmebakis.com/>
- Türk Dil Kurumu (t.y.). Erişim: 15 Ocak 2023, www.tdk.gov.tr
- Türkiye Buz Pateni Federasyonu (t.y.). Erişim: 20 Şubat 2023, <http://buzpateni.org.tr/category/bildiriler/genel-bildiriler/>
- Türkiye Kayak Federasyonu, (2023). Erişim: 26 Ocak 2023, <https://www.tkf.org.tr/>
- Türkiye Kürek Federasyonu (t.y.). Erişim: 26 Şubat 2023, <http://www.tkf.gov.tr/1/federasyontarihcesi-377.aspx>
- Türkiye Spor Turizmi Çalıştay, (2019). Erişim: 11 Temmuz 2022, <https://turkiyesporturizmicalistayi.gsb.gov.tr/Sayfalar/3500/3489/i-classfas-fa-question-circle-i-bilgi-notlari.aspx>
- Türkiye Su Sporları Federasyonu (t.y.). Erişim: 27 Şubat 2023, <https://tssf.gov.tr/su-kayagi/>
- TURSAB Spor Turizmi Raporu, (2014). Erişim: 18 Şubat 2023, https://www.tursab.org.tr/dosya/12195/tursab-spor-turizmiraporu_12195_5670173.pdf
- Tuyluoğlu, T. (2003). *Türkiye'de turizm eğitiminin niteliği* (Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Ülger, S. (1992). *Genel Turizm Bilgisi (1. Basım)*. Antalya: Akdeniz Üniversitesi Yayını.
- Ülker, İ. (1987). *Dağ Turizmi ve Kış Sporları Tanımlar ve Kurallar Kayak Alanları Planlama Teknikleri*. Ankara: Turizm Yıllığı.

- Uluslararası Olimpiyat Komitesi, (2018). Erişim: 11 Kasım 2018
http://www.olimpiyatkomitesi.org.tr/Upload/Menu/624923_ioc_antlasmasi.pdf
- Ünüvar, Ş. & Atalay, R. (2019). Yerli ziyaretçilerin ve halkın alternatif turizmin bölgesel kalkınmaya etkisine yönelik algısı: Beyşehir örneği, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 22(2), 469-480.
- UNWTO (2002). *Sport and Tourism - Introductory Report (English version)*. Erişim: 11 Aralık 2022, <https://www.e-unwto.org/doi/book/10.18111/9789284404179>, eISBN: 978-92-844-0417-9
- UNWTO (2019). *Sport Tourism and the Sustainable Development Goals (SDGs)*. Erişim: 10 Aralık 2022, <https://www.e-unwto.org/doi/book/10.18111/9789284419661>, eISBN: 978-92-844-1966-1
- UNWTO (2019). *Walking Tourism – Promoting Regional Development*. Erişim: 11 Aralık 2022, <https://www.e-unwto.org/doi/book/10.18111/9789284420346>, eISBN: 978-92-844-2034-6
- UNWTO (t.y). *Dünya Spor Bilimleri Kongresi*. Erişim: 27 Aralık 2022, <https://www.unwto.org/world-sports-tourism-congress>
- UNWTO (t.y.) *Sport Tourism*. Erişim: 10 Kasım 2021, <https://www.unwto.org/sport-tourism>
- Usta, Ö. (2009). *Turizm Genel ve Yapısal Yaklaşım (2. Basım)*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Vatan, A. (2018). Bilecik'in turizm destinasyonu olarak değerlendirilmesine yönelik yerel paydaş analizi (local stakeholder analysis for evaluating Bilecik as a tourism destination), *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 6(4), 604-625.
- Wall, G. & Guzzi, J. (1987). *Socio-economic Analyses of the 1980 and 1988 Winter Olympics (draft)*. Waterloo, Ontario: University of Waterloo.
- Walt Disney World (t.y.). Erişim: 02 Nisan 2023, <https://disneyworld.disney.go.com/>
- Weed, M. E. & Bull, C. J. (1997). Influences on sport tourism relations in Britain: the effects of government policy, *Tourism Recreation Research*, 22(2), 5-12.
- Weed, M. E. & Bull, C. J. (2004). *Sports Tourism: Participants, Policy and Providers*. Oxford: Elsevier Butterworth-Heinemann.
- Weed, M. E. (2002). Organizational culture and the leisure policy process in Britain: how structure affects strategy in sport–tourism policy development, *Tourism, Culture and Communication*, 3(3), 147-164.
- Whitson, D. & Macintosh, D. (1996). The global circus: international sport, tourism and the marketing of cities, *Journal of Sport and Social Issues*, 23, 278-295.
- Word Sport Tourism Congress, (2021). Erişim: 21 Şubat, 2023, <https://worldsporttourismcongress.org/en/home/>
- World Tourism Organization, (1981). *Technical Handbook on the Collection and Presentation of Domestic and International Tourism Statistics*. Madrid: World Tourism Organization.
- World Tourism Organization, (1994). *National and Regional Tourism Planning: Methodologies and Case Studies*. London: Routledge.

- Yavuz, M. C. & Karabağ, S. F. (2009). Ulusal turizm tanıtımı ve pazarlama yönetimi örgütlenmesi: türkiye için bir model önerisi, *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 1(36), 113-130.
- Yeşil, M. (2015). *Antalya 'da spor turizmi: mevcut durumun tespiti* (Yüksek Lisans Tezi). Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.
- Yetim, A. (2005). *Sosyoloji ve Spor*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Yıldırım, A. (1999). Nitel araştırma yöntemlerinin temel özellikleri ve eğitim araştırmalarındaki yeri ve önemi, *Eğitim ve Bilim*, 23 (112).
- Yıldırım, A. (2013). ve Şimşek, H.(2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri (9.Baskı)*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Zach, S. S. (1997). Relationships among perceived social support, psychological coping resources, life events stressors, and injury frequency and severity in elite Israeli athletes. Temple University.
- Zağralı, E. (2014). *Destinasyon çekicilik unsuru olan mutfak turizmi (İzmir Yarımadası örneği)* (Yüksek Lisans Tezi). İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Zengin, B. ve Heper, F. Ö. (2013). Kocaeli ili'nin alternatif turizm potansiyelinin değerlendirilmesi, *Turar Turizm ve Araştırma Dergisi*, 2(1), 46-68.
- Zgurovski, K. & Akın, A. (2016). Spor turizminin gelişimine yönelik alan araştırması (Gaziantep örneği), *Journal of Travel & Hospitality Management/Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 13(1).
- Zonguldak Turizm Master Planı, (t.y.). Erişim: 07 Mart 2023, <https://zonguldak.ktb.gov.tr/Eklenti/53599,zonguldak-ili-doga-turizmi-master-planipdf.pdf?0>
- Zorba, E., Micoogullari, B.O., Zorba, E. ve Tekin, A. (2004). Sports Tourism in Turkey, *Journal of Sport & Tourism*, 9 (4), 325-329.
- Kocaeli Doğa Turizmi Master Planı (2013). Erişim: 20 Nisan 2023, <https://paperzz.com/doc/5046932/kocaeli-do%C4%9Fa-turizmi-master-plan%C4%B1---orman-ve-su-i%C5%9Fleri-b>

EKLER

EK A: Etik kurul

EK B: Araştırma izni

EK C: Ölçek kullanım izni

EK E: Görüşme formu

EK A: Etik kurul

Evrak Tarih ve Sayısı: 21.02.2023-E.76049

T.C.
SAKARYA UYGULAMALI BİLİMLER ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Etik Kurulu

Sayı : E-26428519-044-76049
Konu : Etik Kurul Kararı 28/2 "Fatih TURGUT"

21.02.2023

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Etik Kurulu'nun 21/02/2023 tarih ve 28 No'lu toplantısında almış olduğu ikinci maddesine (madde 2) ilişkin karar örneği aşağıda sunulmuştur.

Madde 2 – Fatih TURGUT' un 03/01/2023 tarihli ve 71126 sayılı dilekçesi ve ekleri görüşmeye açıldı.

Yapılan görüşmeler sonunda Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Spor Yöneticiliği Ana Bilim Dalı doktora öğrencisi **Fatih TURGUT'** un Otizm Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi Öğretim Üyesi **Doç. Dr. Nurgül TEZCAN KARDAŞ** 'ın danışmanlığında hazırladığı "**Spor Turizmi Destinasyon Model Önerisi**" başlıklı çalışmasının Etik açıdan **uygun** olduğuna oy birliğiyle karar verilmiştir.

Prof. Dr. Taki DEMİR
Kurul Başkanı

Ek: Başvuru dilekçesi ve ekleri (13 sayfa)

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama Kodu :BSCBZS1P4P Pin Kodu :03872

Adres:Etik Kurulu
Telefon No:0 264 616 00 09 Faks No:0 264 616 00 14
e-Posta:etik@subu.edu.tr Elektronik Ağ:www.subu.edu.tr
Kep Adresi:sakaryauygulamalibilimler@hs01.kep.tr

Belge Takip Adresi :
https://ebys.subu.edu.tr/enVision/Validate_Doc.aspx?eD=BSCBZS1P4P&eS=76049

Bilgi için: Tülin Akdoğan
Unvanı: Birim Evrak Sorumlusu

Telefon No: 0 264 616 0225

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

EK B: Araştırma izni

SUBÜ Evrak Tarih ve Sayısı: 24.03.2023-79396 Evrak Tarihi ve Sayısı:23.03.2023-E.E-36592570-604.02-4488440

T.C.
GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞI
Eğitim, Araştırma ve Koordinasyon Genel Müdürlüğü

Sayı : E-36592570-604.02-4488440

23.03.2023

Konu : Araştırma İzni - Fatih TURGUT

DAĞITIM YERLERİNE

İlgi : a) Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Rektörlüğünün 12.01.2023 tarih ve 70914 sayılı yazısı.

b) Bakanlığımız 27/07/2020 tarihli ve 754387 sayılı Araştırma İzinleri Genelgesi.

İlgi (a) yazı ile başvurusu yapılan "*Spor Turizmi Destinasyonu Model Önerisi (Kocaeli)*" başlıklı araştırma izni talebi, Gençlik ve Spor Bakanlığı Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu tarafından ilgi (b) Genelge çerçevesinde değerlendirilmiş ve söz konusu araştırmanın ilgili kurumlarda yürütülmesi uygun bulunmuştur. Tüm araştırma uygulamaları ilgi (a) yazı ile başvuruyu gerçekleştiren **araştırmacılar tarafından** yürütülecek olup, anket vb. uygulamalar **kurum yetkilileri** tarafından yürütülmeyecektir. Kurum yetkilileri araştırmalara, gönüllülük esasına göre, katılımcı olarak destek verebileceklerdir. Buna göre;

a) Araştırma kapsamında veri toplama ile ilgili her türlü iş ve işlem ilgi (b) Genelge doğrultusunda araştırmacı(lar) tarafından yürütülecektir. Araştırmacı(lar) tarafından araştırmalarda elde edilen veri setlerinin uygulama tamamlandıktan sonra 30 (otuz) gün içerisinde Bakanlık tarafından istenilen formatta, araştırmaların sonuç raporlarının ise çalışma bitiminden itibaren 30 (otuz) gün içerisinde Eğitim, Araştırma ve Koordinasyon Genel Müdürlüğüne ulaştırılması gerekmektedir. Ayrıca araştırma raporlarında kurumsal gizliliğin korunması, üretilecek bildiri, tez, makale ve benzeri yayınlarda Bakanlık ve Bakanlığa bağlı birimlerin isimlerinin verilmemesi, katılımcıların kurumsal aidiyetlerinin ve kimliklerinin tahmin edilmesine imkân verebilecek hiçbir paylaşımın yapılmaması gerekmektedir.

b) Araştırma sürecinin gözetim ve denetimi, ilgili kurum müdürlükleri ile Gençlik ve Spor İl Müdürlükleri tarafından gerçekleştirilecektir. Bu çerçevede; (1) örneklemdeki kişilerin reşit olmamaları durumunda velilerin yazılı izinlerinin alınması, (2) onay verilen araştırma faaliyetleri kapsamı dışında hiçbir uygulama ve etkinlik yapılmaması, (3) araştırmanın uygulanması esnasında öncelikle kurum faaliyetlerinin aksatılmaması, (4) tüm araştırma süreçlerine katılımda gönüllülüğün esas alınması, (5) Eğitim, Araştırma ve Koordinasyon Genel Müdürlüğü tarafından mühürlenmiş veri toplama araçları dışında bir araç ya da form kullanılmaması, (6) araştırmanın kurumlarda uygulanmasından kaynaklanabilecek her türlü fiziksel zararın araştırmacı(lar) tarafından karşılanması, (7) araştırmada ticari amaç güdülmemesi ve katılımcılardan ücret talep edilmemesi ve (8) araştırmanın ilgi (b) Genelgeye uygun yürütülmesi hususlarında gerekli **gözetim ve denetim** ilgili kurum müdürlükleri ile Gençlik ve Spor İl Müdürlüklerinin yetki ve sorumluluğundadır.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Dr. Mehmet Ata ÖZTÜRK
Bakan a.
Genel Müdür

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama Kodu: 3B30E2A1-9B05-4BE8-8D48-D24C02396DB1

Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/gsb-ebys>

Örnek Mahallesi Oruç Reis Caddesi No:13/A Altındağ/ANKARA

Telefon: 444 0 472 Faks No: (0 312) 517 67 99

İnternet Adresi: www.gsb.gov.tr Kep Adresi: genclikvesporbakanligi@hs01.kep.tr

KEP Adresi : genclikvesporbakanligi@hs01.kep.tr

Bilgi için: Yelda GÜNGÖR

Sürekli İşçi

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

1 / 2

EK C: Ölçek kullanım izni

fatih turgut [redacted]

Alıcı: adnan.akin

19 Ocak Per 23:11

Adnan Hocam Merhaba İyi Akşamlar,

Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Spor Yöneticiliği bölümü doktora öğrencisiyim. Spor Turizmi Destinasyon Model Önerisi Kocaeli isimli doktora tez çalışmam için; Spor Turizminin Etkileri Üzerine Bir Alan Araştırması isimli çalışmanızda kullanmış olduğunuz ölçeği kullanmak istemekteyim. Bu konuda desteğinize ihtiyacım var. Yardımcı olursanız sevinirim.

Saygı ve sevgilerimle...

İyi Çalışmalar

Fatih Turgut

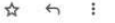
[redacted]
[redacted]

Adnan Akın [redacted]

Alıcı: ben

20 Ocak Cum 14:26

merhaba hocam kusura bakmayın sınav haftasında olduğumuzdan yeni fark ettim mailinizi. elbette hocam kullanabilirsiniz. herhangi bir konuda destek isterseniz gücüm aklım yettiğince ve dilim döndüğünce yanınızdayım.

Adnan Akın [redacted]

Alıcı: ben

28 Oca 2023 23:16

Anket formu ektedir. İyi çalışmalar dilerim..

Kimden: "fatih turgut" <[redacted]>

Kime: "Adnan Akın" [redacted]

Gönderilenler: 27 Ocak Cuma 2023 15:24:34

Bir ek • Gmail tarafından tarandı ⓘ

EK D: Resim ve bilgilerin kullanım izni

İlt: Fatih Turgut Doktora Tezi İzin Yazısı Gelen Kutusu x

Kocaeli

Alıcı: ben, Seçil

16 Ağustos Çar 16:49 (7 saat önce)

Sayın Fatih TURGUT

16.08.2023 tarihli e-posta dilekçeniz gereği; Kocaeli İl Kültür ve Turizm Müdürlüğümüzün portal sayfasında bulunan fotoğrafların ve bilgilerin tez çalışmanızda kullanılması uygun görülmüştür. Bilgilerinize rica ederiz.

Gönderen: Seçil OK

Gönderildi: 16 Ağustos 2023 Çarşamba 16:30

Kime: Kocaeli

Konu: İlt: Fatih Turgut Doktora Tezi İzin Yazısı

Seçil ELİTEZ OK

Kocaeli İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü

EK E: Görüşme formu

Bu çalışma Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Spor Yöneticiliği Anabilim Dalı, Spor Yöneticiliği programında yapılmakta olan “Spor Turizmi Destinasyonu Model Önerisi (Kocaeli)” konulu doktora tezi ile ilgilidir. Bu çalışmanın temel amacı Kocaeli ilinin spor turizmi mevcut durumu ve potansiyelinin belirlenmesi ve spor turizmi destinasyonu modelinin geliştirilmesidir. Fatih TURGUT SUBÜ Spor Yöneticiliği
Görüşme Soruları
1. Spor Turizmi Destinasyonu size neyi ifade etmektedir? Kocaeli ve Spor Turizmi kelimeleri yan yana geldiğinde size nasıl bir anlam ifade ediyor?
2. Kocaeli’de spor turizmini gerçekleştirmeye yönelik hangi kaynaklar (doğal ve beşeri) mevcuttur?
3. Kocaeli’de spor turizmi organizasyonları gerçekleşmekte midir? Spor turizmi kapsamında hangi sporlar yapılmaktadır?
4. Kocaeli’yi model bir spor turizmi destinasyonu olabilmesi için ön plana çıkaran spor turizmi faaliyetleri var mıdır? Nelerdir?
5. Kocaeli’nin spor turizmi destinasyonu olabilmesi için mevcut altyapı (erişilebilirlik, ulaşım, kamu ve sosyal hizmetler) yeterli midir? Bununla ilgili neler söyleyebilirsiniz? Değilse yapılması gerekenler nelerdir?
6. Kocaeli’de spor turizmi organizasyonlarının gerçekleşmesi için tesisler yeterli midir? Yeni tesisleşme çalışmaları var mı?
7. Kocaeli’de gerçekleşen spor etkinliklerinde çevrenin olumsuz etkilenmemesi açısından ne tür önlemler alınmaktadır?
8. Yapılan spor turizmi organizasyonlarında güvenlik tedbirleri alınmakta mıdır? Açıklarmısınız?
9. Kocaeli’de gerçekleşen spor turizmi etkinlikleri için tanıtım ve reklam çalışmaları yapılmakta mıdır? Yeterli mi yetersiz mi buluyorsunuz? Kocaeli ilinin spor turizmi destinasyonu olarak tanıtılmasında sizce hangi medya kanalları kullanılmalı?
10. Kocaeli’nin spor turizmi destinasyonu olabilmesi için önemli paydaşlar sizce kimlerdir ve hangi sorumlulukları üstlenmelidirler?
11. Kocaelinin spor turizmi destinasyonu olabilmesi için spor yetkilileri, federasyon yetkilileri, turizm yetkilileri ve spor ve turizm çalışanları koordineli çalışıyor mu? Spor turizmi ile ilgili bir komisyon kurulmalı mı? Katılır mısınız?
12. Kocaelinin spor turizmi destinasyonu olabilmesi için yerel halk önemli mi? Sizce yerel halk, spor turizmi konusunda ne kadar bilgili? Spor turizmi konusunda yerel halkı bilinçlendirmek için neler yapılabilir?
13. Kocaeli’ye spor turizminin ekonomik, sosyal, kültürel, çevresel ve istihdam etkisini nasıl değerlendirirsiniz?
14. Sizce Kocaeli’de spor turizminin gelişimini engelleyen en büyük sorunlar nelerdir? Ve bu sorunların çözülmesi için alınabilecek önlemler nelerdir?
15. Kocaeli’nin, İstanbul ve Ankara illeri arasında olması spor turizmi destinasyonu olabilmesi için avantaj mı dezavantaj mıdır? Nedenleriyle değerlendirmisiniz?
16. Kocaeli ilinin diğer şehirlerden farklı olarak spor turizmi alanında avantaj ve dezavantajları nelerdir? Rekabet koşulları nasıl değerlendirilmektedir?
17. Kocaeli’yi gelecekte bir spor turizm destinasyonu olarak görüyor musunuz? Bununla ilgili neler söyleyebilirsiniz?

Katılımcıların vermiş oldukları cevaplar tezde kullanılacak olup kişisel bilgileri bilimsel etik gereği gizli tutulacaktır.